Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Pontoppidan, Henrik.
Titel | Title:	Fortællinger.
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	2. Opl.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Det nordiske Forlag, 1903
Fysiske størrelse | Physical extent:	2 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57 - 237

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130022044142

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

HENRIK PONTOPPIDAN:

FORTÆLLINGER

II. BIND

FOBIFIKTIM

HENRIK PONTOPPIDAN:

FORTÆLLINGER

II. BIND

ANDET OPLAG

1903 - d. 1918.

KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
ERNST BOJESEN
1903

Trykt ialt i 7000 Eksplr.

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

SKYER

FORTÆLLINGER FRA STATSOMVÆLTNINGENS DAGE 1885—94

Den storpolitiske Kamp, der danner Baggrunden for efterfølgende Fortællinger, ligger ikke længere tilbage i Tiden, end at den endnu huskes af alle; men det er iøvrig slet ikke nødvendigt for Forstaaelsen, at den kendes. Hvor forskelligt de politiske — ligesom Livets andre — Konflikter kan forme sig, de Lidenskaber, de vækker, de Tragedier og Farcer, som de afstedkommer, er alle Dage de samme; og heri søger Skildringer som disse deres poetiske Berettigelse. Her skal blot nævnes: det var i Paaskeugen 1885, at Ministeriet Estrup hjemsendte de lovgivende Forsamlinger og — støttet af Overklassen — lod Kongen kundgøre et Finansprovisorium, der kom til at strække sig over en halv Snes Aar. Den Ophidselse, som dette Skridt vakte særlig i de brede Lag, gav sig bl. a Udslag i et Revolverattentat mod Premierministeren, hvilket havde Udstedelse af flere provisoriske Love til Følge, saaledes en skærpet Presselov, ligesom det blev den ydre Anledning til Oprettelsen af det forhadte Gendarmkorps. Adskillige af Demokratiets fremragende Mænd sad i Fængsel. De ledende Medlemmer af Ministeriet dekoreredes med Elefantordenen.

Ilum Galgebakke.

(En Prolog.)

Tæt udenfor Landsbyen Ilum ligger den saakaldte Galgebakke.

Man kommer derop ad en smal Sti, der snor sig mellem Pløjemarker og unge Plantninger af Gran og Fyr. For hvert Skridt, man stiger tilvejrs, vider Synskresen sig ud omkring en; og har man tilsidst naaet Højens skaldede Top, ligger hele Herredet milevidt udbredt for ens Øjne — til de tre Sider omgivet af Landets gamle Vogter, det gendarmblaa Hav.

Der hviler en egen, fredelig Hverdagsstemning over det tætbefolkede Landskab. Ingen dristigt svungne Linjer, ingen himmelstormende Tinder eller svimlende Afgrunde. I tunge, fede Muldbølger skyder Landet sig frem fra Stranden og bærer smaa Skove, Landsbyer, Kirker og Møller paa sin brede Ryg, eller det reder trygge Lejer for trægt flydende Bække og sindige Aaløb.

Kommer man herop en stille Sommeraften, naar den synkende Sol lægger et Skær som af smeltet Smør over hver lille Vandpyt; naar Kirkerne rundt om paa Bakkerne begynder at kagle som Høns, der

lægger Æg, og naar rundkindede Piger gaar syngende henad Markstierne med Malkeaaget over de kraftige Skuldre; naar rødhovedede Karle lunter ud fra Landsbyerne paa Ryggen af tunge Heste, med Træskoen lystigt dinglende ude paa Storetaaen; naar Moserne begynder at brygge, og Engene at spinde, og Frøerne at dreje deres Kværn — — kan man tro sig hensat til selve Slaraffenland, hvor alt aander Fred og evigvarende Lykke.

Lige under en ligger Ilum Sø dybt gemt mellem de afrundede Bakker, lunt og hyggeligt som Smørhullet i et Fad Grød. I Søens østlige Ende spejler Ilum By sine hvide Gavllænger, og over Straatagene kigger Kirketaarnets røde Nissehue op. Bagved strækker sig en lang Alle af ærværdige Ege hen til «Ilumgaarden», Byens gamle Arvefjende, de Juul'ers mosbegroede Herresæde, der ligesom med ond Samvittighed skjuler sig i en mørk Lund af Bøg og Gran. Kun en blank Metalkugle af Slottets Taarnspir rager op over de høje Trækroner ligesom et vagtsomt Øje.

I Aarhundreder har Bondeby og Herregaard ligget saaledes over for hinanden, og næsten altid i Krig. Snart var det lejede Landsknægte fra Herregaarden, der drog ned gennem Alleen med Sværd og lange Landser for at svinebinde Bønderne. Snart var det disse, der ved Nattetid satte over Borggraven med Køller og tunge Økser for at give Herremanden et Tak for sidst.

Thi de allerældste Ilum Bønder var et stridslystent Folkefærd; de levede deres halve Liv som Fiskere ude paa Havet, hvorfra de var vant til at brydes, snart med Bølgerne, snart med fremmede Strandhuggere, undertiden ogsaa med hinanden indbyrdes. Og Trangen til at kæmpe for deres Uafhængighed tabte sig ikke, naar de kom paa Land-

jorden. De havde den Gang hverken «Grundlovsværneforeninger» eller Økse-Klubber og heller ingen omrejsende Agitatorer til at holde deres Frihedsbegejstring varm. De fandt ganske af sig selv paa at sparke fra sig, naar nogen traadte dem for haardt paa Foden. Dyrets Frihedsinstinkt var endnu vaagent hos dem. To Gange sved de Ilumgaarden af, saa kun de sværtede Mure stod tilbage, og trak Herremanden herop paa Galgebakken, hvor han selv havde ladet tappe saa meget Blod. Her klædte de ham først nøgen, rev saa Tungen ud af Halsen paa ham, sprættede derpaa Maven op, saa de rygende Indvolde hang ham ned over Knæene, og klyngede sluttelig under vilde Jubelraab hans højadelige Krop op i Galgens højeste Top til Føde for de sultne Ravne.

Men disse barbariske Tider er forlængst forbi! Nu holder de Ilum Bønder sig i enhver Henseende til Jorden, og Kampen for deres Uafhængighed har antaget civiliserede Former. Nu bygger de Forsamlingshuse, opretter Skoler, stifter Foreninger, danner uafhængige Laanekasser, Brandkasser og endnu flere Kasser — alt til Frihedens Bevarelse. Men først og sidst afholder de Møder. Overalt og ved alle Lejligheder holder de Taler. I store Skarer drager de i bevægede Tider herop paa den minderige Galgebakke og rejser her det moderne Skafot, Talerstolen, hvor deres Ordførere under Jubelraab fremstiller Modstanderne i deres hele Nøgenhed, hudfletter dem med Sprogets hvasseste Ord, lemlæster deres Fortolkninger og uden Skaansel giver deres politiske Navn og Ære til Pris for forslugne Bladreferenter.

Og er da saaledes Hævntørsten stillet, opløfter Lærer Zachariasen sin almægtige Haand — og fra

begejstrede Struber runger Tonerne af det gamle Bjarkemaal ned over Dalen:

«Vaagner, vaagner, danske Helte!
Springer op og spænder Belte!»

Det var oppe paa Ilum Galgebakke, at jeg saae ham sidste Gang — denne besynderlige, gaadefulde Fremmede, der havde sat den hele By i en saa ualmindelig Bevægelse. Alene hans Udseende var ejendommeligt; han var en lille, koboldagtig Skikkelse, bredskuldret og tyndbenet, med stridt, graat Haar, et stort, gulblegt, skægløst Ansigt og store, runde Briller, hvorigennem hans Øjne, naar Solen lyste paa dem, viste sig som to lodrette Streger, der mindede snart om en Natugle, snart om en Tiger.

For nogle Aar siden var han en Sommeraften kommen vandrende her til Byen med en Voksdugstaske paa Ryggen, højt opsmøgede Benklæder og en tyk Knortestav i Haanden, skrækkelig tilstøvet og forbrændt af Solen, som havde han vandret dagevis uden Rast. Først indlogerede han sig i Kroen, men lejede snart efter en Stue hos et Par Husmandsfolk i Udkanten af Byen, hvor han siden boede. Han kaldte sig «pensioneret Skolelærer» og fortalte, at han opholdt sig her for at studere Egnens Historie, da han agtede at forfatte en Beskrivelse af den.

Dette lød ret naturligt, fordi han virkelig altid færdedes ude omkring i Landet. Fra Morgen til Aften gennemstrejfede han Egnen og gav sig i Snak med alle Vejfarende, slog sig ned hos Høstarbejdere, hos Grøftegravere og Vogterdrenge — altid rastløs, munter og meddelsom. Bedst som man gik i sine

egne Tanker paa Landevejen, kunde han rejse sig fra Grøftekanten og bede om Tilladelse til at gøre Følgeskab. Saa trippede han afsted ved ens Side med smaa, hurtige Skridt — ustandseligt snakkende og spørgende, fortællende eller frittende, mens han mellem hveranden Sætning rømmede sig og spyttede tørt ud til Siden.

I Begyndelsen drejede Samtalen sig om Vejr og Vind; men det varede aldrig længe, før han gled over til sit Yndlingsemne: Historien. Kom man saa op paa en Bakkekam, hvorfra man kunde overskue en Del af Egnen, standsede han og gav sig til med Stokken at pege forklarende rundt i Terrænet. Han kendte Stedet for enhver af de Kampe, der i sin Tid var bleven ført her mellem Herregaarden og de gamle Ilum Bønder, og fortalte derom med en ejendommelig malende Kraft, saa de blodige Billeder blev som levende igen for ens Øje.

Han var i det hele en mærkelig Mand. Han syntes at have set og oplevet mere end andre dødelige. Han havde været i Berlin under Tumulterne otteogfyrre, i Paris under Kommunen enoghalvfjers. Han havde set Vendômesøjlen falde og Tuilerierne brænde og kunde aldrig blive træt af at fortælle om hine Rædselsdages Vildskab, om de brølende Folkemasser, de fremstormende Soldater, Barrikaderne paa Gaderne og Plyndringerne af Kirker og Klostre. Og altid var der noget ejendommeligt tændende ved hans Fremstilling af disse Oplevelser. Naar man forlod ham, havde man en Fornemmelse af, at ens eget Blod flammede. Man følte sig opfyldt af en heftig Trang til Daad, et ukueligt Mod til at kæmpe og ofre sig for en stor og hellig Sag, for Frihed, Ret og Broderskab.

Nu herskede der just paa den Tid en uhyre Ophidselse i Landet, fordi Kongens Regering med Over-

klassens Bistand havde kuldkastet Forfatningen og egenmægtig taget Styret. Alle var draget med ind i den politiske Stormhvirvel, der syntes for bestandig at skulle oprive og splitte det hidtil saa fredeligt levende Folk.

Blandt Ilums Demokrater var «Mandslingen» — som man kaldte den gamle Særling — straks kommen til at indtage en fremskudt Plads. Skønt fremmed for Egnen og — paa Grund af sin Person — uden Evne til virkningsfuld Optræden i Forsamlingerne var han altid bleven behandlet med særlig fin Opmærksomhed. Man satte en Ære i at have i sin Midte en Mand, der alene paa Grund af sin Alder, sin Lærdom og sine sjældne Oplevelser maatte indgyde Modstanderne Respekt.

Men lidt efter lidt havde Stemningen vendt sig imod ham. Man begyndte at frygte for, at der var bleven vist ham for stor Tillid, idet man mente at have mærket, at hans muntre og tilsyneladende saa aabne Væsen skjulte et falskt og upaalideligt Sind.

Han havde unægtelig ogsaa efterhaanden faaet en underlig spydig Maade at spidse Munden paa, naar nogen talte til ham om det store Frigørelsesværk, som nu skulde indledes. Der paakom ham ofte overfor Egnens ledende Mænd nogle besynderlige, pludselige Hosteanfald, saasnart Talen faldt paa det Aag, som Bondens brede Ryg nu skulde bryde. Undertiden rejste han sig endog op i Forsamlingerne og afbrød Foredragsholderne med en eller anden kaad Bemærkning, der øjensynligt alene havde til Hensigt at ødelægge Stemningen og svække Alvoren og Begejstringen hos Tilhørerne.

Han havde ved denne snart tvetydige, snart aabenlyst spottende Adfærd tilsidst opnaaet at gøre sig grundigt forhadt af de fleste i Byen. Navnlig Skolelærer Zachariasen, Egnens politiske Fører,

hadede ham af sin inderste Sjæl, og det kom Gang efter Gang til de heftigste Sammenstød imellem dem.

Saaledes en Dag ved et stort Møde i Forsamlingshuset, hvor Mænd og Kvinder fra hele Sognet var forsamlet for at træffe Aftale om en energisk Protest mod det nye Enevoldsregimente. Det var Meningen at vedtage en Adresse. Den skulde stiles til Kongen og overbringes denne af fire valgte Mænd fra Sognet. Den store, flagsmykkede Sal var propfuld af Folk, og efter at den sædvanlige Slagsang — Bjarkemaalet — var afsunget, traadte Skolelærer Zachariasen frem paa Talerstolen.

Han var en kraftig og smuk Skikkelse, der med sit lange, sorte Skæg og dybt alvorlige Blik mindede om Profeterne i de gamle Billedbibler. En Stund stod han ganske stille og stirrede frem for sig med et Udtryk, som om han kun ved smertelig Opbydelse af al sin Viljestyrke formaaede at beherske den Storm af mægtige Følelser, der rasede i hans Indre. Først da alt var bleven dødsstille omkring ham, og han mærkede alles Blikke rettet i Spænding mod hans Læber, begyndte han at tale.

Lige nedenfor Talerstolen saaes «Mandslingen». Han sad foroverbøjet og suttede paa Knappen af sin Stok. Hans Øjne var tillukkede bag Uglebrillerne, men om hans Mund spillede et sarkastisk Smil.

Da Zachariasen havde endt sit Indledningsforedrag, drak han to Glas Vand og gik over til Oplæsningen af Adressen. Denne var holdt i en pompøs Stil, broderet med digteriske Billeder, der røbede Zachariasens Forfatterskab. Den begyndte med et vidtløftigt historisk Tilbageblik, der gav en Oversigt over Danmarks Historie fra Frode Fredegods Dage indtil Nutiden og skulde vise, hvorledes Folkets Kærlighed bestandig havde været Kongernes sande

Styrke. Derefter gik den over til at omtale den forhaandenværende Strid og Gæringen i Folket. Idet den gentog de gamle Kampord om «Fortvivlelsens Selvhjælp» o. s. v. fremmanede den i blomstrende Udtryk en Broderkrigs Rædsler og endte omsider med at anraabe Kongen om at lytte til Folkets Røst, «inden det blev forsilde».

Efter Oplæsningen lød der fra Mændene et betænksomt «Hør». Kvinderne nikkede bifaldende, hvorpaa Adressen enstemmigt vedtoges.

Efter forudgaaende Aftale foreslog dernæst en af de Tilstedeværende at vælge Zachariasen og tre bekendte Bønder der fra Sognet til at overrække Kongen Adressen. Herom skulde man just til at afstemme, da «Mandslingen» til almindelig Forfærdelse rejste sig og bad om Ordet.

Han vilde blot tillade sig, sagde han, i Stedet for de tre anførte Bønder at foreslaa tre andre Mænd fra Sognet til det omtalte Hverv, nemlig Jordemodermand Nielsen, Natvægter Ole Madsen og Rokkedrejer Søren Piper. Hr. Skolelærer Zachariasen fandt han derimod som skabt til den foreslaaede Tillidspost som Ordfører.

Der gik en misbilligende Mumlen gennem Forsamlingen. Man forstod vel ikke helt, hvad Meningen var; men man havde paa Fornemmelsen, at der skjulte sig Spot i hans Ord.

«Ingen Spektakler her!» raabte tilsidst en.

«Her er ikke Plads til Grinet! Vi er alvorlige Mænd!» tilføjede en anden.

«Netop, hvad jeg vilde sige,» vedblev Mandslingen uforstyrret. «Vi bør betænke denne Sags Alvorlighed. Jeg haaber derfor, at den nu vedtagne Adresse vil faa en passende kaligrafisk Udstyrelse og blive indbunden i et smukt Saffiansbind, forinden den overrækkes i Majestætens Hænder. Mulig havde det

været allerbedst, om hele Adressen var bleven forfattet paa smukke Vers, og jeg tvivler ikke om, at man vilde kunne formaa Hr. Skolelærer Zachariasen til at paatage sig dette Arbejde. At Hr. Zachariasen som Deputationens Ordfører i hvert Fald vil optræde med den Værdighed, som Situationen kræver, og i hvidt Slips, tør vel betragtes som en Selvfølge.»

Den misbilligende Mumlen i Forsamlingen steg til en truende Knurren. Man begyndte nu at forstaa. Og man vilde tvinge den uforskammede til at standse.

Men han vedblev:

«Der synes mig i det hele at være noget stort og opløftende i, at Folket saaledes aabent henvender sig til sin Konge for at forberede ham paa en Revolution. Der er næppe nogen Tvivl om, at Hs. Majestæt vil vide at paaskønne denne Hensynsfuldhed. Det forekommer mig, at vi i Samklang hermed ikke kan skride til Værket paa en mere passende Maade end ved her at udbringe et Leve for vor ophøjede Monark. Jeg tillader mig altsaa — —»

Men han fik ikke Lov til at tale ud. Der rejste sig fra hele Salen en harmfuld Protest.

«Kast ham ud! Han er en Overløber! Ned med ham!» raabtes der.

Der var et Øjeblik ikke til at høre Ørenlyd.

Imidlertid var Skolelærer Zachariasen atter kommen frem paa Talerstolen. Dirrende af hellig Harme opløftede han sin Haand — og i samme Nu var alt stille i Salen.

Saa talte han.

Neden for Talerstolen sad imidlertid «Mandslingen» — foroverbøjet, med Hagen støttet paa sin Stokkeknap. Hans Øjne var paany tillukkede bag

Brillerne; men Smilet spillede ikke længer om hans Mund. Hans Ansigt var blegt og ubevægeligt som en Dødsmaske.

Det var — som sagt — oppe paa Ilum Galgebakke, at jeg traf ham sidste Gang. Det var en Dag ud paa Efteraaret, hen imod Aften. Jeg kom gaaende op ad den bugtede Sti mellem de nyvendte Pløjemarker, der glinsede fedtet af Væde. Oppe paa Bakketoppen standsede jeg og saae ud over det fredelige Landskab. Dobbelt fredeligt syntes det mig nu, da Befolkningens heftige politiske Opbrusning var ifærd med at lægge sig, og den vante Tillidsfuldhed og Ro atter havde fæstet Bo i Sindene.

En tung Skyhimmel hang ubevægelig over Egnen. Langs Horisonten i Vest laa en milelang Glød fra den synkende Sol, og over Moser og Enge bølgede blege Taager — Dagen laa paa sit Dødsleje.

Idet jeg vendte mig om, havde jeg af Forskrækkelse nær udstødt et Skrig. Thi lige foran mig sad han — den gamle — paa en Sten og stirrede mig imøde gennem sine store, runde Uglebriller.

Jeg havde ikke set ham siden hint Optrin i Forsamlingshuset. Han havde efter denne Dag levet meget tilbagetrukkent, og jeg kunde næsten ikke kende ham igen, saa gusten og sammenfalden syntes han mig at være bleven.

Jeg fik pludselig Medlidenhed med ham. Han bar sin gamle Voksdugstaske paa Ryggen, havde sin Stok i Haanden og Benklæderne højt opsmøgede

over Støvlerne — ganske som hin Dag for Aar tilbage, da han uventet kom hertil.

«De er rejseklædt,» sagde jeg. «Vil De tage fra os?»

Han nikkede.

«For bestandig?»

«Ja — det bliver det vel.»

Jeg saae en Stund tavs ned paa ham. Han syntes at kæmpe med en stærk Bevægelse.

«Jeg forstaar nok —» sagde jeg endelig med et stille Nik — «De er bleven skuffet . . . De har ikke befundet Dem vel hos os?»

«Aa nej — siden De selv siger det — her er mig for kvalmt, for tyk Luft — saadan for Lungerne, mener jeg.» Han hostede.

«Ja vist! Ja vist! Men De kan tro — det er blot et foreløbigt Vindstille. Det vil snart blive bedre! Vent blot!»

Han rystede paa Hovedet og smilte mismodigt.

«Her er vist ikke noget at vente efter,» sagde han saa.

«Aa, blot man ikke taber Modet! Der kan ske noget afgørende, før man aner det!»

«Hvad kalder De for afgørende?»

«En ny Rejsning for Eksempel! . . . Hvem veed? . . . Det bæres mig for, at vi gaar nye og store Tider imøde.»

«Hm! Ja, nye Tider har man ingen Mangel paa i vore Dage. De indvarsles saadan omtrent ved hvert Kvartalskifte . . . Men det batter ikke, min unge Ven . . . det batter ikke!»

«Nu? Hvad forlanger De da mere?»

«Et splinternyt Folk, min kære!»

«Aa, De gør os Uret. Ulykken denne Gang var, at Førerne svigtede.»

«Ja, saadan undskylder man sig altid, naar man

selv taber Hovedet. Læg Mærke til — et Folks Førere er dog altid det paalideligste Udtryk for Folket selv. Hvorledes blev de vel ellers Førere? Døm din Høvding — og du dømmer dig selv.»

«Nu, selv om dette er rigtigt — hvad siger det saa egentlig? Vi bukkede under i denne Omgang, det er sandt. Men derfor kan vi vel rejse os og sejre i den næste. Vi taber ikke Modet saa let hertillands! Der er Krummer endnu i Folket. Husk — der springer Løver i det danske Skjold!»

«De danske Løver! Hm! Hører de ikke til den Art, der bræger?»

«Ja, nu spotter De igen. Hvortil skal det nytte? . . . Vil De maaske sige mig, hvad der var at gøre? Hvad kunde der udrettes denne Gang? Regeringen var forberedt, Folket ikke. Regeringen sad inde med alle Magtmidlerne, Folket var endnu tomhændet. Spillet var ulige — og der er intet nedværdigende i at bukke under for Overmagten.»

«Overmagten!» udbrød han og løftede pludselig Hovedet. «Siger De Overmagten? — — Aa,» vedblev han og pegede ned over Dalen. «Gør mig den Tjeneste og se, hvad der kommer der. Et ejendommeligt Syn, ikke sandt?»

Jeg vendte mig om.

Nede paa Landevejen kom en Ekvipage rullende i jævnt Luntetrav. Under den halvt nedslaaede Kalesche sad to Herrer mageligt henslængte hver i sit Hjørne med Cigarer i Munden. I den fremrykkede Skumring skimtedes kun Omridsene af deres runde Legemer, Gløden af Cigarerne og de brede Guldgaloner paa deres Kasketter. Det var Herredsfogden og hans Fuldmægtig, der vendte tilbage fra Udpantning hos Egnens Skattenægtere. Paa Bukken ved Siden af Kusken sad Egnens

Politibetjent, og bag efter Vognen fulgte to Gendarmer til Hest.

«Hvad siger De?» — sagde Mandslingen. — «Saadan ser den Overmagt ud, De talte om. Synes De egentlig, at den gør et saa skrækindjagende Indtryk? Der ruller disse fire-fem Kavalerer og en Kusk nok saa hyggeligt ved Nattetid gennem Landsby efter Landsby, hvor der boer Hundreder af haandfaste Karle — og der er ikke een, der tænker paa at krumme et Haar paa deres Hoveder. Ja, jeg er overbevist om, at ifald en af de Herrers Cigarer tilfældigt skulde gaa ud, vilde de roligt lade standse foran det første, det bedste Hus i Byen og bede om en Svovlstik. — — Kære Ven, skal vi være enige om ikke at tale om Overmagt?»

«I det hele,» — vedblev han, da jeg ikke svarede — «se Dem dog om, unge Mand! Kast et Blik ud over dette gudsvelsignede lille Smørland! Træd indenfor hos disse Folk, der sidder bag lune Døre, mellem velfyldte Lader, med Frihed til daglig at spise sig mætte, til aarlig at sætte et Barn i Verden, til hver Aften at besøge Naboer, spille Kort, tale, synge, danse, drikke . . . og spørg dem om, hvor det egentlig er, at Træskoen trykker. Jeg holder for, at de alle som een bliver Svaret skyldigt. Der mangler de rette Elementer her i Landet — det er Sagen!»

«De rette Elementer? Hvad mener De med de rette Elementer?»

«Jeg mener . . . Nu, jeg mener saadanne, for hvem Friheden ikke er et højtideligt Evangelium; saadanne, hos hvem Frihedstrangen endnu er dyrisk, instinktmæssig og derfor uovervindelig.»

«Bestandig taler De halvt i Gaader. Kunde De ikke for en Gangs Skyld uden Omsvøb sige, hvad De tænker paa. Er det Dem meget imod?»

Han smilte lidt og missede med Øjnene.

Bag ham bredte Solnedgangens Blodskyer sig videre og videre op over Himmelranden, og hans sammenbøjede Skikkelse tegnede sig imod dem som en Silhouet af en Kæmpetudse.

«Saa hør da!» sagde han. «Men sig mig først — har De nogensinde været i Paris? — Ikke? — I London? Berlin? — Heller ikke? — Det er Skade. Det vilde De have haft godt af. Men i København har De været. Sig mig, har De ikke der ved enkelte, sjældne Lejligheder . . . naar der saadan var noget ualmindeligt paafærde, et natligt Folkeopløb, en stor Ildebrand — f. Eks. den Aften nu nylig, da Kristiansborg Slot brændte . . . har De da ikke lagt Mærke til nogle underlig lyssky Væsner, som De ikke er vant til at se paa Gaderne . . . Individer næsten uden Klæder paa Kroppen, der sniger sig om mellem Folk ligesom fortumlede af det hele Røre, paa een Gang frækt grinende og frygtsomt skulende, med Klude viklede om Fødderne i Stedet for Sko, og med lange Halse, der stikker ganske nøgne op af Frakkepjalterne. De kommer inde fra Smuthuller i Kældere og bag Skur, som ingen andre kender.. Kun om Natten lusker de ud for at samle gamle, mugne Brødskorper, Hvidkaalsblade og Kartoffelskrællinger fra Skarnbøtterne i Gaarden. Ud paa Gaden vover de sig under rolige Forhold slet ikke, fordi de hellere lider al menneskelig Elendighed i deres mørke Huler, end de udsætter sig for at berøves Friheden under det offentliges Varetægt . . . nu ja, hvad er det, man kalder den Slags Folk?»

«Bærmen . . . Krapylet!»

«Rigtigt! Der er Ordet!» sagde han og lukkede et Par Sekunder Øjnene bag Brillerne, mens han drømmende gentog: «Krapylet! Krapylet, ja! . . .

Ser De, hertillands, i vore smaa Forhold, der saa let kan overskues, og hvor den offentlige Orden saa sjælden brydes . . . her findes dette Krapyl — et fortræffeligt Ord, ikke sandt? — her findes det naturligt kun i forsvindende Grad. I de store Lande derimod, og i de store Byer, jeg nys nævnede, ser man disse Vilddyr vrimle frem overalt, selv ved højlys Dag. Og tro mig, det er ikke altid hyggeligt at møde dem. Er man ene, bevæger man sig uvilkaarlig i en forsigtig Bue udenom dem og knytter Haanden fast om sin Stok. Men hvilken Utaknemlighed er det egentlig ikke? Burde man ikke i Stedet for tage sin Hat dybt af og sige: Jeg takker dig, Broder, for alt, hvad du daglig er for mig og mine. Din Sult, dine Lidelser, dit uovervindelige Menneskehad skylder jeg den Smule Frihed, der er mig levnet. For — ikke sandt? — dette Krapyl er dog Frihedens egentlige Livvagt, Retfærdighedens udkaarne Adelsgarde, den altid beredte, selvopofrende Hær, som ved et Vink, et eneste tændende Ord kan manes frem til Død for Undertrykkerne . . . Hvor denne Garde fattes i et Land; hvor der ikke hænger et saadant evigt truende Sværd over Magthavernes Hoved, der vil Folket altid blive et viljeløst Redskab i Hænderne paa den frækkeste . . . enten denne saa er en salvet Konge eller en Skolelærer.»

«Efter hvad jeg kan forstaa, maa det altsaa være vor Opgave her i Landet at fremelske en saadan Nobelgarde. Er det Meningen?»

«De smiler, unge Mand! Jeg kender det Smil. Og jeg veed ogsaa godt, hvad De videre vil sige. Jeg har hørt det før af Profeten Zachariasens Mund. De vil sige, at det er Danmarks Opgave at fremelske en Ungdom med en ubøjelig Tro paa Frihedens Goder, med en ærlig og kraftig Vilje o. s. v., o. s. v.

Men jeg siger Dem — tro ikke derpaa! Friheden er en kostbar Vare. Den købes ikke for saadanne Lapperier.»

«Hvormed købes den da?»

«Med det dyreste — det allerdyreste, min Ven!»

«De mener — med Livet. Og om vi unge nu var beredt til det Offer?»

«Det er endda ikke nok. Det blev kun Galgenfrist!»

«Ikke nok? Hvad kan man da ofre mere end sit Liv?»

«Sig mig — ikke sandt? — De har en Søn.»

«Alf!»

«Hedder han Alf? Hm! Naa, lige meget — Alf, Peter, Kristian . . . Hvor gammel er han, den Alf?»

«Fem Aar.»

«Fem Aar, godt! Naturligvis et lille Mirakel af en Dreng, hva'? Røde Kinder, blaa Øjne, gult krøllet Haar — en rigtig lille Lysalf, ikke sandt? Fa'ers og Mo'ers Øjesten, Onklers og Tanters Kæledægge, velopdragen, godt Nemme, begynder at lære Bogstaver, spiller kanske paa Klaver — naturligvis! Naar han bliver større, skal han i Skole, i den bedste Skole; han skal have pæne Klæder, som han ikke maa grise til; han skal lære at være lydig og dydig og paapasselig, for at han kan gøre sin Lykke her i Verden, vinde Folks Agtelse og Tillid, faa en smuk Stilling, en betrygget Fremtid, gøre et godt Parti og faa et hyggeligt, velanset Hjem, en sød Kone og tilsidst selv en lille Lysalf med røde Kinder og krøllet Haar. Er det ikke dette, der er Deres Drøm? — Og saa tror De virkelig endnu paa en Revolution hertillands! . . . Ja, nu smiler De igen. Men jeg siger Dem, at her staar Valget. Her er Ofret! . . . Spark Ungerne

nøgne ud af Rederne, saa snart de er store nok til at stjæle. Lær dem at sulte, at fryse og lide al menneskelig Elendighed. Fyld deres Hjærter med Had og Bespottelse! Lad dem vokse op i Drukkenskab og liderligt Levnet. Lad dem søge deres Fader i Fængslerne, deres Moder mellem Skøgerne . . . Det er Prisen, siger jeg! Her er Kravet! Alt andet er Mundsvejr og tomme Trusler. Lad dem høre op en Gang! . . . Leve Krapylet!»

Han havde rejst sig.

Han var dødbleg . . , og hele hans Legeme sitrede af en Sindsbevægelse, hvis Heftighed forfærdede mig. Bag ham hang nu hele den tunge Solnedgangshimmel som en rygende Verdensbrand, der kastede et uhyggeligt Blodskær hen over hans Brilleglas.

Uvilkaarlig traadte jeg et Skridt tilbage.

Da greb han sig i sit Sindsoprør, tvang sig endog til at smile et Øjeblik — ligesom undskyldende.

Saa rakte han mig sin ligkolde Haand.

«Jeg maa gaa,» sagde han tonløst. «Det er Aften, og jeg har lang Vej. Farvel! . . . Vi ses vel næppe mere.»

Saa nikkede han igen — mildt og næsten fredeligt — og gik stille ned ad Højen.

Men ved Højens Fod vendte han sig endnu en Gang om imod mig og vinkede tre Gange op med Haanden — som om han atter i Begejstring tilraabte mig:

«Leve . . . leve Krapylet!»

To Venner.

Det var Paaskelørdag 1885 i en lille jysk Købstad. Kirkeuret havde netop slaaet ti. Paa denne Tid plejede Torvet nedenunder at være et bølgende og larmende Hav af Bønder med al Slags Torvføring — en broget Stimmel af Æggehandlere, Grøntkoner, Smørprangere og Hønsekræmmere, hvorigennem købslaaende Fruer og kurvebelæssede Tjenestepiger med Møje trængte sig frem. Men endnu fandtes der paa hele Pladsen ikke andet end et Par Landslagtere og nogle Gartnervogne fra de omliggende Herregaarde. Og i hele Byen saaes næppe en eneste af de sædvanlige, tykmavede Vadmels-Skikkelser med Tobakspiben i den ene Haand og Smørbrikken i den anden. Købmændene stod i deres aabne Butiksdøre og kastede lange Blikke op og ned ad Gaden; men der viste sig den hele Dag slet ingen af de sværtbelæssede Vogne, der ellers om Lørdagen fra alle Sider rumlede ind i Byen.

Det var tydeligt nok — denne Udeblivelse var Bøndernes foreløbige Svar paa det Statskup, som Købstæderne saa villigt havde hjulpet Ministeriet med at sætte i Værk.

Inde i Byens fine Barberstue (i hvis Vindue der

altid om Lørdagen til Underretning for Bønderne blev ophængt et Skilt med Ordene: «Kun velklædte Personer betjenes her») sad paa denne Tid to af Byens Bedsteborgere vel indsæbede, med Servietter under Hagen, og blev behandlede af Barberen og hans Dreng. En tredje, der saae ud som en ældre, velstaaende Haandværksmester, havde taget Plads henne ved Vinduet, hvor han med dyb, eftertænksom Mine læste en Avis gennem et Par Briller, der hang ham helt ude paa Næsespidsen.

Den ene af de indsæbede var en lille blussende Tyksak, hvis Ben var saa korte, at han maatte have en Skammel under Fødderne for at støtte dem. Med Hænderne foldede over sin Hængemave, Øjnene tillukkede, og et Par Hornbriller skubbet op paa sin skaldede Isse, hengav han sig med synligt Velbehag til Barberdrengens Behandling, idet han af og til udstødte korte Grynt, der tilkendegav snart hans Tilfredshed, snart hans Mishag med de første Strøg af Kniven.

Den anden var en høj, anselig Skikkelse med et bredt Ansigt og svære graa Bakkenbarter. Hele hans Mine og den krybende Maade, hvorpaa Barberen betjente ham, røbede straks, at man her havde en af Byens Matadorer for sig. I stor Ophidselse stirrede han hen paa den læsende Mand ved Vinduet, hvis vekslende Ansigtsudtryk han med spændt Opmærksomhed fulgte; og ikke saa saare løftede Haandværksmesterens Øjne sig fra Bladet, før han udbrød:

«Naa! . . . Hvad siger De saa til *det,* Hansen! Saa gammel De nu er, har De vist ikke set saadan noget paa Tryk før. Det kan man kalde rene Ord for Pengene, hva'? Og det af en af Ministeriets egne Embedsmænd, — ja oven i Købet en Præst!»

Den tiltalte lagde betænksomt Avisen sammen og vendte Hovedet bort.

«Ja, hvad skal man sige —» mumlede han derpaa undvigende.

«Hvad man skal sige? Man skal Fanden gale mig sige, Hansen, at det er den stiveste, der endnu er leveret. Men det er netop, hvad jeg for længe siden har spaaet. Lige fra den første Gang, jeg saae vor gode Pastor Hornung, har jeg sagt, at han var en fordækt Venstremand. Nu har vi faaet Syn for Sagen! Men vi skulde have taget vore Forholdsregler i Tide! Der gik jo allerede Snak nok om ham fra hans forrige Kald. Laa han ikke der i evige Spektakler med Provster og Kirkesyn, ja med Bispen selv, saa han en Gang var nær ved at blive sat fra Embedet for sin beskidte Mund. Jeg siger det rent ud — han er en fræk Karl!»

«Et Bondebæst!» gryntede Tyksakken.

«Bravo! Netop Ordet, Hr. Overlærer! . . . Men kan De forklare mig, hvordan det er gaaet til, at vi har faaet en saadan Person her til Byen. Man snakker om, at han derude paa Landet var ved at sulte ihjel med sin Redefuld af Unger — men hvad kommer det *os* ved? Skal vi derfor have hans Spektakler her? Det er en Skandale for hele Byen. — — — Gør mig kun færdig, Raff!»

De sidste Ord var henvendt til den lille blegfede Barber, der straks, saasnart hans ansete Kunde begyndte at tale, havde trukket sig tilbage med sin Kniv.

«Det er sandt, Raff!» vedblev han derpaa roligere, idet han atter lagde sig tilbage i Stolen. «Har Hr. Berthelsen været her i Dag?»

«Nej, Hr. Konsul! — endnu ikke. Men han maa bestemt være her om et Øjeblik.»

«Er det sikkert?»

«Ganske sikkert, Hr. Konsul! Hr. Berthelsen er saa regelmæssig som Solen. Man kunde saamænd gærne stille Kirkeuret efter ham — he!»

«Godt. Saa kan man da forhaabentlig faa Rede paa, hvordan det forholder sig . . . For De har vel hørt det, Hr. Overlærer, at der skal have været svære Optøjer ovre i Kjøbenhavn i Nat. Der fortaltes nede paa Toldkammeret, at der var kommet Telegrammer derom til Bladene. Det er nok ude paa Nørrebro — De veed, Socialisternes Valgkres — og Soldaterne skal have skudt.»

«Skudt!» udbrød pludselig Manden henne ved Vinduet og skiftede Farve. «Ja — men det kan de da ikke ha'e Lov til.»

«Ikke ha'e Lov til!» gentog Konsulen og førte atter Barberen bort med Haanden for at kunne rejse Overkroppen og tale med mere Eftertryk. «Hvem Pokker skulde forbyde dem det, Hansen? Imod Oprørere og Tumultuanter! Det manglede sgu bare! . . . Hvad siger De, Hr. Overlærer?»

«Øf!» lød det henne fra den anden Stol, hvilket skulde udlægges: «Naturligvis».

«God Morgen, mine Herrer!» sagde i det samme en Stemme henne fra Døren.

Det var den ventede Hr. Berthelsen, Redaktøren af Byens Stiftsavis, en utrolig lang Herre med en pergamentgul Hudfarve, graa Paryk, ganske lyse Benklæder og et rødt Lommetørklæde hængende ud af Baglommen.

«Naa!» udbrød straks Konsulen, (endog Overlæreren spærrede Øjnene op og saae med Forventning paa den indtrædende), — «Naa! Hvad nyt? Er der hændt noget? Er det sandt, at Socialisterne har gjort Optøjer i Nat, og at Soldaterne har skudt? Eller er det en af Toldbodrotternes sædvanlige Krøniker? Der fortælles, at De har faaet Telegram.

Hvordan forholder det sig? De har jo ikke udsendt Løbesedler.»

Redaktøren trak omstændeligt sine Bomuldshandsker af og puttede dem i Baglommen med den uigennemtrængelige Mine, som han altid paatog sig, naar han ingenting vidste.

«Nu?» raabte Konsulen utaalmodig.

«Jeg beder Dem, Hr. Konsul —» sagde Redaktøren endelig og løftede afværgende sin ene, kæmpestore Haand.

«Aa Snak, Berthelsen! Hvad skal det Hemmelighedskræmmeri til her? Lad os høre! *Er* der skudt?»

«Vigtigpraas!» mumlede Overlæreren og lukkede igen Øjnene, medens Manden henne ved Vinduet blev ved at stirre paa Redaktøren med alle Tegn paa den heftigste Beklemmelse.

Men trods Konsulens vedvarende Anmasselser og Fordring paa «klar Besked» bevarede Hr. Berthelsen sin diplomatiske Tavshed.

«Hr. Konsulen maa pardonnere mig,» sagde han, idet han med en uhyggelig Knagen i Fingerleddene gned sine tørre Hænder. «De Meddelelser, der er kommet mig i Hænde, er foreløbig af fortrolig Karakter. Hr. Konsulen kan være overbevist om, at Stiftstidenden øjeblikkelig vil bringe til sine Abonnenters Kundskab, hvad der faktisk er passeret. Af Gaarsdagens Løbeseddel vil De saaledes allerede have erfaret, at Tropperne siden i Torsdags har været konsigneret i Kasernerne, at der er uddelt Patroner til Mandskabet, og at der er opkørt Batterier uden for Slottene. Jeg tror at kunne tilføje, uden at gøre mig skyldig i nogen Indiskretion, at Avtoriteterne — de militære saa vel som de civile — i det hele er fuldt beredte paa uden Skaansel at kvæle ethvert Revolteforsøg i Fødslen.»

«Bravo!» raabte Konsulen og rejste sig, idet han strøg sig med Servietten om Hagen. (Barberen havde med et Skrabud tilkendegivet, at han var færdig.) — «Ja, Gud ske Lov, vi har endelig faaet en Regering, der ikke er bange for at vise sin Magt. Naar den nu bare vil blive ved at gøre Brug af den, saa skal vi snart faa Fred her i Landet for det Rak og Pak, der har faaet Lov til at skyde til Vejrs.»

«Ja, lad dem bare plaffe dygtigt løs paa dem,» snøftede Overlæreren, der ligeledes havde rejst sig og stod og tørrede sig foran Spejlet. «Det er noget, de har Respekt for. Men lad dem ikke glemme Førerne! De Karle er saamænd ikke for gode til Kanonføde.»

I dette Øjeblik rejste Manden ved Vinduet sig op og listede hen imod Døren.

«Gaar De, Hr. Hansen?» spurgte Barberen forundret. «Jeg troede, at De skulde rages.»

«Nej Tak — jeg har ikke Tid længer,» svarede han og var i det samme ude af Stuen.

De Tilbageblevne saae paa hinanden i største Forbavselse.

«For Pokker!» — udbrød tilsidst Konsulen. «Hvad gik der af Hansen? Jeg tror, ved Gud, at han fik ondt! Han var jo ganske bleg! . . . Eller — han skulde da vel ikke — jeg kan da ikke tænke mig, at — —»

«Hr. Hansen holder «Morgenbladet», Hr. Konsul!» hviskede Barberen, idet han indsmigrende nærmede sig med Haanden for Munden. «Jeg veed det ganske bestemt . . . Det er en af hans Svende, der abonnerer paa Bladet for ham og bringer ham det hver Aften. Jeg har det fra min Brodersøn, der kender Svenden.»

«Hansen!» raabte Konsulen og slog Hænderne

sammen. «Men — du himmelske Gud og Skaber! — er Folk da bleven ravruskende gale? . . . Og det var Hansen, som for ikke mere end otte Dage siden fik den store Bestilling fra Havneudvalget!»

Henne ved Vinduet udbrød i det samme Barberdrengen:

«Der kommer Pastor Hornung!»

Som trukne af en Snor vendte alle sig ved disse Ord mod Gaden.

Og virkelig! Ovre paa det modsatte Fortov kom Præstens høje, magre Skikkelse gaaende med Skridt, der larmede, som om han gik paa Træsaaler. Han var en Mand paa henimod de treds, tarveligt, næsten fattigt klædt, med et rynket, skægløst Ansigt, der paa Grund af, at Underlæben skød sig stærkt frem, og at Øjnene kneb sig sammen for Lyset, fik et frastødende Udtryk af Selvfølelse. Dette Udtryk understregedes yderligere af hans Holdning og af hans taktfaste, næsten soldatermæssige Gang. Den ene, ubehandskede Haand holdt han knyttet bag paa Ryggen; i den anden havde han en stor Bomuldsparaply, som han for hvert Skridt stødte med Kraft ned mod Brostenene.

«Storsnudede Bonde!» snerrede Overlæreren foragteligt henne fra Spejlet.

«Ja, var det ikke for hans forsultne Ungers Skyld» — istemte Konsulen — «kunde man ønske, at der maatte blive lettet lidt alvorligt ved ham efter denne Historie. Og det bliver der vel ogsaa nok! . . . Det bliver der saamænd nok!» endte han fortrøstningsfuldt.

Pastor Hornung fortsatte sin Gang hen ad Gaden, hvor han overalt var Genstand for den samme lidet smigrende Opmærksomhed. Folk stak Hovedet ud

af Vinduerne for at kigge efter ham; og naar Butiksfolkene saae ham komme, trak de sig tilbage fra deres Døre for ikke at være nødt til at hilse ham, naar andre saae det. Idet han gik over det lille Torv foran Raadhuset, traadte Byens Politimester netop ud herfra med en Protokol under Armen. Det var en lille rund, glatraget Mand, der lignede Overlæreren fra Barberstuen næsten som en Tvillingbroder.

Pastor Hornung løftede Haanden op til sin bredskyggede Hat for som sædvanligt at hilse; men istedetfor en Genhilsen tilkastede Politimesteren ham et saa uforskammet og hadefuldt Blik, at Blodet skød op i Præstens Kinder. Dog beherskede han sig og fortsatte roligt sin Vej.

Da han kom hjem i sin Studerestue, aabnede han Døren til den øvrige Lejlighed og raabte ind over et halvtomt Forværelse, om Posten var kommen. Et Kor af Barnestemmer svarede langt borte fra: Nej!

Henne paa en gammel Mahognipult ved Vinduet laa Begyndelsen af Manuskriptet til hans Paaskeprædiken og ventede paa Fortsættelse. Men han kunde ikke faa sig selv til at beskæftige sig dermed. Hans Hoved var for opfyldt af bekymringsfulde Tanker, der laa Opstandelses-Evangeliet fjærnt. Han tænkte paa de Rygter, der ogsaa var kommen ham for Øre denne Morgenstund — Rygterne om Opstandsforsøg i København og Vaabenmagtens Indskriden. Han kunde ikke faa sig selv til at tro, at det virkelig var sandt. Han havde saa inderlig haabet paa, [!] Befolkningen dog ikke vilde lade sig henrive at Voldshandlinger. Men maaske havde Gæringen alligevel været for stærk!

Det ringede stærkt ude paa Forstuedøren.

Endelig! —

Et Minut efter stod Pastor Hornung ved Vinduet

med Byens «Folkeblad» og gennemløb i Hast Telegrammerne fra København. Men han fandt intet, hverken om Opløb eller Militærets Udrykning. Han greb da «Stiftstidenden», der undertiden havde Specialtelegrammer. Men heller ikke her saae han noget derom. «Alt roligt», «Befolkningen rolig», stod der overalt.

«Herren være lovet!» udbrød han ganske højt. Og i Tankerne fortsatte han: Gud er med os! Det veed jeg nu forvist, at han vil lade den danske Folkesag sejre!

Saa satte han sig ned ved Bordet for at gennemse den øvrige Post.

Først var der to Breve fra selve Byen, af hvilke det ene var skrevet med fordrejet Haandskrift og kun indeholdt de fire Ord: «De er en —» (Paa Tankestregens Plads fandtes et Udtryk, som Velanstændigheden forbyder at gentage her). Med Foragt krammede Hornung Brevet sammen og kastede det i sin Papirskurv. Han havde før deltaget i en offentlig Debat, og det var derfor ikke første Gang, at han fik den Slags Stinkpotter kastet ind ad Døren.

Det andet indenbyes Brev, der var skrevet med stilfuld Forretningshaand paa et stort Stykke rudret Papir, indeholdt følgende:

«Hr. Pastor F. Hornung

hersteds.

Begrundet paa Omstændigheder tillader jeg mig at underrette Hr. Pastoren, at min Datter Angelica, som sidstforløbne Uge tilmeldtes Hr. Pastorens Konfirmationsforberedelse, efter nøjere Overvejelse herved anmodes atter udmeldt, formedelst da det saavel er min Datters som min Hustrus og eget Ønske, at hun fremtidig skal overgaa til Hr. Pastor Bohses Vejledning.

Jeg undlader ikke at tilføje, at dette Skridt er begrundet paa den Artikel, som det igaar Aftes udkomne Ekstranummer af «Folkebladet» indeholdt af Hr. Pastoren.

Samtidig tillader jeg mig at præsentere medfølgende specificerede Regning paa Manufakturvarer, som Fru Pastorinden i det forløbne Kvartal har modtaget gennem min Forretning, og vilde det meget glæde mig at faa Beløbet tilstillet inden den 15de d. M.

Imødeseende Deres ærede, tegner

med Agtelse

P. C. Hansen,
Manufakturhandler.

Ogsaa overfor denne Skrivelse havde Pastor Hornung i første Øjeblik kun et Skuldertræk tilovers. Men idet han anden Gang gennemlæste den, formørkedes hans Ansigt. Med et sorgfuldt Udtryk lagde han Haanden op paa sit endnu kraftige, graasprængte Haar, lænede sig med lukkede Øjne tilbage i Stolen og sagde hen for sig med et Suk:

«Hvor det ofte er svært at være ærlig i dette Land!»

Saa gav han sig ifærd med den øvrige Post.

Der var de sædvanlige officielle Skrivelser i store blaa Konvolutter, et Brev fra en fjærntboende Mand, der ønskede en Udskrift af Kirkebogen, en Ansøgning om en Legatportion o. s. v. Nederst laa et almindeligt aabent Brevkort, som Hornung slet ikke havde bemærket og derfor greb med en vis Ivrighed. Og næppe havde han kastet et Blik paa Skriften, før han med Udbrudet: «Men — er det muligt!» foer op af Stolen og ilede ud af Stuen. Han skridtede gennem det tomme Forværelse og slog med stort Spektakel Døren op til den tarveligt udstyrede

Dagligstue, hvor seks af hans yngste Børn sad og legede.

«Hvor er Mo'er?» raabte han. «Anna, Peter, lille Line . . . skaf mig i en Fart fat i Mo'er. Men sig hende, at hun maa skynde sig — det haster!»

De lyslokkede Smaa paa Stole, Skamler og Forhøjning kom i travl Bevægelse; men i det samme traadte Fru Hornung gennem en Tapetdør ind fra Køkkenet. Hun var en lille, endnu køn og buttet Kone med mørkladent Haar, Kappe og stort Smækkeforklæde.

«Her er jeg! Hvad er der, Hornung?» spurgte hun og betragtede straks sin Mand med urolig Mine — som var hun altid forberedt paa at modtage onde Tidender.

«Nyheder! Store Nyheder, min Ven!» svarede han og rakte Brevkortet i Vejret. «Kan du tænke dig — der sidder jeg inde og læser saa meget dumt Tøj, og saa faar jeg her fat i . . . ja, nu skal du høre! (Pastor Hornung fik næsten Taarer i Øjnene, idet han atter læste Kortets Ord) ««Kære gamle Ven! Jeg kommer imorgen, Lørdag, Eftermiddag med Toget 3.12. Glæder mig til at se dig. Din hengivne — —»» Ja, gæt nu, Kirstine!»

«Det er da ikke Krøger?»

«Jo — hvem ellers! Er det ikke mageløst! Han er naturligvis paa en af sine sædvanlige Inspektionsrejser. Sandelig — han kommer som han var kaldet, den kære Dreng! Jeg har tænkt saa meget paa ham i den senere Tid. Og hvor har jeg længtes efter igen at faa en rigtig lang Passiar med ham! . . . Jeg gad dog vide, om ikke de sidste Dages Begivenheder endelig skulde have skudt Bresche i hans standhaftige Højrehjærte. Du kan tro, Kirstine! Han har haft den samme Længsel, som jeg. Og nu kommer han, forat vi kan tale os ud for hinanden, den kære,

gode Dreng! . . . Men hør, Kirstine! Nu maa vi sandelig ogsaa vise ham, at han er velkommen. Han skal blive modtaget som en Fyrste! Middagen maa vi naturligvis udsætte, til han kommer, f. Eks. til Klokken fire — eller bedre fem! Jeg veed, han plejer at spise paa den Tid. Og — lad mig se — kan du ikke skaffe en god Ret Karudser, Kirstine? Kan du huske, hvor henrykt han blev over dine Karudser, da han sidst besøgte os i Vejrløse . . . aa, han er en Lækkermund, den gamle Knægt!»

«Men Hornung — hvor skulde jeg skaffe Karudser fra her?»

«Nu, ja — men en Ret Fisk maa vi ha'e. Det er hans Livspise, veed du! Han er saa forliebt i Fiskemad, den gamle Libertiner, som en Mus i grøn Ost. Og en god Flaske Vin skal han sandelig heller ikke undvære . . . Hør du, Peter, spring straks hen til Schneider og køb en Flaske Bourgogne til halvanden Krone — men skynd dig, min Gut! . . .. Aa, vent lidt — spring med det samme indenfor hos Callisen og faa seks Cigarer til femogtredive — men af de fine, skal du sige! . . . Og I, Smaapiger der — Karen, Hanne, lille Line — lad mig se, I rydder godt op her og hjælper Mo'er med at gøre det rigtig pænt til Fa'ers gamle Ven kommer! Saadan — det er flinkt! — I er mine kære, velsignede Børn!»

Pastor Hornung var bleven som genfødt af Henrykkelse. Tilsidst gik han hen og lagde sine store Hænder omkring sin Hustrus Hoved og kyssede hende ømt paa Panden.

«Min lille Kirstine! Jeg veed det — du har været urolig og bekymret i disse Dage. Men du skal se — med Guds Hjælp vender alt sig til det bedste!»

Pastor Hornungs og Postrevisor Krøgers Bekendtskab stammede fra Studenterdagene. Tilfældigt var de i hin Tid bleven Kontubernaler paa Regensen og havde her stiftet et sjælden inderligt Venskab, der aldrig siden var bleven brudt. Der var bleven sagt om dette Venskab, at det blev knyttet ved Modsætningernes Tiltrækning; og vanskeligt skulde man ogsaa finde to Mennesker, der i Sind som i Skind var hinanden mere ulige. Marius Krøger var netop saa lille og undersætsig, som Frederik Hornung var lang og ranglet; netop saa samvittighedsfuld og pertentlig, som Hornung var egenraadig og skødesløs; netop saa godmodig og eftergivende, som Hornung var opfarende og stridslysten. Blandt Kammeraterne paa Regensen kaldtes de derfor ogsaa «Supplementerne», der tilsammen dannede «det fuldkomne Menneske».

I det daglige Samliv erstattede nu virkelig den enes Fortrin meget heldigt den andens Mangler, saa deres lille Ungkarlehusholdning blev et Mønster for den hele Studentergaard. Mens Hornung, naar Maanedens Midte var naaet, aldrig havde en Skilling i Lommen og aldrig kunde begribe, hvor hans Penge var bleven af, forstod Krøger, skønt uden Paaholdenhed, at forvalte sine ikke store Indkomster paa en Maade, saa de nogenlunde forslog til dem begge. Til Gengæld var det Hornung, der var det oplivende og befrugtende Element. Alle Øjeblikkets brændende Spørgsmaal satte ham i Fyr og Flamme; han slugte alle Aviser og hørte alle Slags Foredrag. Ofte sad de to Venner sammen til langt ud paa Natten og talte om Tidens teologiske eller literære Stridigheder, men først og fremmest om Politik, om den vaagnende Frihedsaand, om Orla Lehmann, Hall og Ploug, der var deres Guder og Helte. Mens Hornung skridtede op og ned ad det lille Gulv i en

laset Slobrok og med en halvtredje Alen lang Tobakspibe i Haanden, pulsende Rummet fuldt af en uigennemskuelig Damp og bestandig talende og gestikulerende, sad Krøger stille henne i Hjørnet af Sofaen og fulgte ham med et varmt beundrende Blik. Egenlig var det mindre Tingene selv, end Hornungs Begejstring for dem, der interesserede Krøger. I sin egen Ligegladhed henrykkedes han dobbelt over Vennens Optagethed; og mens han selv var mere ængstelig end en gammel Jomfru i Overvejelsen af sine Ord, lo han, saa det klukkede, naar Hornung i sin hidsige Iver for at betegne den enevældige Regerings Lumpenhed hentede Udtryk og Lignelser fra det laveste Gadesprog. Flere Gange optraadte Hornung ogsaa som Taler ved Studenterforsamlinger, hvor han imidlertid regelmæssig blev udhysset under stort Spektakel. Kun Krøger sad stille henne i en Krog af Salen og stirrede næsten forelsket paa sin uforfærdede Ven, der havde Mod til saaledes at stille sin Person til Skue, ja optræde som Anklager og Dommer. Hans Hjærte svulmede af Stolthed over Hornung, naar han fra sit Skjul saae ham med løftet Hoved stige op paa Talerstolens Trappe, kaste sit Haar tilbage fra Panden og lade sit faste Blik glide hen over Forsamlingen — uden med en Mine at røbe Usikkerhed endsige Angst trods de vilde Hyl og Brøl, hvormed hans kendte Skikkelse øjeblikkelig modtoges.

Efter seks Aars Studium tog Hornung sin Eksamen med bedste Karakter; og da han allerede havde forlovet sig som Student, søgte han hurtigst muligt et Embede som Præst og Skolelærer paa en af vore afsidesliggende Smaaøer. Krøger derimod opgav sine juridiske Studier og gik over til Postvæsnet, i hvis Tjeneste han paa Grund af sin medfødte Punktlighed temmelig hurtigt steg til en betroet Plads ved Revisionen i København.

De to Venner skiltes saaledes.

Men, skønt der ofte gik Aar hen, uden at de saae hinanden, og ogsaa ofte lange Tider, uden at de skrev til hinanden, bevarede de Ungdomsvenskabet med uforanderlig Trofasthed. For Krøgers Vedkommende havde dette noget sin Grund i, at han ikke giftede sig. Det glade, hyggelige Regensliv kom derved til at staa for ham som hans Livs Solskinsdage, paa hvilke han altid tænkte tilbage med dyb Taknemlighed. Hornung glemte aldrig sin gamle Ven, fordi hans ejendommelige og for Fremmede ofte stødende Væsen gjorde ham det vanskeligt at skaffe sig nye Venner. Tillige følte han en vis Tilfredsstillelse ved den Beundring, som Krøger — skønt Tiden og Forholdene snarere havde uddybet end udvisket Forskellighederne i deres Karakterer — vedblev at nære for ham. Det interesserede saaledes højlig den fredsommelige Kontormand at følge de Skærmydsler, hvori Hornung idelig laa — snart med Amtsraad, snart med Præster, ja med de højeste Avtoriteter. Mens han selv var et Mønster paa Subordination og hellere led enhver Forurettelse, end han udsatte sig for at krænke nogens Overbevisning, kunde han gnide sig i Hænderne af Henrykkelse, naar han hørte om den Uforfærdethed, hvormed hans gamle Ven sagde baade Bisp og Skoleraad Sandheden lige i Øjnene.

«Min tapre Frederik!» kunde han begynde de omhyggeligt udarbejdede Skrivelser, hvormed han besvarede Hornungs hurtigt og livfuldt henjaskede Breve. «Du har særdeles fornøjet mig med din humoristiske Beskrivelse af din Holmgang med en vis Hr. Peder, om hvem Sagaen jo forøvrigt forhen har berettet. Ihvorvel jeg ikke tør driste mig til at have nogen selvstændig Mening om Stridens Æble, *in casu* den omtalte Fattiglovsbestemmelse, er jeg

paa Forhaand overbevist om, at du har Ret til at benævne den baade «forældet» og «umenneskelig». Ja, rusk kun dygtigt i de gamle Parykker! Her trænges sikkerlig til en alvorlig Udluftning i Administrationen, og jeg for mit Vedkommende skulde ikke have noget imod, at der kom en rigtig Orkan, der kunde ryste os ud af vor gamle Slendrian.»

Krøger havde da ogsaa hidtil været den eneste, til hvem Hornung havde betroet den voksende Harme, som Regeringens mere og mere aabenlyse Forberedelser til en Statsomvæltning i de sidste Aar havde fremkaldt hos ham. Men for første Gang var den stive Kontormand her bleven betænkelig ved Vennens Tilstaaelser. Han svarede ham tilbage, at han paa det indstændigste vilde bede ham om at være forsigtig og ikke at røbe sine kætterske Anskuelser for andre, da dette let vilde kunne faa til Følge, at han i den almindelige Bevidsthed blev slaaet sammen med Folk, til hvis Selskab han dog sikkert ikke selv ønskede at blive henregnet. Endnu for to Maaneder siden havde Krøger skrevet til ham:

«Du synes, kære gamle Ven, stadig at leve i den Anskuelse, at det er vort nuværende Ministeriums skjulte Hensigt at undlive den gode Grundlov. Det forekommer mig at være uberettiget at nære en saadan Mistanke mod en Regering, om hvis Beskaffenhed der dog ikke kan rejses Tvivl, og som alene har til Hensigt ved alle til Raadighed staaende lovlige Midler at værge vort kære Land mod Anarkiets Hydra. Sammenlign dog ikke den løftende Kamp under Ideens Fane, hvori vi i vor Ungdom selv tog Del, med den nuværende uhyggelige Strid om Magten. Jeg vil i hvert Fald høre det af din egen Mund, før jeg tror paa, at min gamle Frederik Hornung har fundet sin Plads mellem Materialismens Forkæmpere.»

Dette Krøgers sidste Brev havde Hornung ikke

glemt; men han følte sig overbevist om, at de sidste Dages Begivenheder endelig havde aabnet Krøgers ærlige Øjne for det forargelige Rænkespil, der var bleven ført. I hvert Fald kendte han sin kære, mildttænkende Marius godt nok til at vide, at han ikke vilde mistyde hans Skridt, men forstaa, at det var Samvittigheden, der nu havde krævet, at han gav sin Harme Luft.

Paa Slaget tre var Præstegaarden beredt til at modtage sin Hædersgæst. Alle Fløjdørene i den ret anselige Lejlighed var slaaet op som til Fest. Med larmende Skridt og Armene korslagte paa Ryggen gik Hornung frem og tilbage gennem Stuerne, — søndagspyntet, d. v. s. med rent, hvidt Halstørklæde og iført sort, tilknappet Klædesfrakke istedetfor den grove graa, der udgjorde hans sædvanlige Hjemmedragt.

Af betænksom Hensynsfuldhed mod sin Ven havde han bestemt sig til ikke at modtage ham paa Banegaarden. Han var kommen til at tænke paa, at Krøger under de nuværende Forhold maaske kunde ønske, at hans Besøg gik saa ubemærket hen som muligt, fordi det let vilde kunne skade ham, om hans Navn i disse Dage blev sat i for nøje Forbindelse med den oprørske Præsts. Desuden yndede han ikke selv disse tvungne Modtagelsesscener for alle Folks Øjne, — det vidste Krøger ogsaa godt, og han vilde derfor næppe blive forundret over ikke at finde ham paa Perronen.

Inde i Dagligstuen puslede Fru Hornung lidt beklemt omkring og lagde den sidste Haand paa Værelsets Udpyntning. Hun havde haft et besværligt Ar-

bejde med saa vidt muligt at dække over Tapetets Mangler og Bohavets Brøst, med at lægge de hæklede Stykker over Stolene saaledes, at Hullerne paa Betrækket ikke saaes, og ordne Gardinernes Folder paa en Maade, saa Stopningerne skjultes. Hun havde købt et Par Blomster til Opsatsen paa Bordet, og de hæklede Stykker var ihast blevne baade vaskede og strøgne. Men idet hun nu lod Blikket glide rundt i Stuen, syntes hun ogsaa selv, at der saae baade pynteligt og hyggeligt ud.

Henne omkring en Forhøjning under det ene Vindue sad og stod alle Børnene, pænt kæmmede og renvaskede — ganske tavse af højtidelig Forventning. Det hændte nemlig saare sjælden, at der kom fremmede til Præstegaarden; endog Byens Folk betraadte den kun i Forretningsanliggender. Og disse ualmindelige Forberedelser i Stue og Køkken, Vinflasken med den røde Lak, der stod bag Kakkelovnen, Blomsterne paa Bordet, Moderens Granatbroche, som de yngste aldrig havde set hende bære, Faderens Oprømthed og deres eget rene Søndagsforklæde og friserede Haar, — alt fyldte dem med en Spænding, saa de næppe turde røre sig.

Inde fra sin Studerestue kom Præsten atter vandrende med stærke Skridt.

«Naa!» udbrød han ved Synet af Børnene. «Er I her nu allesammen, Smaavenner?»

«Ja!» svaredes der stille i Kor.

«Godt! . . . Lad mig nu se, at I opfører jer pænt og roligt, naar Fa'ers gamle Ven kommer. Kan I det, Børnlille?»

«Ja!» svarede de igen alle.

«Naa, det var Ret! . . . Kan I saa sige mig, Smaa!» — vedblev han, idet han nu indskrænkede sin Vandring til Dagligstuens Gulv — «Hvad er det saa, Fa'ers gamle Ven hedder?»

«Krøger!»

«Rigtigt! — Rigtigt, Børn! . . . Og hvor er det, han bor?»

«I København!»

«Prægtigt! . . . I er flinke Børn! Men kan I nu ogsaa huske, hvad det er, han er? Hvad er hans Bestilling?»

Her tav Flokken beskæmmet.

Tilsidst sagde den ældste, forstandige Louise prøvende:

«Revisor.»

«Bravo, lille Lisemo'r! Du er jo flink! . . . Men kan du nu ogsaa forklare mig. min Ven, hvad det Ord Revisor betyder? Revisor? . . . Re-visor . . . Hvad betyder det? . . . Nu, tal kun dristigt!»

Den lille blonde Pige stod med sine lyseblaa Øjne dybsindigt fæstet paa et Punkt oppe i Loftet og bevægede Læberne, mens hun foredrog noget for sig selv og samtidigt fingrede ved et lille Ravkors, som hun bar i et Baand omkring Halsen. Endelig begyndte hun med en Stemme fuld af Overvejelse og uden at tage Øjnene fra Loftet:

«En Revisor er en Mand, som — —»

Idetsamme udbrød en af Drengene: «Fa'er! Der staar en Mand ude paa Gaden og kigger herind.»

«Hvad er det, du siger, Dreng!» raabte Præsten og skyndte sig hen til Vinduet. «Staar der nogen og kigger herind!»

Ja, virkelig! Ovre paa det modsatte Fortov stod en Person og stirrede op og ned ad Præstegaards-bygningen. Det var en lille, sirligt paaklædt Herre med et venligt Ansigt, smaa graa Bakkenbarter og firkantede Nikkelbriller. Han bar en brun Rejsehue, lyse Gamascher og en Plaid over Armen.

«Men det er jo ham! Nik dog, Børn! — nik!» raabte Præsten og ilede ud af Stuen.

Den fremmede havde imidlertid bemærket og genkendt Børnene og skraaede nu over Gaden. I Forstuedøren mødtes de to Venner. Med et højt: «Velkommen, du kære Dreng!» omfavnede Hornung sin gamle Kontubernal og kyssede ham paa begge Kinderne. Og uden at give ham Tid hverken til at lægge Plaid eller Hat slog han Armen om hans Skulder og førte ham i Triumf ind i Dagligstuen.

«Her er han, Kirstine!» raabte han. «Og her, min Ven, ser du hele Flokken samlet for at modtage dig. De lange Drenge har vi jo ude af Huset nu, og de store, kære Pigebørn er ogsaa borte . . . vi har jo, som du veed, akkurat Dusinet fuldt nu!»

«Velkommen, Krøger!» sagde Fru Hornung og rakte hjærteligt Haanden til den lille Mand, der under synlig Forlegenhed modtog disse mange uforbeholdne Ytringer af Gensynsglæde.

«Sæt dig nu her i Sofaen, Marius!» vedblev Præsten, da den fremmede endelig var bleven befriet for Ydertøj, Plaid og Paraply. «Du kan være træt efter Rejsen. Og — sandelig! — jeg længes efter at faa en Passiar med dig igen. Nu slaar du dig vel lidt til Ro hos os — ikke sandt?»

«Tak . . . mange Tak,» svarede Krøger, idet han med en vanemæssig Bevægelse løftede de flade Hænder op imod Brillernes Nikkelstænger, saaledes at Fingerspidserne netop berørte dem. «Det ser jeg mig destoværre ikke i Stand til. — Mit Ophold bliver denne Gang af grumme kort Varighed.»

«Hvad er det, du siger, Ven? Du spøger, haaber jeg! . . . . Sæt dig dog, og lad os høre!»

Mens Krøger forsigtig skilte sine Frakkeskøder og tog Plads i Sofahjørnet bag Bordet med Blomsteropsatsen, kastede Hornung sig i en Lænestol og saae med et skuffet Udtryk over paa sin Ven. Først nu

fik han rigtig set paa ham og studsede over hans mærkelig forandrede Udseende.

«Men du gør mig ganske forskrækket!» udbrød han. «Det er da ikke Rejsen, der har overanstrængt dig? . . . Du ser virkelig ikke rask ud.»

«Tak — jeg befinder mig meget vel,» svarede Krøger og saae bort, mens han gav sig til at trække i sine rødbrune Handsker, som han endnu ikke havde faaet af Hænderne. «Naturligvis — lidt forkommen bliver man let — især i denne Foraarsluft — —»

«Men hvorfor da dette Hastværk, kære?»

«Ja, jeg haaber, at det ikke er af Frygt for at gøre Ulejlighed,» faldt nu ogsaa Fru Hornung ind. «Jeg vil sige Dem, at vi har god Plads, Krøger, — og jeg har med egen Haand gjort et Værelse istand til Dem, saa jeg vil blive meget vred, dersom De ikke vil tage til Takke med det.»

«Jeg er Dem meget forbunden, Frue, — jeg har aldrig haft Grund til andet end at være i højeste Grad taknemlig for Deres elskværdige Gæstfrihed. Men jeg maa virkelig denne Gang renoncere . . . Jeg beklager meget at have voldt Dem saa megen Ulejlighed, Frue, men jeg har allerede været for længe borte fra mit Kontor og tør destoværre ikke, især under de nuværende urolige Forhold, opsætte min Tilbagevenden yderligere.»

Krøgers vedvarende alvorlige Tone og hele afmaalte Væsen aabnede endelig Hornungs Øjne. Der fløj et Smil over hans Ansigt. Og idet han udstrakte Haanden, raabte han:

«Du har læst min Artikel, Marius! Tilstaa det kun! Jeg kender din Stemme, naar du er vred. Naa — skænd da paa' mig, om du virkelig synes, at jeg fortjener Skænd!»

«Jeg indrømmer,» svarede Krøger og saae over Brillerne hen paa sin Ven med et bedrøvet og be-

brejdende Blik, — «jeg indrømmer, at jeg har læst en Avisartikel, hvorunder jeg fandt dit Navn. Nogle Herrer, med hvilke jeg rejste i Kupe, begyndte at tale om den; og da den ene af dem netop havde Bladet i Lommen, anmodede jeg ham om at laane mig det. Jeg vil ikke lægge Skjul paa, at det var ikke med Glæde, jeg læste din Bekendelse, Frederik!»

«Nu — ja, kære Ven!» sagde Hornung lidt forlegen. «Overraskede det dig egenlig? Du maatte jo dog være forberedt.»

«Nej, det var jeg ikke . . . det var jeg ikke, Frederik! Jeg var saa overbevist om, at de sidste Tiders Begivenheder maatte have bragt dig til Erkendelse af, at du denne Gang var gaaet for vidt. Misforstaa mig ikke . . . jeg bebrejder dig ikke din Aabenhjærtighed, kære Ven . . . men jeg tror ikke, at du veed, hvad du i dette Tilfælde har styrtet dig ud i.»

«Ja, ja — lad det nu være godt!» afbrød Hornung utaalmodigt. «Vi har altsaa forskellige Meninger om den Sag — derved er ikke noget at gøre. Og Emnet maa vel desuden betragtes som uddebatteret mellem os to.»

«Saa, det er altsaa virkelig dit Alvor . . . det er altsaa virkelig ikke en Misforstaaelse . . . en Mystifikation?»

«Hvad mener du?»

«Ja, ærlig talt —» svarede Krøger med aabenbart kun vanskeligt tilkæmpet Fatning. «Jeg vilde dog høre det af din egen Mund, før jeg vilde tro paa, at du havde sluttet Forbund med Oprørere mod Lov og Orden, — med Personer, der hverken agter Fædreland, Moral eller Religion; der systematisk søger at undergrave Befolkningens Tillid til enhver Avtoritet; der . . .

«Hvad er det, du siger!»

«Kun, hvad der er Sandhed, kære Frederik, . . .

kun, hvad enhver, der ikke er forblindet af Partilidenskab vil og maa sige. Men jeg er ogsaa overbevist om, at du ikke har vidst, hvad du har gjort. Du kender ikke de Folk, hvis Sag du støtter med dit Navn. For gjorde du det, vilde din Retsindighed bringe dig til at indse, at den nuværende Regering — langt fra at fortjene din Anklage — tværtimod fortjener alle fædrelandskærlige Mænds Tak, fordi den endelig har sat en Stopper for disse Folkeforføreres tøjlesløse Færd, der i den sidste Tid er gaaet over alle Grænser. Jeg forstaar dig ikke . . . jeg forstaar dig ikke, Frederik! Hvor er det muligt, at du med din retskafne Karakter — — —»

Pastor Hornung sad som himmelfalden.

Det var mindre Vennens Ordstrøm, end Synet af hans blege, ophidsede Ansigt og stift stirrende Øjne, der gjorde ham maalløs. Var det muligt? . . Var det virkelig hans blide, tavse, sagtmodige Marius, som sad der foran ham, dirrende af Had og Lidenskab?

«Krøger!» udbrød han tilsidst og rejste sig, næsten forfærdet. «Hvad er der dog i Vejen med dig, gamle Ven! Hvad er det, du beskylder mig for? . . . Man skulde sandelig tro, at du endnu ikke havde hørt, hvad der i disse Dage er sket her i Landet! Eller veed du virkelig ikke, at den Regering, du saa højt lovpriser, har begaaet en vanærende Handling — en Handling, hvis Skamløshed skriger til Himlen? Hvad kalder du maaske dette Provisorium, der har kuldkastet Rigets gamle Grundlov, tilsidesat Folkets helligste Krav og Ret, og — —»

«Det har det ikke! Det har det *ikke*, Frederik! Der staar intet . . . ikke et Ord i Grundloven om Folkets ubetingede Ret —»

«Staar det der ikke?»

«Nej, det gør ikke. Hvor maaske? . . . . Derimod staar der tydeligt og klart i Paragraf 25 — —»

«Det veed jeg meget godt. Det behøver du slet ikke at fortælle mig. Men det har aldrig — aldrig, siger jeg — været den grundlovgivende Forsamlings Mening, at denne Paragraf skulde — —»

«Jo, jo — Frederik! Det har netop været Meningen, at den Paragraf skulde være Forfatningens Sikkerhedsventil, der værnede den mod en Sprængning. Det har Venstre i sin Tid ogsaa indrømmet. Og det har alle Jurister altid været enige om —»

«Det er Løgn!» tordnede med eet Hornung kridhvid i Ansigtet og bøjede sig helt frem over Bordet, idet han med de udspilede Hænder støttede sig paa Pladen. «Det er det forbandede Opspind, som du har læst dig til i din Smudspresse, hvis Fraser og Løgnehistorier jeg skal høre igen af din Mund! Det er de forargelige Prokuratorkneb, hvormed man søger at fravriste Folket dets Ret, og hvis Nederdrægtighed kun overgaas af den Frækhed, hvormed dit ryggesløse Parti søger at dække over dem —»

«Nej, dette er for galt!» raabte nu ogsaa Krøger ganske ude af sig selv, idet han rejste sig. «Dette vil jeg ikke høre paa!»

«Jo, nu skal du netop høre! Nu vil ogsaa jeg tale! Du skal dog ikke have Lov til saaledes at smæde og forhaane et helt Folks udkaarne Mænd. Hvad er maaske han — din egen Minister — som du er saa begejstret over? En tarvelig Landmaaler! En Junker Ingenting! En Lykkejæger, der af Forfængelighed og Herskesyge — —»

«For Gud i Himlens Skyld! — Hornung! — Hornung! . . . Styr dig dog!» raabte Fruen, der forfærdet var ilet til inde fra det andet Værelse. «Hold dog op begge to! Min Gud, — se paa Børnene! Aa, den ulykkelige Politik!»

Fruens Mellemkomst og navnlig Henvisningen til Børnene, der med vidtopspilede Øjne havde betragtet dette Optrin, bragte øjeblikkelig de to ophidsede Mænd til Tavshed. Krøger satte sig skamfuld tilbage i Sofaen og saae med et bekymret Blik paa Fruen, der var sunken grædende ned paa en Stol, medens Hornung søgte hen i den anden Ende af Stuen, hvor han en Tid gik tavs frem og tilbage for at bringe sit Sind i Ligevægt.

Endelig vendte han tilbage til Bordet og sagde:

«Lad os glemme denne Samtale, Marius. Kirstine har Ret i, at disse Dages Uhygge ikke bør trænge ind mellem gamle Venner. Har jeg saaret dig med mine Udtalelser, beder jeg dig om Tilgivelse. Vi er nu engang af forskellige Anskuelser paa dette Punkt — og det nytter sikkert ikke, at vi taler mere derom. Lad os derfor lade den Sag ligge, — og lad os glæde os med hinanden i den korte Tid, vi her kan være sammen, som om den ulykkelige Strid ikke eksisterede for os.»

«Jeg er ganske af din Mening, Frederik! Jeg ønsker intet hellere end at bevare det gode Forhold imellem os. Jeg beder derfor om Undskyldning, dersom det var mig, der bragte denne Sag paa Bane . . . det var mindst af alt min Hensigt at vække Misstemning.»

Alligevel var der mindre af Tilgivelse end af Bedrøvelse og Bitterhed i det Blik, hvormed de to gamle Venner i dette Øjeblik saae paa hinanden. —

Lidt efter gik de ind i Studereværelset for at tilbringe Tiden d e r, mens Fruen forberedte Middagen.

«Vil du ryge?» spurgte Hornung med et Forsøg paa igen at anslaa den kammeratlige Tone.

«Ja, Tak skal du have . . . lidt Tobak var maaske . . .»

«Vil du have Pibe eller Cigar? Jeg har gode Cigarer.»

«Ja — saa maaske en Cigar — tak!»

De søgte hver sin Ende af Stuen. Krøger anbragte sig i en gammel Voksdugssofa, mens Hornung kastede sig i en lang Kurvestol, der stod inde i et mørkt Hjørne. Begges Ansigter bar endnu tydelige Spor af den forrige Ophidselse, og de undgik hele Tiden at se paa hinanden.

Der gik en lang Tid hen i Tavshed.

«Du har det ellers godt!» spurgte saa Hornung og sendte svære Røgskyer fra sin Pibe ud i Luften, som om han bestræbte sig for yderligere at usynliggøre sig i sin Krog.

«Ja, Tak — og du befinder dig ogsaa vel her i dit nye Kald?»

«Ja, det kan jeg just egenlig ikke sige — —»

«Saa-aa — hvorledes?» spurgte Krøger og saae paa Ilden i sin Cigar. «Er det ikke en brav Befolkning? Det forekommer mig, at jeg altid har hørt Byen saa vel omtale.»

«Aa, ja saamænd . . . men Tiderne er jo vanskelige . . . Og naar man ikke netop samstemmer med de ledende, saa — —»

Tavshed.

«Det var et uhyggeligt Vejr, vi havde fornylig,» begyndte derpaa Krøger. «Ja, — I har vel ogsaa mærket det her?»

«Ja vist! Landmændene klager allerede.»

«Saa-aa! . . . Der er vel ellers gennemgaaende gode Jorder heromkring?»

«Ja, her er et meget stort og frugtbart Opland. Det var i sin Tid nogle af Landets rigeste Bønder, der levede her.»

«Naa — men nu er Rigdommen maaske forbi?»

«Jeg tror i hvert Fald, at den er svunden. Tiderne har jo været Landmændene imod, veed du!»

«Ja, der findes vel i det hele ikke længer den Soliditet og Paapasselighed blandt vore Bønder som i gamle Dage?»

«Ja, hvorfor mener du egenlig?»

«Aa, — jeg mente ikke af nogen bestemt Grund — jeg mente blot saadan ganske i sin Almindelighed — —»

Tavshed.

«Der blev vel høstet jævnt godt her paa Egnen sidste Aar?» begyndte igen Krøger.

«Aa jo — en Middelhøst, tænker jeg.»

«Ja, det blev det vel til de fleste Steder?»

«Ja, hvor de ikke fik Midsommerregnen, var det vel snarere under.»

Tavshed.

Henne i Kurvestolen havde Hornung holdt op at ryge. Han sad sammensunken og saae med et mørkt Blik hen paa sin fordums Ven, som bestandig ikke løftede Øjnene fra Ilden i sin Cigar.

«Men Kornpriserne er til Gengæld nok ret gode,» optog atter Krøger Samtalen. «Og dog havde man vist høstet godt i Udlandet, saa vidt jeg erindrer. Ja, du har vel ogsaa kunnet mærke det paa Kapitelstaksten i Aar?»

Men i Stedet for at svare rejste Hornung sig nu op, gik langsomt hen til Krøger, og berørte hans Skulder med sin Haand.

«Marius!» sagde han. «Skal vi ikke afbryde denne Samtale? . . . Jeg synes, at vort Venskab er baade for gammelt og for godt til denne Forstillelse. Lad os se Sandheden lige i Øjnene. Vi kan ikke længere være i samme Stue. Derved er nu intet at gøre . . . Men lad os i det mindste skilles uden Maske.»

«Du har Ret,» svarede Krøger og rejste sig hurtigt. «Det er bedst for os begge, at jeg tager bort. Jeg vilde gærne, Frederik, — men jeg kan ikke forstaa, at du . . . hvordan du . . .»

«Nu ikke mere, Ven!» afbrød Hornung. «Lad os tage Afsked i Fred!»

Tavse gav de hinanden Haanden.

«Farvel saa længe, Marius! . . . For vi mødes nok engang igen! Derom er jeg overbevist! . . . Og vi bliver vel næppe de eneste gamle Venner, hvem disse tunge Tider adskiller.»

Krøger saae op. Der hang to store Taarer i hans ærlige Øjne.

Saa bøjede han Hovedet.

«Hils din Hustru! — Farvel!» — —

Da Fru Hornung kort efter aabnede Døren for at melde, at der var rettet an, fandt hun sin Mand siddende i dybe Tanker i Stolen.

«Hvad er det?» spurgte hun og saae sig forundret om. «Er du alene?»

«Ja, Kirstine — nu er vi alene!»

To Gange mødt.

Han gik deroppe paa de norske Fjælde — en lang, besynderlig Fyr i en luvslidt Dragt og med et stillestaaende Smil i sit magre Ansigt. Ingen havde rigtig Rede paa, hvorfra han skrev sig — hvorfra han kom, og hvorhen han gik. Men naar den «lange Dansker», som han kaldtes, regelmæssig Vaar og Høst skridtede gennem Dalen med sin tynde Voksdugsransel over Ryggen og sin stumpede Shagpibe under Næsetippen, kunde mange af dem, hos hvem han bankede paa for at bede om en Kop Vand eller en Svovlstik, aldrig modstaa Fristelsen til at byde ham indenfor i Stuen — for at more sig over hans mange Løgnehistorier og hele snurrige Figur.

At møde ham paa ensom Sti i Lierne eller Skovene skøttede man derimod ikke synderligt om. Man fandt; at der var noget uhyggeligt i den Maade, hvorpaa hans smaa, mørke Øjne plirede bag Brillerne. Smilet var heller ikke fuldt troværdigt; og Haaret hang som en vild Manke ned over Ører og Nakke. Jenterne paa Sæteren «skrek» højt af Skræk, naar han stak sin lange, lidt anløbne Næse ind til dem gennem Dørklemmen.

Nu var det, sandt nok, heller ikke let at begribe, hvorfor i Alverden han drev om her i fremmed Land for Lud og koldt Vand, da han dog et eller andet Sted maatte have et Fædrenehjem, der vilde omslutte ham med blidere Arme. De fleste tænkte, at han var lidt af «en Tulling». Andre mente, han kunde være rømt fra Hjemmet for en eller anden Udaads Skyld — kanske endog for Mord. Han saae ud til allehaande, den Karl! Men udspurgte man ham selv, svarede han smilende paa sit besynderlige Sprog, at der var saa «myket, myket gillere i Norje».

En Gang ved et Gildelag, hvortil Folkene havde budt ham ind fra Landevejen, havde man endelig faaet listet ud af ham, at han virkelig var fra Danmark, endog Københavner! Men da man derpaa spurgte ham, om han da aldrig længtes hjem eller tænkte paa at vende tilbage til sit Fødeland, havde der lagt sig en ejendommelig dyb Rødme over hans skarpe Kindben; og efter i nogle Øjeblikke at have stirret tavs op mod Loftet havde han svaret: «Jo, — naar der bli'er Brug for mig.»

Han var en Gaade. —

Mod Vinteren, naar Sne og Kulde drev ham ned fra Fjældene, søgte han ind til Kristiania, hvor han tog Arbejde i sin Profession: Bogbinderiet. Herinde kunde man da hver Aften se ham sidde nede i en tarvelig Kælderbeværtning, altid i en og samme afsides Krog og uforstyrrelig bøjet over en Avis, som han studerede fra Ende til anden, mens han indhyllede sig i en bestandig tættere Damp fra den lille, sortbrændte Shagpibe, som overhovedet saare sjældent forlod hans Mundkrog. Men saasnart de første Vaartegn viste sig, vaagnede atter Eventyrlængslen ubetvingelig i hans Bryst. Han spændte sin Voksdugsransel og drog over Fjældene.

Nu sidstforløbne Sommer mødte han igen paa de sædvanlige Steder, hvor man efterhaanden var bleven saa vant til hans Komme, at man næsten syntes, han hørte med til Vaaren paa samme Maade som Stæren og Storken. Men der var denne Gang foregaaet nogen Forandring med hans Udseende. Den lange Krops Magerhed havde nærmet sig til det skeletagtige, og Blikket fra de smaa, mørke Øjne flakkede adspredt og aandsfraværende omkring, som om hans Tanker altid befandt sig langt borte i fremmede Egne. Paafaldende var ogsaa den Utrættelighed, hvormed han overalt udspurgte Folk, om de ikke havde hørt Nyt fra Danmark, og den febrilske Iver, hvormed han skottede til enhver Avis, der kom indenfor hans Synskres, og bad om Forlov til at læse den. Men begyndte man at tale til ham om Politik, om de fortvivlede Forhold derhjemme i hans Fædreland, om Statskupet, Kongen og Muligheden for en Revolution, tav han pludselig og blev ganske sort omkring Øjnene.

Da var det, den kom . . . hin Oktoberdag med det alarmerende Budskab fra København: Mordattentat! Skudt paa Ministeren! Det var en Efterretning, der rystede op selv mellem de norske Bønderhjem. Nu gaar det løs! tænkte man. Nu er Maalet endelig fuldt! Og med Spænding og Uro tog man hver Dag Aviserne i Haand og tænkte med Deltagelse paa det gamle Broderland.

Men hvor var med eet den «lange Dansker» bleven af? Sporløst var han forsvunden for Hallingdølernes Øjne —

Han var, straks ved det første Rygte om Revolverskudet, taget over Fjældene for ad korteste Vej at naa til Havet. Uden at hvile hverken Nat eller Dag havde han skridtet gennem Dale og Byer, gen-

nem Skove og Heder i et ukendt Landskab, indtil han efter tre Døgns møjsommelig Vandring ved Aftenstid naaede en lille Kystby paa Vestlandet. I en af de mange Sømandskipper, som laa langs den mørke Havnebrygge, fandt han her en tysk Skipper, der netop laa med Skuden lastet for Riga, og som efter en Del Indvendinger tilsidst gik ind paa at tage ham med som Passager til Københavns Red.

Allerede den næste Morgen tidlig lettedes Ankeret. —

Det var en diset Novembereftermiddag, at Skibet stod Sundet ind under en svag Nordvest. Reinald — saadan hed han, Danskeren — stod under Masten paa det vaade og slibrige Dæk, blaa af Kulde, med de valne Hænder stukket ind i Ærmerne paa den stramt knappede Frakke og med Hatten trykket ned over det svære Haar, hvorunder de smaa, febermatte Øjne ligesom blussede op, hver Gang han gennem Taagen kunde skimte et Stykke af den hjemlige, efteraarsbrune Kyst.

I omtrent selvsamme Stilling og paa samme Plet havde han tilbragt det meste af Tiden paa den langvarige Overfart. Nu og da havde han taget sig en lille Motion frem og tilbage paa det lille Stykke Vej mellem Masten og Lønningen; men naar hans Utaalmodighed og Uro overvældede ham, havde han sat sig paa en Rulle Ankertov og trykket Ansigtet ned i sine Hænder. Om Natten sov han nede i Forlukaf'et mellem en Matros og en Junggut, der havde taget sig et ordentligt Grin af denne ubegribelige Passager, der kastede sig i Køjen som en fangen Fisk og skreg højt i Søvne.

Der havde forøvrigt ikke været megen Lejlighed til at stifte Bekendtskab. Det havde været et Hundevejr med Storm og Regn over Nordsøen og Taage

i Kattegat. I to Døgn havde de maattet ligge ganske stille udfor Hesseløen og uafbrudt ringe med Skibsklokken; og da Taagen endelig lettede saa meget, at de turde sætte Sejl, maatte de atter standse under Kullen for at faa Lods. Først højt op paa Formiddagen var de sluppen indenfor Kronborg, — og nu laa Sundet omkring dem som en blygraa, tungt vuggende Masse, hvorover Skibet langsomt sneglede sig frem.

Det blev næsten Aften, før København dukkede op af Disen forude.

Der gik et Ryk gennem Reinalds knoklede Legeme, da han saae de første Spir tegne sig som spinkle Naale paa Horisontens graa Slør. Uvilkaarlig gjorde han med Haanden en Bevægelse hen imod Lænden — for at forvisse sig om, at hans spidst og skarpt slebne Tollekniv endnu sad i Læderskeden under Frakkeskødet. Hele hans Legeme kom til at skælve af Utaalmodighed, efterhaanden som Byen traadte frem af Taagen: Vor Frelsers slanke Sneglehorn, St. Pauls Murstenskegle og Marmorkirkens svulmende Kuppel; — og senere: Børsen, Frue Kors, Holmens gamle Mur-Kran og Svineslagteriernes snehvide Tage.

I samfulde tolv Aar havde han ikke set sin Fødeby, — ikke siden hine bevægede Dage i Begyndelsen af Halvfjerserne, da han som et ganske ungt Menneske havde kastet sig ud i den socialistiske Klassekamp, — sikker paa, at Timen nu var kommen for det store Opgør, for de lidendes, de undertryktes og forurettedes dyre Hævn. Derinde mellem St. Petri og Vor Frue, højt oppe paa en lille, fattig Kvist, havde han i tyve Aar boet sammen med sin stakkels bedragne og forladte Moder, hvis eneste Fejttrin han skyldte Livet. Derinde havde hendes graa, sørgmodige Øjne daglig dryppet ham det bitre Had i Sjælen, der havde faaet hans Kinder til at

flamme, hans Hjærne til at gløde. Og herindefra var det, at han stormede ud til de store Fælledmøder, hvor han under selve Førernes Øjne holdt sine flammende Taler til de lyttende Tusinder.

Og saa var han rejst bort; — skuffet, knækket, fuld af Lede, mærket af samtlige Papmagermestres sorte Kridt, fulgt af svigefulde Kammeraters triumferende Grin og Politiets aarvaagne Øjne. Kort Tid efter var hans Moder død og hermed det sidste Baand bristet, der bandt ham til det forhadte Hjem.

Og dog . . . hvor hans Fod end siden færdedes, i Tyskland, i Amerika og tilsidst blandt Norges Fjælde, — altid havde han haft sit ene, vagtsomme Øre vendt imod de gamle Steder og biet paa, at den Tid skulde komme, da Taalmodigheden brast. Og nu var det endelig bleven Alvor! Signalet havde lydt! . . . Var maaske det store, det uudsigelige allerede hændt? Var Dommen afsagt? Straffen fuldbyrdet? . . . Der syntes ham at hvile en sælsom, betydningsfuld Stilhed over Byen, saaledes som den der lidt efter lidt aabenbarede sig for ham med sine blege Lygterader under Fabriksskorstenenes tavse Silhouetter.

Skulde . . . s k u l d e det være sket?

Præcis paa Slaget seks kastedes Ankeret paa Indrereden. Det var nu fuldkomment mørkt. Hundreder af Skibslanterner vuggedes derude paa begge Sider af Trekroners gennemtrængende Lys. En Sunddamper kom plaskende ud fra Havnen med sit ilderrøde og katte-grønne Øje under en uafbrudt Hvæsen og Piben. Inde fra den illuminerede By lød et dumpt, fjærnt Røre.

Vaklende som i en Rus steg Reinald ned i Jollen, der straks førte ham iland.

Det første Menneske, han traf paa sin Vej, var et Bybud, der stod under en Lygte ved Toldbodtrappen

og studerede en Avis. Men det blaa, opdunsede Ansigt røbede intet, og Reinald havde ikke Mod til at spørge. Ikke heller Toldbetjenten, en lille mut Fyr, der tavs undersøgte hans Ransel, bragte ham nogensomhelst Oplysning. Men idet han nu hastig traadte ud paa den øde, taagede Gade, hvor hist og her en enlig Skikkelse strøg ham forbi under Lygternes matte Skin med Frakkekraven om Ørene, blev han paany slaaet af den besynderlige Tavshed, der hvilede over Byen.

I det samme fik han gennem Taagen Øje paa en Række store Plakater, der var slaaet op paa et Plankeværk noget derfra. Det foer igennem ham. Borgeropraab! — tænkte han og ilede derhen med lange Skridt. Men ved det usikre Lysskær fra en fjærntstaaende Lygte læste han:

Fru Popper Menter! Sidste Koncert! — Teater! Varietée! Ekvilibristen *Tschjung-Tchang!* Overordentlige Produktioner i højere Luftgymnastik! Musse kommer!!! Væggetøj fordrives! . . .

Der lød en tør Hoste et Stykke fra ham. Han saae sig omkring og skimtede en Politihjælm, der langsomt nærmede sig inde fra Grønningen. Hurtigt gik han om Hjørnet og kom ind i Store Kongensgade. Her var der fuldt af Lys og Folk. Drosker og Arbejdskøretøjer rullede gennem Gaden. Butiksklokker ringede, Drengene fløjtede «den glade Kobbersmed». Paa et Hjørne stod en tyk Betjent og gabede.

Reinald studsede. Han saa paa disse mange Herrer, der strøg ham forbi i nye Spaserepelse, paa disse statelige Damer, der duftede af Parfume og lod deres blanke Øjne spille bag de kirsebærrøde Slør. Han saae paa Fattig-Børnene, der stod fredeligt foran de oplyste Butiksvinduer og «ønskede»; paa de roligt hjemvandrende Arbejdere, paa Ma-

dammer og Svende, der stod i Døre og Porte og passiarede med deres Naboer og røg Tobak. Og han skottede ned til Kælderbeværtningerne, hvor Folk sad i tætte Masser og drak og lo.

Han forstod det ikke. Hvad betød denne Lystighed? Var den et Skjul, hvorunder Kuglerne støbtes?

Hvor skulde han faa Oplysninger? Hvem turde han spørge?

Han drejede ind i en af Sidegaderne, og med eet vaktes hans Opmærksomhed af et Lysskær, der strømmede ud over Gaden fra et stort Hus noget borte. En Skare Mennesker var stimlet sammen paa begge Sider af den overbyggede Indgang, og den ene Ekvipage efter den anden rullede derind og standsede.

«Hvad er det?» spurgte Reinald en Skomagerdreng, efter at han en Stund forbavset havde betragtet de balklædte Damer og hvidslipsede Herrer, der fra Vognene hoppede ind i den festlig smykkede Vestibule.

«Det er de liberale.»

«De liberale? Hvem er det?»

«De liberale! Naada! . . . Maa vi bare være her!»

«Der er Faneindvielse,» indskød nu en gammel Mo'erlille i Kyse og lang Saloppe og nikkede højtideligt op til ham.

Reinald stirrede ned paa hendes runkne, mimrende Mund, som om han ikke vilde tro sine egne Øren. Faneindvielse! Men var der da vundet nogen Sejr?

Han følte sig ganske fortumlet. Sanseløst drev han en Stund rundt i nogle mørke Gader, næsten uden at vide, at han gik. Tilsidst standsede han udenfor en dyb Kælderbeværtning. Og da han derved kom til at tænke paa, at han den hele Dag

intet havde spist, tog han sig sammen og gik derned.

Det var et lille smudsigt Rum med et overspyttet Gulv, i Øjeblikket ganske tomt for Gæster. Midt under det sorte Loft hang en døsigt brændende Petroleumslampe uden Skærm, og i Krogen foran Skænken sad den tykke Vært i Skjorteærmer og sov. Lyden af Dørklokken vækkede ham dog, og med søvnig Forundring stirrede han paa den fremmede. Reinald satte sig ved et Bord tæt ved Døren og bestilte en Portion Smørrebrød og en Flaske Øl. Med stort Besvær og under lydelige Veklager kom den tykke op af Stolen og slæbte sig over Gulvet hen til en Glug i Væggen, hvor han blev staaende, indtil det forlangte blev stukket ind.

«Sløje Tider — hva'?» gispede han derpaa, idet han lod sig synke ned paa en Stol lige over for sin Gæst og halvt i Søvne bed tre Tommer af en Skraa, som han hentede frem af sin Bukselomme.

Bøjet over sit Smørrebrød nikkede Reinald bifaldende.

«Ingen Skub i nogen Ting. Bare Strikker og Fallitter og Ulykker og Elendigheder paa alle Kanter . . . . Og altsammen barestens for den Politiks Skyld! Ja, er det ikke mageløst?

Ved Ordet «Politik» spidsede Reinald Øren.

Men ogsaa den tykke blev pludselig helt vaagen og skottede til sin Gæst med et mønstrende Blik.

«Ja, — hvad mener egentlig De om denne hersens Politik?» spurgte han.

Reinald svarede, at han først den samme Aften var kommen her til Byen fra Udlandet og derfor ingenting kendte. Men han vilde gærne vide Besked; — han havde hørt saa mange Rygter.

«Har De ogsaa hørt om de nye Provisoriummer?»

«Nej!»

«Om Gendarmerne? Og Politiet?»

«Nej! . . . Er der . . . er der da hændt noget? Jeg mener — saadan noget alvorligt?» spurgte Reinald stammende.

«Ih, Vorherre fri og bevar' os!» skreg den tykke op i en forfærdet Tone. «Hvad skulde der vel ske mere. Er det ikke gefærligt nok i Forvejen? . . , Jeg befatter mig, Gud Herren være lovet, ikke med Politik og de Dele. Jeg mener nu, at baade Højre og Venstre saamænd kan være lige gode hver for sig, naar de bare kunde enes. Det skulde de dog tænke paa, disse hersens derinde paa Rigsdagen, at det er vos næringsdrivende, som det gaar ud over. For — vil De sige mig — hvad skal alle de her Anstalter hjælpe til? Her har jeg i forrige Dage kunnet skænke baade en halv og en hel Tønde Bajer paa en eneste Aften alene til Arbejdsfolk og Smaahaandværkere. Men nu holder Folk sig borte fra de offentlige Steder for ikke at komme i Forlegenhed for deres Mund. Der kan jo saa let slippe et eller andet lille Ord ud, naar Næbet er fugtet, som saa en Spionerer kan snappe op og bringe En i Fortræd for. Og derfor bliver Folk hjemme hos dem selv, eller kanske de laver hemmelige Selskaber og gedulgte Foreninger . . . Og skal det maaske være bedre! De skal se, inden vi veed et Ord af det, saa har vi det ligesom derovre i Rusland med disseherre Nillehister og Dynamitter.»

«Tror De?» spurgte Reinald livlig.

Værten undersøgte atter sin Gæst med et forsigtigt Blik. Derpaa klippede han et Par Gange med det ene Øjelaag og sagde i hemmelighedsfuld Tone:

«Man skal ingenting forsværge i disseherre Tider. Kanske spørges der nyt, før nogen tænker det.»

«Hvad mener De?»

«Hm! . . . Jeg si'er ingenting,» sagde han og saae ud i Stuen.

Men lidt efter vendte han sig alligevel over mod Reinald og lagde Haanden fortroligt paa hans Arm.

«De kan vel tie?»

«Jeg? . . . Ja vist.»

«Saa skal De høre. Her oppe paa anden Sal bor en af Førerne . . . for Oppositionen, forstaar sig — —»

«Her i Huset?»

«Paa anden Sal, ja . . . De kan være overforvisset om, at der er noget i Gære deroppe. Der har været et Rend op og ner ad Trapperne i den sidste Tid! Og de har tisket og hvisket og stukket Hovederne sammen, saasnart de kom ud paa Gaden. Forleden — men ikke mine Ord igen! — forleden var der et helt Møde, vist en hel Snes, — Damer ogsaa — naturligvis! De kan være stødt paa, der har Tingene været til Bedrøftelse! For der har Politiet pænt maattet holde Næsen hjemme i Futteralet; ikke sandt? . . . Naa! Jeg siger bare, dem om det! jeg blander mig aldrig i de Dele, som ikke kommer mig ved. For jeg er nu hverken Nillehist eller Nilleher og mener som saa, at baade den ene og den anden kan være lige gode hver for sig med de Meninger, som de nu engang har, — ikke sandt? Har jeg ikke Ret . . . Skal det være en Bajer til?»

«Nej Tak,» sagde Reinald og rejste sig.

«En lille Knude?»

«Nej Tak! . . . Hvor meget har jeg at betale?»

«Toogfyrre Øre.»

Han talte Pengene op — hans magre Fingre skælvede — bød Farvel og forlod Kælderen.

Da han stod ude paa Gaden, saae han sig først forsigtigt omkring. Derpaa gik han ind gennem

Porten og steg hurtigt op ad Trapperne. Paa anden Sal fandt han en stor Navneplade af Messing paa Døren. Han genkendte Navnet, som han ofte havde set i Aviserne og ringede sagte paa. En Pige lukkede op og saae mistænksomt op og ned ad ham.

Om Herren var hjemme?

Nej — jo — men han var ikke til at faa i Tale i Dag. Han skulde bort og var ved at klæde sig paa. Men i Morgen Formiddag var han at træffe paa sit Kontor.

Ja — men han vilde meget gærne tale med ham endnu i Aften.

Om det da ikke var noget, som hun kunde sige ham, — for i Øjeblikket var han optaget.

Nej, han maatte nødvendigvis tale med ham selv.

Hun satte et fortrædeligt Ansigt op og gik bort efter forinden at have kastet et Blik op paa Frakkerne og Kaaberne, der hang paa Knagerækken.

Da hun kom tilbage, bad hun ham myndigt om at tørre sig godt af paa Maatten, hvorpaa hun viste ham ind i et stort, smukt og fint møbleret Værelse med Tæpper, Fjøjlslænestole, Kobbere og kostbare Malerier — alt hvilende i et dæmpet Skær fra en rødt besløret Maaneskinslampe, der hang under Loftet. I den ene Væg var der en Portiere, og gennem denne indtraadte en midaldrende, blond og fyldig Herre med en stor Knebelsbart, sort Kjole, hvidt Atlaskes Slips, crêmegule Handsker og en stor Rose i Knaphullet.

«De ønsker at tale med mig?»

«Ja.»

«Ah! . . . Nu ser jeg! Det er angaaende disse Kotillons. Naa — har De saa faaet Buketter og Sløjfer lidt smagfuldt arrangeret?»

«Nej — jeg er rejsende.»

«Hvorledes?» — den blonde Herre fik sin Lorgnet

frem. — «Tør jeg da bede Dem være af den Venlighed at fatte Dem i Korthed. Min Vogn holder i Porten, og jeg maa nødvendigvis bort.»

Reinald, der var bleg af Spænding, gav sig med naiv Omstændelighed til at gøre Rede for sin Nærværelse. Han begyndte med sit Ungdomsliv, med Fælledmøderne og Bortrejsen, fortalte om, hvorledes han først denne Aften var kommen herned fra Norge, hvor han de sidste Aar havde opholdt sig, hvorledes han deroppefra havde fulgt Stridens Gang og nu var kommen herned for at tilbyde «Sagen» sin Tjeneste.

Der lagde sig et opklarende Smil under den store blonde Knebelsbart og i de lyse Øjne, der i Begyndelsen havde hvilet utaalmodigt paa den besynderlig udseende Fremmede og mistænksomt betragtet ham lige oppe fra den store, viltre Haarmanke og ned til de udtraadte, tilsølede Sko. Reinalds Beretning bevægede ham, og han gik hen imod ham og rakte ham ganske rørt sin Haand.

«Hvad De her fortæller mig, fornøjer mig mere, end jeg kan sige Dem, — fornøjer mig mere, end De maaske vil kunne forstaa. Jeg ønsker Dem hjærtelig velkommen! Tro mig, det gør os alle godt og styrker os i vore Bestræbelser at møde et saa smukt Bevis paa sand og opofrende Frihedskærlighed . . . Morsomt nok gik jeg netop i samme Øjeblik, som De kom, og søgte en passende Begyndelse til den Tale, som man har vist mig den Ære at anmode mig om at holde i Aften. I Sandhed — dersom De vil give mig Tilladelse til at omtale Deres heltemodige Ankomst hertil, er jeg overbevist om, at det vil vække almindelig Tilslutning. Thi — sandelig! — det er, som De siger, vi har Krig her i Landet — Krig paa Kniven! Men netop derfor er det smukt, ja stolt af hver den, der uden

Tøven møder under Fanen i Farens Stund . . . Endnu engang: Hjærtelig velkommen. Vær forvisset om, at vi ikke skatter Deres Deltagelse ringe.»

Han rystede atter hans Haand med oprigtig Varme.

Men Reinald, som herved fik Mod, saae sig nu omkring og spurgte hviskende:

«Der er vel ingen, der kan høre os her?»

«Høre os? . . . Nej, det tror jeg ikke. Men hvorfor . . .?»

«Jo . . . jeg vilde nemlig . . . vilde gærne endnu i Aften vide, hvortil De vil bruge mig.»

«Bruge Dem? . . . Ja, hvorledes mener De egenlig, kære Ven? Saadan bestemtere at angive . . .»

«De kan ganske byde over mig. Jeg er parat til alt!»

«Parat? Hvorledes? . . . Jeg forstaar Dem ikke rigtigt.»

«De kan trygt forlade Dem paa mig, Herre. De kan stole paa min Mund. Jeg veed det godt . . . De har haft et Møde heroppe . . . forleden Dag . . .»

«Ja, ganske rigtigt — Arrangements-Komiteen var samlet hos mig i Anledning af Festen i Aften . . . Men hvorledes — i hvilken Forbindelse havde De tænkt Dem, at De — —?»

«De behøver ikke at være bange for mig. Som jeg sa'e Dem, Herre: Jeg har tiet før i Dag. Sæt mig til hvilken Post, De vil. Jeg ta'er enhver som helst paa mig, om det saa er — ham selv. Jeg har en gammel Regning at afgøre her, skal jeg nemlig sige Dem.»

«Men hvad er det, den Mand staar der og siger?» udbrød med eet den blonde og veg uvilkaarlig et Skridt tilbage mod Skrivebordet. Stiv af Forfærdelse stirrede han paa denne blege, dirrende

Skikkelse, paa disse to smaa kulsorte Øjne, der glødede ham imøde over de mørke Skægstubbe. «Hvad er det, De siger? Hvad er det, De vil? . . . Er De fra Sans og Samling, Mand? Vil De . . .? Kommer De her for . . .?»

«Nej, nej, nej, undskyld! —» afbrød han sig selv med en lille stakaandet Latter og udstrakte beroligende Haanden ved at se den forbløffende Virkning, hans Udbrud havde haft paa den fremmede. «Jeg blev virkelig ganske . . . Jeg troede, ved Gud, et Øjeblik, at De . . . Naa, tilgiv mig. Sagen er den . . . i disse Tider, hvor stærke Tanker saa naturligt indfinder sig . . .»

Og da han nu igen var kommen i Ligevægt, gav han sig til at spasere talende frem og tilbage over Gulvtæppet med livfulde Haandbevægelser, som om han øvede sig paa et Foredrag:

«Som sagt, — vi vil altid sætte megen Pris paa at vide Dem i vore Rækker. I Tider som disse har Landet Brug for enhver af sine grundlovstro Sønner. Og nu maa alle sandhedskærlige Mænd for Alvor slutte sig ubrydeligt sammen, alle de, der ved dyrebare Baand — Fædrelandskærlighedens og Frihedsideernes Baand — uløseligt hører sammen. Situationen er jo givet. Vi lever for Øjeblikket paa bar Bund. Der er begaaet et Grundlovsbrud — et klart og utvetydigt Grundlovsbrud! Men vi ville føre Kampen med Lovlighedens Vaaben, der vil, der maa, der skal sejre. Vi staar paa vor hellige Ret og paa Sandhedens Grund. Og i denne Kamp gør vi alle vor Pligt til det yderste. Ogsaa De — kære Ven! — vil med Ære udfylde Deres Plads i vore Rækker. Støt os efter bedste Ævne i vor Stræben paa den faste Grund. Meld Dem ind i vor Vælgerforening, støt vore Blade, stil flittig til Møderne, giv Deres — om end nok saa ringe — Skærv til vore Fonds

. . . . og De skal se: Sejren bliver dog engang vor!» —

Lidt efter tøflede Reinald ned ad Trapperne. Da han stod nede paa Gaden, rullede en Ekvipage ud af Porten.

Han saae længe efter den, og smilte smerteligt. —

Tro til Døden.

Der laa — og ligger endnu — paa de nøgne Bakker udenfor Landsbyen Thorup en lille uanselig Halvgaard, der i sin Tid ejedes af en stræbsom men fattig og svagelig Bondemand, Peder Brusgaard ved Navn, om hvem disse Linjer skal berette.

Gaarden var hverken særdeles gammel, affældig eller paa anden Maade uskøn; og alligevel hvilede der noget usædvanlig utiltrækkende over den, noget næsten uhyggeligt, hvilket maaske skrev sig fra den ganske simple Omstændighed, at Stuehuset mod Sædvane var mindre og laa lidt lavere end de øvrige Bygninger, og at Gaarden i det hele kun havde tre Længer, som tilmed ikke paa noget Punkt var sammenbyggede, saa at alle fire Verdenshjørners Vinde uhindret kunde blæse tværs ind igennem den; . . . maaske kom det tillige af den evige, forskelligartede Hoste, der Vinter og Sommer kunde høres ud derfra helt over til Landevejen, enten det nu var et af de mange Børn, der sad paa Stenflisen udenfor Døren og gluffede over sit Fedtebrød, eller det var et Fruentimmers Nysehosten inde fra Køkkenet, eller Peder Brusgaards egen hule, uafladelige Kræmten, naar han gik deroppe paa de stenede Bakker bag sine skindmagre og krogbenede Bæster.

Peder Brusgaard var en halvhundredaarig Mand af Middelhøjde. Han havde et magert Ansigt, fuldt af rødlige Skægstubbe, et Par livlige, lyseblaa Øjne og et uregerligt Haar, der til hans egen Morskab bestandig faldt ham ned over Panden, hver Gang han hostede. Dertil havde han et Par ganske enestaaende Øren, med hvis usædvanlige Størrelse og Form han ofte selv drev Spøg, idet han for at more sine Børn rullede den flade Ørebrusk sammen som et Kræmmerhus og puttede Spidsen ind i Øregangen, for derpaa at lade den udfolde sig af sig selv med et lille Smæk. Naar fremmede talte til ham, smilte han regelmæssig, saa et Par røde, svulne, saa godt som tandløse Gummer blottedes i hele deres Udstrækning, hvorpaa han med en pudsig, ganske lidt vemodig Mine rystede paa Hovedet og pegede paa sit Øre for at tilkendegive, at han var «tykhørende». Kun naar man næsten raabte ham ind i Hovedet, kunde man gøre sig forstaaelig for ham; men da smilte og nikkede han ogsaa taknemmelig.

Ingen, der saae denne uforanderlig smilende og tilsyneladende saa velfornøjede lille Mand, hvis Frejdighed og Humør hverken Fattigdom, dagligt Slæb eller allerhaande Modgang, ja end ikke hans eget haabløst undergravede Helbred havde formaaet at kue .... ingen skulde ane, at der i dette Menneske skjulte sig en Fanatiker af dybeste Vand, en politisk uforsonlig, i Sammenligning med hvem endog Egnens navnkundige og af Modstanderne saa frygtede Folkehøjskolelærer Sven Lavesen var et fromt Lam, endda denne bar et Skæg som en Asathor og rynkede Brynene som en Bersærk, hver Gang han hørte en Højremands Navn blive nævnet i hans Nærhed.

Peder Brusgaard brugte slet ikke at rynke sine Bryn. I Modsætning til de fleste af Meningsfællerne blandt Bønderne inde i Thorup By, der ved alle

Lejligheder maatte give deres Harme Luft i kraftige Ord og Trusler, gik han paa tunghørige Folks Vis stilfærdigt omkring ligesom i en Verden for sig selv og gemte sine Følelser under et halvt barnligt Skælmeri, der bragte adskillige paa den Tro, at han egentlig ikke mente det alvorligt med «Sagen».

Efter Udstedelsen af det første Provisorium, da man der i Egnen havde bestemt sig til at byde Regeringen Trods ved en almindelig Skattenægtelse, var Peder Brusgaard ikke desmindre den eneste i hele Sognet, der, da det kom til Stykket, gennemførte sin Protest, — og det endskønt han havde baade Kreditkassens og adskillige andre Prioritetshaveres Trusler hængende som lynsvangre Tordenskyer over sit Hoved. Og kort Tid efter, da der over hele Landet blev foranstaltet en Indsamling til Fordel for en af Demokratiets ledende Mænd, der højtideligholdt sit 25 Aars Jubilæum som Sandhedsvidne, havde han tre Aftner i Træk stjaalet sig bag om Byen hen til en Hønsekræmmer paa Marken med en halv Tønde Sæd paa sin svage Ryg og derpaa i Hemmelighed sendt de indvundne Penge ind til Komiteen, for at ingen — navnlig ingen af hans Kreditorer og ikke heller hans egen Kone — skulde faa noget at vide derom. Hans Ane-Marie var nemlig nok en brav Venstrekvinde, der ønskede alle Højremænd alt ondt, men hun kunde alligevel ikke tilgive sin Mand, at han saa letsindigt satte hele Familjens Ve og Vel paa Spil ved sin Genstridighed.

Forøvrigt levede Peder Brusgaard temmelig upaaagtet endog af Meningsfællerne inde i Byen. Selv den omtalte Skattenægtelse vakte ikke videre Opmærksomhed, idet de fleste mente, at det vel havde haft en anden — mere nærliggende — Grund, naar netop han havde ladet det gaa til Kendelse og Udpantning. Og Peder Brusgaard selv havde altid haft

altfor ringe Tanker om sin Person til, at han nogensinde kunde tænke paa at spille en Rolle i Egnens politiske Liv, endskønt han havde været blandt de allerførste her, der var bleven grebet af den nye Bevægelse, og i Begyndelsen havde maattet døje baade Haan og Forfølgelse for sin Overbevisning. Men han var stolt nok af at være menig Soldat i den store Vælgerhær, og hans Tillid til Førerne var ubegrænset. Hjemme i sin tarvelige Dagligstue havde han det bekendte Billede af Demokratiets fem Heroer hængende i Glas og Ramme over Sofaen. Det var de blaa Kalkvægges eneste Prydelse, og hver Gang han førte en fremmed derind, pegede han med sit skælmsagtige Smil op paa Billedet og gav sig ivrigt til at fortælle om disse Mænd, som han fremfor nogen elskede.

Han havde i sin trofaste Hukommelse bevaret aargamle Udtalelser af dem alle og gjorde sig idelig en Fornøjelse af at citere dem. Han var fortrolig med deres Stilling til ethvert større Spørgsmaal og huskede — som det ofte syntes — bedre end vedkommende selv deres Afstemninger i enhver betydningsfuld Sag lige fra deres Indtrædelse i Rigsdagen. Den ene af dem havde en Gang ved et Vælgermøde trykket hans Haand og sagt: «Naa saa det er Peder Brusgaard» — akkurat som om de havde været gamle bekendte. Og aldrig kunde han mindes dette uden næsten at faa Taarer i Øjnene.

Tilsidst fremtog han regelmæssig af Bordskuffen et andet Billede, et mindre, almindeligt Fotografi, som han først omhyggeligt afpudsede med sin Albu og derpaa rakte sin Gæst. Det var et Billede af Kresens gamle Folketingskandidat, Møller Madsen, om hvem Egnens Opposition nu i Løbet af tyve Aar havde samlet sig paa Valgdagen uden dog endnu at have haft Held til at sætte hans Valg igennem.

Det var en lille, tykladen Bondemand med et ganske udtryksløst Ansigt, og i Virkeligheden hævede han sig heller ikke paa nogen Maade op over Jævnmaalet. Men overalt i Egnen saae man dette Billede, og allevegne hørte man Møller Madsens Navn nævne med en Stolthed og Tillid, der voksede, efterhaanden som Udsigten til hans endelige Valgsejr forøgedes.

Thi langsomt og støt havde Demokratiet vundet Fodfæste i denne Kres, over hvilken tætliggende Herregaarde havde lagt deres døde Haand. Og ingen kunde bedre end Peder Brusgaard fortælle om den tyve Aar lange Kamp, der var ført her. Han huskede Dag og Dato for hver Træfning, der var leveret; og — trods Smilet i hans Ansigt — var der heller næppe nogen, der saa dybt som han havde følt Nederlagenes Bitterhed.

«Men næste Gang ta'er vi Kresen!» sagde han altid fortrøstningsfuld, og hans Øjne formelig lyste derved. «De skal se, saa vipper vi Greven! . . . . Saa vipper vi ham! . . . . Ha! ha!»

Og med eet forstod man, hvad det var for et Haab, der havde baaret denne af Slid og Armod, ja selv af Døden mærkede Mand op over al Livets Elendighed. Hans indfaldne Ansigt skinnede, mens han triumferende blev ved at gentage:

«De skal se! . . . Næste Gang ta'er vi Kresen! Saa vipper vi Greven! . . . Saa vipper vi ham . . . ha! ha! . . . saa han aldrig skal rejse sig mere!» —

Det blev en Dag midt i Vinterens Hjærte, at denne «næste Gang» oprandt. Man havde længe ventet Folketingets Opløsning og ogsaa fra begge Sider i Hemmelighed forberedt sig derpaa. Men alligevel kom den nu som et Tordenslag over alle, saa voldsomt havde de sidste Ugers Debat i Tinget drevet Spændingen i Vejret.

Der blev en uhyre Bevægelse hele Landet over, og i denne Kres maaske mere end nogetsteds. Alle følte, at nu stod det afgørende Slag for Døren; at denne Gang skulde Kræfterne for Alvor vejes. Paa begge Sider blev der arbejdet og agiteret af yderste Evne. Men skønt navnlig Herregaardene og Egnens Proprietærer uden Skaansel benyttede sig af deres Magt over Husmænd og fattige Fæstere, saae det alligevel ud til, at Demokratiet endelig denne Gang skulde bære Sejren hjem — efter en saadan Maalestok havde Statskup'et drevet Tropper over i dets Rækker.

Saa optaget var Folk i Thorup By af alt dette, at man næppe havde Sans for en uhyggelig Begivenhed, der netop i de samme Dage var forefalden ude mellem Bakkerne paa den ligesom af Skæbnen forfulgte Brusgaard. Peder Brusgaard var en Morgen gaaet ud for at skære Rør paa en Mose, som laa næsten en Fjerdingvej borte fra hans Gaardlod. Da han endnu om Eftermiddagen ikke var kommen tilbage, havde Ane-Marie sendt sin ældste, halvvoksne Søn derud for at se efter ham, og denne havde da fundet ham liggende næsegrus og ligesom livløs i en stor Blodpøl paa Isen mellem Rørene. Drengen havde straks givet sig til at skrige, og ved tililende Folks Hjælp var den døende bleven baaret hjem og Lægen hentet.

I flere Dage laa han bevidstløs hen uden at tale; og da han endelig igen kom til sig selv, fik han et nyt Anfald, der tog hans sidste Kræfter. Doktoren lagde ikke Skjul paa, at der næppe længer var noget Haab. Alt, hvad der nu stod i hans Magt, var at gøre den syges sidste Dage saa lette og lidelsesfrie som muligt.

For Peder Brusgaard selv kom dette ikke overraskende. Hans Fader var i sin Tid død i netop

samme unge Alder; og det var altid bleven ham spaaet, at han i denne Henseende skulde dele Faderens Skæbne. Dette vilde nu — regnede han ud — komme til at stemme næsten paa Dag. Det faldt ham ikke ind at beklage sig derover. Han var vant til at finde sig i Skæbnens Tilskikkelser uden at kny. Han havde nu blot et eneste Ønske tilbage, — dette nemlig, at det maatte blive ham forundt at leve Valgdagen over, for at han kunde blive Vidne til Sejren, som nu endelig vilde blive den hellige Sag til Del.

Et Par Dage forinden Valget blev da Doktoren kaldet til Brusgaard i en for ham uventet Anledning.

Det var en graa, trist og taaget Tøvejrsdag, og skønt Klokken ikke var mere end tre om Eftermiddagen, var der allerede tændt Lys inde hos den syge. Lyset stod paa et rødmalet Stolesæde mellem Medicinflasker og Pilleæsker ved Hovedgærdet af den store, høje Ægteseng, i hvilken Peder Brusgaard laa udstrakt paa Ryggen, med de lange, tunge Arme over Dynen og en lille Fjerpose under Nakken. Han var bleven meget forandret, næsten ukendelig paa Grund af de stive, omtrent tommelange Skægstubbe, der under Sygelejet havde faaet Lov til at vokse frem, og som gav det gulblege Ansigt et endnu mere udtæret og uhyggeligt Udseende.

Bag Fodenden af Sengen stod Ane-Marie og saae haabløst paa ham. Hun var et højt Fruentimmer med en lang Næse og et Par store, rødrandede Øjne, der altid stod fulde af Vand. Til hendes Skørter klyngede sig en lille lyslokket Pige paa tre-fire Aar, der nysgærrigt betragtede Faderen og de mange Medicinflasker paa Stolesædet, idet hun forsigtig løftede sig op paa Tæerne og kiggede over Sengekarmen.

Doktoren havde taget Plads paa en Stol ved Siden af Sengen, med Ansigtet vendt imod den syge. Det var Ane-Marie, der havde sendt Bud efter ham, fordi Peder Brusgaard havde ladet sig forlyde med, at han agtede at tage til Byen paa Valgdagen for at afgive sin Stemme. Ane-Marie havde tilfældigt hørt ham tale derom til en Nabo, der var kommen for at se til ham, og trods alle hendes Forestillinger og Bønner havde han ikke været at formaa til at opgive sit Forsæt.

Doktoren havde i Begyndelsen ikke villet tro, at det forholdt sig rigtigt; men da han nu af den syges egen Mund fik Bekræftelse paa Sagen, plantede han sine Hænder i Siden og stirrede paa ham med en Blanding af Ophidselse og Forfærdelse.

Peder Brusgaard, der havde ventet dette, blev liggende ganske rolig og modtog uden at forandre en Mine den Strøm af Bebrejdelser, som Lægen øste ud over ham. Først da Doktoren endelig standsede, drejede han Øjnene hen imod ham og sagde svagt og klangløst men med et lille Smil, hvori der endnu laa som en Mindelse af hans gamle Skælmeri:

«Ja, se . . . . det si'er De nu altsammen kun, fordi De er Højremand, Doktor.»

«Hvad for noget? . . . . Hvor tør De vove —!»

«Ja, ja, Doktor,» vedblev han og smilte bestandig stærkere. «De mener naturligvis, at saa bliver det allenfals een Stemme mindre for vos, naar jeg ikke kommer med . . . . Jo, jo, den er ligegodt fint nok regnet ud. Og det kan jo ogsaa være saa meget rigtigt fra Deres Side set. Jeg vilde saamænd gøre ligedan, om jeg var i Deres Klæder! Men vi ta'er jer nu ligegodt denne Gang, Doktor! Det nytter jer ikke noget, hvad I saa gør. Vi vipper ligegodt Greven! De skal faa at se . . , vi vipper ham denne Gang, om saa — —»

Men nu blev Doktoren for Alvor vred.

«Hør, nu vil jeg sige Dem, Peder Brusgaard — den Slags Ting vil jeg ikke høre paa, Her staar sandelig anderledes alvorlige Sager for Døren end Højre og Venstre og saadan noget Visvas. De burde skamme Dem over at føre en saadan Tale i den Tilstand, hvori De befinder Dem. Det undrer mig, at De, som dog ellers er en fornuftig Mand, ikke selv kan indse det forargelige i, at De beskæftiger Dem med den Slags Ting nu, da man dog skulde synes, De maatte have andre og vigtigere Ting at tænke paa. Men det vil jeg sige Dem, at dersom De ikke slaar denne Valghistorie af Hovedet, — har man dog nogensinde hørt Magen til Galskab! — saa sætter jeg ikke en eneste Gang mere mine Fødder i Deres Hus. Jeg vil ikke paatage mig det mindste Ansvar, ifald De virkelig skulde tænke paa at fastholde en saa vanvittig Beslutning. Jeg haaber, De har forstaaet mig? . . . De veed, at jeg med Hensyn til den nøje Overholdelse af mine Forskrifter ikke er til at spøge med.»

«Ja, hør dog, Per,» faldt nu ogsaa Ane-Marie bønfaldende ind. «Hør dog efter, hvad Doktoren si'er. Du veed jo dog, at han er en skikkelig Mand, selv om han er højre.»

«Jamen . . . Doktoren har jo selv sagt, at der er ikke noget at gøre ved mig mere. Og naar man nu alligevel skal herfra, saa kan man jo da egentlig ligegodt gøre sin Pligt forinden.»

«Hvad har jeg sagt, — siger De. Jeg har ingenting sagt. Alle Mennesker skal dø, og for nogle sker dette før, for andre senere. Dette er saa Livets Gang. Men saa længe der er Liv, er der Haab; og ingen veed, hvor længe De ved passende Pleje og Ro endnu vil kunne leve. Men begaar De den Ubesindighed, som De har tænkt paa, saa vil De

upaatvivleligt — det kan jeg indestaa Dem for — inden otte Dage ligge Lig.»

«Ja, ja,» sagde den syge og lukkede blot efter Lægens sidste Ord et Øjeblik Øjnene.

Saaledes blev han liggende, mens Doktoren tog sin Hat og udstedte de sidste Ordrer. Men enhver, der var fortrolig med det lille, stædige Træk om Peder Brusgaards Mundvige, vilde vide, at han ikke havde opgivet det mindste af sin Beslutning.

Kort efter at Doktorens Vogn var rullet ud af Gaarden, bankede en stilfærdig Haand paa Døren ind til Sygeværelset, og et Par Træsko blev draget sindigt af udenfor paa Murstensgulvet i Forstuen. Peder Brusgaard befandt sig ganske ene i hele Huset, saaledes som det ofte hændte ham i Løbet af Dagen, fordi enhver havde sit at skøtte udenom, som ikke kunde forsømmes. Ane-Marie var straks, saasnart Doktoren var taget bort, gaaet ud i Stalden for sammen med den ældste af Smaapigerne at malke Køerne, der var begyndt at give Hals af Utaalmodighed. Den største, fjortenaarige, af Drengene, der havde overtaget Faderens Plads som Styrer af Gaardens Bedrift, var i Gang med at køre Gødning ud paa Bakkerne, mens de mindste af Børnene var sat i Arbejde med at muge inde hos den store Griseso og skaffe Smaakræet i Hus, inden det blev mørkt.

Udmattet af Doktorens Besøg var Peder Brusgaard faldet hen i en let Døs. Men idet Døren nu sagte aabnedes, vaagnede han, skønt han ikke havde hørt nogen Banken.

Den indtrædende var en lille, firskaaren Person med et brunt, glat kæmmet Haar og blanke, runde, røde Kinder, der halvt begravede Øjnene. Han hilste stille Godaften, anbragte sin Hue paa et Stolesæde, gik paa sine blaa Hosesokker over Gulvet hen til Kakkelovnen og snød Næsen, tørrede Fingrene af i

sit Lommetørklæde og satte sig endelig paa Kanten af den Stol, som Doktoren nys havde forladt.

«Naa,» sagde han derpaa kun halvhøjt, mens han mellem Knæene snoede Lommetørklædet om sine Fingre. «Han har nok været her — Doktoren.»

Han var den Ven og Nabo, til hvem Peder Brusgaard først havde omtalt sin Plan; og nu gav denne sig til at fortælle ham alt, hvad Doktoren havde sagt, og endte med ogsaa overfor Vennen at gøre gældende, at naar man alligevel skulde dø, havde det mindre at sige, om dette skete nogle Dage før eller senere. Hvem vidste desuden, hvad Betydning det kunde have, at han mødte? Hvor ofte havde man ikke set, at bare een eneste Stemme havde gjort Udslaget? Og i ethvert Tilfælde: dersom alle tænkte, at deres ene Stemme ikke havde stort at sige, og derfor blev hjemme, hvordan skulde det vel saa gaa?

«Mener du ikke ogsaa det, Søren Hansen?»

Den sindige Nabo, der var en prøvet Venstremand af den gamle Skole og ligesom Peder Brusgaard en af de ældste Demokrater i Kresen, gav ham fuldkommen Medhold, og det blev nu aftalt, at Søren Hansen paa Valgdagens Morgen skulde komme derhen med et Par andre af Vennerne for at hjælpe Peder Brusgaard til Vogns og ledsage ham til Byen.

Da Sagen saaledes var bragt i Orden, rejste Naboen sig for at gaa. Men Peder Brusgaard vilde ikke lade ham slippe. Han maatte absolut høre det sidste nyt angaaende Stemningen og Valgforberedelserne.

Der var nu virkelig ogsaa adskilligt at berette. Blandt andet havde Folkehøjskolelærer Sven Lavesen ved Hjælp af et Par nærstaaende Venner søgt

at rejse en Stemning i Kresen for sin Kandidatur, og for at undgaa al Splittelse havde Agitationskomiteen tilsidst sammenkaldt et Møde for Udsendinge fra alle Kresens Sogne, ved hvilket Møde den endelige og afgørende Bestemmelse om Kandidaten skulde tages. Det var imidlertid gaaet, som man havde ventet. Sven Lavesen havde høstet megen Ære og Tak for sit opofrende Arbejde i Demokratiets Tjeneste, men ved Afstemningen holdt man støt paa Kresens gamle Fører, og Møller Madsens Kandidatur blev slaaet fast med overvældende Majoritet.

Men foruden Sven Lavesen havde ogsaa andre forsøgt at vinde Stemningen her. Rygtet om det lyse Haab for en demokratisk Valgsejr i Kresen havde nemlig virket lokkende paa forskellige ærgerrige Hoveder, saa den efterhaanden var bleven et Valfartssted for politiske Eventyrere fra hele Landet. Endog en virkelig Justitsraad med hvidt Slips, Guldbriller og en lille, smilende Kirsebærmund dukkede en Dag — ganske som tilfældigt — op i Egnen og indfandt sig som Tilhører ved et af Møderne, trykkede nedladende alle omstaaendes Hænder, gav om Aftenen Punsch i Gæstgiveriet og gjorde den næste Dag sin Opvartning hos flere af Kresens formaaende Mænd for at vejre Muligheden for et Bid.

Ja, en skøn Dag havde der præsenteret sig en forløben Person af ganske sjofelt Udseende, en komplet Landstryger, der indlogerede sig paa Kroen som «Politiker Pedersen» og indvarslede til forskellige Møder rundt om i Kresen. Han var dog hurtigt bleven fortrolig med, at han var overflødig, og forsvandt efter et Par Dages Forløb ligesaa sporløst, som han var kommen. —

Til langt ud paa Aftenen sad Naboen og fortalte

Peder Brusgaard om alt dette, og endda maatte han tilsidst forelæse ham af Avisen et langt Referat af en Tale, som en af Oppositionens Førere havde holdt ved et Valgmøde inde i Hovedstaden. — —

Endelig oprandt da den store, med saa megen Uro, Spænding, Frygt og Længsel imødesete Dag.

Tidlig om Morgenen indfandt efter Aftalen Peder Brusgaards Nabo sig hos ham sammen med to andre Venner for at føre ham bort. De fik ham med Besvær i nogle Klæder, der hang omkring ham som en Sæk, trillede ham ind i et Par Dækkener og et mange Alen langt Halsklæde og anbragte ham endelig paa Vognen i en stor Lammeskindspels, saa kun lige det øverste af det blege Ansigt kiggede frem. To af Mændene satte sig op hos ham, hver paa sin Side, for at holde ham om Ryggen, og Benene blev lagt op i en Fodpose foran paa Agebrættet, saa han kom til at hvile som i en Seng.

Han lignede mere et indhyllet Lig end et levende Menneske. Kun Øjnene havde Liv og skinnede som en Sejrherres i et Triumftog, da Vognen kørte ind igennem Thorup By, hvor alle Gaardportene var slaaet op og alle Folk paa Benene.

Det var det forunderligste Vintervejr, man kunde tænke sig. Ikke en Vind rørte sig, Himlen var blaa og hvidskyet som paa en Sommerdag, og Luften saa mild og lun, at man forbavsedes over, hvorfor ikke Lærkerne sang. Alle Vejene var fulde af Køretøjer. Og efterhaanden som disse naaede ud paa den brede, makadamiserede Amts-Chaussee, dannedes der et eneste, milelangt, uoverskueligt Vogntog, der først endte inde i den flagsmykkede Købstad langt borte i det fjærne.

Fra alle Venstrevognene lød Sang og muntre Hurraer; — man var ved godt Mod og sikker paa

sin Sejr. Højrevognene derimod var let kendelige paa Passagerernes modfaldne Ansigter og sure Miner; — man havde tydeligt nok opgivet alt Haab og var forberedt paa Nederlaget. Overalt, hvor en Vogn søgte at bryde Rækken ved at køre udenom, rejste der sig fra Modstanderne et frygteligt Spektakel; man truede med Stokkene og skreg. Men hvor det var to Venstrevogne, der kom paa Siden af hinanden, svingede man med Hattene og raabte Hurra, saa Hestene stejlede.

Hist og her saaes Herregaardenes store, tunge Materialvogne, der i Dagens Anledning ved Hjælp af et Par Brædder var omdannet til Char-a-bancs og stuvet fulde af Gaardenes Husmænd, Fæstere og fattige Indsiddere. Hver Vogn førtes af en stor, rødblussende Forvalter eller af en ungdommelig Underforvalter i grøn Jægerfrakke, der havde Plads foran hos den skæggede Herskabskusk og nu og da kastede et mønstrende Blik tilbage over sine Folk som over en Slavetransport. Enkelte af Mændene sad forknytte og saae ubevægeligt ned mod Vognbunden, som havde de ikke Mod til at løfte Øjnene. Men de fleste tog Sagen fra den gemytlige Side, sad med Hatten forsorent paaskøns og røg Cigarer. De vidste, at der ventede dem en glad Dag, naar de bare gjorde deres «Pligt». Og for at styrke deres Pligtfølelse havde Forvalterne allerede gentagne Gange ladet Brændevinsflasken gaa rundt imellem dem.

Inde i Købstaden, hvor Valghandlingen skulde foregaa, havde der siden den aarle Morgen hersket den livligste Bevægelse. Midt foran Raadhuset var Tribunen rejst med Vimpler og Granguirlander, og Byens to Politibetjente havde i strammeste Højtidsskrud vandret frem og tilbage paa Torvet, den ene med en hvid, den anden med en sort Pudelhund i

Hælene. Rundt om i Borgernes Huse gik Fruer og unge Frøkener og skælvede af Angst. Og Husejerne lukkede personligt alle Bagdørene og Laagerne til deres Haver og Lemmene til deres Loft — for det Tilfælde, at Revolutionen virkelig skulde bryde løs. Kun deres Butiker aabnede de paa vid Gab for de indstrømmende Landboere, der nu i Løbet af mindre end en Time fra alle Kanter fyldte Gader og Gaarde og Beværtningslokaler indtil Trængsel.

Der blev et ubeskriveligt Røre. Ikke i Mands Minde havde man set en saadan Tilstrømning af Mennesker. Og mangen stræbsom Borgermand tænkte i sit stille Sind, at om ellers alt vilde gaa godt, skulde han i disse magre Tider ikke have noget imod, om Regeringen forordnede Valg til hver Lørdag. Bag et aabentstaaende Salsvindue i Hotel «Løven» havde Folkehøjskolelærer Sven Lavesen anbragt sin monumentale Skikkelse i en Kres af fortrolige Venner. Han saae bleg og ophidset ud. Men det var heller ingen særdeles varm Hyldest, der blev ham til Del af forbispaserende paa Gaden. Det var Møller Madsens Navn, der var paa alles Læber og i alles Tanker. Overalt i Mængden hørtes der: Mon han er kommen? Er der nogen, der har set ham? . . .

Pludselig hørtes stærke Hurraraab oppe i Gaden.

Det var Vognen med Peder Brusgaard, som arbejdede sig frem mellem den sammenpakkede Menneskemasse og modtoges med Jubel af en Samling Thorup-Bønder, der havde genkendt Hestene og fra disse sluttet sig til, hvem den store Bylt Klæder maatte indeholde. Men Peder Brusgaard selv hørte intet. Han var bleven saa afkræftet af den lange Køretur, at han laa bevidstløs i sine Venners Arme. Og da Vognen holdt i den flagsmykkede Beværtningsgaard, hvor han plejede at

tage ind, maatte de straks bære ham under Tag og lægge ham ind paa en Himmelseng i et lille, mørkt Kammer bag ved Skænkestuerne.

I et Par Timer laa han her, mens alle efterhaanden forlod Beværtningen for at overvære Valghandlingen paa Torvet. Da han igen slog Øjnene op, var der tomt inde i Skænskestuerne, hvortil Døren stod halvt aaben. Kun en Pige puslede om derinde, samlede Glas og tørrede Bænke, og ved Vinduet stod den tykhovededede Vært — en forhenværende Gaardmand fra Thorup By — og dannede sig et Skøn over en Nævefuld Smaamønter, som han havde taget op af sin Bukselomme. Da han hørte, at Peder Brusgaard var vaagnet, stillede han sig op i Døren og spurgte, hvordan det gik.

«Jo . . . jo, tak,» sagde den syge med Anstrengelse og hostede et Par Gange tørt og svagt. «Men hvordan gaar det . . . derude?»

«Jo, den skær vistnok saa strygcndes. De raaver da hvert Øjeblik, saa man kan høre det helt her ner.»

«Ja, ja, Hans Andersen! Det er anderledes nu end i forrige Tider, den Gang I . . . kan du huske . . .?»

Han havde ikke længer Kræfter til at udtrykke sig. Han havde villet hentyde til den Tid, da Højres Stilling i Kresen var saa grundmuret, at der aldrig ved Valgene vilde være bleven Tale om andet end almindelig Kaaring, i Fald ikke Byens samtlige Beværtningsdrivende regelmæssigt havde slaaet sig sammen og begæret skriftlig Afstemning for derved at holde Landboerne længere i Byen.

Værten, som godt forstod, hvor Peder Brusgaard vilde have været hen, rev sig grinende i Armen og sagde:

«Ja, hi! hi! . . . Det var den Gang, Peder Brusgaard! Nu gaar Ballonen ganske af sig selv!»

I det samme hørtes Trampet af mange Støvler ude paa Gaden og en Summen af Stemmer. Valghandlingen var til Ende. Døren blev revet op, og Folk strømmede ind for at faa en Hjærtestyrkning, inden Afstemningen skulde begynde.

Men der maatte være sket noget uventet; for gennem Døren kunde Peder Brusgaard se, hvorledes alle var ophidsede og røde i Hovedet af Sindsbevægelse.

Endelig kom et Par af Vennerne ind til hans Seng for at fortælle ham, hvad der var sket. Det var Sven Lavesen, der i sidste Øjeblik alligevel havde ladet sig opstille som Kandidat. Sagen var bleven holdt hemmelig af alle de indviede, saa der var næsten ingen, der havde anet det, før Valgkomiteens Formand oplæste hans Navn i Forbindelse med de halvtresindstyve Stillere, han havde formaaet at samle omkring sig. I en lang Tale havde han derpaa anbefalet sig til Vælgernes Tillid. Han havde — sagde han — længe vægret sig ved dette Skridt; men efter de gentagne og stadig mere indtrængende Opfordringer, han fra saa mange Sider havde modtaget fra Folk, der ønskede sig repræsenteret af en Mand netop i hans Aand og med hans Livsanskuelse, havde han ikke længer turdet holde sig tilbage. Forøvrigt havde han ogsaa selv længe haft Fornemmelsen af, at det nu var unge, friske og ædruelige Kræfter, som det danske Demokrati især tiltrængte. Ordet «ædruelig», som han stærkt understregede, var møntet paa Møller Madsen, om hvem det nemlig var almindelig bekendt, at han undertiden snapsede lidt. Sven Lavesen føjede derfor ogsaa Totalafholdssagen til

sit Program og betonede i alvorlige Ord denne «Folkesags» mægtige Betydning.

Peder Brusgaard vilde i Begyndelsen ikke tro paa, hvad man her fortalte ham. Men da nu ogsaa den sindige Søren Hansen kom ind og gentog Beretningen, blev han som ude af sig selv af Forargelse. Søren Hansen beroligede ham imidlertid med, at det hele ikke havde noget at betyde. Sven Lavesen havde slet ingen Stemning for sig, og Venstre var mødt saa mandstærkt, at Sejren var sikker.

Men nu maatte Peder Brusgaard op. Den skriftlige Afstemning var begyndt, og det galdt om at komme derhen i Tide. De to andre Venner kom nu til, og ved forenede Anstrengelser fik de Peder Brusgaard paa Benene og bragt ud paa Gaden.

Overalt, hvor de kom frem, vakte det ejendommelige Optrin den største Opmærksomhed. Mange af Bønderne, der stod paa Fortovene og røg Tobak, raabte opmuntrende Bravo og hilste ved at svinge med Piberne. Men Gadedrengene hujede og peb. Og en Reporter fra Byens Stiftsavis, der fartede om mellem Menneskemassen med sin Notitsbog, lavede paa staaende Fod et lille humoristisk «Pluk» om opgravede Lig, som Venstre havde ført til Valgurnerne.

Henne ved Valgbordet saae ogsaa Listeføreren maabende op fra sin Bog og spurgte:

«Er det ogsaa et rigtigt Menneske?»

«Ja, det er Peder Brusgaard,» svarede Søren Hansen troskyldigt.

«Ja, det nytter ikke noget . . . Manden skal selv svare. Her hjælper det ikke at møde med Goldamme.»

Men nu vilde Uheldet, at Peder Brusgaard af Bevægelse, Spænding og Udmattelse ikke mægtede

at aabne Munden. Ogsaa Øjnene faldt til, og han sank sammen i sine Venners Arme.

«Hvad Pokker! Manden er jo død! . . . Kommer I her slæbende med døde Vælgere!»

Dette Raab af Listeføreren vakte ham igen, saa han netop kunde fremstamme sit Navn.

«Hvem stemmer De paa?»

Ogsaa Møller Madsens Navn fik han nævnet. Men hermed var ogsaa hans Kræfter udtømte. Han blev ført tilbage til det lille Kammer bag Beværtningens Skænkestuer, og Vennerne lagde ham op i Sengen, hvor han øjeblikkelig paany faldt hen i tung Feber-Døs.

Hvor længe han havde ligget saaledes, vidste han ikke selv, da han pludselig blev vækket af et frygteligt Spektakel inde fra Stuerne. Han forstod straks, at det maatte være Valget, der nu var afgjort, og hans Hjærte bankede saa voldsomt, at han næsten mistede sit Vejr.

I det samme aabnedes Døren, og Søren Hansen kom styrtende ind.

«Er det forbi?» raabte den syge, idet han snappede efter Luft, og rejste sig pludselig ved egen Hjælp halvt op i Sengen.

Men han behøvede ikke at spørge mere. Den ellers saa sindige og sagtmodige Vens Ansigt var ganske fordrejet af grædefærdig Ophidselse. Højre havde sejret — med et Overtal af Stemmer ikke en Gang halvt saa stort som det Antal, Sven Lavesen havde formaaet at berøve sit Parti. Højre 1312, Møller Madsen 1250, Sven Lavesen 164.

«Er det sandt?» hviskede Peder Brusgaard og saae forstyrret paa sin Ven.

I det samme foer de begge sammen ved Lyden af Horn, Sang og øredøvende Hurraer ude fra Gaden. Det var det sejrende Parti, der med Faner

og klingende Spil førte deres Kandidat i Triumftog til en Fest, der i Hast var bleven arrangeret i Klubsalen. Alle Borgernes Damer var nu kommen til Vinduerne, viftede med Lømmetørklæder og tilkastede Blomster. Hattene svingedes, Musiken skingrede og alle næsten skreg de i taktfast Jubel:

Og den har Venstre haanet
og traadt den under Fod.

Peder Brusgaard havde ikke rørt sig. Først da Toget var draget helt forbi og kun Sejrsfanfarerne fra Hornene hørtes om Hjørnet, stammede han hæst og lavt:

«Lad os komme hjem, Søren Hansen.» —

Tre Dage derefter lukkede Ane-Marie sin Husbonds Øjne i den store Ægteseng paa Brusgaard. Han havde i disse tre Døgn ligget ganske ubevægelig uden at mæle et Ord. Men i Døden havde han famlet efter hendes Haand og set paa hende med et Blik, som om han vilde bede hende om Tilgivelse.

Et Offer.

Det var en Dag i Begyndelsen af Sommeren -- naa, hvorfor ikke sige det straks: det var den 5te Juni, selve Grundlovsdagen. Saa veed dog ethvert Barn, at paa den Dag hænger Himlen fra Morgenstunden som en Kulrøg ned over det festsmykkede Land, over den lysegrønne Skov, over de sørgmodigt vajende Dannebrogsflag, over Festpladsernes grangomvundne Talerstole og hvide Beværtningstelte, — — indtil akkurat det Øjeblik, da Borgerne samler sig paa Torvet for at drage i Procession ud til Festpladsen. Da lyser det med eet i Mørket over deres Hoveder, Himlen løfter sig, og netop i det Øjeblik, da Festkomiteens Formand hæver sin Stok og Processionen sætter sig i Bevægelse, bryder Solen frem mellem de vigende Skyer og faar alle de mange nystrøgne Cylinderhatte til at straale, og skinner ned paa Bannernes forgyldte Spyd, paa Musikens blanke Messinginstrumenter, paa Borgmesterens guldtressede Kasket og Politibetjentens røde Næse, paa hele den mylrende og trykkende Sværm, der fylder Gaden, efterhaanden som Optoget skrider frem, paa Madammer, der raser, paa Barnevogne, der vælter, paa Hunde, der hyler, og unge Piger, der hviner, naar de nappes

i Benene . . . alt mens Lyset faar mere og mere Magt og som den sejrende Friheds Symbol jager alle Regnnattens lede Skytrolde ud over Himmelranden.

I den lille Fjordkøbstad havde der hele Dagen hersket det festligste Røre. Allerede fra den tidlige Morgen havde patriotisk pyntede Børn vist sig paa Gaden, Smaapiger i hvide Kjoler med røde Livbaand, Drenge i nyvasket Kadettøj med et eller andet krigerisk Attribut, et malet Papskjold, en Husar-Chacot eller blot et Dannebrogsflag. Fra Kvist til Kælder havde alle Slags Hoveder strakt sig ud af Vinduerne og med bekymrede Miner kigget op paa den mørke Skyhimmel, der laa som en tung Dyne ned over Tagene. Men i Tillid til Traditionen om «Grundlovsvejret» havde Byens Beværtere alligevel kørt Læs paa Læs af Teltinventar og Proviant ud i det Grønne, hvor Festerne skulde holdes.

Ved Middagstid blev alle Butikerne lukkede, og lidt efter begyndte Gaderne saa smaat at bølge af to forskellige Menneskestrømme, af hvilke den ene — og gennemgaaende velklædte — bevægede sig hen imod Byens skyggefulde Lystanlæg, der var bleven Regeringspartiet overladt til Festplads, medens den anden og mere broget sammensatte drog ud til en aaben Mark en halv Mils Vej fra Byen, hvor dennes Demokrater skulde højtideligholde Dagen i Forening med Omegnens Bønder.

Inde i den trange «Møllerslippe» — helt henne i dens lukkede Ende — i en Kælder, til hvilken man naaede ned gennem en Hals saa dyb og mørk som en Brønd, med Fare for at brække Benene paa en stejl Stentrappes smalle Trin og rende Panden mod Spidsen af en rødmalet Støvle, der hang som Skilt over Indgangen — hernede havde ogsaa Skomager Holleufer kastet sit Skødsind og forladt den tre-

benede Træstol, hvorfra han den hele Formiddag hvert Kvarter havde strakt sig frem og med Nakken mod Gulvet kigget op til de truende Skyer. Nu stod han ved Væggen i en af Ugens Sved gulnet Skjorte, i et Par gamle bagflikkede Benklæder med nedhængende Bukseseler, ifærd med at barbere sig foran et lille Spejl, der foruden hans indsæbede Hageparti gengav et Stykke af det brunplettede Loft, Knæet af et Kakkelovnsrør, Hjørnet af en Sengehimmel og en til Tørring ophængt Ble. Over Ryggen af en Stol ved Siden af ham var henlagt en omhyggelig afbørstet brun Skødefrakke med sorte Kantebaand, en lysblomstret Sirtsesvest, et sort Bændelslips og en nystrøgen Krave saa stiv som et Blikskjold.

Det halvmørke Kælderrum, der paa een Gang tjente til Værksted, Dagligstue, Køkken og Sovekammer, var som altid opfyldt af en blandet Stank af Læder, Mug, Tørverøg, Stegeos og Menneskeuddunstninger. Folk, der kom herned, naar Madam Holleufer stegte Middagsflæsket, følte det formelig sortne for Øjnene; — og dog havde Skomager Holleufer henlevet snart tyve Aar i disse Omgivelser, uden at det havde tæret synderlig paa hans Livskraft. Herpaa tydede i hvert Fald det Mylr af rødhaarede og fregnede Børn i alle Aldre, der i fattige Klæder og med snavsede Næser væltede sig omkring overalt paa Gulvet, paa Stolene, i Sengen og rundt om Skørterne paa deres allerede igen højt frugtsommelige Moder, der stod og uddelte Fedtebrød inde i en halvrund, kun af Komfurskæret oplyst Grotte i den ene Mur, hvorfra der gik en Dør op til Gaardspladsen, og som skulde forestille Køkken.

Der var i Stuen en Brølen og Snadren, saa man ikke kunde høre Ørenlyd. Men Skomager Holleufer anfægtedes ikke det mindste deraf. Han havde gennem Aaringer saaledes vænnet sig til Spektaklet,

at han slet ikke hørte det; og desuden var han altfor optaget af en stor Beslutning, som denne Festdag havde modnet hos ham. Selv da et af Børnene med et Svineskrig væltede ned af Natpotten, saa dennes Indhold flød hen ad Gulvet, vendte han sig ikke om eller blandede sig i, at Konen i den Anledning foer ophidset frem og uddelte et Par Lussinger i Flæng, forinden hun satte det forulykkede Barn tilbage paa dets Plads, hvor det da igen beroliget tog fat paa sit Fedtebrød.

Madam Holleufer havde lige fra Morgenstunden været i det frygteligste Humør. Hun var en lille mager Skabning med et brunskjoldet og surmulende Ansigt og en vraltende Gang, som hendes nuværende Tilstand ikke gjorde yndefuldere. Hun havde hele Dagen ikke været til at slaa et Ord af; og i den sidste halve Time havde hun staaet derinde i sin Køkkengrotte og sendt det ene vredladne, næsten hadefulde Blik efter det andet hen paa sin Mand, der stod der saa ganske ligegyldig for alt, hvad der foregik omkring ham, og under Barberingen skar Grimacer til sig selv inde i Spejlet, løftede de buskede Bryn, trak den store røde Næse i Vejret eller udspilede med Tungen snart den ene, snart den anden Kind, som om han var Bajads, der indøvede sig i en Rolle.

Naa, — Madam Holleufer havde i Virkeligheden heller ikke meget at glæde sig til. Hun vidste af mange Aars bitter Erfaring, hvad denne Dag vilde bringe af Skam over hende og Børnene. Hun vidste, at om lidt vilde den halte Skrædder Ziegler og den tykke Bagersvend Mikkelsen komme herned for at trække afsted med hendes Mand, hvem hun da ikke vilde gense, før han ud paa Natten vendte fuld hjem efter at have gjort Skandale ude paa Festpladsen ved at staa op paa Tribunen og holde Tale.

En hujende og skrigende Sværm af Læredrenge vilde følge ham lige til Kælderdøren, hvorfra han endnu vilde tale det sidste Ord til «Folket»; og hele Resten af Natten vilde de blive forulæmpede af Mennesker, der bankede paa Ruderne og raabte alle Slags stygge Ting ned til dem. Jo, hun havde Grund til at være lystig paa Grundlovsdagen!

«Saa det er virkelig dit Alvor, Holleufer! Du vil igen derud?» spurgte hun endelig henne fra sin Grotte.

Holleufer slap Næsetippen, som han netop havde løftet lidt, og vendte sig imod hende. Et Øjeblik betragtede han hende tavst, mens et hemmelighedsfuldt Smil bredte sig i hans Ansigt. Derpaa sagde han med pludselig Højtidelighed, idet han opløftede Barberkniven:

«Vær rolig, min Tulle! Du vil idag erfare noget, som du ikke har drømt om. Jeg har noget at betro dig, skal jeg sige dig — — men Taalmodighed! — Et Øjebliks Taalmodighed, min Tulle!»

Hver Gang i de senere Aar, naar Grundlovsdagen nærmede sig, havde Madam Holleufer søgt baade ved blide og vrede Ord at overtale sin Mand til at holde sig borte fra Festlighederne og havde forestillet ham, hvorledes han d e r blot var til Latter for alle Folk og bragte Skam og Spot over hele Familjen. Regelmæssigt havde hun understøttet saavel sine Trusler som sine Bønner med Løftet om at lave Flæskekage til ham og ved at udmale for ham, hvor meget bedre det vilde være for dem allesammen at spasere ud til et eller andet fredeligt Sted paa Landet og spise deres Mad i en Vejgrøft, hvor

Børnene kunde tumle sig i det grønne, saadan som de havde gjort det i gamle Dage, da der endnu ikke var nogen Grundlov, eller i hvert Fald ingen Politik, til i Verden. Men Holleufer havde som Svar altid smilet til hende paa sin medlidende Maade og derpaa opløftet sin lange, magre Skomagerhaand og sagt:

«Du taler enfoldeligen, Grethe! Du veed ikke, hvad der gærer i Tidens Skød! Men vi andre, — vi ser Tegnene, forstaar du! Vi føler forud med vor Forstand, at nu kommer Smaamandens Tid, — nu er det os, der skal tage Statsskibets Styr og Rorpind! Og saa skulde jeg blive hjemme og forsømme min Borgerpligt? Nej, nej, min Tulle! Hvad tror du ogsaa, Folk vilde sige? De vilde sige: Hvor er Holleufer? Holleufer skal ha'e Ordet! Se, det er Sagen. Naar man har Talegaverne! Giv Agt, min Pige! — Før du tænker paa det, kan der ske Ting, som du aldrig har drømt om!»

Dagen efter Festen havde Skomager Holleufer regelmæssig haft en uklar Fornemmelse af, at ikke alt var gaaet ganske efter Forventning. Han kunde navnlig ikke skjule for sig selv, at hans Optræden som Taler ikke havde været fuldt saa vellykket, som han havde haft Grund til at haabe, — ja at man maaske virkelig, som Grethe sagde, havde haft ham en Smule til bedste. Men han tilskrev regelmæssigt sit Uheld den Omstændighed, at han var kommen til at smage paa dette Bajer-Øl, som hans Hoved aldrig kunde taale, og han følte sig overbevist om, at naar han næste Gang passede bedre paa sig selv, skulde det nok for Alvor gaa op for Folk, hvad for en Kraft Demokratiet besad i ham, og hvilket ualmindeligt «Foredrag» han sad inde med.

«Jeg skal sige dig, Grethe,» sagde han til sin Kone, naar de om Aftenen, efter at Børnene var bragt tilsengs, sad sammen i Fortrolighed, hver

med sit Arbejde omkring den lille kuppelløse Lampe og det lave Skomagerbord, medens Stilheden og Børnenes rolige Aandedræt uvilkaarlig vakte begges blide og forsonlige Følelser. «Jeg skal sige dig, jeg har Poesi — det er hele Sagen! Ser du, Andersen og Bjørn og de andre, de kan nok sige Besked og rede Sagerne ud — men de har ikke Foredrag! Og det er det, det kommer an paa. For Poesi, skal jeg sige dig, det er noget, man har til givendes fra Fødselen af. Det er derfor, man kalder det for Geni, Grethe. Og det er Geniet, det kommer an paa. Det er Geniet, der bringer Folk frem i Verden, forstaar du!»

«Det var bedre, du havde mere Geni til at lave Støvler, Holleufer,» svarede Grethe, bestandig lige modløs. «For det er dog det, vi skal leve af. Det andet — det, du snakker om — det giver vist ikke Brød.»

«Siger du det, Grethe!» sagde han og saae med et polisk Smil op fra sin Pløkkesaal. «Det skulde du dog ikke være saa sikker paa. Har du ikke hørt tale om Nikolaj Blomberg? Naa! Ser du, han var ogsaa Skomager engang, ligesom jeg. Og nu er han Rigsdagsmand og faar seks Kroner om Dagen derovre i København og gaar i det kongelige Teater og kommer til Middag hos de fine. Hvad siger du saa? Og du skal se, han kommer højere op endnu. Maaske kan Blomberg blive Minister, før vi snyder vores Næse. Saadan noget ligger i Tiden, forstaar du? Det er Smaamanden, der skal frem. Det er Sagen!»

«Ja, det kender jeg altsammen ikke noget til,» tog Grethe igen tilorde. «Men jeg tror nu aldrig, der kan komme noget godt ud af saadan at befatte sig med andres Dele, naar man ikke er andet end en simpel Haandværker. Og det synes jeg, du

skulde tænke paa, Holleufer. Det siger ogsaa et gammelt Ord: Skomager, bliv ved din Læst!»

Disse Ord, hvormed Grethe regelmæssigt afsluttede Samtalen, krænkede altid Holleufer dybt. Han sænkede sine buskede Bryn helt ned over Øjnene og saae hen paa hende med et Sideblik, som hendes Miskendelse gjorde ganske dystert.

Dog, alt dette tilhørte nu Fortiden. Siden Statsomvæltningen i April var der gradvis foregaaet en Forandring i Holleufers politiske Anskuelser. Han havde talt sjældnere og navnlig meget mindre begejstret om det store Frigørelsesværk, paa hvis snarlige Fuldbyrdelse han saa sikkert havde stolet. De stolte Ord om «Smaamandens Oprejsning» forstummede tilsidst ganske i den lille mørke Kælderstue; — thi ingen kunde længer undgaa at mærke, at Vinden i Virkeligheden blæste ad en ganske anden Kant. Grethe, hvis Kækhed kendeligt voksede med Holleufers Klejnmodighed, sagde hver Dag triumferende:

«Var det ikke Nikolaj Blomberg, han hed — den Skomager, der skulde være Minister? Jo pyt! Det tog saamænd en smuk Ende med den Minister! I Hullet kom han ligesom en anden Tyveknægt, fordi han havde brugt beskidt Mund om Kongen. Ja, saadan gaar det. Naar Smaafolk vil i Højheden, saa ender de i Skidtet.»

Krummet over sine Pløkkesaaler sad Holleufer og hørte paa denne Tale med et Stik i Hjærtet. Ikke et Muk havde han at svare dertil. Thi det havde virkelig taget en saa ulykkelig Ende med den stolte Nikolaj Blomberg. Og endda var denne langt fra den eneste, der havde faaet at føle, at Springet fra en Skomagerstol til en Ministertaburet alligevel var større, end mange en Tid havde indbildt sig.

Under alt dette havde Skomager Holleufer tydeligere og tydeligere indset, at han var gaaet om

iblinde. Det gik mere og mere op for ham, at han havde været forfærdelig dum.

Til denne Erkendelse bidrog desuden et fornuftigt Hensyn til hans økonomiske Stilling, der — takket være hans ustandseligt voksende Børneflok — allerede længe havde været uholdbar, og som nu blev yderligere truet af et ganske vist aldrig tilstaaet men derfor ikke mindre virksomt Tryk, der fra Byens formaaende Krese udøvedes mod enhver, der ikke hyldede de «rette» Meninger. Holleufer anstillede derfor en Dag følgende Betragtning for sig selv:

«Er jeg ikke først og fremmest et kristent Menneske og bagefter dansk Statsborger? Skal jeg ikke opfylde mine Pligter som Ægtemand og Fader, før jeg har Lov til at tænke paa mine Rettigheder som Borger? Og hvad hjælper det mig desuden, at jeg er fri Borger, naar jeg ikke har Brødet? Naar jeg først er paa Fattighuset, hvor er da mine politiske Rettigheder? Naa! Hvem er det da, der giver mig mine politiske Rettigheder? Det er dem, der giver mig Brødet. Men hvem giver en Skomager Brødet? Er det dem, der gaar med Træsko? Naa!»

Han begreb pludselig ikke, - hvorledes det var gaaet til, at han ikke for længe siden havde indset noget saa simpelt, og han ærgrede sig hver Dag en Mavepine til ved Tanken om, hvad han havde forskærtset ved sin Forblindelse. Hans livlige Fantasi udmalede for ham alle de Herligheder, hvori han mulig kunde have svømmet, dersom han itide havde forstaaet Udviklingens Gang. Hvem kunde vide? Maaske havde han da nu siddet med en stor Spejlglasbutik midt for Torvet og haft alle Byens bedste Folk til Kunder. Og Grethe havde gaaet med Silkemantille, og Børnene var kommen i Jomfru Bohses Institut, og baade Amtmanden og Obersten var

kommen ind til ham i Butikken og havde givet ham Haanden og sagt: «God Dag, Hr. Fabrikant Holleufer! Hvorledes behager De at befinde Dem?»

Saaledes modnedes da langsomt men sikkert den store Beslutning, der paa denne Dag havde opfyldt ham med saa stor Uro og Spænding. Endnu havde han ikke betroet den til nogen, end ikke til sin egen Kone — dels af Frygtagtighed, dels af snu Beregning, fordi han mente, at jo mere overraskende hans Omvendelse kom over Folk, desto større vilde Virkningen blive.

«Thi» — som han plejede at sige om sig selv, idet han fiffigt lukkede det ene Øje — «Holleufer har nok Poesi. Men han veed sgu ogsaa nok, hvordan et Par Støvler skal skæres!»

Da han endelig var bleven færdig med sin Barbering, traadte han et Skridt tilbage og betragtede sig i Spejlet med et velfornøjet Blik. Det havde altid forekommet ham, at han havde et sjælden interessant og karakteristisk Ansigt, der syntes ham straks at maatte aabenbare for enhver, at han ikke var nogen almindelig Skomager. Han havde en høj, smal, stærkt tilbagevigende Pande fuld af opsvulmede Aarer og med to dybe Huler lige over Tindingerne. Hans Øjne var store og farveløse; Haaret, der allerede var graasprængt og tyndt ovenpaa Issen, bar han i Nakken saa langt, at det hang med krøllede Ender næsten ned til Skuldrene. Den store Næse havde hen ad Ryggen og ude paa Spidsen et rød-violet Anstrøg; men med Hensyn hertil havde Holleufer en ret god Samvittighed. Det var kun paa Søndagene og ved festlige Lejligheder, at han smagte Spiritus, og i det hele maatte selv hans politiske Modstandere indrømme, at han i Grunden var en stræbsom og særdeles respektabel Borger.

Han fuldførte nu samvittighedsfuldt sin Paaklædning. Mens alle Børnene efterhaanden samlede sig omkring ham i beundrende Beskuen, skiftede han Skjorte og Benklæder, fik Halsen lykkelig indkneben i det stive Kravetøj, og kæmmede omhyggelig Haaret med Vand. Netop som han skulde ifærd med den højst vigtige Opgave at binde Slipset, skiftede hans Ansigt Farve. Med stort Spektakel tumlede nemlig et Par Mennesker ned gennem Kælderhalsen, og et Øjeblik efter aabnedes Døren af de to ventede Venner.

Først indtraadte Skræddersvend Ziegler paa sin Klumpfod. Svingende med sin Stok brød han ud i et kraftigt «Leve vor gamle, revnede Grundlov!» endnu mens han stod i Døren. Han var en dværgagtig Skikkelse med et stort Hoved, der var overgroet — dels af et graat, strittende Skæg, hvorfra en lille spids og rød Næse stak frem, dels af et vildtflagrende Haar, som han uafladelig gennemfoer med den ene Haand. Efter ham kom den tykke Bagersvend Mikkelsen, en fuldkommen sjofel Fyr, hvem Feststemningen allerede saaledes havde overvældet, at han straks maatte sætte sig paa en Stol henne ved Døren, hvor han blev siddende og fortvivlet kæmpede med en ustandselig Hikke, mens han gned sig over Ansigtet med et gammelt rødt Lommetørklæde.

«Honnør!» udbrød Skrædderen, der humpede gestikulerende frem over Gulvet, saa Børnene forfærdet trak sig ind i Stuens mørke Kroge. «Nu skal vi — Død og Pine! — sla' et Alvorsslag for gamle salig Fredriks Grundlov, Holleufer! Fem Mark Alenen! Se nu at faa Tøjet paa dig, gamle Dreng! . . . Honnør! Hvad siger De, Madam? Nu gaar den aff, — fremad mod det stolte Hav!»

Grethe, der ikke havde rørt sig udenfor sin Køkkenhule, sendte herfra de to Gæster et forbitret Blik. Hun vidste godt, at det var disse to Drukkenbolte, der hvert Aar forlokkede hendes Mand og i Forening drak ham fuld for at drive Løjer med ham bagefter. Hun lod derfor, som om hun slet ikke hørte Skrædderens Tiltale, og vendte ham haanligt Ryggen.

Heller ikke Holleufer havde hidtil sagt et Muk. I det Øjeblik, da Vennerne traadte ind, havde han set sig raadvild omkring i Stuen, — som søgte han et Musehul at krybe ned i. Nu sad han ubevægelig paa sin Skomagerstol, med en lang, mager Haand hvilende paa hvert af sine tynde Knæ. og stirrede stift frem for sig med sine store, glasagtige Øjne. Hans Legeme formelig sitrede, og hans Kæber bevægede sig mekanisk op og ned, som om han sad og gumlede paa noget.

«Naa,» fortfoer Skrædderen. «Se nu at komme i Støvlerne, Holleufer. Immer saa nøs han, den gamle Hollænder! Død og elleve Piner! Det er paa høje Tid, at vi kommer afsted! Op med Aanden, Skomager! Sid nu inte der og fald i Staver. Hvad er der i Vejen med dig, gamle Dreng?»

«Jeg skal ingen Steder hen,» slap det endelig ud over Holleufers bævende Læber.

Skønt Ordene blev udtalt med tykt og usikkert Mæle, kom de med et saadant Præg af Tilforladelighed, at begge Vennerne uvilkaarlig saae op. Selv Grethe begyndte at blive opmærksom henne i sin Krog, og alle tre stirrede de tilsidst paa hinanden, som om de hver især ikke vilde tro, at de havde hørt rigtig.

«Hør nu, Kammerat,» tog endelig Skrædderen tilorde, idet han stillede sig op foran ham med Hoften lænet mod sin Kæp, satte Haanden i Siden

og kastede Klumpfoden over det raske Ben. «Hvad er der i Stykker med dig? Jeg synes, du hænger saa blegt med Næbet, gamle Skomager!»

Holleufer svarede kun med en uforstaaelig Brummen og forsøgte for første Gang at se Skrædderen stift i Øjnene.

«Alvorlig sagt,» vedblev denne. «Er du daarlig, Kammerat? Er det kanske Madskabet, der er gaaet i Baglaas? . . . Det skal du ikke bryde dig om, Gamle. Vi ta'er os et Par høje Tarmskrabere henne i Kælderen om Hjørnet, saa gaar den godt igen! . . . Ikke sandt, du gamle Kringlevrider derhenne? . . .»

«Den er . . . hi . . . hørt!» hikkede Bagersvenden henne paa sin Stol.

«Honnør! Hvad siger De, Madam? Leve vor gamle, revnede Grundlov! . . . Kom nu her, Mikkelsen, saa ta'er vi gamle Holleufer under Hanken, og saa — fremad mod det stolte Hav!»

Men da Skrædderen nu virkelig gjorde Mine til at tage fat i Holleufer, brast dennes Taalmodighed.

«Kan du la' mig være! Du har ikke noget med mig at skaffe, Ziegler! Naar jeg har sagt, at jeg ikke vil med jer, saa kan I vel lade mig i Fred.»

«Herre Gud, Holleufer!» lallede den tykke Mikkelsen i næsten grædefærdig Tone. «Hvad er der dog i Vejen med dig? . . . Skal vi da ikke være glade paa Grundlovsdagen, gamle Kammerat?»

Men for Skrædder Ziegler, der var tumlet helt tilbage i Stuen ved Holleufers uventede Stød, begyndte der at gaa et Lys op. Han satte Kæppen i Gulvet en hel Alen foran sig, strakte sig frem paa sin Klumpfod, løftede sin lille, spidse Næse i Vejret og udstødte en langtrukken Fløjtetone.

«Naa, saadan!» udbrød han saa og nikkede. «Saa det er d e n Steg, Katten render med i Næbet!

. . . Ja, jeg har jo nok formærket det i den sidste Tid, at der har været noget uldent ved dig, Holleufer! . . . Maa jeg i Underdanighed tillade mig det Spørgsmaal, har du allerede meldt dig ind i Værnet, Holleufer? Kanske agter du at vandre med i Provisoristtoget idag? Er det Meningen?»

«Har jeg sagt det?» skreg Holleufer op, mens en forræderisk Rødme farvede hans Kinder og lange, slunkne Hals.

«Honnør, min gamle Ven!» afbrød Skrædderen ham og strakte Haanden frem. «Skal du ikke med idag, saa kommer du s'gu nok med næste Gang. For det er dog saadan, det er fat med dig, forstaar jeg nu. Du vil i Højheden; . . . du vil til Fedtefadet . . . du vil i Lag med de store; ikke sandt?»

«Naa, hvad kommer det saa dig ved? Skal jeg maaske gøre jer Regnskab for, hvor jeg gaar hen? Skylder jeg jer noget? Har I noget at kræve ind her? Hvad vil I mig saa? Jeg har ikke haft Bud efter nogen af jer, og har I ellers noget og ska' ha'e sagt, kan I jo komme an!»

Holleufers Opbrusning og navnlig Ordene: «Komme an» virkede straks afkølende paa den lille, halte Skrædder. Han anbragte sig henne ved Døren med Haanden i Siden og saae paa sin gamle Ven med et Udtryk af Smerte.

«Saa er det altsaa Alvor med dig, Holleufer,» sagde han. «Du vil svigte Fanen og dine gamle Frihedskammerater! Det skulde du dog betænke dig paa, for det kommer der ikke noget godt ud af, vil jeg sige dig! Men gør, hvad du vil! Er du bleven Provisorist, saa er det forbi mellem os! For man kan sige om Skrædder Ziegler, hvad man lyster . . . man kan grine af ham og kalde ham fordrukken og en Nar . . . for det kan altsammen

ha'e sin Rimelighed . . . Men den Dag skal ingen se, da han svigter sin gamle Fane. Det er svoret! . . . Kom, Mikkelsen!»

Da de to Venner havde forladt Stuen og med et Rabalder slaaet Døren i bag sig, vrængede Holleufer foragteligt efter dem. Derpaa vendte han sig mod sin Kone for hos hende at indhøste den forestaaende Paaskønnelse, som han længe havde glædet sig til. Men Grethe nærmede sig ham med Tegn paa alt andet end Opbyggelse og sagde næsten skrækslagent, som om Talen galdt en paatænkt Forbrydelse:

«Er det virkelig dit Alvor, Holleufer, at du vil gaa med Højre?»

«Ja, min Tulle!» svarede han. Og med sin hele Tungefærdighed udviklede han nu for hende alt, hvad han i den sidste Tid havde tænkt og gennemlevet. Men hans Veltalenhed formaaede ikke at overvinde Grethes Betænkelighed; hun svarede i sin gamle, modløse Tone:

«Jeg tror nu, det er lige galt, enten du er Højre eller Venstre. Du skulde følge mit Raad, Holleufer, og holde dig borte fra begge Dele, saa vidste man da, at du kom ikke i Ulykke.»

«Du skulde ikke tale saadan, Grethe! Jeg har sagt dig det før . . . du har slet ingen Forstand paa, hvad der gærer i Tidens Skød. Men vi andre, vi ser Tegnene — forstaar du! — og vi kender, hvad der er vor Pligt i Farens Stund. Og vort gamle Fødeland er i Fare, Grethe! Det er Skidtet, der vil regere nu. Det er saadanne Fyre som Ziegler og Mikkelsen, der vil frem og styre Land og Rige. Men skal vi taale det? Forstaar en Skrædder sig maaske paa, hvordan en Regering skal være? Skal Hans Majestæt først spørge saadan en som Mikkelsen? — —»

Her blev han afbrudt af nogle fjærne Toner af et Horn, — Samlingssignalet henne fra Torvet, hvorfra Regeringspartiets Procession skulde udgaa. Han foer op, og han fuldendte nu ihast sin Paaklædning under heftig Sindsbevægelse.

Da han tilsidst stod foran Spejlet med sin gamle, graa Cylinderhat trykket ned over det vandkæmmede Haar, med sin brune, langskødede Frakke knappet stramt om sit slunkne Liv og med Armene løftede som et Par Vinger, mens den surmulende Grethe gav hans Klædning den sidste Bearbejdelse med en Petroleumsklud og en Børste, grebes han af en pludselig Ømhedstrang, som fremkaldtes af Spændingen og den allerede begyndende Forknyttelse. Næsten med Taarer i Øjnene lagde han Armen om Halsen paa den mut modstræbende Grethe og kyssede hende lydeligt midt paa Munden. Derpaa tog han saa højtideligt Afsked med Børnene, som om han agtede sig paa en lang Rejse, og endnu i Døren vendte han sig om og sagde med et Fingerkys:

«Vær rolig, min Grethemo'er! Idag skal du ikke høre noget om mig, som du ikke kan være bekendt!»

Der var alligevel ikke det sædvanlige frejdige Udtryk af Borgerselvfølelse i Skomager Holleufers Holdning og Mine, da han nu i sit velbekendte Grundlovsskrud gik ned ad den trange Møllerslippe. Stille sneg han sig ligesom paa Tyvesaaler langsmed Murene i den tomme Gyde, og hver Gang han hørte Stemmer i sin Nærhed, dukkede han med Hovedet og paaskyndede sin Gang. Han var næsten naaet ned til Enden af Gyden, da han standsede ved Lyden af Musik ude fra den Hovedgade, hvori Møllerslippen udmundede. Det var Processionen, der allerede var under Fremrykning. Dens Forløbere — en Flok Læredrenge, Kagekoner og

Børn — passerede just forbi, og snart lød Hurraerne ganske nær. Holleufer stod et Øjeblik tvivlraadig. Men idet Spidsen af den første Fane viste sig for Enden af Slippen, smuttede han ind i en Port og blev staaende der, mens det larmende Festtog drog forbi. Det aabnedes af Byens Politibetjent, der marscherede frem med smaa, taktfaste Skridt og med en Mine, der tydelig røbede, at dette for ham var Aarets store Øjeblik, i hvilket han følte alles Øjne hvile paa ham med Beundring og Misundelse. Efter ham fulgte «Musiken», fire tykke Mænd med oppustede Kinder af Størrelse som Barnemaver. Derpaa kom Festkomiteen med dannebrogsfarvede Rosetter paa Brystet; Amtmanden med Guldbriller, Sommerpaletot og gule Glacehandsker; Borgmesteren i Uniform, værdige Medlemmer af Byraadet, eskorterede af to Natvægtere med Blikskilte paa Frakken; en lille Præst paa flade Fødder; Byens Smørmatador med sit nye Ridderbaand; andre Handlende; lavere Embedsmænd og Byens Lærerstand. Herefter fulgte Bannerne tæt paa hinanden. Først en Række store Dannebrogsflag, baarne af Købmændenes Kuske med hvide Bomuldshandsker; derefter Haandværksmestrene med deres Lavgsfaner, undertiden kun 4—5 Stykker om hvert Banner, de fleste alvorlige og satte Mænd med Bakkenbarter fra Christian den ottendes Tid. Midten af Toget dannedes af en større politisk Forening, hvis Medlemmer — hovedsagelig ganske unge Mennesker — bar smaa, blomsteromvundne Dannebrogsflag, hvorpaa der stod «For Gud, Konge og Fædreland». Udfor hvert Hus, hvor der var Tilskuere — især Damer — i Vinduerne, brød de unge Mennesker ud i overmodige Hurraer, svingede med Hattene og sloges om de Blomster, som tilkastedes dem. Især blev Jubelen øredøvende, da

Toget naaede et stort Hjørnested skraas for Møllerslippen, hvor Amtmandens Damer stod hvidklædte paa en Altan og modtog den ydede Hyldest med mekaniske Nik, ligesom kongelige Personer. Nu fulgte nye Foreninger og nye Faner. Men efterhaanden tyndedes Rækkerne. Musiken hørtes allerede ikke længer, kun Trampet af tunge Støvler. Hele denne sidste, tavse Del af Processionen, der mest bestod af Folk, der helst var bleven hjemme, om de havde turdet det, mindede om et Ligtog. «Og hvad andet var vel ogsaa det hele Optog» — skrev Byens Oppositionsblad Dagen efter — «Frihedens pyntelige Ligbegængelse!»

Amtmanden havde udbragt sit sædvanlige korte, men bevægede Leve for Monarken; Præsten havde holdt en versificeret Tale for Danmark, og Byens agitatoriske Kraft, den populære Prokurator Enevoldsen havde udført sit velbekendte store Grundlovs-Nummer, et virkningsfuldt Potpourri af lidenskabelige Udbrud, Brandere, Avisanekdoter og sentimentale Floskler. Derefter var Ordet bleven givet frit.

Den store Forsamling, der fra Tribunen, hvor Honoratiores opholdt sig, bredte sig Hoved ved Hoved ud over næsten hele den af høje Træer omhegnede Plads, begyndte imidlertid at blive utaalmodig. De yderligst staaende trak sig allerede tilbage til Beværtningsteltene mellem Træerne, og overalt ønskede man Afslutning for at kunne komme til Festmaaltidet, Dansen, Karussellen, Gyngen, Skiveskydningen og de andre Forlystelser, der var knyttet til Festen.

Efter at et Par af Byens yngre Ærgerrigheder havde benyttet Lejligheden til at gøre sig bemærkede, og Byens Bitterfabrikant som sædvanligt ved et loyalt Leve havde gjort Reklame for sin Mikstur,

ringede Ordstyreren paa sin Klokke og spurgte, om der var flere, der ønskede Ordet.

I det samme opstod der for tredje Gang Røre tæt under Tribunen, hvor en Mand, der under Talerne havde trængt sig bestandig længere frem gennem Menneskemassen, nu med blottet Hoved og fremstrakt Hals søgte at tiltrække sig Dirigentens Opmærksomhed for at bede om Ordet. Det var Holleufer.

Da Ordstyreren fik Øje paa ham, spurgte han: «Vil De tale?»

I det samme viste den iltre Agitations-Prokurator sig ved Balustraden. Han var en lille Mand med et rødviolet Ansigt og mørke, næsten sorte Briller. Ved Synet af Holleufers kendte Skikkelse, udbrød han:

«Hvad er det? Er det Dem, der vil tale — her?»

«Jeg vilde gærne aflægge en Bekendelse,» fremstammede Skomageren; han stod med Hatten trykket ind mod Brystet og var ganske rusten i Mælet af Beklemmelse.

Efter at Prokuratoren et Øjeblik havde mønstret ham strengt, vendte han tilbage til sine Venner, mellem hvilke der nu fandt en kort Raadslagning Sted, som endte med, at der blev givet Tegn til Holleufer, at han kunde komme op.

Ordstyreren traadte frem og ringede paa sin Klokke.

«Hr. Skomager Holleufer har Ordet!»

Man troede i første Øjeblik, at det var en Spas af den gode Ordstyrer og gav sig til at le. Men da man nu virkelig saae Holleufers vandkæmmede Hoved og hele lurvede Skikkelse dukke op bag det røde Klæde, hvormed Talerstolen var bedækket, brød man ud i lydelige Protester.

«Væk med ham! — Vi vil ikke høre ham! — Det er uforskammet! — Det er jo en Socialist! — Ned med ham!»

Dirigenten kimede med sin Klokke.

«Den ærede Forsamling maa forholde sig rolig. De maa være overbevist om, at der intet upassende vil finde Sted, saa længe jeg beklæder denne Plads. Jeg maa derfor anmode Dem om at høre den ær — — at høre Taleren i Rolighed. Hr. Skomager Holleufer har bedet om Ordet her for at faa Lejlighed til at aflægge en Bekendelse for denne Forsamling. Jeg tror, vi skylder ham at høre paa, hvad han har at sige.»

Efter disse Ord lagde Uvejret sig. En forventningsfuld Stilhed indtraadte, og Dirigenten trak sig atter tilbage.

Holleufer traadte atter frem, bukkede til alle Sider og lagde de flade Hænder paa Talerstolens Rand, efter først til almindelig Munterhed at have anbragt sin berømte graa Cylinder foran sig.

«Hvorfor er jeg her? Hvad har jeg at gøre i denne Forsamling?» begyndte han med den højtideligt bævende Stemmeklang, som han mente uundværlig for det rette «Foredrag». «Hvorfor er jeg ikke derude, hvor der raabes paa Frihed og Fremskridt og Arbejdernes Frigørelse? Jo, mine højtærede Tilhørere, — jeg er her, fordi jeg har følt inde i mit Hjærte, at derude har jeg ikke længer noget at gøre. Jeg er her som den blinde, der er bleven seende, og som den halte, der er bleven gaaende. Ja, mine højtærede Tilhørere, jeg har vandret i Mørke og været opfyldt af Hovmod og Begær. Men nu har jeg — Gud ske Tak! — faaet Øjnene op for den Ulykke og Bedærv, hvori de andre vil styrte vort gamle Fødeland. Jeg har set, at Arbejdernes sande Venner, de er ikke derude,

hvor de nu raaber paa Fremskridt og Frigørelse. Nej, mine højtærede Tilhørere, Arbejdernes sande Venner, de er her! Og det vilde jeg ønske, at Arbejderne i hele Landet snart vilde faa Øjnene op for, hos hvem de har deres Støtte, og hvem der er deres sande Velgørere.»

En Jubelbølge rullede op imod ham efter disse Ord og gav ham forøget Mod. Med lidenskabelig Stemme udslyngede han en Række frygtelige Beskyldninger mod sine gamle Partifæller og deres Førere, der alene ledle det menige Folk paa Afveje for des tryggere at kunne udplyndre det. Og hidset af det stadig mere larmende Bifald, som hans Ord vakte, talte han sig efterhaanden op i en fuldkommen Ekstase. Han følte, at hans Livs store Øjeblik nu endelig var kommen. Denne Jubel, disse Hurraer og Bravoraab, der tilsidst næsten efter hver Sætning brusede op imod ham, forkyndte, at hans Lykke var gjort. Han begyndte endog at fable om Forfølgelser, han havde været Genstand for af sine forrige Venner, fremstillede sig som en Martyr, hvis Enfold og Uegennyttighed man skændigt havde benyttet sig af.

Hvad der herefter skete, erindrede han senere kun uklart og stykkevis som en Drøm. Han huskede, at han sluttede med et af vild Jubel paafulgt «Længe leve Ministeriet Estrup!» — at han derpaa selv maatte frem og modtage Hyldest; at Ordstyreren klappede ham paa Skulderen; at Prokurator Enevoldsen begejstret trykkede hans Haand; at Folk trængte sig omkring ham, da han kom ned imellem Mængden og at en Skare unge Mennesker med Dannebrogsflag førte ham bort til et langt Bord mellem Træerne, hvor de drak Punsch af store Terriner og sang og skreg Hurra, mens der rundt om blev tændt kulørte Lys i Grenene som i et Eventyrland; at han herfra blev ført ind i en stor

Telthal med Lysekroner og Blomster, hvor alle Byens Storfolk var samlede; at han her fik Vin, der skummede som Sæbe og prikkede i Næsen som en Snus; at Amtmanden kom hen og klinkede med ham og sagde ham et Par forbindtlige Ord; at han derpaa igen blev ført ud i det fri, hvor nogle unge Mennesker tog ham under Armene, mens der oppe under Himlen blev brændt Fyrværkeri med Raketter, Guldregn, Kanonskud — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Imidlertid sad Grethe hjemme i Kælderen i Møllerslippen og lappede Børnenes Tøj ved Lyset fra den lille, kuppelløse Lampe, der kastede et grelt Fattigdomsskær over det usle og fugtige Rum. Børnene var alle forlængst bragt til Ro. En uhyggelig Stilhed trængte sig omkring hende fra den uddøde By, hvorover det gamle Kirkeur nu og da ligesom søvndrukkent rungede.

Grethe var saa vant til at have Holleufer omkring sig Dag og Nat, at hun følte sig ganske beklemt i denne Ensomhed. Al hendes Uvilje imod ham var forsvunden, og hun ønskede blot, at hun havde ham hjemme hos sig igen. Hun saae op paa det lille Vækkerur paa Væggen; Klokken var tolv. Hun frøs og var søvnig men havde ikke Mod til at gaa i Seng. Og mens hendes uformelige Krop sank mere og mere sammen og Øjnene halvt faldt i, drømte hun sig igen tilbage til hine lykkelige Dage, da der endnu ingen Politik var til i Verden, og da Holleufer og hun levede fredeligt i deres Kælder uden at bekymre sig om, hvad der var udenfor den.

Pludselig vaktes hun af Sang og Spektakel af en Folkeskare, der nærmede sig gennem Slippen. Hun kastede Arbejdet og rejste sig hastigt op. Hun

kendte disse vilde Hyl og vred fortvivlet sine Hænder. Der var de med ham!

Et Øjeblik efter naaede Menneskesværmen Huset. Gennem Hurraraab og Sang hørte Grethe Holleufers lallende Stemme: «Tak, Venner! — Tak! — Dette har været en stolt Dag. Leve vort gamle Fødeland! Leve gamle Da-nebrog! Ned med Socialisternes røde Klud! — —»

«Bravo! . . . Leve Holleufer!»

Ny Jubel, nye Skrig.

Grethe var sunket ned paa en Stol og begyndte at græde af Skam og Fortvivlelse. Endelig stilnede Spektaklet. Hun hørte det rumstere udenfor paa Trappen, og Holleufer ravede ind. Hans graa Cylinder sad fladtrykt bag i Nakken, Kravetøjet var gaaet op, Benklæderne stod aabne, og de stive Øjne var ligesom kantede med røde Silkebaand.

Ved Synet af ham i denne Tilstand brød al hendes Forbitrelse ud paany.

«Naa, er du der!» raabte hun med et rasende Blik. «Og det var dig, der lovede at komme hjem som et ordentligt Menneske, og saa møder du her med hele Trynen fuld —.»

Men Holleufer blev hende denne Aften ikke Svar skyldig.

«Ti stille — Kvinde!» raabte han, idet han med Ryggen støttede sig mod Dørstolpen. «Respekt, siger jeg dig! Tror du, det er Sjovere og Banditter derude . . . Respekt, du! Jeg har drukket Skampagne med Amtmanden, om du vil vide det! . . . Og de har raabt Hurra for mig allesammen . . . alle Byens fine Folk . . . Kan du høre? . . . De raaber paa mig . . . De vil høre mig tale! . . . Gaa væk, du — jeg vil tale — for Kvinden! For Da-nekvinden! — —»

Han gjorde virkelig Mine til at stolpre op ad Trappen igen. Kun med Besvær holdt Grethe ham

tilbage og fik ham overbevist om, at der var bleven stille paa Gaden. Og uden at bryde sig om al hans Pral og Snak gav hun sig derpaa til at klæde ham af og bringe ham i Seng.

Det var ikke med de lysteligste Følelser, at han den næste Dag krøb ud af Dynerne for igen at tage fat paa sin Dont. Det var i det hele ikke den hyggeligste Stemning, der paa denne Formiddag hvilede over den lille Kælderstue. Holleufer mærkede snart det Uvejr, som trak sammen over hans Hoved henne fra Køkkengrotten, hvor Grethe stod og iagttog ham med galdegrønne Øjne og hvæsede som en Kat, hver Gang han nærmede sig hende. Thi Klokken var bleven næsten ti; og hele Natten havde han ligget og kastet sig i Sengen og skreget højt i Søvne, snakket om Amtmanden, raabt paa «Skampagne» og holdt Taler.

Nu sad han ganske slatten paa sin Skomagerstol, bleggraa om Næbet, med en Tunge, der var tør og skrubbet som en Rasp, og med en Fornemmelse af at have hele Hovedet bedækket med nævestore Knuder. For hans Blik væltede en Taage af Syner, et Kaos af urolige Billeder . . . alle den foregaaende Aftens Begivenheder i vild Forvirring. Han kunde blot ikke blive klog paa, om disse Billeder tilhørte Drøm eller Virkelighed. Det var nemlig før hændet ham, at han havde ladet sig føre bag Lyset af sin livfulde Fantasi. Og dog! Jo nøjere han overtænkte Sagen, desto umuligere forekom det ham, at det altsammen kunde være Drøm. Og hvorfor skulde det ogsaa absolut være det? Havde han ikke altid selv følt, at han af Naturen var bestemt til noget højere end at blive elendig Lappeskomager?

Han blev efterhaanden klar over, at i hvert Fald hans Tale og den Jubel, den havde vakt, var

en uomstødelig Kendsgerning. Han huskede jo tydeligt, hvordan han var kommen op paa Tribunen, og at Dirigenten havde ringet med sin Klokke, indtil der var bleven Stilhed, og hvorledes den store Slagter Magnussen, som han havde set staa lige under Talerstolen med sin skæve Mund, tilsidst havde raabt «Leve Holleufer!» mens alle Hattene svingedes i Luften.

Men i den Fryd, hvormed Erindringen om alt dette fyldte hans Hjærte, blandede der sig hurtigt en nagende Angst, . . . Angsten for, at han ved sine senere Foreteelser, dem, han nu ikke længer huskede, kunde have ødelagt Virkningen af sin Tale. Hans blytunge Lemmer og værkende Hoved fortalte ham med tilstrækkelig Tydelighed, at den gamle Adam ogsaa denne Gang havde overlistet ham, og han vidste af Erfaring, hvor ubarmhjærtigt denne Kavaler kunde husere med ham. Imidlertid trøstede han sig med, at det i hvert Fald nu var erkendt, at han virkelig havde Talegaver. Det første Skridt paa Berømmelsens Bane var dermed gjort — og han skulde nok snart finde en Lejlighed til at forny 'sin Triumf!

Med et fiffigt og dog endnu noget ængsteligt Smil skottede han hen til sin Kone, der stod henne ved Sengen og klædte sig om for at gaa i Byen og gøre sit Middagsindkøb. He! — tænkte han. Der staar nu Tulle og veed ikke af det allermindste! Hun tænker, at det er bare en sølle Skomager, der sidder her. Og hun er knusende gal i Hovedet! Men jeg siger ikke et Muk. Om hun saa skælder og smælder nok saa meget . . . ikke et Muk siger jeg! Naar hun saa kommer ud paa Gaden, kan hun ikke begribe, hvorfor alle Folk vender sig om efter hende; og naar hun kommer ind til Urtekræmmer Madsen, vil Kommissen bukke og springe

for hende som for en Stadsfrue og give hende paa Kredit saameget, som hun ønsker; og Madsen selv vil smække Døren op for hende, naar hun gaar, og sige: Vær saa venlig at hilse Deres Mand! Det maa være en stor Lykke for Dem at have en Mand med saadanne Talegaver!

Skomager Holleufers Ansigt fortrak sig til et bredt Grin ved Tanken om den Mine, som Grethe vilde stille op overfor en saadan Tiltale. Og han glædede sig som et Barn til det Øjeblik, da hun vilde vende hjem og kaste sig om hans Hals for grædende at bede ham om Tilgivelse for al sin Miskendelse.

Derimod var der ingen særdeles Forelskelse at spore i det Blik, hvormed han derefter skævede til Bunken af skimlede Tøfler og saaleløse Sko, der nu ventede paa hans Hænders Arbejde. Det forekom ham saa ophøjet latterligt, at han — Holleufer — som igaar havde opflammet Tusinder ved sin Tales Ild, at han idag skulde sidde her i en mørk Kælder og forrette en Lappeskomagers ydmygende Gærning. Han vidste, at enhver Ting havde sin Fornuftgrund, men han havde aldrig forstaaet, hvilken dyb Mening Forsynet kunde have haft med at anbringe ham netop i denne Stilling. Naa, — det vilde sikkert heller ikke vare længe, før han sagde denne Kælder et smukt Farvel. Han skulde vistnok gøre det uden Vemod; og dog vilde han i sit fremtidige Liv ofte med Venlighed tænke tilbage paa de Aar, han havde tilbragt her. For han skulde nok vogte sig for at blive hovmodig! Ingen skulde se ham blære sig af sin Lykke! I Ydmyghed vilde han modtage Vorherres Naadegaver og aldrig forsømme at takke ham inderligt for dem.

. . . Han havde vel siddet saaledes en halv Times Tid og ladet sig rive hen af sin Fantasis bestandig

mere glimrende Fremtidsperspektiver, i hvilke han tilsidst saae sig selv som en af Byens Førere, ja endog som Kresens Rigsdagsmand med Fløjlsvest og Guldbriller, alt mens han mekanisk satte en Lap paa Ligbærer Hansens skæve Sko. Da løftede han pludselig Hovedet ved Lyden af et Par fine Knirkestøvler, som kom ned ad Kældertrappen. Lidt efter hørtes en behandsket Haands Banken paa Døren.

Da denne blev aabnet, viste Prokurator Enevoldsens lille, bebrillede Skikkelse sig paa Tærskelen. For at give den værste Kælderstank Tid til at slippe ud, blev han nogle Øjeblikke staaende i den aabne Dør, mens han lod, som om han nærsynet søgte efter Beboerne. Endelig tog han sin Silkehat af Hovedet og traadte ind.

«Lad Dem ikke forstyrre,» sagde han, da han saae den Forvirring, som hans Tilsynekomst afstedkom i Stuen, — Holleufer var sprunget op af sin Stol, og Grethe, der endnu stod i Underklokke, var med et Hvin flygtet hen bag Sengeomhænget. — «Undskyld!» vedblev han og traadte ugenert nærmere. «Jeg vilde blot bringe Dem min Tak for igaar, Hr. Skomagermester Holleufer! Jeg tror, jeg gør mig til Tolk for den almindelige Mening, naar jeg udtaler min Glæde over den Overraskelse, De ved Deres Tale beredte alle loyale Borgere. Jeg vilde gærne i samme Anledning udbede mig et Øjebliks fortrolig Samtale med Dem. De er nok saa god at skænke mig et Par Minutter.»

Holleufer tørrede fortumlet en Stol af med sit Skødskind, og Prokurator Enevoldsen satte sig paa Kanten af den, med Stokken mellem sine Ben, mens Grethe stak Hovedet frem bag Sengeforhænget med et Ansigtsudtryk, som om hun var i Færd med at tabe baade Næse og Mund.

«Mit Ærinde til Dem, Hr. Holleufer!» begyndte

Prokuratoren, idet han med den udspilede højre Haand trykkede Brillerne tættere ind mod Øjnene — «vil De maaske finde at være af en noget ejendommelig Art. Jeg plejer imidlertid at gaa lige til Sagen og skal heller ikke i dette Tilfælde fravige denne Regel. De har sandsynligvis af Aviserne set, at Partiet til imorgen Eftermiddag har berammet Afholdelsen af et større politisk Møde i Gandlejre Krohave, til hvilket navnlig Egnens Husmænd og Landarbejdere er bleven indbudte. Nu var det, vi vilde søge at formaa Dem, Hr. Holleufer, til at indfinde Dem ved dette Møde for der at gentage den fortræffelige Tale, vi igaar havde den Fornøjelse at høre af Dem. Det forstaar sig,» — vedblev han, idet han stadig talte i en tør, forretningsmæssig Tone, der aldeles ikke svarede til Udtrykkenes Forbindtlighed, «Meningen er ikke, at det skal være nogen nøjagtig Gentagelse af Deres Foredrag fra igaar — ingenlunde. Blot en ganske kort Redegørelse, en sammentrængt Fremstilling i fyndig Form af de Anskuelser, De igaar lod komme til Orde. Hvad det for os fornemmelig kommer an paa, er, at De betoner den Skuffelse, Venstrepartiet i enhver Henseende har beredt Dem, og navnlig fremhæver den Passus, at det er os — Højre — der er Arbejdernes sande Venner. De vil forstaa, hvilken Betydning man maa tillægge en saadan Udtalelse fra en Mand som Dem, der i Ordets bedste Forstand er en Haandens Arbejder. Det er netop, hvad der ogsaa er bleven udtrykt i den hædrende Omtale af Dem, som De maaske har set i Stiftstidenden for idag.»

«Staar der noget om mig i Avisen?» udbrød Holleufer ganske bleg og rejste sig halvt op.

«Har De ikke set det? Jeg har til Referatet af Festen igaar ladet knytte nogle Bemærkninger om

Dem. Jeg mente, at det var rigtigst at fremhæve Betydningen særlig af Deres Deltagelse. Thi — ikke sandt? — vi tør nu gaa ud fra, at ogsaa De tilfulde har indset, hvilken Fare der truer Samfundet fra det fremvældende Socialdemokrati. Det er — saa vidt jeg forstaar — ogsaa Deres Ønske efter Evne at bistaa os i den Kamp mod de revolutionære Elementer, som vi nu agter med forøget Styrke at føre.»

«Ja, det er det, Hr. Prokurator!» sagde Holleufer med Varme og lagde Haanden paa sit Bryst.

«Meget vel. Vi haaber altsaa at se Dem i Gandlejre imorgen Eftermiddag, ligesom vi i det hele gør Regning paa Deres Nærværelse ved en Række Møder, som Partiet i den nærmeste Fremtid agter at afholde rundt om i Kresen.»

«Prokuratoren kan ganske befale over mig.»

«Meget vel. Jeg maa ikke forglemme at tilføje, hvad forøvrigt er en Selvfølge, at De, Hr. Holleufer, i enhver Henseende vil blive holdt skadesløs for den Tid og de Kræfter, De vier os. Dette kan vi imidlertid altid faa Lejlighed til nærmere at tale om, saaledes at Forholdet ordnes til begges Tilfredshed.»

«Gud, derom har jeg aldrig tvivlet, Hr. Prokurator!» sagde Holleufer og saae forlegent mod Gulvet.

«Ja, saa har jeg kun tilbage» — vedblev Hr. Enevoldsen i samme forretningsmæssige Tone — «at bede Dem betragte denne Samtale som ganske privat og helst undgaa at omtale den til andre. Det anses i det hele for rigtigst, at Deres Tilstedeværelse ved Møderne faar Udseende af at være ganske uopfordret. Jeg skal imidlertid nok lade Dem tilflyde Underretning om Tid og Sted for Mødernes Atholdelse foruden alt øvrigt fornødent.» — —

Ikke saasnart var Prokurator Enevoldsen ude af Døren, før Holleufer sprang hen til Skabet efter sin Hat og Frakke. Han vilde straks løbe hen til Ølkælderen om Hjørnet for at se Stiftstidenden.

Men pludselig kom han til at tænke paa, at han derhenne muligvis vilde træffe Ziegler og Mikkelsen, hvad han i Øjeblikket ikke havde overvættes Lyst til; og han sendte da i Stedet den ældste af Pigebørnene, Rosalie, hen til Aviskontoret for at faa Dagsnummeret af Bladet.

«Du behøver bare at sige, at det er til mig!» raabte han efter hende.

Derpaa gav han sig til at vandre op og ned ad Gulvet med lange Skridt, mens han med begge sine store Hænder purrede sig i Haaret. Men med eet standsede han og saa hen paa Grethe med et bredt og sejrsstolt Grin.

«Naa! Hvad siger du nu, Tulle? Saae du, hvem der var hernede? Og hørte du, hvad han sa'e? . . . Det havde du nok ikke tænkt dig, Tulle! . . . Du mente nok ikke, det var saadan fat — hva'?»

Han gik tre lange Skridt ud over Gulvet og vendte atter tilbage.

«Har jeg saa haft Ret, eller har jeg ikke? Du har nu altid snakket om, at jeg gjorde for meget ud af mig selv, og at jeg bare skulde holde mig til Skomageriet. Jo vist! Hvad siger du nu? . . . Hørte du, at de allerede begynder at skrive om mig i Bladene? Og hørte du, hvor fint han snakkede til mig, Grethe, — næsten som jeg allerede var hans Ligemand? . . . Men det har jeg altid sagt dig, at du har ingen Forstand paa de Dele. Du kender ikke Tegnene — det er Sagen! Dertil skal der et Hovede med Spekulation i,» sagde han og bankede sig med Pegefingeren paa Panden. «Men Enevoldsen og de andre studerte Herrer fra Universitetet og

Regensium — ser du, de har mærket, at der var noget indenfor denne hersens Pandeskal, som de kunde have Brug for. Det er Folk, der forstaar sig paa Poesi og Geni! Det er ikke saadanne Bønderbæster — — Men hvor bliver dog den Tøs af med Bladet?»

Han tog atter tre lange Skridt i en Bue ud over Gulvet, mens han med begge Hænder løftede sit Haar.

Derpaa begyndte han at meddele Grethe en fantasifuld Skildring af Gaarsaftenens Begivenheder. Men hvert Øjeblik afbrød han sig selv og skreg: «Hvor Pokker bliver dog Tøsen af med Bladet!»

Endelig kom Rosalie ganske forpustet løbende. Holleufer rev Bladet ud af Barnets Hænder og kastede sig over det som et hungrende Dyr.

«Udland . . . Kornpriserne . . . Hvor er det?» raabte han ganske ude af sig selv. «Her kommer det! Grundlovsfesten! . . . truende Himmel . . . brød Solen frem . . . Hvor er jeg? Hvor er jeg? . . . Tusinder af Deltagere . . . Venstres og Socialisternes forsvindende lille Klat . . . Hvor er jeg? . . . Bevæget udbragt Leve for vor Drot . . . Pastor Mølbos aandfulde Foredrag — — — Her kommer det! Her er jeg!»

Først læste han det to Gange igennem for sig selv, mens hans Ansigt udtrykte en bestandig heftigere Sindsbevægelse. Derpaa læste han det med graadsitrende Stemme højt for Grethe, der hele Tiden havde siddet ubevægelig paa sin Stol *o*g stirret forstenet frem for sig — som om hun endnu umuligt kunde blive fortrolig med den Tanke, at hendes Mand var et Geni. Holleufer læste:

«Dagens Helt blev dog næsten Hr. Skomagermester Holleufer fra Møllerslippen. Denne Mand har hidtil været kendt som en ivrig Tilhænger af

Venstre, til hvis dygtigste og nobleste Personligheder han ubetinget altid har hørt. Sandsynligvis netop derfor har han indenfor dette Parti ikke nydt den Anerkendelse, han kunde have fortjent, men snarere været en Skive for denne Samling af raa Elementers Spot og Grin. Man vil andetsteds i Bladet med Interesse læse Referatet af Hr. Holleufers aabne og kække Tilstaaelse af sin Vildfarelse, og vi skal her blot tilføje, at vi med særlig Glæde hilser Hr. Holleufer velkommen i vore Rækker, idet vi i hans uforbeholdne Tilslutning ser Begyndelsen til det Omslag i Stemningen hos de arbejdende Klasser, hvorom vi alt længe har spaaet. Arbejderne og de mindre Haandværkere er omsider bleven trætte af det afmægtige Venstres store Ord og tomme Løfter og har indset, at de i os har deres eneste naturlige Støtte. Hr. Holleufer er for vor By den Svale, der bebuder os en nær forestaaende Sommer.»

Da Holleufer for tredje Gang læste disse Ord, trillede Taarerne ned ad hans Kinder.

En Solskinsdag i September. Ude paa den saakaldte «Promenade» — en Allee med høje Træer og Udsigt over Fjorden og Engene — var der hen paa Eftermiddagen fuldt af spaserende. Det var Byens Overklasse — Embedsmændenes, Grosserernes, Lægernes og Sagførernes Familjer — der hver Dag i Tiden mellem 3 og 5 tog deres Motion her for at udveksle Hilsner, spørge Nyt, samtale om Øjeblikkets Begivenheder, gøre Kur eller skumle.

Mellem de spaserende saaes en lang, slunken Skikkelse, der vandrede ensom hen gennem Alleen med Hænderne paa Ryggen, — ligesom hensunken

i dybe Tanker. Han var klædt i en fedtet, tætknappet Skødefrakke, tærnede Benklæder og store spejlblanke Sko. Omkring hans magre Hals var der bundet et snavset hvidt Tørklæde, hvis Sløjfeender flagrede helt ud paa Skuldrene. Paa den ene Haand bar han en gammel, sort Handske. Hans Ansigt var blegt, Næsen stor og rød, Øjnene glasagtige. Undertiden standsede han og stirrede ligesom fortabt op i Løvet. Men saasnart et Selskab af Herrer og Damer nærmede sig, rev han med ærbødig Forbindtlighed den gamle graa Cylinderhat af sit halvskaldede Hoved og krummede sig næsten sammen i et Buk. Det var Holleufer.

«Gud veed, om det Menneske er rigtig vel bevaret?» sagde Amtmanden til Redaktøren af Byens Stiftsavis, just som de to Herrer havde passeret Skomageren og besvaret hans dybe Hilsen med en skødesløs Bevægelse af Haanden op imod Hatteskyggen. «Jeg ser ham her hver Dag paa denne Tid, og det forekommer mig, at han gør et besynderlig forstyrret Indtryk.»

«Ja, det maa jeg bekende,» svarede Redaktøren og lo. «Siden han optraadte som Taler ved vor Grundlovsfest — hvad Amtmanden jo nok erindrer — har jeg saa at sige daglig haft hans Rend paa Kontoret, hvor han møder op med alenlange Artikler om alt mellem Himmel og Jord, som han vil have optaget i Bladet. Jeg fandt det i Begyndelsen ikke rigtigt at støde ham for Hovedet og holdt ham derfor hen med et Par anerkendende Ord. Men det gjorde ham blot mere fordringsfuld, og da han forleden blev ligefrem kæphøj inde paa mit Kontor, tabte jeg tilsidst Taalmodigheden og viste ham Døren.»

«Ja, han er vist — trods sit krybende Væsen — en temmelig hovmodig Person.»

«Aa, han strutter af Indbildskhed! De kan tænke

Dem, — han gav sig ligefrem Mine af at være forurettet og truede med at melde sig ud af Partiet, dersom han ikke fik sine Smørerier optaget. Han er komplet gal!»

«Men under disse Forhold forundrer det mig unægteligt» — vedblev Amtmanden — «at Hr. Enevoldsen vedvarende lader ham optræde ved Møderne. Jeg erindrer, at jeg endnu for faa Dage siden saae en Notits om ham i Bladene. Det kan dog næppe være formaalstjenligt længer. Han har vistnok nu gjort sin Gavn.»

«Netop, Hr. Amtmand! Jeg sagde just de samme Ord til Hr. Enevoldsen forleden, og han lovede mig da ogsaa at skulle forhindre Mandens videre Optræden. Hr. Enevoldsen er jo desværre ikke altid kræsen nok i Valget af sine Personer.»

Amtmanden svarede ikke direkte paa disse Ord men standsede et Øjeblik og saae paa Redaktøren med et indtrængende Blik. —

Imidlertid sad Grethe hjemme ved Omhængssengen og vuggede sin lille nyfødte Jakob Brønnum. Den fugtige og skumle Kælderstue saae endnu uhyggeligere ud end før. I Sommerens Løb havde Holleufer saa godt som fuldstændigt lagt Skomageriet paa Hylden, og Familjen havde været henvist til at leve af den lille Understøttelse — «mine Diæter», som Holleufer selv kaldte den, — der tilflød dem fra Højres Agitationskomite. Mangen Gang havde Børnene ligefrem sultet. Men Holleufer mærkede intet. Hverken ved Bønner eller onde Ord havde han kunnet drives til at arbejde. Han levede i et Rige, der ikke var af denne Verden. Han var saa opfyldt af alle sine Planer, sine Taler og Skriverier, at han selv næsten intet spiste. Mens han i Tankerne færdedes paa Lykkens Tinder, bestraalet af Naadens Sol eller ombrust af Folkets Jubelraab, havde Grethe

Gang efter Gang maattet skille sig ved et Stykke Bohave eller ved en Klædning for at skaffe Børnene det nødtørftigste.

Et Par Dage efter hin Samtale mellem Amtmanden og Stiftsavisens Redaktør fik Holleufer Ordre til at indfinde sig paa Prokurator Enevoldsens Kontor.

«Naa — der er De!» sagde den lille Mand i kort, forretningsmæssig Tone og gav ham ikke engang Haanden. «Jeg har blot den Meddelelse at gøre Dem, at De fremtidig ikke vil kunne vente nogen særlig Opfordring til at optræde ved Partiets Møder, hvorfor De altsaa — naturligvis! — heller ikke længer maa paaregne nogen Understøttelse af Partiets Midler. Jeg haaber, De forstaar mig?»

Holleufer saae ud, som om han ikke vilde tro paa, at han havde opfattet Prokuratorens Ytringer rigtigt.

«Det kan da ikke være Deres Alvor, Hr. Prokurator,» fremstammede han, pludselig ligbleg. «Hvad mener De da, at jeg skal gøre, Hr. Prokurator?»

«Hvad De skal gøre? Hvilket Spørgsmaal! De har jo Deres Haandværk, som De vistnok i en utilgivelig Grad har forsømt. Det kan dog umuligt have været Deres Mening at blive ved at leve af politisk Virksomhed.»

«Mit Haandværk,» gentog Holleufer i næsten grædefærdig Tone. «Jamen, det veed Hr. Prokuratoren jo godt, at jeg har lagt mig ud med alle mine gamle Kunder, fordi jeg blev Højre.»

«Ja, det kender jeg slet ikke noget til,» afbrød Hr. Enevoldsen tørt. «Partiets Kasse er intet Understøttelsesfond, saa dersom De trænger til Hjælp, maa De henvende Dem til Fattigvæsenet. Hos os er Deres Virksomhed som sagt afsluttet.»

«Aa, Hr. Prokurator! — Hr. Prokurator!» tiggede Holleufer skælvende og strakte de foldede Hænder

frem, som om han bønfaldende vilde kaste sig paa Knæ foran Hr. Enevoldsens Fødder. Men denne afskar ham hastigt Ordet.

«Det nytter ikke, at vi yderligere forhandler om den Sag. Min Tid tillader mig overhovedet ikke at beskæftige mig mere med Dem. Derfor maa denne Samtale hermed være afsluttet. — Farvel!»

Hr. Enevoldsen gjorde en Haandbevægelse og vendte dermed tilbage til sine Protokoller. Holleufer stod en Stund som forstenet og stirrede mod Gulvet. Saa vendte han sig mekanisk om og gik bort uden et Ord. Som i Blinde famlede han sig frem gennem en Forstue og ned ad Trappen, idet han med Haanden Gang efter Gang strøg sig ned over Ansigtet for at bortjage en Taage, der havde lagt sig over hans Øjne.

Neden for Trappen stod Enevoldsens halvfjersindstyveaarige Kontorbud, der med et gammelt Tyendes Trofasthed endnu bevarede sin Beundring og Højagtelse for Grundlovsfestens fejrede Helt og derfor ærefrygtsfuldt hilste ham med et: «Ærbødigst Goddag, Hr. Skomagermester Holleufer!» — Denne Høflighedsbevisning gengav Holleufer Fatningen. Et selvtilfreds Smil lyste pludselig op i hans Ansigt, mens han naadigt besvarede den gamles Hilsen. Det var, som om han vaagnede op af en ond Drøm.

«Hvorfor» — sagde han til sig selv med et fiffigt Ansigtsudtryk — «hvorfor skal jeg tage mig det nær, om de Folk vil bruge mig eller ej? Jeg kan jo danne et Parti for mig selv? Partiet Holleufer. Hvorfor skulde jeg ikke kunne det? Har jeg ikke Talegaver? Har jeg ikke talt til Tusinder af Tilhørere, saa de baade har skreget og klappet i Hænderne? Og hvad har der ikke staaet i Aviserne? «Hr. Holleufer er for vor By den Svale, der bebuder den nær forestaaende Sommer».»

Hans Hoved løftede sig, og hans Kinder fik paa een Gang en underlig stærk Farve. Han saae ned ad sig for at forvisse sig om, at han var i sit Stadstøj, havde fint pudsede Støvler paa og Handsken paa den venstre Haand. De Taaber! Og sligt bød de ham — Holleufer! . . . Men de skulde komme til at fortryde det. Han skulde hævne sig . . . han skulde knuse dem allesammen . . . han skulde . . .

Han opløftede midt paa Gaden en triumferende Skoggerlatter, saa Folk vendte sig om efter ham med forbavsede Miner. Hvad i Alverden gik der af Holleufer?

Selv mærkede han intet. Han gik frem med raske Skridt, mens han blev ved at le og smile og slaa ud med den behandskede Haand. Skønt Himlen hang sort og tung ned over alle Tagene, saae han overalt kun Solskin omkring sig. Det forekom ham ogsaa, at alle Folk hilste ham ærbødigt og veg til Side for ham; og rundt om i alle Vinduerne saae han skønne, hvidklædte Damer, der fulgte ham med brændende Øjekast.

Da han kom ud paa Torvet, syntes han, at Skildvagten foran Raadhuset skuldrede Gevær for ham. Han gik derfor hen og tiltalte ham, idet han i faderlig Tone foreholdt ham at gøre sin Pligt overfor Konge og Fædreland, at være sine Overordnede lydig og sin Fane tro, — alt mens han nu og da paa militær Vis førte en Finger op til Skyggen af sin gamle graa Cylinderhat.

Den skikkelige Bondekarl stod med Geværet ved Fod og gloede uforstaaende paa ham; men efterhaanden kom der Folk til, og da opdagede man hurtigt, at det nu for Alvor var galt fat med den snurrige Skomager.

«Hurra! Holleufer er bleven fjottet!» lød det

snart fra Drengene omkring i Gaderne, og allevegne fra strømmede Folk hen imod Torvet.

Vækket af dette usædvanlige Røre dukkede tilsidst ogsaa Politibetjent Raffenstein op af en Ølkælder og skred i Ilmarsch gennem Gaden. Da han naaede Torvet, var dette allerede næsten halv fuldt af Folk, og midt i Klyngen saaes Holleufer med blottet Hoved, nikkende ivrigt og smilende til alle Sider, mens han med Haanden søgte at standse Drengenes Hujen og Mændenes Latter for at komme til at tale.

«Jeg takker eder, Venner . . . jeg takker eder. Denne Hyldest — — —»

Samme Aften indfandt Byens Fattigforstander sig i den mørke Kælderstue i Møllerslippen for at tage den stakkels Familje under sin Beskyttelse og træffe Foranstaltninger til dens Overførelse til Fattighuset. Holleufer var efter Paagribelsen bleven ført til Sygehusets «Galecelle», og der næredes kun ringe Haab om, at han nogensinde vilde slippe ud derfra igen. Grethe græd gudsjammerligt. Men Fattigforstanderen klappede hende beroligende paa Skuldren og sagde:

«Tag Dem det ikke alt for nær, lille Kone! De skal se, De skal faa det bedre hos os, end De længe har haft det her. Og kan det være Dem en Trøst, vil jeg sige Dem, at Deres Mand saamænd hverken er den første eller bliver den sidste, hvem alt dette Politikvæsen gør kruset i Hovedet. Vær vis paa det!»

I Kongens Kjole.

Henne ved Vinduet i sit private Kontor var Birkedommer Hammer sunket hen i dybe Tanker. Han sad omgivet af opslaaede Lovbøger, Retstidender og Domssamlinger. Den ene Haand støttede under hans Hoved; den anden hvilede tungt oven paa et stort Dokument, der laa i Vindueskarmen. Han havde siddet indelukket her hele Eftermiddagen uden at ville se eller tale med nogen. Og nu var det bleven Aften. Ude fra Byens store Torv, der bredte sig foran Birkedommerboligen med en monumental Vandpost, to grønne Træer og en Lygte, faldt Solnedgangsskæret ind gennem Vinduet og lagde en rødlig Tone over hans skægløse Ansigt og graasprængte, tætkrusede Haar.

Han vaktes op af sine Tanker ved, at der blev banket paa Døren. Paa hans «Hvem der?» viste der sig en yngre, fedladen Herre, lille af Vækst, men med et Par ualmindelig brede Skuldre, ovenover hvilke et rundt Hoved skinnede i Halvmørket som en lyst poleret Kugle. Det var Fuldmægtig Simmelkjær. Skønt Birkedommeren havde tilkendegivet sit Personale, at han ikke ønskede at forstyrres, nærmede Fuldmægtigen sig ugenert og sagde

med skinger Stemme, idet han ved en rund Armbevægelse satte en Lorgnet op paa sin flade Næseryg:

«Undskyld, Hr. Birkedommer . . . det var denne Liste over Skattenægterne, jeg gærne skulde have tilbage.»

«Ja . . . ja vist!» udbrød Hammer, tilsyneladende uden Fortrydelse, mens han ved et Greb op i Haaret bestræbte sig for at skjule sin Uro. «Jeg sidder netop her med den,» vedblev han og tog Dokumentet, der laa i Vindueskarmen. «Sig mig — ikke sandt, Hr. Simmelkjær? — De kender jo de forskellige Personer, hvis Navne staar opskrevne her?»

«Selvfølgelig!» svarede Fuldmægtigen overlegent.

«Sig mig . . . hvad er det egentlig for Folk?»

«Hvorledes mener Birkedommeren?»

«Aa, jeg mener . . . jeg skal sige Dem . . . jeg sidder nemlig og tænker paa, om det alligevel ikke var bedst at udsætte disse Udpantningsforretninger endnu en kort Tid. Det har jo intet Hastværk . . . og jeg mener, at man underhaanden maatte kunne bringe disse Mennesker til at forstaa, hvor dumt de bærer sig ad med deres Protester, og hvor lidt de kan vente at opnaa ved dem. De Folk er jo dog ikke helt utilgængelige for Fornnft. Og — hvad det jo ogsaa er værd at tænke paa — vi vilde selv slippe for meget Vrøvl, om Sagen lod sig ordne i Mindelighed. Hvad siger De?»

Ordet «Mindelighed» syntes at virke paa Fuldmægtigen som et Hvepsestik. Ved en Ansigtsgrimace lod han sin Næseklemmer falde ned og saae næsten uforskammet paa sin Principal.

«Jeg forstaar ikke . . . jeg troede, Birkedommeren vidste, at de omtalte Panteforretninger er berammet til i Morgen. De respektive Sognefogder er alle-

rede annoncerede derom, ligesom der er rekvireret to beredne Mand fra Gendarmeristationen.»

«Gendarmer! . . . Hvad skal de?» foer Hammer op i Selvforglemmelse.

«Det er efter udtrykkelig Ordre fra Amtet . . . som Birkedommeren vel nok erindrer,» svarede Fuldmægtigen, mens et Haansmil krusede hans Læber. «Hvad Demonstranterne iøvrigt angaar, saa er det unægtelig min Mening, at der ingensomhelst Grund er til at vise dem Skaansel, lige saa lidt som jeg anser det for sandsynligt, at forsonlige Underhandlinger skulde kunne bringe dem til Fornuft. For Resten er det vel heller ikke Birkets Opgave at optræde som Moralprædikant,» sluttede han spodsk og satte atter Lorgnetten op paa Næsen.

Henne fra sin Lænestol havde Birkedommer Hammer set paa Fuldmægtigen med et hurtigt, usikkert Blik; det var, som brændte der ham en Bemærkning paa Tungen, som han manglede Mod til at udtale. Tiltrods for sin unge Alder og beskedne borgerlige Stilling var Hr. Simmelkjær nemlig en af Byens mest formaaende Personer, med hvem det under de nuværende Forhold ikke var raadeligt at lægge sig ud. Som Formand for Egnens «konservative Klub» var han hurtigt kommen i Besiddelse af en Anseelse og Indflydelse, som man gjorde klogt i — i hvert Fald tilsyneladende — at anerkende. Det var blandt andet almindelig bekendt, at han paa Politikens Vegne var en særdeles intim Ven af Amtmanden, med hvem han ofte havde fortrolige Privatkonferencer, og paa samme Konto kørte han frit ud og ind hos hele Omegnens Adel og var et Slags Forsyn for Kresens Folkethingsmand, den gamle Lensgreve til Anniegaarden, hvis Agitation han fuldstændig havde i sin Haand. Tillige bestyrede han Partiets Krigskasse, havde en afgørende

Stemme ved Besættelsen af Partiets Tillidsposter, førte de hemmelige Lister over Regeringens Modstandere, satte Mistænkeliggørelsens Tegn ved dens lunkne Venner . . . kort: han var den ledende og myndige Aand i Egnens fremblomstrende revolutionære Reaktion.

Birkedommer Hammer rejste sig fra sin Lænestol og stillede sig op henne ved det andet Vindue, med Ryggen vendt imod Stuen.

«Ja, naturligvis —» udbrød han i en Tone, som han anstrengte sig for at gøre ligegyldig. «Naar de Mennesker ikke vil betale, saa er der selvfølgelig ikke andet for . . . saa maa vi pante hos dem. Den Sag er klar. Vil De altsaa være saa god, Hr. Simmelkjær, at forberede alt fornødent desangaaende.»

«Det er allerede gjort.»

«Godt! Meget godt! . . . Ja, saa er der ikke mere, Hr. Simmelkjær!»

Efter at Fuldmægtigen havde trukket sig tilbage, blev Birkedommer Hammer endnu en Stund staaende ved Vinduet og stirrede med et mørkt, grublende Udtryk ud over Torvet, i hvis mange Regnpytter de røde Aftenskyer spejlede sig. Han var en høj og kraftig Mand. Havde han ikke haft Guldbroderierne paa Kraven, vilde man snarest have antaget ham for en Godsejer eller lignende . . . især da ogsaa Værelsets Udstyr nok saa meget pegede hen paa herremandsmæssigt Sportsliv som paa en kongelig Kontormands alvorsfulde Sysler. Naturligvis — her fandtes den sædvanlige juridiske Syndflod af Papirer, der oversvømmede Reoler, Skabe og Borde, ja endog Stolene, Men et helt Hjørne af Stuen var helliget en Udstilling af gamle og nye Jagtrekvisiter, som tydelig nok kunde glæde sig ved Ejermandens særlige Bevaagenhed. Over Dørene var der plantet Jagttrofæer — Hjortetakker og ud-

spilede Vinger — og øverst oppe paa Reolerne stod Rækker af udstoppede Fugle, der stirrede ned paa de besøgende med røde Glasøjne.

Birkedommer Hammer havde da ogsaa indtil for godt et Aar siden levet paa Landet. I en af de store, hastigt opvoksede Bondebyer paa Hedegrænsen havde han drevet en betydelig Sagførerforretning, der havde gjort ham til en velstaaende Mand. En medfødt Tilbøjelighed for muntert Friluftsliv og en derved udviklet Uafhængighedstrang havde i sin Tid faaet ham til at foretrække denne Virksomhed for den emsige Tusindbens-Kravlen op ad Embedsstigen. Men hans Finfølelse og Retsindighed havde aldrig ret kunnet forlige sig med denne Stilling. Han havde krympet sig ved de mange Sager af tvivlsom Art, som Prokuratorvirksomheden i et Landdistrikt førte med sig, og med sin fredsommelige, lidt lade Natur havde han altid haft ondt ved ikke at anbefale sine Klienter det magre Forlig frem for den fede Proces.

Alligevel havde den Mangel paa Beslutsomhed, der i det hele var ham egen, længe afholdt ham fra at gøre nogen Forandring. Men da han — i en allerede fremrykket Alder — giftede sig, og især da han fik Børn, der voksede til, følte han det for disses Skyld som sin Pligt at skaffe sig den sociale Anseelse, som Indtrædelsen i Embedsstanden vilde give. Dertil kom, at hans unge Hustru var en forvænt Københavnerinde, der afskyede Landlivet og Aar for Aar sygnede hen af Melankoli; og han havde da ogsaa følt det som en virkelig Befrielse, da han for bestandig kunde lukke sine fedtede Sagførerprotokoller og iføre sig Kongens uplettede, guldbroderede Uniform.

Uheldigvis forefaldt hans Indtrædelse i Embedsstanden netop ved Udbrudet af den bitre politiske

Strid, der saa længe havde ulmet i Befolkningen, og som Regeringens Forfatningsbrud nu havde bragt i lys Lue. Birkedommer Hammer var nok en fuldtro Højremand, der end ikke vilde have haft det mindste imod, at den uindskrænkede Statsmagt atter vendte tilbage i Kongens Hænder, fordi — som han sagde — «det andet gav saa meget Vrøvl». Men enhver Art Fanatisme var hans fredelige Natur imod; og den evige Uro og Trætte var ham en Vederstyggelighed.

Hvad der dog særlig havde graanet hans Hoved i den korte Tid, han havde røgtet sit ophøjede Dommerkald, var den — som det syntes ham — fuldstændige Omvæltning, der foregik i Begreberne om Ret og Uret, om Ansvar og Pligt, om Straf og Skyld. Ikke alene, at han saae Regeringen foretage Skridt, som han — om han end i og for sig billigede dem — umuligt kunde anse for lovmedholdelige; men selv fra Landets højeste Domstol kom der Retskendelser og Fortolkninger, som han for et Aar siden vilde have anset for aldeles utænkelige.

Han vendte sig pludselig om derhenne ved Vinduet og strøg sig med Haanden ned over Ansigtet, som om en vidtrækkende Beslutning i dette Øjeblik var modnet hos ham. Saa forlod han Kontoret og gik ind i Dagligstuen til sin Hustru.

Fru Hammer sad foran Klaveret mellem to tændte Lys og var ifærd med at øve sig paa sit store Bravurnummer «Kaskaden», som hun skulde udføre ved en nær forestaaende Veldædighedskoncert. Hun var klædt i mørkebrun Silkekjole, hvorover en bred Kniplingskrave faldt ud over Skuldrene, og tog sig nydelig ud. Ingen, der betragtede denne slanke, blonde Skikkelse med det fine Fugleansigt og de store, blaagraa Øjne, skulde let ane,

at Fru Hammer allerede i en halv Snes Aar havde været den tunge, graahaarede Birkedommers Hustru. Det saae virkelig ud, som om Bylivet og Byluften og den ustandselige Selskabstummel, hvori den lille Bys Honoratiores levede, og den Beundring og Hyldest, en saa smuk og talentfuld Dame naturligt var Genstand for i disse Omgivelser, med eet Slag havde gengivet hende den Ungdom og Friskhed, som det tomme og ensformige Liv derude paa Hedegrænsen langsomt havde frastjaalet hende.

Den unge Frue havde selv en Fornemmelse af at være vaagnet op af en tiaarig Febersøvn. Fra Morgen til Aften gik hun endnu omkring ligesom i en let Rus af Lykke; og naar hun — endog paa Hverdagene — gik saa pyntet, at det var nær ved at vække Anstød, var det ikke alene af Lyst til at glimre, af forfængelig Glæde over igen at have et forstaaende Publikum at udfolde sig for, men fordi hver Dag virkelig var hende en Fest, der skulde fejres. Hver Morgen, naar hun blev vækket ved Lyden af Vognenes Rumlen paa Stenbroen, af Fabrikernes Piben og det udrykkende Militærs Trommehvirvler, gennemstrømmedes hun af en Jubel, som hun maatte give Udtryk.

Det havde i sin Tid ikke været uden Overvindelse, at hun bestemte sig til at blive den daværende Landsbysagførers Hustru. Sorgen over Forældrenes Død, Trangen til faderlig Støtte og Udsigten til at skulle fortjene sit Brød som Gouvernante havde halvt mod hendes Vilje ført hende i hans Arme. Men nu var det, som om ogsaa Kærligheden pludselig vaagnede i hendes Hjærte. Den Dag, Budskabet om Hammers Udnævnelse var kommen til den fjærne Hedeby, havde hun kastet sig om hans Hals og klynget sig ind til ham under Kærtegn, hvis Voldsomhed næsten gjorde ham

forlegen. Hun glemte fra den Dag hans fem og halvtresindstyve Aar og allerede graanende Haar. Hun saae nu kun sin Redningsmand i ham, sit Livs Befrier og hengav sig til ham med en opblussende Lidenskab, der havde givet den aldrende Mand en ikke ringe Erstatning for de Bryderier og Bekymringer, som hans Embedsgærning i disse urolige Tider forvoldte ham.

Og dog . . . denne Forflyttelse var for den unge Frue kun det første Skridt hen imod Virkeliggørelsen af et Haab, som hun selv i sin Landflygtigheds sorteste Mismodstimer aldrig helt havde kunnet slippe . . . Haabet om engang at kunne vende tilbage til den By, der for hende var den eneste paa hele Jordkloden, og hvis blotte Nævnelse kunde bringe hende Taarer i Øjnene: København. Hendes lige saa kloge som smukke Hoved udrugede dristige Fremtidsplaner, som den Hyldest, alle viste hende i denne lille By, daglig hjalp til at nære. Hun vidste meget godt, hvad det betød for en Embedsmand at have en smuk og elskværdig Frue; og hun havde ogsaa meget hurtigt indset, hvilke Trapper det var, der for Tiden førte tilvejrs.

Og hun havde ikke lagt sine nydelige Hænder i Skødet!

Hun var allerede den lille Amtmands erklærede Kæledægge. Den gamle apoplektiske Lensgreve til Anniegaarden forgudede hende, siden hun en Gang ved et Middagsselskab havde bundet ham Servietten under Hagen; og Garnisonens samlede Officerskorps havde hun indtaget med Storm ved ganske af sig selv at tilbyde sin Medvirkning ved den forestaaende Vældædighedskoncert, der skulde afholdes til Fordel for de københavnske Fæstningsværker.

Da hun hørte sin Mand træde ind ad Døren, vendte hun — uden at tage Hænderne fra Tangen-

terne — smilende Hovedet om imod ham og sendte ham et Nik.

Men næppe havde hun kastet et Blik paa hans Ansigt, før hun afbrød sit Spil med en nervøs Bevægelse, slukkede begge Klaverlysene og rejste sig.

«Nej, kære — hold dog ikke op!» bad Hammer indtrængende.

«Jo — jeg er træt nu,» sagde hun og gik hen til en Kanape, der stod under en mægtig Gruppe Bladplanter ved Siden af et lille, rundt Mosaikbord, hvorpaa der brændte en lav Lampe med en japanesisk Silkeskærm. Hun satte sig her og tog fat paa et lille Stramajbroderi, mens Birkedommeren tavs og med urolig adspredt Mine spaserede omkring i det store, salonmæssigt udstyrede Værelse, hvor han snart standsede foran en Etagere med Nips, snart betragtede et af Litografierne paa Væggene eller lod, som om han fængsledes af et Billede i de illustrerede Pragtværker, der oversvømmede Bordene.

Pludselig udbrød han henne fra et Hjørne af Stuen:

«Hvad er det, der ligger her?»

Hans Kone saae op — men trak hurtigt Øjnene til sig igen og blev rød paa Kinderne.

«Hvad er dette for noget?» gentog han og nærmede sig en Lampe med et Papir i Haanden.

«Nu, det ser du vel,» svarede hun lidt utaalmodigt, mens hun bøjede sig dybere over sit Stramaj. «Det er en Liste.»

«Hvad behager? . . . Skriver du ogsaa Lister?»

«Ja — hvorfor ikke?»

«Men hvad i Alverden betyder alle disse Navne?»

«Aa, du store, kloge Mand . . . kan du virkelig ikke begribe det? Det er naturligvis Navnene paa

dem, der skal inviteres til vort Aftenselskab i næste Uge efter Koncerten.»

«Selskab igen!» udbrød Birkedommeren og tog Papiret ned fra Øjnene. «Hvad mener du med det, Agathe? Det er næppe fjorten Dage, siden vi havde vor store Dinér . . . og saa tænker du paa — —»

«Det er naturligvis min Spøg,» henkastede hun. «Jeg veed jo, at du ikke synes om det . . . men det morede mig at skrive op, hvem vi maatte have indbudt, i Fald vi skulde have haft det Aftenselskab.»

«Naa — og saa vilde du have samlet alle disse Mennesker? Jeg ser blandt andet alle Garnisonens Officerer og . . . hvad er det . . . Simmelkjær! . . . Havde du virkelig i Sinde igen at invitere Simmelkjær, skønt han var med til Dinér'en?»

«Ja — hvorfor ikke?»

«Hm! . . . Det forekommer mig at være en mærkelig Forkærlighed, du pludselig har faaet for Hr. Simmelkjær, Agathe!»

Fru Hammer drejede sig om imod sin Mand og saae paa ham med et stift og koldt Blik.

«Fy!» sagde hun derpaa foragteligt — og vendte ham hele Ryggen. «Nu vil jeg aldeles ikke længer tale med dig.»

«Naa, naa, kære Agathe . . . det var jo ikke saadan ment,» skyndte Birkedommeren sig at sige — han var bleven ganske rød, først af Vrede, bagefter af Forlegenhed. «Men du veed, hvor lidt Pris jeg sætter paa den Mand . . . og det synes jeg, du kunde tage Hensyn til.»

«Ja, i min Smag falder han saamænd heller ikke, kan jeg forsikre dig. Men han er nu en Gang et Menneske, man for Tiden skal vogte sig for at støde. Har du ikke selv fortalt mig, at han

har en ikke ringe Indflydelse hos Personer, som netop du har Interesse af at staa dig godt med, naar du vil tænke paa at opnaa et hurtigt Avancement?»

Birkedommeren svarede ikke straks. Han begyndte igen at spasere uroligt omkring i Stuen og løfte paa Bøger og Blade.

Endelig lod han sig falde ned i en Lænestol i den mørkeste Ende af Stuen og sagde:

«Du taler om Avancement, Agathe . . . veed du, hvad jeg netop gik og tænkte paa?»

«Nej, min Ven!» svarede Fruen — med en nervøs Sitren i Stemmen, der røbede, at hun ikke desmindre var fuldt ud fortrolig med sin Mands Tankegang.

«Sig mig, Agathe . . . hvad vilde du svare, dersom jeg foreslog at vende tilbage til Bjerrebro?»

Det gav et lille Ryk i Fruen — det var just det Spørgsmaal, hun med Angst havde ventet paa i de sidste Maaneder. Bjerrebro var nemlig Navnet paa den Landsby, hvor hun i ti Aar havde været levende begravet -- og den blotte Lyd af Byens Navn fik hende til at blegne.

«Nej, nej — kære Agathe,» vedblev Birkedommeren, da hun som Svar havde slaaet en munter, lille Latter op. «Det er virkelig ikke helt Spøg. Jeg har før talt til dig derom . . . jeg tror ikke, jeg passer til dette Embedsvæsen. Jeg er bleven for gammel, eller . . . jeg veed ikke . . . jeg kan ligesom ikke rigtig komme i Trit her.»

«Men, kære Hammer, du var dog saa glad i Begyndelsen. Og Gud skal vide, du følte dig da ikke for veltilpas ved din Virksomhed derude i Bjerrebro.»

«Aa, nej saamænd . . . men alligevel. Ser du, jeg vidste den Gang ikke, hvad jeg gik ind til. Jeg

tænkte mig den Gang noget ganske andet ved det at komme i Kongens Kjole — som man siger. Jeg kendte jo ikke Besværlighederne; eller — for at tale rent ud — disse forkvaklede politiske Forhold, hvorunder vi lever, og de nye Retstilstande, de har affødt, gør Embedsbyrden dobbelt tung. Du forstaar dig ikke paa det og kan vanskelig sætte dig ind i den Sag; men jeg forsikrer dig, det er ikke let, naar man ikke med fuldkommen ren Samvittighed kan udføre de Pligter, der paahviler En. Jeg mener ikke netop, at man tvinges til at handle mod sin Overbevisning. Paa ingen Maade! Men alligevel . . . Forholdet bliver trykkende og pinligt. Og naar man nu ikke er absolut nødt til at paalægge sig denne Byrde, men er pekuniært uafhængig, saa — — ja, kære Agathe, jeg synes oprigtig talt, vi havde det langt hyggeligere derude i Bjerrebro. Jeg har i den sidste Tid saa ofte tænkt paa vor kære, gamle Bolig derude, der endnu staar tom efter os, og jeg har ikke kunnet lade være med at længes inderligt efter den . . . Ja; hvad siger du, min lille Pige?»

Henne fra sin Kanape havde Fruen nu og da i Smug kastet et underfundigt Blik hen paa ham mens han talte. Nu rejste hun sig, let og smilende, lagde sit Haandarbejde fra sig paa det lille Mosaikbord og gik hen til ham over det bløde Gulvtæppe. Under et forførerisk Brus af Silkekjolen satte hun sig paa hans Skød og lagde Armene om hans Hals.

«Hammer,» sagde hun. «Vil du svare mig paa en eneste Ting — holder du ikke mere af mig?»

«Men Agathe dog! Hvor kommer du paa de Tanker?»

«Jo, det har jeg netop god Grund til. Du har jo i den sidste Tid gaaet omkring for dig selv og næsten ikke set til mig. Sig mig ganske oprigtigt,

Hammer, er du bleven ked af mig? Og er det derfor, du nu vil have mig bort?»

«Men jeg forsikrer dig, du tager ganske fejl.»

«Jeg har undertiden tænkt paa, om der kunde være noget i min Opførsel, du ikke syntes om . . . noget . . . noget i min Forelskelse i dig,» føjede hun til med sænket Stemme og gav sig til at dreje paa en af Knapperne i hans Vest.

«Men kære Agathe —»

«Ja, for i saa Fald tror ogsaa jeg, det vilde være bedst, at vi tog tilbage til Bjerrebro. For saa længe vi er her,» sagde hun og slog Øjnene op paa ham med et Smil — «sker der i den Henseende næppe nogen Forandring med mig, vil jeg sige dig. Veed du, at da du før kom herind i Stuen — jeg kunde næsten ikke lade være med at løbe hen og kysse dig. Men du saae saa bister ud, du stygge Mand, at jeg ikke turde det.»

«Men kære, lille Agathe —»

«Og saadan er det altid. Naar jeg om Dagen sidder derhenne ved Vinduet og ser dig komme over Torvet henne fra Tinghuset i din nye Uniform — jeg bliver saa stolt af dig, at jeg føler Lyst til at raabe det højt, at det er min Mand, der kommer der!»

«Min kære, lille —»

«Men derfor bedrøver det mig, at du er saa utilfreds, Hammer. Det har været min hemmelige Sorg, som jeg ikke har turdet tale til dig om, at mens jeg er saa lykkelig ved vort Samliv, vor Kærlighed og vort yndige Hjem her, længes du blot herfra. Kan du forstaa det?»

«Du har Ret. Det skal ikke ske. Jeg lover dig, at jeg ikke oftere skal omtale den Sag.»

«Er det sandt? Hvor er du kær!» — hun tog hans graanende Hoved mellem sine Hænder og saae

ham ømt ind i Øjnene. «Men Hammer, gør mig nu ogsaa en anden Glæde idag. Sig, at du vil det?»

«Hvilken, min Pige?»

«Sig nu ja til det Aftenselskab, jeg talte om. Lad din lille Agathe nu faa sin Vilje denne ene Gang. Du veed, hvor taknemlig jeg vil være derfor, og hvor jeg vil holde af dig. — -- Nej, nej, du maa slet ikke tale. Bare sige ja — og saa kysse mig.»

Saa megen kærlig Ømhed kunde den aldrende Birkedommer ikke modstaa. Han trykkede hende til sig og kyssede hende dybt bevæget.

«Min lille Agathe!» —

Den næste Morgen holdt en aaben Landauer udenfor Birkekontoret. Paa Stentrappen stod Fuldmægtig Simmelkjær, fuldt rejseklædt, med guldtresset Kasket paa sit rødlige Hoved og en Protokol under Armen. Han havde ventet nogle Minuter og i Løbet af denne Tid set tyve Gange paa sit Ur. Han kneb Læberne sammen og saae ophidset ud. Det var, som om han brændte af Utaalmodighed efter at komme til at virke.

Det tegnede til at blive en smuk Dag. Det havde regnet hele Natten, men Solen var nu brudt frem og skinnede paa de røde Tegltage, hvor Rækker af Spurve og Stære sad og skreg af fuld Hals.

Endelig aabnedes Døren bag Fuldmægtigen, og Birkedommeren traadte ud — fulgt af Birkets tre Alen lange Landpolitibetjent, der bar hans Rejsetøj med den faareagtig forfjamskede Mine, som Folks Ansigter gærne fremviser umiddelbart efter Modtagelsen af en uventet Røffel. Birkedommer Hammer var heller ikke til at spøge med i denne Morgenstund. Uden at se paa Hr. Simmelkjær og næsten uden at gengælde hans Hilsen steg han til Vogns og gjorde sin Person saa tyk paa Bagsædet,

at Hr. Simmelkjær blev nødt til at sætte sig paa Forsædet. Politibetjenten krøb som en lang Abe op paa Bukken til Kusken, og Vognen rullede afsted.

For Enden af en snever Gyde, der førte ned til Byens Kaserne, holdt to beredne, til Tænderne bevæbnede Gendarmer, der — efter at have gjort stram Honnør — svingede ud paa Gaden og sluttede sig til Toget.

Vognens Rumlen og Lyden af de mange klaprende Hestesko vakte Opmærksomhed i den lange, smalle Gade. Overalt kom Folk til Vinduerne, Haandværksmestrene traadte frem i deres Døre, og Hundene foer gøende ud af Portene. I alles Ansigter tegnede der sig et vist humoristisk Smil, idet det krigeriske Optog raslede forbi. Alle vidste, hvad Fogedrejsen denne Gang galdt. Birkedommer Hammer sad tilbagelænet i Vognhjørnet, indhyllet i sin Kappe, og saae utilgængelig frem for sig. Han mælede bestandig ikke et Ord. Han følte sig beskæmmet og nedværdiget af alle disse nyfigne Blikke og tvetydige Smil, i hvilke han syntes at kunne læse den samme hemmelige Tvivl, som nagede ham selv. Han forstod godt, at man saae paa ham med en lignende Nysgerrighed som den, hvormed man betragter Bøddelen paa hans Vej til Retterstedet. Hvorledes er du egentlig tilmode, lille Ven? — frittede alle Blikkene. Selv Toldforvalterens hvide Ansigt, som i Forbifarten viste sig for ham i et Gadespejl, havde haft det samme farisæiske Smil . . . og Toldforvalteren var endda en af dem, der havde raabt allerheftigst paa Anvendelsen af de skrappeste Tvangsmidler imod Folket. Men de Fyre havde let ved at raabe: hæng dem! — For det var ikke dem, der skulde udføre Eksekutionen!

Han havde haabet at skulle komme til at aande lettere, naar han først var ude af Byen. Men Synet

af den frie Natur, de udstrakte Marker, den store, blaa Himmel og Lærkerne, der boltrede sig i den stille Luft, gjorde blot hans Stemning endnu mere tung og bitter. Uvilkaarlig mindedes han sit eget lykkelige Frihedsliv, som han saa ubetænksomt havde givet Afkald paa. For hvor var det dog bagvendt, at netop han, der altid havde elsket Freden og præket Fordragelighed, — at han skulde køre her med vaabenklirrende Eskorte ligesom gennem et fjendtligt Land — frygtet og forhadt! Hvor ganske anderledes havde han ikke tænkt sig det at være Lovens Haandhæver, Retfærdighedens Arm, de forurettedes Beskytter og Misgærningernes ophøjede Dommer! Nu kom han som den, mod hvem Forargelsen var vendt; som den, der i Befolkningens Øjne selv øvede Vold og traadte alle hellige Love under Fødder!

— Han mærkede pludselig Hr. Simmelkjærs kolde, farveløse Øjne rettet ligesom udspionerende paa ham og bed Læberne sammen. Hvor han oprørtes over dette Menneske, denne ølfede Dreng, der i sin frække Magtglæde var som et Sindbillede paa den dybe Fordærvelse, hvori hans Fædreland var sunket ned. Og i denne hæslige Nedværdigelse af Magten skulde han nu selv deltage! . . . Om han nu rejste sig op og gav Ordre til at vende tilbage? Og om han saa, naar han var kommen hjem, kastede Kongens besudlede Uniform fra sig og — —

Han kom til at tænke paa sine Børn og paa, hvad han havde lovet sin Agathe. Han mindedes hendes Bønner og rørende Angst, hendes Ømhed og hendes Kys . . . og sank resigneret tilbage i Vognhjørnet.

Og Vognen rullede videre med sin vaabenklirrende Eskorte.

Nattevagt.

Op ad den stejle Gade *Via Tritone* i Rom kom en solklar Morgen i Begyndelsen af December en høj, kraftigt bygget Mand med begge Hænderne dybt begravede i Lommerne paa en blaa Pjækkert. Det var den meget omstridte, for ikke at sige berygtede, danske Kunstner Jørgen Hallager, almindelig kaldet den «røde» Hallager, dels paa Grund af sit Haars og Skægs Farve, fornemmelig dog, fordi han betragtedes som Føreren for en Kres af unge, radikale Malere — den saakaldte «Klump» — der i den sidste halve Snes Aar havde opskræmt det danske Publikum og vakt et stigende Røre ved en udæskende Virkelighedskunst.

Da han naaede op til den højtliggende Barberini-Plads, i hvis Midte Berninis kæmpemæssige Bronce-Triton puster sin fine, sølvklare Vandsøjle op mod Himmelblaaet, standsede han et Øjeblik og saae sig raadvild omkring. Derpaa skraaede han over Torvet i Retning af *Via Purificatione.*

Han var endnu en «ny Mand» i Rom. Først for to Dage siden var han kommen hertil for at holde Bryllup med den smukke Ursula Branth, eneste Barn af Etatsraaden Branth, den bekendte Kunst-

liebhaver, en af den københavnske Konservatismes Bedstemænd, ja efter en udbredt Mening selve Ministeriets fortrolige Raadgiver angaaende alt, hvad der vedrørte Teater, Literatur og de skønne Kunster.

«Kæltring!» mumlede Jørgen Hallager regelmæssigt, naar han kom til at tænke paa sin Svigerfader, og samtidig krusedes hans Læbe af et triumferende Smil.

Dagen forud havde Vielsen fundet Sted paa selve Kapitol i Overværelse af Brudens Fader, den danske Konsul og Højesteretsadvokat Hoskjær; tilstede var desuden en af Jørgen Hallagers Venner, den unge Maler Thorkild Drehling, der tilfældigt befandt sig i Rom. Om Aftenen havde hele den skandinaviske Koloni været indbudt af Etatsraaden til en splendid Dinér i et af Roms fornemste Selskabslokaler, der i Dagens Anledning var bleven stilfuldt dekoreret med nordiske Flag, Vaabenskjolde og lavrbærkronede Buster af berømte Kunstnere.

Jørgen gik just og brummede fælt ved at tænke paa den Skærsild, han her havde maattet gennemgaa. Han fortrød inderlig, at han havde været saa tossegod at give efter for Ursulas Forestillinger og ladet Svigerfaderen faa sin Vilje denne Gang. Men det skulde ogsaa blive den eneste og den sidste! . . . For Resten gad han ikke mere tænke paa det Vrøvl. Nu var det jo overstaaet og han var lykkelig!

Trods sine tre og tredive Aar og sin temmelig massive Figur steg han rask op ad Trapperne i den store Hjørneejendom, hvor han boede. I Forbifarten kastede han et bredt dansk «God Morgen, Madam» ned til den tykke Portnerkone, som var traadt ud fra sit mørke Lukaf og i højeste Forbavselse stirrede efter denne ubegribelige Brudgom, der havde forladt Brudekammeret, før Fanden havde faaet børstet sine Sko.

De Nygiftes lille Lejlighed laa paa femte Sal, helt oppe under Taget. Den morgenlystige Ægtemand kastede sin Hat hen paa Knagerækken i Forstuen og traadte ind i en noget lavloftet men rummelig Dagligstue, der duftede af friske Blomster, og hvor et festligt spillende Sollys strømmede ind gennem to brede Vinduer og Ruderne i en Altandør. Et orientalsk Gulvtæppe, Portierer, hyggelige Gardiner og en stor Gruppe Bladplanter bødede paa Stuens — efter nordiske Fordringer — temmelig spartanske Bohave, mens et Par fantastisk ophængte Drapperier, nogle gamle Kobbersager, japanske Vifter og lignende Dekorationsgenstande beskedent stræbte at frembringe Indtrykket af et Kunstnerhjem.

«Er Fruen staaet op?» spurgte Jørgen paa haarrejsende Italiensk et lille tolvaars Pigebarn, Portnerkonens Datter, der var bleven engageret som Ægteparrets Tjenestepige.

«Den naadige Frue ringede for lidt siden,» svarede den Lille. «Den naadige Frue er ved at klæde sig paa . . . Jeg har dækket Tebordet herinde for mit Herskab.»

«Naa, det er godt, du . . . du . . . Hvad var det nu, du hed? Jeg mener . . . hvad er dit Navn? . . . hvad kalder man dig?»

«Ah! Annunciata, Herre!»

«Rigtigt! Ja, gaa du saa kun ud i Køkkenet, Nunciate, og bliv derude, til vi kalder paa dig. Forstaar du ikke? Du skal forsvinde . . . Pst, væk! . . . Skrub af!»

Stumpen snappede angst sin Støvekost op fra Gulvet og smøg sig som en Kat ud af Stuen. Jørgen gik hen til Sovekammerdøren og bankede paa.

Et lille Udraab, fulgt af ængstelige Protester, lød derinde fra.

«Hallo? — Det er jo bare mig,» lo han. «God

Morgen, min Pige! Sovet godt? Ja, det behøver jeg for Resten ikke at spørge om. Du laa i saa tryg Søvn, da jeg stod op, at jeg ikke nænnede at vække dig. Eller var det kanske bare Forstillelse af dig, din lille Luks?»

«Du maa ikke komme herind, Jørgen,» bønfaldt atter Stemmen derinde. «Hører du, min Ven?»

«Herregud, vær dog ikke saa forskræmt, Ursula! For Resten veed jeg ikke, hvad du er bange for . . . du har jo laaset Døren, din lille Nar!»

«Men du maa heller ikke staa der! Vær god, Jørgen, — og gaa bort fra Døren.»

«Du er virkelig kuriøs! Ja-ja da! Jeg adlyder! . . . Kan du høre, at jeg gaar rundt i Stuen nu? Jeg ser mig omkring her i vores Hybel; jeg fik jo slet ikke rigtig set paa den i Aftes, Guds Død, hvor den er pragtfuld! Og sikken Masse Blomster! Det er Bryllupsgaver, kan jeg tænke. Har du set, at der hænger Visitkort ved dem. — «A. P. Hoskjær, Højesteretsadvokat.» Hm! Takker ærbødigst, Hr. Advokat! Sandelig, om jeg nogensinde havde drømt om at faa Æren af Deres Vrøvlevorenheds selvbehagelige Nærværelse ved mit Bryllup! — «Wilhelm Folehave, Forfatter.» Vel mødt igen, lille Østers! De undskylder, at min Næve i Gaar vægrede sig ved at trykke Deres Klov, Hr. Tykhud! Paa Ære, jeg var lige ved at faa hele den kostbare Dinér i den forkerte Hals ved Synet af Deres ideale Spytslikkerfjæs. — — Nej, hør nu, Ursula,» afbrød han utaalmodig sig selv og gik atter hen til Sovekammerdøren. «Nu maa du sandelig komme. Teen bliver kold.»

«Ja, nu kommer jeg, Jørgen. Gaa blot bort, . . . saa skal jeg straks komme.»

«Men du er dog virkelig en Nar! Og jeg er endda vis paa, at du for længe siden er paaklædt.

Jeg synes, jeg kan høre, at du staar her lige bag Døren.»

«Nu maa du gaa, Jørgen. Hører du?»

«Ja, ja! Jeg er jo nu en Gang Langmodigheden selv! Nu er jeg borte, Ursula! . . . Men det er jo sandt!» sagde han med eet halvhøjt og greb ned i sin ene Pjækkertlomme. Han havde ganske glemt, at han paa sin Morgenvandring var gaaet ind til en Bager og havde købt en Pose fuld af smaa Tekringler for at have en lille Overraskelse at byde Ursula. Nu gik han hen til det lille runde Bord, der stod dækket foran Bladgruppen, bortflyttede her en stor Blomsterbuket, hvormed Annunciata havde smykket det, og hældte sit halvsmuldrede Indkøb midt ud paa Dugen. Saa krammede han den tomme Pose sammen i Kugleform og smed den af gammel Ungkarlevane hen imod Kaminen.

Mens han var saaledes beskæftiget, var Sovekammerdøren sagte bleven aabnet. En ung Kvinde i hvid, folderig Morgendragt stod derhenne med Haanden hvilende paa Dørgrebet. Idet Jørgen opdagede hende og med aaben Favn gik hen imod hende, løftede hun Armen op for Ansigtet og trykkede sig tættere op imod Dørkarmen.

Jørgen tog hende i sine Arme og drog hende ind til sig.

«Kæreste Ven, vær dog engang lidt fornuftig!» sagde han og fjernede varsomt den halvblottede Arm fra hendes Øjne. «Men hvad er det? Du har jo grædt!»

Hun gemte sig ved hans Bryst under en fornyet Kamp med Taarerne.

«Nej, veed du hvad, Ursula! Nu bliver du virkelig komisk!» — Og idet han bøjede sig ned over hende, tilføjede han sagte: «Husker du, hvad du

lovede mig i Nat, . . . at du ikke vilde græde mere? Har du allerede glemt det, Ursula?»

«Men jeg græder jo heller ikke,» svarede hun, idet hun pludselig løsgjorde sig og med Haandbagen strøg sig hastigt hen over Øjnene.

I nogle Øjeblikke gik hun tavs omkring i Stuen for at tvinge sine Følelser til Ro. Saa kom hun atter hen til ham og lagde blidt Armene om hans Hals.

«Saa du synes virkelig om vor Lejlighed,» sagde hun, idet hun smilte gennem sine store, mørke Øjnes Taarer. «Du tror, at du nok kan finde dig til Rette her . . . ikke sandt?»

«Aa jo vist — her er jo helt fortræffeligt! Det er altsaa alt dette, du har haft saa travlt med i den sidste Tid og været saa hemmelighedsfuld med i dine Breve, din lille Narrefas! Ja, jeg tænkte det jo nok!»

«Men du har jo endnu slet ikke set det allerbedste. Kom!»

Hun tog ham ved Haanden og førte ham hen til Døren mellem de to Vinduer og stødte begge dens Fløje op. De traadte ud paa en bred Altan.

De befandt sig her ligesom paa et højt Taarn. Rundt omkring dem bredte sig den evige Stad paa sine syv Høje, malerisk bestraalet af den klare Morgensol. Endnu laa dog alle de lavere liggende Dele af Byen begravet i Tiberflodens hvidgraa Dis; men op i den gyldne Luft hævede sig Mylret af Kirkernes Kupler og Taarne som et eneste, tusindtindet Tempel, og fjernt i Vest og Syd, langt ude bag Kampagnens giftigt rygende Øde, tegnede Bjærgenes snebestrøede Toppe sig som et luftigt Drømmesyn mod den dybblaa Himmel.

«Ja hør, du! Det er virkelig ikke ilde!» sagde Jørgen efter nogle Øjeblikkes tavs Betragten, hvor-

under Ursula med anspændt Opmærksomhed havde iagttaget de skiftende Udtryk i hans Ansigt. «Det maa jeg tilstaa, det er et Panorama, der siger Sparto! . . . Se den Kuppel derhenne! Det maa vel være Sct. Peter. Guds Død, hvor den svulmer! . . . Hør, det er virkelig godt!»

«Ja, ja! Ikke sandt!» jublede Ursula, idet hun pludselig — ligesom frigjort for en stor Ængstelse — kastede sig om hans Hals. «Kan du nu forstaa, at jeg ikke kunde udholde at leve i al denne Dejlighed uden at have dig med? Aa, Jørgen, Jørgen . . . du begriber ikke, hvor forfærdeligt jeg har længtes efter dig, hvor ulykkelig jeg har været ved at gaa hernede og tænke paa, at nu sad du deroppe i Storm og Kulde og al vor Grimhed derhjemme! Det var ikke til at udholde!»

«Stille! Stille! Ikke saa eksalteret, Ursula!» sagde Jørgen og strøg med sine store Hænder kærtegnende ned over hendes mørkebrune Haar, der fra Issens snorlige Skilning laa ganske glat over hele Hovedbunden; kun over Panden rejste det sig i et let Brus, og bagtil var det samlet i en lille Knude dybt i Nakken. Hun var saa meget mindre end han, at hun maatte løfte sig paa Taaspidserne for med Armene at kunne omslynge hans Hals; og hendes hele Skikkelse var saa fin og let, aandede en saa blid og elskelig Ynde, at den gjorde et næsten ængstende Indtryk ved Siden af Ægtemandens firskaarne Person.

«Saa er du altsaa ikke længer vred, Jørgen,» fortsatte hun, idet hun blev ved at klynge sig til ham uden at agte paa hans Modstand og uden at tænke paa, at Folkene i Genbohusene kunde iagttage dem. «Ja for — tilstaa det kun, du stygge Mand! — du var straks ikke rigtig glad over, at jeg lokkede dig herned. Jeg kunde godt mærke

det paa dine Breve, min Ven. Har jeg ikke Ret? Du maa gærne sige det nu, Jørgen; jeg bliver ikke vred. Du syntes, det var en af mine Flyveideer, som du plejer at sige, . . . ikke sandt? Men nu er du ikke længer ked af det? Vel, Jørgen? . . . Vel?»

«Nej, vist ikke nej! Det har jeg jo sagt dig, min Ven! Men siden du selv nævner det, saa skal jeg villig indrømme, at din uventede Bryllupsinvitation virkelig kom mig noget paatværs. Jeg havde jo nu en Gang indrettet mig paa at slide Vinteren igennem paa min gamle Kvist og sad desaarsag med Hænderne fulde af Arbejder, som det ikke var saa lige en Sag at rive sig løs fra . . . især ikke netop nu! Jeg skal sige dig,» vedblev han, mens han lempeligt frigjorde sig for Ursulas Arme, «det gaar rent 'snavs derhjemme for Tiden. Der er over alle Folk kommen en elendig Slattenhed, der er til at flyve i Flint over. Dersom man ikke i Ny og Næ lader en Bombe springe lige for Næsen af dem, falder Murmeldyrene Gud hjælpe mig rent i Dødsøvn. I Steden for, at vi nu skulde samle al tænkelig Modstandskraft for at værge de Pjalter af Frihed, vi har tilbage, hører man ikke om andet end de lumpneste Frafald. Og naturligvis gaar vore ærede Pennehelte som sædvanlig i Spidsen, naar det gælder om at bede om godt Vejr og en fed Madpose. De fejge Hunde! . . . Du har vel hørt, at Sahlmann med fuld Musik er gaaet over til Højre og hver Dag skriver i «Dagbladet».»

«Hvilket? . . . Naa! Ja, Sahlmann,» sagde Ursula adspredt og famlede nervøst ved hans Haand.

«Det kalder jeg et Mesterstykke! Den lyriske Vindsæk! . . . Men for Resten er det jo ikke andet, end hvad man kunde vente sig af den Fyr. Med alle sine byronske Bravader har han dog aldrig

været andet end et tre Alen langt Pattebarn. Og saadan er de mere aller mindre allesammen derhjemme. Det er vor Ulykke! Ikke Spor af Rygrad; bare Brusk og retorisk Sprællen og lyrisk Savl —»

«Men du glemmer rent at se paa Udsigten, min Ven,» afbrød Ursula ham. «Se, hvor Albanerbjærgene lyser derude! Er det ikke et dejligt Syn?»

«Jo, her er kønt . . . rigtig kønt. Men hør nu, Ursula, nu maa vi virkelig have noget i Livet. Jeg er sulten som en Domprovst.»

De gik ind i Stuen og tog Plads ved det dækkede Bord.

Jørgen flækkede og smurte straks to Brød og puttede tilsidst en hel Haandfuld af Tekringlerne ned i sin Kop. Ursula derimod blev hurtig færdig med sit Maaltid. Hun sad tavs tilbagelænet i en højrygget Armstol og hvilede Hænderne i Skødet paa sin hvide, halvklare Morgenkjole, der — efter gammel, stilfuld Mode — omsluttede Legemet som et luftigt Gevandt. Med et Blik, der straalede af Ømhed og Lykke, saae hun ufravendt hen paa Jørgen og nød Synet af hans mandige Appetit. Nu og da, naar han kiggede op fra sin Kop, rakte hun ham smilende sin Haand med et sagte, inderligt: «Min Ven!»

Da Jørgen omsider var bleven færdig med at spise og havde tændt sig en Cigaret, rejste hun sig for at kalde paa Annunciata. Men paa Vejen til Køkkendøren indfangedes hun af Jørgens stærke Arm, der blidt tvang hende til Sæde paa hans Skød. Hun lagde sine Arme om hans Hals; og nu hengik der nogle Minutter i dyb Stilhed, i tyst, erotisk Leg, en Elskovens Nippedrikken, hvorunder Læberne ikke fik Stunder til at tale.

«Du store, store Barbar!» sagde omsider Ursula

og strøg ham med begge Hænder over hans kortklippede, stride Haar. «Hvor kan det dog være, at jeg holder saadan af dig? — Kan du huske den allerførste Gang, vi saae hinanden? Jeg blev ligefrem bange for dig, saadan som du saae ud med det store Vildmandsskæg, du havde den Gang, og din blaa Smedeskjorte . . . kan du huske? Og alligevel blev jeg vistnok straks forelsket i dig; det tror jeg nu. Er det ikke underligt?»

«Jeg veed saamænd ikke, min Pige.»

«Jeg tænker saa tidt derpaa. For jeg havde jo den Gang altid hørt og læst det allerstyggeste om dig, baade hjemme og i Aviserne, . . . alle Steder. Og saa var du endda slet ikke videre elskværdig imod mig, rigtig hoven og studs og uforskammet var du, . . . slet ikke saadan som de andre Herrer, jeg kendte. Men det var vel netop derfor, jeg kom til at holde af dig. Tror du ikke?»

«Det kan jo være, min Pige . . . Men jeg kommer til at tænke paa en Ting. Da vi igaar Aftes sad her paa den samme Stol, var der noget, du vilde have sagt mig. Du begyndte paa det, men saa kom vi til at tale om noget andet. Hvad var det egentlig?»

«Nej, nej . . . ikke i Dag,» sagde Ursula pludselig urolig og holdt Haanden for hans Mund. «I Dag vil vi bare være rigtig glade med hinanden. Vi vil ikke bryde os om noget andet i hele Verden . . . ikke sandt, Jørgen?»

«Nu gør du mig virkelig nysgerrig. Var det noget saa alvorligt? Saa maa du vist hellere sige mig det straks.»

Hun sad en Stund og fingrede ved hans Urkæde. Saa sagde hun meget stille og uden at se op paa ham:

«Kan du huske, Jørgen, at du en Gang sagde

til mig, at hvad jeg bad dig om paa vor Bryllupsdag, det vilde du ikke sige nej til?»

«Har jeg lovet det? Nu, saa maa jeg holde det! — Og hvad forlanger du nu af mig?»

«Jeg vil bede dig om . . . vil spørge dig, om du ikke vil forlige dig med Fa'er.»

«Med din Fa'er? . . . Men kære Ven, du tager ganske fejl. Der bestaar det allerbedste Forhold mellem din Fa'er og mig. Igaar Aftes rystede jeg endog hans Haand og sagde med vellykket Skydebane-Pathos: En superb Dinér, Hr. Etatsraad!»

«Nej, det er ikke saadan, jeg mener det, Jørgen!» sagde Ursula alvorlig. «Aa, jeg vilde ønske, jeg kunde ordentlig forklare mig, saa du rigtig kunde forstaa mig. Men det er virkelig sandt, Jørgen — du maa tro mig, naar jeg siger det — Fa'er holder virkelig saa meget af dig, — — Aa nej, aa nej, nu maa du ikke le. Jeg be'r dig saa inderligt, Jørgen. Jeg veed det jo godt, at Fa'er i Begyndelsen ikke var saa glad for dig og for vor Forbindelse, som han burde have været. Men du maa huske paa, at han i et og alt er af den gamle Skole, og at han den Gang kun kendte dig fra Aviserne og fra al den onde Snak, som han hørte om dig og dine Venner. Det maa dog tjene ham til Undskyldning, ikke sandt? Naar jeg tænker paa, hvordan jeg selv, der dog elskede dig, kunde ligge og græde en hel Nat, saa snart man havde fortalt mig noget om dig, saa er det dog ikke saa underligt, at ogsaa Fa'er kunde tro paa det. Vel? . . . Men jeg veed bestemt, at han nu ganske har forandret sin Mening om dig, og at det er hans oprigtige Ønske, at det skal komme tii en Forsoning. Vær nu ikke haard, Jørgen . . . vær nu ikke altid saa uforsonlig! Naar du lærer Fa'er rigtig at kende, vil du selv se, hvor god og kærlig han er. Tænk blot paa, hvor opof-

rende han altid har været mod mig. Lige fra jeg var Barn, lige siden Moder døde, har han ikke haft Tanke for andet end for mig og mit Bedste. Jeg er vis paa, han vilde gærne leve som den usleste Tigger, blot han kunde gøre mig lykkelig. Og nu her til vort Bryllup! Ja, han vil vist egentlig ikke gærne have, at jeg taler om det; men jeg kan nu ikke lade være med at sige dig, at det er ham, der har hjulpet mig med det altsammen her i Lejligheden. Hver Dag har han været rundt med mig i Butikerne . . . snart i den ene Ende af Byen, snart i den anden . . . og han er dog en ældre Mand, ikke sandt? Men alligevel har han aldrig klaget, hvor meget vi end maatte farte omkring. Han har bare været ængstelig for, at vi ikke skulde faa det godt nok, og at du ikke skulde synes om, hvad vi købte. Altid spurgte han, om du nu ogsaa holdt af den Farve, om du kunde lide den Slags Stof . . . ja, vil du tænke dig, før han bestemte Menuen til i Gaar, forhørte han sig hos mig om, hvilke Retter du holdt mest af, om der var nogen Vin, du særlig satte Pris paa, og om der i det hele ikke var noget, som han kunde gøre dig en særlig Glæde med. Det er virkelig sandt, Jørgen!»

«Hør nu, Ursula! Skal vi saa snakke lidt fornuftigt! At din Fader, efter at han ved alle — ikke altid for anstændige — Midler har bestræbt sig for at faa vor Forbindelse hævet, . . . at han, naar han endelig giver tabt, for Honnørens Skyld søger at kaste et forgyldende Skær over Mesalliancen — det ser jeg ved Gud ingen Grund til at falde i Rørelse over. Det var vi dog ogsaa meget enige om i sin Tid, at da han bestemte sig for denne Udenlandsrejse under Paaskud af, at den var nødvendig for din Sundhed, . . . da gjorde han det alene i det Haab, at du under fremmede Forhold

og ved Omgang med nye Mennesker skulde forandre Mening om mig og slaa mig af Tankerne. Kan du huske, da vi Aftenen før din Afrejse sagde Farvel til hinanden ude i Frederiksberg Have? Du tog mig om Halsen og sagde, at før skulde jeg høre om dig, at du havde styrtet dig i en Afgrund, end at du havde givet Afkald blot paa et eneste Haar af mit Hoved. Det Udtryk brugte du netop. Husker du det?»

«Har jeg da ikke holdt Ord, Jørgen?»

«Jo vist! Du har været en rigtig kæk og standhaftig lille Pige, og det skal jeg aldrig glemme dig. Men det er ikke det, vi taler om her. Nej, vil du blot svare mig paa et eneste Spørgsmaal? Hvad sagde din Fader, da du betroede ham din Plan om at kalde mig herned, for at vi kunde holde Bryllup her. Hvad svarede han? . . . Ja, du tier! Og jeg kan saamænd ogsaa godt fortælle mig det selv. Jeg kender mine Pappenhejmere! Han bad dig indstændigt at betænke dig endnu en Tid, bønfaldt dig med sorgfuld Mine — tilsidst med Taarer i Øjnene — om at opsætte, at overveje, endnu en Gang nøje at ransage dit Hjærte o. s. v. . . . en lang Lektie! Og da det altsammen ikke hjalp, anstillede han sig dybt krænket, indhyllede sig i sin faderlige Værdighed, erindrede dig om sine Opofrelser, om sit Livs haarde Prøvelser, mindede dig i en rystende Slotskirke-Præken om Guds Straffedom over de ulydige og genstridige . . . ja, jeg skulde vist tage meget fejl, om han ikke som sidste Knaldeffekt har manet din salig Moder frem af Assistenskirkegaarden derhjemme, for at hun kunde blande sine Anraabelser med hans. Har jeg Ret?»

Ursula drejede paa en Knap i hans Vest og svarede ikke.

«Ser du! . . . Nej, din Fa'er er en gammel Rævepels! Det har jeg tit nok sagt dig!»

«Aa — Jørgen!»

«Ja, det nytter ikke, du be'r for ham, Ursula! Det er virkelig snart paa Tiden, at du faar Øjnene op for, hvad det er for Folk, du er vokset op imellem. Sandheden skal høres, om den saa sprænger Trommehinderne. Ærkekæltringer er det, Tyveknægte, infame Hyklere, der under Paaskud af at værge Lov og Orden holder Folket i Søvn for at kunne bestjæle det des grundigere. Og en Mand, der gaar saadanne Slyngler til Haande, han være titusinde Gange din Fa'er, ham skulde jeg falde om Halsen og kalde Ven og kære Svigerfa'er og maaske kysse paa Flaben —»

«Men det mener jeg jo heller ikke, Jørgen. Det var jo slet ikke saadan ment.»

«Men for Pokker, hvad er det da egentlig, du forlanger af mig?»

«Nu maa du ikke blive heftig. lille Jørgen. Jeg forlanger jo ikke noget. Jeg siger blot, at jeg vilde blive saa inderlig, saa inderlig glad, om du vilde komme Fa'er blot en lille bitte Smule venlig i Møde. Det er det hele! . . . Hør nu! . Jeg veed, at han kommer og gør os et Besøg her i Formiddag; det sagde han til mig igaar. Naar du nu blot vilde være ganske ligefrem overfor ham, saadan som du er mod andre, og ikke altid saa spodsk sige «Hr. Etatsraaden» til ham, men bare «De» eller hvad du nu selv synes . . . aa, du vilde gøre mig saa glad.»

«Dersom det ikke er andet, du forlanger, saa kan jeg saamænd gærne tjene dig i at spare mig Titulatsen. For Resten har jeg jo virkelig een Grund til at være ham erkendtlig. For dersom han ikke havde eksisteret, havde du jo heller ikke været til, og saa havde jeg ikke faaet en saadan sød lille Kone!»

«Ja, ser du! Saa vil du altsaa! Saa vil du, Jørgen!» — Hun tog hans Hoved ømt mellem sine Hænder og saae ham længe ind i Øjnene med et Blik fuldt af usigelig Taknemlighed. «Hvor du er god! Vidste blot Folk, hvor ejegod du er, saa vilde man ikke være saa ond imod dig for dine Billeders Skyld. — Du kære, kære Ven! Min elskede Mand! Aa, hvor er det dog underligt at tænke paa, at jeg nu virkelig tør kalde dig min Mand. Min Mand, min Mand! Hører du? Jeg er saa stolt deraf, at jeg kunde raabe det ud over hele Verden! Min Mand! Min Mand! Lyder det ikke dejligt? — Aa, min elskede Ven! Hvor har du gjort mig lykkelig! Hvor er jeg glad, hvor er jeg rig ved dig —»

«Saa saa, lille Ursula,» begyndte Jørgen lidt utaalmodig.

«Ja ja, — nu skal jeg være fornuftig; nu skal jeg ikke plage dig mere. Nu vil vi tale om noget andet! — — Har du tænkt paa, Jørgen, hvordan vi skal tilbringe Dagen idag? Veed du, hvad jeg synes? Naar nu Fader har været her — og han bliver her saamænd ikke længe — skal vi saa ikke tage ud i Bjærgene, et Sted langt borte, hvor vi er ganske ene for os selv, du og jeg, ingen andre. Hvad siger du? Kunde det ikke blive dejligt? Jeg har tænkt paa Frascati.»

«Frascati? Hvad er det?»

«Men Jørgen, det veed du da nok! Det er den bekendte lille By ude i Sabinerbjærgene. Kan du ikke huske, jeg skrev til dig —»

«Naa jo, — du havde en Dag været derude sammen med nogle af de andre Skandinaver og med Thorkild Drehling, ikke sandt?»

«Jo. — Ser du! Vi tager derud med Jernbanen, bare en halv Times Kørsel, saa er vi der. Rundt om Byen, oppe paa Bjærgskraaningen, ligger der

store Villaer med Olivenlunde omkring; og en halv Mil fra Byen er der et gammelt, øde, rigtig forfaldent Slot med en helt overgroet Park og forvitrede Springvand og væltede Billedstøtter og en forfærdelig lang og bælgmørk Allee af Stenege, der er enestaaende i hele Verden, siger Fa'er. Der var det netop, at jeg gik med Drehling den Dag. Jeg havde lige et Par Dage i Forvejen skrevet Brevet til dig om at komme herned og holde Bryllup, men jeg havde endnu ikke faaet dit Svar, saa du kan begribe, hvad for en Spænding jeg gik i. Jeg tror aldrig, jeg har været saa betaget som den Dag. Den storslaaede Natur rundtomkring, det dejlige Solskin, de Andres Venlighed imod mig, alting gjorde mig saa bevæget, at jeg ved hvert Ord, man sagde til mig, var lige ved at komme til at græde . . . o, du vilde have skændt dygtig paa mig, du stygge Barbar! Da jeg saa tilfældigvis kom til at gaa ene med Drehling, — kan du tænke dig! — saa faldt det mig med eet ud af Munden, at jeg ventede dig herned! Jeg kunde ikke lade være at sige det; jeg havde en saadan Trang til at tale med En om det, der helt opfyldte mig. Og Drehling var jo din Ven og har lige fra Begyndelsen været fortrolig med vort Forhold —»

«Naa men — kort og godt — hvad sagde han til det? Han blev vel overrasket?»

«Om han blev! Du skulde have set ham! Han standsede midt i Alleen og blev ved at stirre paa mig med et Par opspilede Øjne, som om han saae Spøgelser. «Jørgen Hallager i Rom!» sagde han. «Nu vil De have mig til Bedste, Frøken!» — Han vilde slet ikke tro mig!»

«Ja saa! Jeg skal forresten have den Fyr lidt i Kraven! Han var mig saa løjerlig igaar, syntes jeg. Jeg er bange for, han gaar og bliver spoleret

hernede. Hvad er det for nogle franske Malere, han omgaas? Det huer mig ikke. Han hører ogsaa til dem, der falder sammen som et Par tomme Bukser, saa snart de kommer ud paa egen Haand. Jeg maa se at putte lidt Stivelse i ham, mens jeg er hernede, og allerbedst var det vel at faa ham med hjem. Hvad skal han gaa her og drive for?»

I dette Øjeblik blev der ringet paa Forstuedøren.

«Det er Fa'er!» raabte Ursula glædesstraalende og løb ud for at tage imod ham.

Jørgen derimod blev siddende. Der gled en Skygge ned over hans blege Ansigt med det spidst studsede Helskæg, og han bed sig i Læben, da han hørte Ursula ude i Forstuen kaste sig med et henrykt Udbrud om Faderens Hals. Først efter mere end et Minuts Forløb rejste han sig, gik langsomt over Gulvet og naaede akkurat hen til Døren, da Svigerfaderen traadte ind.

Den hvidhaarede og hvidskæggede Etatsraad, en smuk lille Mand med et Par mørke, varmt straalende Øjne i et fint og intelligent Ansigt, gjorde sin Indtrædelse i sirligt Formiddagstoilette med en glinsende Silkehat i Haanden. Han trykkede tavs men udsøgt elskværdigt sin Svigersøns Haand, vendte sig derpaa om imod Stuen og udbrød livfuldt:

«Naa, Herskabet sidder endnu ved Tebordet!»

Men som om han frygtede for, at hans Ord skulde kunne opfattes som en Bebrejdelse, tilføjede han hurtigt:

«Ja, det er rimeligvis mig, der kommer for tidligt. Jeg haaber, man tilgiver en Faders Utaalmodighed.»

«Vi har blot siddet og snakket sammen,» sagde Ursula. «Kom nu og sæt dig, lille Fa'er.»

Man tog Plads omkring det dækkede Bord. De to Herrer nedlod sig hver i sin højryggede Armstol,

mens Ursula flyttede en lav Taburet hen til Jørgen og satte sig der, saa nær op til ham som muligt og med den ene Albu hvilende paa hans Knæ.

Der opstod straks nogle Øjeblikkes Tavshed. Etatsraaden, der ikke havde sat sin Hat fra sig, gav sig omsider til at tale om det ualmindeligt smukke Solskinsvejr, «en virkelig Sjældenhed her paa denne Aarstid» og spurgte tilsidst, om det unge Herskab havde taget nogen Bestemmelse med Hensyn til Dagens Festligholdelse.

«Ja, vi har tænkt paa at tage ud i Bjærgene for os selv», svarede Ursula og lagde et let Eftertryk paa de sidste Ord.

«Ja saa! Naturligvis!» sagde Etatsraaden, idet han med et Smil forgæves søgte at skjule, at hendes Ord havde kuldkastet en Forhaabning hos ham. «Og hvorhen gaar saa Rejsen, om man tør spørge?»

«Til Frascati.»

«Aa, Frascati. Ja, det kan jo være rigtig passende for et Par unge nygifte. Der er virkelig bedaarende i Frascati. Et sandt lille Mesterstykke af Natur og menneskelig Skønhedsvirksomhed i harmonisk Forening.»

Skønt han hele Tiden nærmest henvendte sine Ord til Jørgen, sad denne ganske tavs, skødesløst tilbagelænet i sin Stol, med højre Haand knyttet om sit Hageskæg, og saae ret ud i Luften, som om Svigerfaderens Tale og hele Nærværelse slet ikke vedkom ham.

Der indtraadte derfor paany en lang og denne Gang yderst trykkende Tavshed. Etatsraaden tog sit Lommetørklæde frem, tørrede sin Pande, vendte sig endelig helt om imod Jørgen og begyndte med anstrengt Stemme en aabenbart nøje overvejet og forberedt Tale.

«Ja, min kære Svigersøn,» sagde han, idet han

endnu stræbte at bevare sin fortrolige og spøgefulde Tone. «Nu er jo altsaa min Regeringstid til Ende. Min eneste Undersaat — min kære Ursula — har opsagt mig Huldskab og Troskab og kaaret Dem til sin fremtidige Herre og Beskytter. Jeg har altsaa ikke andet at gøre end at nedlægge Kronen og overantvorde Scepteret i Deres Hænder.»

«Selvfølgeligt!» svarede Jørgen kort og uden at se paa ham.

«Altsaa — jeg mener,» vedblev Etatsraaden efter et lille Ophold og med tilkæmpet Fatning. «De vil sikkert vide . . . vil sikkert kunne forstaa, med hvilke Følelser en Fader slipper sit Barn af sit Ledebaand og lægger dets Fremtid og — jeg kan tilføje — dets Lykke i fremmede Hænder. Særlig i dette Tilfælde er Adskillelsens Vemod naturlig, fordi Ursula er mit eneste Barn, er den spæde Vækst, hvori en gammel Mand har nedlagt alt sit Fremtidshaab, samlet al sin Glæde, og af hvis Lykke han har ventet al sin Trøst. Jeg tror at turde sige, at jeg har bestræbt mig for nænsomt — uden Tvang, som det er mit Princip — at lade hende vokse op i Lyset af det, der for mig har staaet som Livets højeste Værdier. Men naturligvis, — jeg veed jo nok, at jeg i adskillige Punkter nærer Anskuelser, der af mange nu til Dags anses for grumme aflægs. Det kan jo ogsaa være, at jeg i en og anden Henseende virkelig har taget fejl, har været hildet i visse Fordomme —»

«Upaatvivleligt!» sagde Jørgen i samme Tone som før.

Etatsraaden standsede paany og blegnede, — Jørgens korte Ord ramte ham som Øksehug over Nakken. Han betragtede ham et Øjeblik med usikkert Blik, saae derefter hen paa Ursula, der havde taget Jørgens ene Haand, som hun stille kærtegnede i sit

Skød; — og det var, som om Flammen i hans mørke Øjne ved dette Syn langsomt slukkedes.

Han var virkelig kommen herop med det faste Forsæt at tilvejebringe en Forsoning. For sin Datters Lykkes Skyld vilde han kue sin Smerte, ofre sin Stolthed, glemme sine hvide Haar og ydmyge sig for dette fremmede Menneske, der havde forblindet og forført hans stakkels Barn. Han forstod nu, at alt var forgæves. Selv en Faders Bønner, selv hans Taarer vilde højst vække et Haansmil paa dette Umenneskes Læber. Som en paatrængende Fremmed, som en uvelkommen Gæst sad han her i sit eget Barns Stue, akkurat taalt, netop modtaget med saa megen Overbærenhed, at man ikke ligefrem viste ham Døren!

Han havde afbrudt sin indstuderede Tale og forsøgte at genoptage Samtalen om det paatænkte Besøg i Frascati. Skønt hvert Ord voldte ham Pine, fortalte han vidtløftigt om en Udflugt, han for tredive Aar siden havde foretaget til Frascati sammen med Constantin Hansen, Ernst Meyer, Digteren Hauch og andre berømte danske Kunstnere. Med en Omstændelighed, en nervøs Snaksomhed, der slet ikke lignede ham, udbredte han sig over, hvorledes Vejret den Dag havde været, i hvilke Trattorier de havde spist, hvor meget det havde kostet og andre ganske ligegyldige Ting.

Imidlertid sad Ursula med nedslagne Øjne og kærtegnede tavs Jørgens Haand i sit Skød. Det var ikke første Gang, hun følte sig lidt generт paa Faderens Vegne, naar Jørgen var til Stede. Og denne utidige Snaksomhed, hvis Aarsag hun ikke forstod, gjorde hende tilsidst saa forlegen, at hun ikke var langt fra at tilgive Jørgen, at han trods hendes Bøn slet ikke forandrede sin Opførsel overfor Faderen. Hvor meget hun end havde glædet sig til dennes

Ankomst, følte hun det derfor ogsaa nu som en Lettelse, da han endelig afbrød sin Tale og rejste sig for at gaa.

«Naa, jeg har nok siddet her og spildt den kostbare Tid. Jeg burde have husket paa, at ingen er saa nøjeregnende med Minutterne som et Par nygifte,» spøgte Etatsraaden med et krampagtigt fremtvungent Smil, mens han med dirrende Fingre knappede sin Frakke. Han overvandt sig til at gøre et ceremonielt Buk for sin Svigersøn, men Haanden gav han ham ikke denne Gang, hvad Jørgens Holdning heller ikke opfordrede til. Derimod fulgte Ursula ham kærligt ud i Forstuen, ja helt ud paa Gangen, hvor hun, bøjet over Rækværket, blev ved at sige «Farvel, Farvel, lille Fa'er,» mens han langsomt steg ned af Trappen.

Hvor Fa'er dog bliver gammel, — tænkte hun ved at se hans bøjede Skikkelse liste sig saa besynderlig sagte, næsten vaklende, fra Trin til Trin. Og opfyldt, som hun var, af sin egen unge Lykke, paakom der hende i dette Øjeblik en ubestemt Følelse af Medlidenhed med ham — med hans Ensomhed, hans hvide Haar, hans krummede Ryg.

«Farvel, lille Fa'er!» raabte hun endnu en Gang ned efter ham; — og da løftede han Hovedet og saae op paa hende med et langt Blik, der mindede om en Dødsdømts sidste Hilsen.

Ursula slap Rækværket og skyndte sig ind i Stuen. Med udbredte Arme løb hun hen og kastede sig i Jørgens Favn.

«Og nu afsted! Tænk, Jørgen — nu kan vi være sammen hele, hele Dagen!»

«Ja, og Natten med, min standhaftige Glut!»

* * *

Paa en Bænk i en af de afsides liggende Alleer i *Monte Pincios* Parkanlæg, hvorfra man til den ene Side har Udsigt over Rom, til den anden over Villa Borgheses store Have og de blødt afrundede Bakker paa den højre Tiberbred, sad den næste Dag efter Middag en ung, tankefuld Mand og stirrede ud i det ubestemte Fjerne. I mere end en Time havde han siddet i samme, foroverbøjede Stilling, støttende Hagen paa sin Spaserestoks store Elfenbensknap; og hverken Lyden af Ekvipagerne, der nu og da rullede forbi paa Kørevejen bag ved ham, eller Kvidret af de mange Smaafugle, der tumlede sig i de fuldløvede Trækroner over hans Hoved, havde formaaet at vække ham op af hans Drømmerier.

Det var Thorkild Drehling, — den unge Maler, som Jørgen og Ursula Dagen i Forvejen havde talt om. Han var Søn af en velhavende Godsejer og havde meget imod sin Familjes Ønske viet sig til Kunsten, ja endog fra sin Indtrædelse paa Kunstnerbanen været Medlem af «Klumpen». Særlig havde han knyttet sig til dennes Fører, Jørgen Hallager, af hvis udfordrende Virkelighedskunst han var bleven en fanatisk Beundrer og Efterligner. Dengang Jørgen havde udstillet sit opsigtsvækkende Billede «En Martyr», et Kæmpemaleri, der forestillede en vaad og nøgen Pløjemark, hvor en udslidt Landarbejder laa ynkelig begravet under en sammenstyrtet Mergelskrænt og forgæves skreg om Hjælp med sin blodfyldte Mund, eftergjorde Thorkild Drehling Aaret efter dette Billede i en Pastel: «Den sidste Trøster». Der var ikke anden Forskel, end at det paa denne var en stakkels Kone, der midt i et øde, trøstesløst Landskab var segnet under Vægten af en tung Brændebyrde, mens der ude i Horisonten, hvor der paa Jørgens Billede tendentiøst var anbragt en elegant Ekvipage med liberiklædt Kusk og Tjener, saas

en utydelig Taageskikkelse, forestillende Døden med en Fjællekiste under Armen, — en Ide, der forøvrigt havde forskaffet ham en alvorlig Irettesættelse af Jørgen, som hadede al fantastisk Udsmykning.

Denne slaviske Efterligning havde — trods et uomtvisteligt Talent — efterhaanden kastet et komisk Skær over den unge Kunstner. I Steden for den Forargelse, det havde været hans Ærgerrighed at vække, fremkaldte han regelmæssigt Pressens og Publikums medlidende Latter. Og denne ydmygende Modgang, i Forbindelse med det stadig mere spændte Forhold til hans Familje, havde gjort den unge Godsejersøn end yderligere modtagelig for Jørgens revolutionære Paavirkning. Han havde lidt efter lidt optaget alle hans Meninger baade om Kunst og Politik og i det hele sluttet sig til ham med den blinde Underkastelse, som Jørgen fordrede af sine Venner. Ja, tilskyndet af ham havde han tilsidst sendt sin aristokratiske Fader et formeligt Opsigelsesbrev fuldt af uærbødige Ytringer og fornærmelige Beskyldninger, der førte til et fuldstændigt Brud med hele hans Slægt og forrige Omgangskres.

Han havde fra den Tid fulgt sin Herre og Mester som en yngre Broder. Overalt hvor Jørgen Hallagers udfordrende Skikkelse viste sig, saas ved hans Side den slanke, tavse, næsten sky Godsejersøn, «den smukke Maler», som Aftenpigerne paa Strøget kaldte ham. Saaledes havde de ogsaa været sammen paa den Skøjteløberbane, hvor de i Begyndelsen af sidste Vinter traf Ursula Branth for første Gang. Skøjteløbning var den eneste Art af Sport, som Jørgen havde undt sig Tid til at dyrke; men i den havde han ogsaa drevet det til Fuldkommenhed. Færdigheden i denne Idræt var ham

saa at sige medfødt, idet han var Søn af en fattig Skolelærer ovre fra de øde Egnè vest for Ringkøbing, hvor Skøjterne tjener Hvermand til Befordringsmiddel, naar Fjordvigene bliver islagte.

Det var en fælles Bekendt, der dengang — halvt mod deres Vilje — havde forestillet dem for den bekendte Etatsraads og forhenværende Departementschefs tyveaarige Datter. Den unge Piges ualmindelige Skønhed, hendes mørke Øjnes sjælfulde Blik og Teintens blomsteragtige Hvidhed havde straks gjort et overordentlig stærkt Indtryk paa Thorkild Drehlings Kunstnerøje; og i Løbet af et Par Frostuger, hvori de til Stadighed saas, forvandledes denne kunstneriske Begejstring til en dyb Lidenskab, der langtfra kølnedes af den Omstændighed, at Ursula tydeligt nok ikke gengældte den.

Af Undseelse havde han aldrig talt til Jørgen om disse sine Følelser. Ganske vist begyndte han en Gang at tale til ham om Kærlighed; men det gik ved denne Lejlighed op for ham, at han paa dette ene Punkt alligevel ikke delte sin Vens Anskuelser, ja Jørgens frie Udtalelser om Elskovsforholdet mellem Mand og Kvinde stødte ham med eet ved deres Ublufærdighed. Paa noget Medbejlerskab fra Vennens Side tænkte han dengang mindst af alt. Jørgens Opførsel overfor den unge Etatsraadsdatter tydede saa lidt paa Forelskelse, at den tværtimod ofte mishagede ham ved sin Mangel paa Hensyntagen. Desuden vidste han, at Jørgen stod paa en fortrolig Fod med en bredskuldret Naadlerjomfru i Saksogade, hvem han bestandig havde forherliget som «et Pragteksemplar af et Skørt», og som han ofte havde talt om at gifte sig med. Desmere lamslaaende var derfor hans Forbavselse hin Dag i Januar, da Jørgen, efter en Tidlang at have spaseret op og ned ad hans Gulv med Hænderne i

Pjækkertlommerne og talt om ganske andre Ting, tilsidst, idet han var ved at gaa, vendte sig i Døren og ganske tørt sagde: «Det er for Resten sandt. jeg er bleven forlovet med Ursula Branth.»

Havde Thorkild før været tavs med Hensyn til sine Følelser for den unge Pige, saa blev han nu ganske stum. Ja, ikke nok dermed! Efter en Ugestids Forløb forsvandt han pludseligt og sporløst fra København uden at have taget Afsked med en eneste af sine Venner. I flere Maaneder hørte ingen noget fra ham, og man begyndte for Alvor at frygte for, at der var tilstødt ham en Ulykke, da Ursula i et af sine første Breve fra Rom bragte den overraskende Meddelelse, at hun havde truffet ham «lyslevende i Villa Farnesina, aldeles hensunken i Betragtning af Raphaels Galathea-Billede.»

Det var en pludselig Indskydelse, der havde drevet ham ned til Livsglædens og Skønhedsdyrkelsens gamle Hjemstavn for her i Ensomhed, upaavirket af alle Kammerater, at komme til Klarhed over sig selv og de Tvivl, som Kærligheden havde saaet i hans oprevne Sind. Hans første Tanke ved det uventede Møde med Ursula havde derfor været at pakke Kufferten og øjeblikkeligt at rejse andetsteds hen. Men Ursulas mørke Øjnes Trolddom, den uforstilte Glæde, hun røbede ved Gensynet, den Venlighed, ja Fortrolighed, hun hver Dag tydeligere viste ham som Jørgens Ven, den Forekommenhed, hvormed ogsaa Etatsraaden stedse mere aabent bearede ham — alt dette havde hurtigt brudt hans svage Modstandskraft. Dag for Dag havde han opsat sin Afrejse. Han havde været Ursulas og hendes Faders Ledsager paa Spasereture, i Musæerne, paa Udflugter i Omegnen, — lykkelig over at turde være i hendes Nærhed, taknemlig for hvert lille Tegn paa Forstaaelse og Sympati — — indtil hin Dag, da

hun i Villa Mondragones mørke Stenege-Allee hævede Fortryllelsen ved smilende at betro ham, at hun «gik i Giftetanker» og ventede Jørgen til Rom.

Den Dag slog han sin Afrejse urokkelig fast . . . Og nu sad han her og tog den sidste, bevægede Afsked med Rom, idet han gav efter for det Hang til drømmende at fortabe sig i sig selv, som atter var vaagnet hos ham hernede i Ensomheden under Sydens blaa Himmel, og som han kendte saa godt fra sin Ungdomstid, da han gik derhjemme i sin Faders store Skove og lod sig beruse af Træernes mørke Susen eller sad oppe paa Skrænterne ved det aabne Hav og fik Taarer i Øjnene af sine egne Tanker.

Klokketoner henne fra Nonnekirken *Sct. Trinita del Monte* vakte ham endelig op af hans Drømme. Han saae paa sit Ur, blev lang i Ansigtet og rejste sig hurtigt. Tiden var løben fra ham; han maatte skynde sig, om han skulde naa at faa gjort sine sidste Afskedsvisitter inden Aften.

Først gik han hen for at gøre sin Opvartning hos de nygifte.

Ursula var ene hjemme. Hun rejste sig fra et lille Skrivebord henne ved det ene Vindue og gik ham imøde med det stilfærdige, næsten bly Væsen, hvormed hun altid modtog fremmede.

«Hvor det var kønt af Dem at se herop,» sagde hun og rakte ham Haanden. «Jørgen kommer straks. Han gik sig blot en lille Tur for at ryge en Cigar. — Men hvad er det, man hører om Dem? Fa'er fortalte idag, at De vilde rejse. Det er da ikke sandt?»

«Desværre! Det er endog paa høje Tid! . . . Jeg gør det saamænd ugærne nok; men De vil sikkert indrømme mig, at jeg ikke godt kan vende hjem uden at have set Pompeji og Neapel. For

Resten tør jeg heller ikke smigre mig med, at jeg vil efterlade noget Savn her. For et Par nygifte kan en fremmed ikke være langt nok borte, siger et gammelt Vismandsord.»

«Aa ja, men med Dem er det en anden Sag; De hører jo ligesom med til Familjen. Og nu, da Jørgen er kommen, kunde vi netop have det saa rart sammen. Jeg vil sige Dem, Jørgen vil blive frygtelig skuffet, dersom De rejser. Han har netop talt om, at han har en Høne at plukke med Dem,» tilføjede hun med et betydningsfuldt Smil.

Thorkild svarede kun med en beklagende Haandbevægelse.

«Ja, ja, — naar der ikke er noget at stille op med Dem, saa maa vi jo se, om vi kan finde os i at undvære Dem. Kom nu og sæt Dem ned, Drehling.»

De tog Plads i de samme to højryggede Armstole omkring det lille Bord foran Plantegruppen, hvor Jørgen og Etatsraaden Dagen i Forvejen havde udfægtet deres sidste, stumme Kamp. Thorkilds Blik sneg sig stjaalent rundt i Stuen, og efter et Øjebliks Tavshed sagde han:

«Og De var nok i Frascati igaar, efter hvad man hører.»

«Ja, vi havde en rigtig dejlig Tur. Fuldt Solskin hele Dagen, og fuldt Maaneskin hele Aftenen.»

«Ja, saa kan selv et Par nygifte næppe forlange mere. Og De spiste til Middag i *Locanda Maggiore* — ude i det tætte Lysthus i Haven — og delikaterede Dem med Hønsepostej og Falerner.»

«Naa, det veed De ogsaa!» udbrød hun og blev lidt rød. «Man skulde næsten tro, De havde udspioneret os.»

«Paa ingen Maade! Jeg var her i Rom hele

Dagen og havde travlt med at pakke ind og gøre Visitter.»

«Men hvorfra veed De det da?»

«Kan De virkelig ikke gætte det?»

«Aa, det er sandt! Fra Advokat Hoskjærs naturligvis!» — Ursulas mørke Bryn trak sig sammen, og hun sad et Øjeblik tavs og saae ned paa Spidsen af sin Fod. — «Jeg veed jo, at Advokatens var derude. Vi kørte hjem sammen; . . . det vil sige, de sad i Kupeen ved Siden af os, men jeg kunde kende deres Stemmer. Ja, jeg kunde saamænd endogsaa høre det meste af, hvad de sagde.»

Thorkild betragtede hende opmærksomt, mens hun sad der bøjet over sine Hænder, med Albuespidserne hvilende paa Stolens polstrede Armlæn, og stadig saae ned paa sin Fod. Han var ved disse Maaneders Samliv med hende bleven saa fortrolig med de forskellige Udtryk for hendes hurtigt skiftende Stemninger, at han øjeblikkeligt havde mærket, hvorledes hendes Sind var kommen i Oprør.

Lidt efter løftede hun ogsaa næsten trodsigt Hovedet og sagde:

«Vil De svare mig ganske ærligt paa et Spørgsmaal? . . . Men ganske ærligt.»

«Jeg skal forsøge det.»

«Vil De da sige mig, . . . var De . . . blev De meget forundret, den Gang De hørte, at Jørgen og jeg var bleven forlovede? Jeg mener ikke, om De blev overrasket. Men forbavsede det Dem? Syntes De, kort og godt, at det var et underligt Parti?» sagde hun, idet hun med en vis Lidenskab slog Fodspidsen mod Gulvet.

Thorkild tøvede et Øjeblik med Svaret.

«Det var altsaa derom, at Advokatens igaar Aftes —?»

«Ja, ogsaa de! Men nu spørger jeg Dem. Hvorledes tænkte De?»

«Jeg?» sagde Thorkild med et anstrengt Smil. «Behøver De virkelig at spørge? Jeg fandt det selvfølgelig ganske i sin Orden. Jeg har vist før fortalt Dem, at jeg fra den allerførste Gang, jeg saae Dem — jeg veed ikke, om det var paa Grund af noget vist i Deres Væsen, i Deres Klædedragt eller i den Varme, hvormed De talte om Kunstnernes frie Liv — men jeg fik straks det Indtryk af Dem, at De altid havde tænkt paa at blive en Kunstners Hustru.»

«Det har jeg ogsaa!»

«Og jeg finder det ganske naturligt, særlig fordi Deres Faders Hus altid har været et Hjem — og et berømt Hjem — for Kunstens Dyrkere. Maaske har Godtfolk blot undret sig lidt over, at De da ikke valgte Dem en Livsledsager af denne Deres hjemlige Omgangskres.»

«Men du godeste Gud! Skulde jeg da have giftet mig med H. P. Holst eller med gamle Professor Hagen eller med Dyremaler Karsten med Træbenet . . . ja, for andre kom der jo slet ikke hjemme tilsidst.»

«Nej, Frue, det skulde De visselig ikke, — blandt andet af den Grund, at disse Herrer, saa vidt jeg veed, er mere end tilstrækkelig gifte i Forvejen. Men jeg kunde tænke mig — ja, De har jo bedet mig sige min Mening, — jeg kunde da tænke mig, at saadanne brave Folk som — ja netop som Advokatens — at de har haft ondt ved at forlige sig med, at Deres Valg just faldt paa den Mand, der i enhver Henseende stod Deres egen Kres fjernest, ja som rimeligvis af alle danske Kunstnere har været den mindst velrekommanderede i Deres Faders Hjem.»

Ursula svarede ikke straks. Hun havde lænet sig tilbage mod Stoleryggen; og idet hun holdt de

udspilede Hænder foran sig, saaledes at Fingerenderne berørte hinanden, saae hun med et stille, fortrøstningsfuldt Blik ud gennem Vinduet . . . op paa den rødskyede Aftenhimmel, der kastede et ligesom forklarende Skær ned over hendes Skikkelse.

«Aa ja — det kan maaske synes underligt nok,» sagde hun endelig meget langsomt og i en Tone, som om hun ikke tænkte paa, hvem hun talte til, eller som om hun talte højt med sig selv. «Men det er blot, fordi Folk slet ikke kender Jørgen, at de dømmer ham, som de gør. Det kan jo gærne være, at han tidt er hensynsløs og stormer frem, . . . men det er nu en Gang hans Natur! At han er egensindig og maaske overmodig af sin Begavelse . . . aa ja! Men hvem har vel ogsaa saaledes kæmpet sig frem ved egen Kraft som han? Naar jeg tænker paa alt, hvad han lige fra sin tidligste Barndom har gaaet igennem af alle Slags Ydmygelser, baade Fattigdom og Savn, ja ligefrem Sult . . . saa forstaar jeg godt, at han har faaet det mørke og bitre Syn paa Livet, som man altid bebrejder ham. — — Men for Resten,» tilføjede hun efter et Øjeblik Tavshed og syntes i Tankerne at smile op til Aftenstjernen. «Det er jo ikke sagt, at han altid vil blive ved at være saadan.»

Thorkild løftede Hovedet og fik store Øjne.

«Hvorledes? . . . De mener at —»

«Nu ja!» sagde hun med et lille Hovedkast, uden at tage Blikket ned fra Skyerne. «Tænk paa Dem selv, Drehling! Er De egentlig ikke bleven en anden, siden De kom bort fra Deres mange Venner og de evige Stridigheder derhjemme?»

«De mener altsaa,» stammede Thorkild undvigende og blev rød, «De mener, at Jørgens forandrede Livsforhold . . . at Opholdet her i Italien —»

«Det mener De vist i Grunden ogsaa selv,» sagde

hun og saae nu hen paa ham med et fast, medvidende Blik, der fik ham til at slaa Øjet ned. «De er nu for Deres eget Vedkommende saa hemmelighedsfuld; men jeg tror nu alligevel om Dem — hvad jeg tror.»

Thorkild svarede ikke; han hørte end ikke hendes sidste Ord. En Følelse af dyb Sørgmodighed og Medlidenhed havde fyldt hans Hjærte og gjorde ham stum. Han forstod hende pludselig helt. Hun havde med sine Ord, sit Blik, sine Kinders Blussen bortvejret det sidste Taageslør, der havde tilhyllet hendes indre Liv. Hendes Sjæl stod nøgen for hans Tanke i hele sin stolte, sværmeriske Skønhed. Dette var altsaa hendes lønlige Haab! Dette var den Drøm, som Kærligheden havde indblæst hende, og som havde givet dette unge, sarte Kvindeblod hint vidunderlige Mod til at trodse hele Verdens Dom! Hun drømte om at blive Jørgens forløsende Engel, hans Beatrice, hans Laura! — —

Ude fra Forstuen hørtes i det samme stærke Skridt, og Jørgen traadte ind.

Dersom Thorkild i mindste Maade havde vaklet i sin Beslutning om at rejse, saa henvejredes nu enhver Tvivl ved Synet af den elskovsfulde Henrykkelse, hvormed Ursula straks kastede sig om Jørgens Hals og kvidrende foreholdt ham hans lange Udeblivelse; — han følte, hvordan Blodet i dette Øjeblik veg bort fra hans Kinder, og at hans Mund stivnede.

«Jeg kunde jo slet ikke begribe, hvorfor du ikke kom,» vedblev Ursula og kunde ikke faa sig selv til at slippe Jørgen. «Jeg begyndte næsten at blive bange for dig. Hvor har du været? Har du truffet nogen? . . . Se her, hvad jeg har til dig!»

«Ej, ej — Thorkild!» sagde Jørgen og klemte Vennens Haand med sin fulde Kraft. «Goddag, du

Syvsover! Jeg søgte dig i Morges i dit Atelier, men fandt Døren lukket. Du havde maaske efter sidste Parisermode ageret mystisk-sværmerisk Nattevandrer og tragisk Fuldmaanehelt? — — Har I for Resten hørt det allersidste nyt?»

«Hvilket?»

«Anarkisterne i Paris har atter ladet høre fra sig. Jeg læste det i en Figaro henne paa Kaféen. Et Restavrationslokale sprængt i Luften, et Par Mennesker kvæstede, og en Kone flækket Hjærneskallen. I den Anledning stor Ophidselse — naturligvis!»

«Men det er jo forfærdeligt . . . nu igen!» udbrød Ursula, ganske bleg, og foldede Hænderne paa Nonnevis foran Brystet.

«Tja, — hvad skal man sige!» udbrød Jørgen og kastede sig ned paa en Stol, lagde begge Hænder bag om Nakken og gav sig til at stirre op i Loftet. «Vædelse maa der til, sa'e Kællingen, hun slikked sig om Næsen! Naturligvis er det trist med den Dynamit og de stakkels Mennesker, som bliver ødelagte. Men — hvem veed? — maaske er der i Virkeligheden ikke noget andet Middel til at skaffe sig Ørenlyd med i vor Tid.»

«Aa fy, tal dog ikke saadan, Jørgen . . . det mener du jo slet ikke,» sagde Ursula.

«Aa nej, det gør jeg vel egentlig heller ikke. Jeg gør mig i hvert Fald endnu Umage for at holde Ideens Fane højt, som det hedder. Man vil jo nødig smudske Mansjetterne.»

Nu rejste Thorkild sig for at tage Afsked.

«Hvad? Vil du gaa?» raabte Jørgen og sprang op. «Jeg skal jo rejse til Neapel i Aften og har endnu Visitter at gøre.»

«Men hvad skal nu det sige? Du rejser, inden

vi faar snakket ordentligt sammen! Og jeg, som har begge Lungerne fulde af Forbandelser til dig!»

«Ja, det er jo sandt,» smilte Thorkild med urolig Forlegenhed. «Din Hustru fortalte mig, at du havde en Høne at plukke med mig.»

«En Høne! Nej, en Kalkun, min Fa'er! Du slipper ikke saa let!»

«Nu ja, i hvert Fald maa jeg have det tilgode til en anden Gang. Som sagt — min Tid i Dag er knap.»

«Ja ja — saa sætter jeg min Kalkun paa Fedesti saa længe. For du kommer vel snart tilbage? Der kan vel ikke være saa meget at kigge efter dernede.»

Uden at svare vendte Thorkild sig mod Ursula og sagde Farvel.

Ursula tog Jørgen under Armen, og de fulgte nu begge deres Gæst ud i Forstuen og derfra ud paa Trappegangen.

Da den sidste Afsked her var taget, og Thorkild var naaet ned til den første Afsats, bøjede Jørgen sig ud over Rækværket og raabte overgivent efter ham:

«Og hils Vesuv, den gamle Dynamitard! Spørg ham, om han ikke snart igen lader høre lidt alvorligt fra sig. Sig ham fra mig, at vi snart trænger til en lille Verdensforskrækkelse!»

«Men du er dog helt forrykt i Dag, Jørgen,» lo Ursula og ruskede ham i Øret med en dog ikke helt oprigtig Munterhed. «Hvad tror du, Drehling tænker om dig!»

* * *

Rom, d. 4de Januar.

Goddag, Skriverhans!

Det hører jo til god gammel Sæd blandt brave, danske Genier at hjemsende sine Indtryk hernede fra «Kunstens» hellige Haller. Da du nu ganske specielt anmoder mig derom, og da det i denne Tid er et nederdrægtigt Regnvejr, og da jeg virkelig i Dag er stemt for fredelig Syssel, saa bekvemmer jeg mig til at tage fat paa det mig ellers temmelig uvante Redskab, der kaldes en Pen, for at imødekomme dit Ønske. Forøvrigt er du jo saa aabenhjærtig at bede dig forskaanet for ethvert lyrisk Udbrud af Kunst- eller Naturbegejstring, hvorimod du ønsker «tilforladelige Skildringer af Forhold og Personer, som du ved Lejlighed kunde finde Anvendelse for.» Meget vel! Jeg forstaar dig, gamle Skumler! Hug bare til!

For Resten kunde du (hvad vel ikke forbavser dig) have sparet dig Ulejligheden med dit ovenfor omtalte Forbehold. Jeg kan nemlig sammenfatte mine kunstneriske Indtryk hernedefra i det Udbrud, der forleden ude i Vatikanet fløj en ærlig Svensker ud af Munden overfor en Renæssance-Gruppe, forestillende tre nøgne Fruentimmer (for Velanstændighedens Skyld kaldet Bakkantinder), nemlig: «Hvad Fanden er det for no'en Mokkeduller!» Jeg fik den største Lyst til at gaa hen og falde den Mand om Halsen. Han aabenbarede i disse Ord et sandere og sundere Blik for Kunsten end alle Skønhedsdyrkelsens Lægprædikanter tilsammen. Det gør dog godt en Gang at høre Sandhedens Røst, selv om den kommer fra en rødblisset Svensker. Ja, for man vader dog i Afgudsdyrkelse, hvor man gaar! Forleden kom jeg til at tænke paa, hvad for Forestillinger Efterverdenen maatte faa om vore For-

fædre, dersom Vorherre en Dag fandt paa at bort-eskamotere alle den menneskelige Aands Frembringelser undtagen netop Kunsten, dersom man altsaa kun blev i Stand til at danne sig et Begreb om Fortiden gennem de dansende Gudinder og badende Nymfer og kokette Madonnaer og nøgne Alphonser (kaldet Diskoskastere eller saadant noget), og al den anden Bordel- og Pæderastkunst, som fra Arilds Tid har været Genstand for vor hysteriske Tilbedelse. Her kan man vandre gennem hundrede Sale uden at træffe paa et eneste Vidnesbyrd om de brede Lags Liv og Lidelser, om Menneskeaandens Frigørelseskamp, kort sagt om nogen af de Rørelser inden for Folket, der har holdt Verdenshjulet i Gang og været dets egentlige Bevægkraft. Kommer det højt, præsenteres der os af det borgerlige Liv en eller anden Hyrde-Idyl eller en Værtshusscene. Forøvrigt lutter Ammestueeventyr og himmelske Syner og Naturhenrykkelse og liderlige Drømmerier. Kun et Par af de allerældste kristelige Malere har i deres ubehjælpsomme Fremstillinger af Kristi Forfølgelseshistorie røbet en virkelig Indignation over Sandhedens og Retfærdighedens Tiggergang her paa Jorden og helliggjort Kunsten ved fuldt bevidst at anvende den agitatorisk, ganske paa samme Maade som vor egen Tids endelig frembrydende sociale Kunst.

Naa, jeg mærker, at jeg alligevel begynder at snakke fra Leveren. Punktum altsaa — og til Sagen!

For nu at begynde med Begyndelsen, saa skal der efter Sigende være en usædvanlig Mængde Skandinaver hernede i «Vidunderlandet» denne Vinter. Et Tidens Tegn, forstaar du! Her i Rom bestaar Karavanen af ca. 30 veltæmmede Dyr, der to Gange daglig lader sig fodre i en Beværtning — tusind om Forladelse, «Trattoria» — henne i Ruinerne af Dio-

cletians Bade (et ækelt gammelt Skrummel, der ærefrygtsfuldt bevares som en Helligdom, skønt det optager et uhyre Rum lige i Byens Midte, hvor en Torvehalle, en aaben Plads eller anden borgernyttig Indretning vilde have sin naturlige Beliggenhed). I denne gamle Rotterede har en vis Signor Francesco en smudsig Beværtning, der ligner halvt en Hestestald, halvt en stor Kælderhvælving. Den er nemlig indrettet i et af de gamle Baderum og har Mure tre Gange tykkere end en Bagerovn, og det er dette og Kælderens «maleriske» Udstyr, der har faaet «de gemytlige Sælhunde» — som Selskabet med prisværdig Selverkendelse har døbt sig selv — til at udvælge dette Sted til deres Sammenkomster, hvor de paa gammel Romafarervis i kunstnerisk Frihed hengiver sig til Livsglæden midt imellem Folket.

Forøvrigt bestaar Menageriet i Aar aldeles overvejende af danske Eksemplarer, ligesom ogsaa Løvens Rolle er tildelt en Landsmand, nemlig Højesteretsadvokat Hoskjær, der sammen med en oppustet Hunabe, som han kalder sin Hustru (i bevægede Øjeblikke sin Viv), udgør Midtpunktet for den skandinaviske Selskabelighed. Samme Advokat er et trøffelfedet Hjærtemenneske paa 250 Pund og med et dertil svarende lyst og frejdigt Blik paa Livet. Han siger det stadig selv — og med en uforlignelig Selvfølelse — at han hader alt Vrøvl og ikke for sin Død kan lide Ophævelser. Han staar opført paa Skattelisten med en Aarsindtægt af tredive Tusinde; derfor kan han ikke faa i sit flenskaldede Hoved, hvad i Alverden Menneskene kan have at beklage sig over. Med sine røde Flæskeskinke-Kinder betragter han det som sin Livsopgave overalt at optræde som den levende Protest mod Tidens Reform-Feber og sygelige Misfornøjelse. Det undrer mig derfor slet ikke, at han i den seneste Tid er bleven en

«Situationens Mand» derhjemme, hvor man jo nu fra de forskelligste Sider med stedse større Eftertryk raaber paa overlegne, idealt anlagte Mænd med aabent Blik for den Gemytlighed, Tiden kræver. Hernede hviskes der allerede om, at man paa allerhøjeste Steder skal have faaet Øje for hans Kvalifikationer. Ja, hvorfor ikke? Nu oprinder sikkert Tusindaarsriget for alle joviale Sælhunde! For Fremtiden bedømmes Kvalifikationerne efter Spæklaget! Bravo! Der bliver atter Haab for tykke Bagermester Darum!

Det øvrige Selskab bestaar som sædvanlig af en broget Samling entusiastiske Herrer og Damer, der er taget herned for at lufte deres Idealer under Sydens blaa Himmel. I første Række optræder selvfølgelig Repræsentanterne for de «skønne» Kunster, der ligger hernede for kultusministerielt Mammon og genføder den saa meget efterspurgte «store» Kunst. Jeg nævner: Adonis-Petersen (der foreløbig, hvad det Ydre angaar, er bleven en fuldkommen Rafael), Ludvig Hegger, samt den store Nordmand, Billedhugger Karl Kristian Honorius Krack, der tre Gange har knust mig med sit Dovrefjeldsblik og aabent udtalt, at jeg vanhelligede Rom ved min Nærværelse. At din Kollega, Digteren Folehave, er hernede, veed du rimeligvis. Han gør stormende Lykke, især blandt Damerne, fordi han paa ringeste Opfordring overrækker dem rødtindbundne Eksemplarer af sin «Ahasverus», «Richard Løvehjærte», «Robespierre» og hvad nu de andre vindskibeligt forarbejdede Uddrag af Kofods Verdenshistorie hedder, der har gjort ham til Dagens erklærede Digterhelt derhjemme. For Resten maa det siges, at Lykken ikke har gjort den Mand hovmodig. Aldrig i mit Liv har jeg set noget mindre udæskende end denne lille snuskede Person, som synes at have faaet skæv Ryg af altfor

underdanige Buk; som næppe tør gaa over et Gulv af Frygt for at vække Anstød; som bestandig hvisler «Om Forladelse», «Aa, gør Dem for Guds Skyld ingen Ulejlighed», — som kort sagt besidder den ulastelige Krumryggethed og uafrystelige Artighed, der jo altid har været nok saa nødvendig som Talent og Karakter for at faa Optagelse paa det danske Parnas.

Lad mig se, — hvad kan jeg ellers have at berette? Juleaften fejredes naturligvis henne i «Foreningen» paa god gammelnordisk Vis med Risengrød og fed Steg og en gemytlig Svingom omkring det store Fastelavnsris, som vi kalder for et Juletræ. Bagefter fik vi Salmesang og Sodavand. Til allersidst fik Advokaten en forvreden Taa, idet han, opfyldt af Juleglæden, traadte fejl paa Trappen. For Resten er jeg ikke i Stand til at fortælle dig videre indgaaende om vore Landsmænds Bedrifter hernede. Som du vel kan tænke dig, træffer jeg kun undtagelsesvis sammen med dem, og naar det sker, ønsker jeg dem gærne Fanden i Vold. Heraf maa dog du (og andre ligesindede) ikke slutte, at jeg gaar hernede og agerer brummende Bjørn. Det ønsker jeg ikke af en ganske bestemt Aarsag og af Hensyn til en ganske bestemt Person. Du forstaar! Ganske vist savner jeg ofte mit Arbejde svært og kan undertiden blive ikke saa lidt gnaven over min nødtvungne Ørkesløshed. Men jeg har paa den anden Side gjort den Opdagelse, at det ikke er helt Løgn, at Ægteskabet er en fortræffelig Institution. Maaske er det den eneste, der bør skaanes, naar en Gang den store Ragekniv kommer i Virksomhed De løse Forbindelser duer alligevel ikke, de forjasker Karakteren, og man spilder sin Tid og sin Kraft med alt det Renderi paa Gader og Nattekafeer for at fange nye Fugle. Læg dig det paa Sinde, du gamle Knejpe- og Variétée-Slave; et Hjem er i mere

end een Forstand en Mands «castle», — det har jeg ikke haft Lejlighed til at erfare før.

Om Forholdene derhjemme gider jeg ikke skrive. Hver Gang jeg hører noget derom eller læser de Aviser, som sendes mig, bliver jeg skumrasende. Jeg pines da dobbelt af min nuværende Uvirksomhed, som ogsaa — her bandte jeg! — snart skal faa Ende. I har mig med det allerførste hjemme igen! For Pokker! Der maa dog kunne gøres noget for at holde igen paa Frafaldet og al den anden Nederdrægtighed derhjemme. Selv et halvdødt Svin kan dog pirkes op til at skrige. At Sahlmann er bleven Ridder ved Nytaarskuren, har jeg læst. Han fortjener det, den fejge, skrydende Hund! Hver Gang jeg tænker paa ham og de andre Overløbere, faar jeg Lyst til at sende dem en Spytteklat i anbefalet Brev. Om der skete dem deres Ret, skulde de en mørk Nat druknes i en Møddingpøl og derefter graves tre Alen under Jorden i en Latrintønde. Saa kunde Renovationskompagniet in pleno lægge en Halmkrans paa deres Grav; det var, hvad de havde fortjent!

Men nu vil jeg holde op, og du er vel ogsaa træt af min lange Passiar. — Hils Holdkæft fra mig og sig ham Tak for Brev, ligesaa Rasmus og de andre trofaste af Klumpen. Spørger De om mig, saa sig — som anført — at jeg snart vender Næsen hjemad. At Drehling blev attraperet her, veed du jo. For Resten fik jeg ikke snakket meget med ham, da han rejste et Par Dage efter min Ankomst; men jeg syntes, han saae saa løjerlig mølædt ud. Jeg er bange, der er begyndt at gaa Romantik i ham hernede. Jeg skal have ham ordentlig i Skole, naar han kommer tilbage.

Det er sandt — endnu eet! Bag ved Skabet i min gamle Hybel staar (blandt andre Ting) mit Billede af Fabrikspigen, der slæbes til Visitation af en

Politibetjent, mens to Udhalere med lakerede Snabelsko staar paa Fortovet og griner. Kunde du ikke hurtigt faa smækket en Ramme om det og se at faa det solgt til en eller anden liberal Smørgrosserer eller udstillet hos Blegfedt i Bredgade. Af de mulig indkomne Penge (tag, hvad du kan faa) kunde du sende den ene Halvdel til Murerhaandlangernes Strejkekasse; den anden Halvdel kan du enten sende herned eller gemme for mig, til jeg kommer.

Haandslag!

Din

Jørgen Hallager.

Det nye Aar havde faaet en trist Begyndelse. Hele Januar Maaned tilhyllede den evige Stad, ligesom en sørgende Enke, sine Yndigheder med et Slør af Taage og Regn, ja endog en Snestorm overraskede en Dag de skuffede Nordboer, der til Overflod havde den Ærgrelse at høre hjemmefra, at man der gik og frydede sig over en ualmindelig mild og foraarsagtig Vinter. Først i Begyndelsen af Februar viste Solen sig igen i al sin Kraft, og da det samtidig faldt ind med Fuldmaane, besluttede Skandinaverne en Dag ved Frokosten hos Signor Francesco, at man om Aftenen skulde drage ud til et af de tidt besungne Kunstner-Trattorier i Haverne ved *Ponte molle* for efter gammel Tradition at byde Foraaret velkommen ved et Symposion under aaben Himmel og lade Glassene blinke i Lunas sølvgrønne Straaler.

Der skikkedes Bud til alle fraværende Medlemmer af «Sælhundenes» Kreds, og Etatsraad Branth, der med Iver greb enhver Lejlighed til at faa et Ærinde hos sin Datter, tilbød straks at bringe al fornøden Besked til de Nygifte i Via Purificatione.

Kirkeklokkerne ringede just fire, idet han med

ængsteligt bankende Hjærte naaede op ad de mange Trapper til den lille Lejlighed under Taget, hvor han paa sit «amico» blev lukket ind af den lille Annunciata. Da et Blik paa Knagerækken i Entreen havde oplyst ham om, at hans Svigersøn ikke var hjemme, lysnede det i hans Ansigt; med et helt fornøjet Smil traadte han ind i Dagligstuen, hvor Ursula sad i sin Armstol henne ved Vinduet og syede paa et Stramajbroderi.

Etatsraaden satte Silkehatten fra sig paa Bordet, kastede sine Handsker i den og gik hen og kyssede sin Datter paa Panden.

«Saa her sidder den lille Frue og kukkelurer inden Døre trods det straalende Vejr. Er Gemalen ikke hjemme?»

«Nej, — men jeg venter ham hvert Øjeblik. Sæt dig ned, lille Fa'er.»

«Hm — Tak — nej Tak, jeg har ikke Tid idag. Jeg vilde blot kigge op et Øjeblik,» sagde han og tog igen sin Hat. «Jeg maa egentlig straks gaa. Jeg har virkelig en Del at udrette idag. — Din Mand er maaske ude for at ryge?»

«Nej, han gik i Formiddags ud med sin Malerkasse.»

Etatsraaden, som havde vendt sig bort, drejede sig atter helt omkring og stirrede med opspilede Øjne paa sin Datter.

«Din Mand? — Ude for at male?»

«Ja, hvorfor ikke? Vejret er jo saa godt idag.»

Udtrykket i den lille Mands Ansigt var et Øjeblik som forstenet. — Aah! sagde han derpaa ved sig selv, idet han afbrød sin Tankegang og atter vendte sig ind imod Stuen. — Rimeligvis en eller anden interessant Skarndynge, han har opsnuset! Et fordrukkent Bybud eller en Slagterbod!

«Naa,» — fortsatte han højt. — «Lad mig ikke

glemme, hvad jeg er kommen herop for. Ser du, vi er bleven enige om at tage ud til Ponte molle iaften, . . . det er Fuldmaane, og du husker nok, jeg har fortalt dig om den smukke Skik, som i sin Tid blev indført af Kunstnerne her. For tredive Aar siden, da jeg sammen med Ernst Meyer, gamle Hansen og . . . nej, det bliver for vidtløftigt at fortælle idag. Altsaa, jeg vilde blot spørge, om I ikke kunde have Lyst til at tage med.»

«Jo, det kunde jo være rigtig morsomt. Hvor skulde vi mødes?»

«Vi havde tænkt at samles hos Francesco saadan ved Ottetiden og derfra køre derud i Drosker. Kunde det passe Jer?»

«Jo, det kunde det vist nok. Men vil du ikke vente, til Jørgen kommer, saa kunde vi træffe en rigtig Aftale. Han maa være her straks.»

«Nej, jeg maa gaa nu. Jeg har sandelig ikke et Øjeblik at spilde. Farvel, min lille Ven,» — han tog hende under Hagen og løftede varsomt hendes Blik op imod sig. — «Har man det saa ogsaa rigtig godt? Og er rigtig glad? . . . Jeg synes, man har set lidt forknyt ud i den sidste Tid.»

«Saa-aa,» svarede hun og blev lidt rød. «Det veed jeg ikke noget af. Det maa vel have været al den slemme Sirocco, vi har haft saa længe. Jeg har det godt.»

«Ja ja — Vorherre være med dig, mit Barn!»

Han kyssede hende atter bevæget paa Panden og gik stille bort. Ursula fulgte ham ud paa Trappegangen, hvor hun som sædvanlig blev staaende, bøjet over Rækværket, for at nikke til ham under Nedstigningen; — hun havde lagt Mærke til, at han satte stor Pris paa denne Opmærksomhed, ja, at det formelig gik ham til Hjærtet, naar hun en enkelt Gang glemte den.

«Farvel, Farvel!» raabte hun ned til ham, da han et Øjeblik blev staaende ved Trappens Omdrejning og kyssede paa Fingren.

Da hun igen var kommen ind i Stuen, saae hun, at han havde efterladt sine Handsker paa Bordet.

«Herregud, lille Fa'er!» udbrød hun ganske højt og rystede mismodigt paa Hovedet. Ja, Jørgen havde Ret! Han begyndte virkelig at gaa lidt i Barndom. Iforgaars glemte han sin Stok, forleden Dag sit Lommetørklæde. Hvad skulde det dog blive til?

Med et lille Suk satte hun sig tilrette i sin Armstol og tog igen fat paa sit Broderi. Her sank hun dog hurtigt tilbage i de lyse Drømmerier, af hvilke Faderens Ankomst havde revet hende ud. Mens hun i det svindende Dagsskær med mekanisk Regelmæssighed stak Naalen op og ned gennem sit Stramaj, syslede hendes travle, stundesløse Tanke, nu hist, nu her, ligesom en lille Fugl, der hopper fra Gren til Gren i det Træ, hvor den har bygget Rede. Da hun kom til at tænke paa Faderens himmelfaldne Forbavselse over at høre, at Jørgen var gaaet ud for at male, spillede et Smil om hendes Mund. Ja ja, lille Fa'er! Vent blot, saa skal du nok faa Trøst for alle de Bekymringer og Ængstelser, du har haft for min Skyld. Blot lidt Taalmodighed! — — Vidste hun blot, hvor Jørgen var taget hen! Hun vilde ønske, at han var gaaet op paa Palatinerhøjen, op til de store Kejserborg-Ruiner, hvor man havde en saa højtideligt knugende Fornemmelse . . . «som om man vandrede mellem de øde Levninger af en Guds Værksted,» som Drehling en Gang havde sagt deroppe. For noget stort, noget ualmindeligt maatte det værc for at betage ham, der selv var saa stor og ualmindelig i alt, saa vældig i alle sine Lidenskaber. — O, du min stærke, vilde Ørn! Hvor mægtig, hvor stolt din Flugt vil

blive, naar du ret faar Luft under dine Vinger! Hvor højt, højt, højt vil du ikke stige over alle de smaa nette Gærdesmutter og Graaspurve derhjemme, der pænt holder sig til Hustagene og de lune Møddinger! Blot du da ikke helt vil glemme mig deroppe i Æteren, men tænke lidt paa din lille Gaasemo'er, der sidder her i Reden og venter og længes og ikke kan følge dig! — — «Om hun nu ogsaa var rigtig glad?» Hvor Faderen havde sagt det underligt! Havde man virkelig kunnet se noget paa hende? Men det havde nu ogsaa været skrækkelig uheldigt med den evige Regn og Taage, der havde gjort alting saa trist og graat. Hun fortænkte slet ikke Jørgen i, at han tilsidst var bleven utaalmodig og havde længtes hjem . . . han, som aldrig kunde finde sig i at være ledig et Øjeblik. Men nu var de slemme Dage forbi. Nu var hun lykkelig — ganske, ganske lykkelig!

Hun kastede sit Arbejde fra sig og rejste sig. Hun kunde ikke længer sidde stille for Længsel og Spænding. Nu maatte Jørgen dog ogsaa snart være her. Solen var jo nede. Her fra Vinduet kunde hun se hele den vestlige Himmel flamme som en Verdensbrand, og dernede laa Byen allerede halvt begravet af de røde Aftentaager. Se! Derude over Kampagnen steg Maanen langsomt op. Hvor søvndrukken den saae ud! — Du har nok ondt ved at komme op af Fjerene, du dovne Krop! Vil du se, du skynder dig lidt. Og gør dig saa Umage for at skinne rigtig smukt og klart for os i Aften!

Hun foer sammen; — det ringede ude paa Entredøren. Fortrædelig vendte hun sig om imod Stuen. At der ogsaa skulde komme fremmede netop nu! Hvem kunde det dog være? Faderens Ringning var det ikke. — Aa, ikke andet end Posten!

Annunciata stak en lille Pakke i Korsbaand ind ad Døren.

«De dumme Aviser!»

Hun gemte Pakken inde under nogle Bøger paa Skrivebordet. Idag skulde intet faa Lov at forstyrre deres Fest! — Hvordan var det nu? Til *Ponte molle,* havde Faderen sagt! Ja ja, det kunde blive herligt — herligt! Idag vilde Jørgen saamænd nok tage med. De behøvede jo heller ikke hele Tiden at være sammen med de andre. De kunde jo i det mindste gaa hjem tilfods, naar de andre kørte, . . . ganske ene skulde de vandre i den stille, dejlige Maanenat og tale sammen om Fremtiden og deres Kærlighed. — Eller skulde de hellere blive hjemme? Fejre en Kærlighedsfest her inden veltillukkede Døre? Sidde sammen derhenne i Maanestriben ved Vinduet, tavse, tæt sammenslyngede, Mund mod Mund! . . . Hun kunde have Lyst til at smykke sig til hans Hjemkomst, modtage ham i hvid Dragt, med udslaaet Haar, bekranset af duftende Blomster! Skulde hun gøre det? — Nej, nej; det gik ikke an; Jørgen vilde ikke synes om det. — Han havde Ret; hun var virkelig alt for barnagtig.

. . . Hun hørte en Nøgle blive stukket i Forstuedøren. I næste Øjeblik stod hun derude ved Jørgens Side.

Hun overvandt dog Fristelsen til straks at kaste sig om hans Hals og overøse ham med Spørgsmaal. Trods Halvmørket havde hun faaet Øje paa de dybe Furer, der altid viste sig mellem Jørgens Bryn, naar han var stærkt optaget, — og hendes Erfaring havde lært hende, at man da ikke skulde falde med Døren ind i Huset til ham. Hun klappede ham blot paa Kinden, hjalp ham af Ydertøjet, tog Malerkassen og hængte den paa Knagerækken uden saa meget som

at aabne den paa Klem, skønt hendes Fingre brændte af Nysgerrighed. Saa gik hun nynnende foran ham ind i Stuen.

Jørgen selv var ganske umeddelsom. Han lod sig træt falde ned i en Lænestol, purrede op i sit Haar og sagde adspredt, at han egentlig var tørstig. Ursula gik ud og hentede Vin. Da hun kom tilbage og havde skænket op for ham, satte hun sig paa en Skammel ved hans Fødder, tog hans ene Haand og gav sig til at stryge varsomt hen over den.

«Hvordan har du saa haft det, min Ven?» begyndte hun, da han stadig intet sagde. «Har du været fornøjet med din Dag?»

«Aa jo,» svarede han, satte det tomme Glas fra sig og sugede Vindraaberne af sit Overskæg. «Jeg har virkelig oplevet noget nyt idag!»

«Lad mig høre? Hvor har du været?»

«Ja, hvad skal jeg sige? Hvor jeg har været? I Underverdenen, i Samfundskloaken, i den Bærmekedel, hvor det tyvende Aarhundrede brygges . . . kort sagt, henne i Byens Fattigkvarter.»

«I Fattigkvarteret?»

«Det kom sig ganske tilfældigt. Jeg gik og drev om paa maa og faa, . . . og jeg takker min gode Skæbne, der førte mig derhen. Jeg kunde ellers let være kommen til at rejse hjem uden at have set det eneste virkelig lærerige, der findes her i Rom. Jeg har jo oftere baade læst og hørt, at det skulde være hernede, det allerførst vilde bryde løs, naar Ilden en Gang for Alvor tog fat. Jeg begynder at forstaa det nu! I saadanne Pesthuler som dem, jeg har set idag, maa den røde Bacille have det rette Arnested. Og de fleste af de Skikkelser, der luskede om derhenne, saae da ogsaa helt opbyggelige ud. Jeg tror ikke, at der paa dem alle til-

sammen var saa meget Sul som paa en almindelig københavnsk Grosserer.»

«Men du har da ogsaa været andre Steder, Jørgen?»

«Andre Steder? Jeg veed skam ikke. Der var tilstrækkeligt for mig at se paa derhenne. Husk paa, det var dog første Gang, jeg rigtig havde Lejlighed til at kigge ned i «Samfundets væskende Saar» — som det saa poetisk hedder. Det er dog vist vor egentlige Ulykke derhjemme, at vi ikke har noget Proletariat. Derfor har vi heller ingen Frihed og vil rimeligvis aldrig faa den, om vi saa faar lavet nok saa mange Frihedslove paa Papiret! . . . Nej, du skulde have set et Kompagni, jeg fik Øje paa inde i et sort Hul af en Beværtning derhenne — en rigtig Morderkule. Der sad fem-seks unge, blege Galgenknebler sammen med et næseløst Fruentimmer og spillede Kort. Det er saadanne Pragtfyre, der igen kan give En en Smule Tillid til Fremtiden! De havde mørkeblaa Ringe omkring Øjnene, som om de allesammen lige var sluppet ud af Rasphuset; og idet jeg gik forbi den aabne Dør, sendte den ene af dem mig et blodrødt Blik, som jeg ikke let vil glemme! Det er den Slags Ting, man maa have set med egne Øjne for tilbunds at forstaa Tidens Bevægelser . . . især, naar man lige derfra træder ud mellem Corsoens Ekvipagerækker og ser Jødedamerne vælte sig i deres Fedt paa Silkehynderne!»

«Saa har du altsaa slet ikke malet noget?» sagde Ursula: hun havde langsomt sluppet hans Haand.

«Aa male, . . . male her! . . . Nej, jeg maa hjem, Ursula; Nu er det paa Tide! Det faar ikke hjælpe! Jeg maa have fat paa mit Arbejde. Her gaar man tilsidst og raadner op i Driveri!»

Han rejste sig med et Sæt op fra Stolen og gav sig til at spascre frem og tilbage over Gulvet.

«Der er nu ogsaa disse Strejker derhjemme for Tiden. Lapperier naturligvis imod Bevægelserne her og andre Steder; men der er ikke noget at gøre ved det; vi er nu en Gang Smaafolk! . . . Men har vi derfor Lov til at lægge Hænderne i Skødet? Lad være, at Striden nærmest drejer sig om at faa Lejlighed til at tylle lidt mere eller lidt mindre Øl i sig, saa er det dog en Strid, en knyttet Næve, et Spark i Bagen paa Autoriteterne og — hvem veed? — maaske virkelig et Resultat. Det undrer mig for Resten, at der ikke er kommen Aviser til mig i Dag. Jeg længes svært efter at se, hvad det bliver til.»

Ursula, der under denne Tale havde siddet ubevægelig fremoverbøjet, hensunken i en dødlignende Tankefuldhed, rettede sig med eet op, rejste sig og gik hen imod Skrivebordet, hvor Aviserne laa forvarede. Men paa Vejen derhen standsede hun og betænkte sig; . . . med bøjet Hoved gik hun stille hen til Jørgen og smøg sin Haand ind under hans Arm. Saaledes fulgtes de tavse nogle Gange frem og tilbage i den nu helt maanelyse Stue, hvor der kun var mørkt af Skygger henne i Krogene og under Møblerne.

«Nej, det hjælper ikke med alle de store Talemaader om at holde Ideens Fane højt,» vedblev Jørgen aldeles opgaaet i sin Tankegang og uden at vide, at han ikke hele Tiden havde tænkt højt. «Naar det kommer til Stykket . . . hvem er det vel saa, der fra Arilds Tid har lavet Verdenshistorien, det vil sige Revolutionerne! Det er netop den Sort blege, tarmslunkne Kælderdyr, der med Glæde tager alle syv Dødssynder paa deres Samvittighed for en Flaske Brændevin. — Det er Øllebrødsbarmhjærtigheden, der er vor Ulykke derhjemme! Se til vore

allerbrandrødeste Socialister! Det er velnærede Borgere, skikkelige Spækhøkere, der lever i den bedste Forstaaelse med de ti Bud og Balslevs Katekismus. . . . Folk, der har Penge i Sparekassen, og som straks besvimer af moralsk Hjærtekvababbelse, naar en forstyrret Typograf skyder en Knap af en Ministers Overfrakke! Uf! De bliver mig mere og mere modbydelige, den Slags Per Nittengryn, som gaar og vil revolutionere *en detail*; Filistersjæle, der i Grunden er rigtig vel fornøjet med Tilværelsen, men har en eller anden lille oppositionel Kæphest at ride paa, enten det nu er Arbejdersag eller Kvindefrigørelse eller Republik eller saadan noget Vaas. Som om det battede at klippe et Par Kviste, naar Træet er blomraaddent ned til Roden? — — Hvad er det for Handsker, der ligger der?»

«Det er Fa'ers. Han var her i Eftermiddag, lige før du kom.»

«Og saa lod han sine Handsker blive tilbage.»

«Stakkels Fa'er . . . han er bleven saa glemsom!»

«Glemsom? — Hum!» mumlede Jørgen, men fortsatte ikke af Hensyn til Ursula. — Den gamle Skurk, tænkte han ved sig selv; jeg har luret ham Fiffet af! Han vil have et Paaskud for at kunne rende her og snuse tidlig og silde og øve sine sorte Kunster, naar jeg er borte. Men jeg faar vel en Gang Ræven i Saksen!»

«Havde han ellers noget paa Hjærtet — din Fa'er?» spurgte han højt.

«Ja, det havde han egentlig,» svarede Ursula, idet hun, nervøst nynnende, standsede ved Altandøren og med sit Lommetørklæde tørrede Duggen af Ruderne, — «Nej se dog, Jørgen! Se en Gang!»

«Ja, det er stjerneklart iaften. — Men hvad var det, du sagde, at din Fa'er —?»

«Ja, Fa'er var heroppe for at fortælle, at der

var aftalt en stor Udflugt til *Ponte molle* iaften. De skulde drikke Foraaret ind i en af Haverne derude. Det er nok saadan en gammel Skik, sagde han. Han spurgte, om vi ikke kunde have Lyst til at tage med.»

«Saa svarede du forhaabentlig nej.»

Ursula vendte Blikket bønfaldende op imod ham og trykkede sig ømt op til hans Arm.

«Jørgen,» sagde hun, «vær god iaften. Jeg har længtes saa usigelig efter dig hele Dagen. Jeg vilde saa gerne, at vi var rigtig glade for hinanden idag, . . . jeg trænger saa meget, saa meget til at vise dig, hvor inderligt jeg holder af dig. Skænd kun paa mig og kald det et Lune . . . blot du ikke vil sige nej! . . . Sig ja, blot denne ene Gang, saa skal jeg aldrig plage dig mere. Hører du? . . . Sig ja, Jørgen. Jeg beder dig saa meget.»

Jørgen rynkede sine Bryn og saae ned paa hende med et koldt, fremmed Blik.

«Hør, Ursula — hvor mange Gange har du nu ikke lovet mig, at du vilde begynde at blive et fornuftigt Menneske! Synes du ikke selv, det er paa Tiden? Jeg har desuden sagt dig, at jeg ikke oftere vil slide Bænke med de Abekatte hernede. Lad saa det være godt! . . . Hvad skal ogsaa det sige, at drikke Foraar ind nu! Saadan noget Vaas! Drikke Foraar ind med rødfrossen Næse, i Vinterpels og Bælgvanter! Det skal maaske ogsaa være Romantik og store Følelser og Aandens Flugt og højere Poesi? At du endnu gider gøre dig saa naragtig, Ursula! . . . For Resten har du naturligvis din Frihed. Gør, hvad du vil! Men jeg bliver hjemme og venter paa Posten. Aviserne maa dog komme i Aften.»

Ursula trak hastigt sin Haand bort fra Jørgens Arm, som om hun pludselig havde brændt sig paa den. Med løftet Hoved gik hun hen til Skrive-

bordet, tog Avispakken og kastede den foragteligt hen paa det store Bord i Midten af Stuen.

«Der!» sagde hun.

Jørgen saae et Øjeblik overrasket paa hende. Saa gik han sagtmodig hen til Bordet, tændte Lampen og tog Plads i en Gyngestol.

«Nu skal vi se, hvad nyt fra Ravnekrogen,» sagde han, som om han ingenting havde mærket, og udbredte et af Hovedstadens Oppositionsblade foran sig. — — «Naturligvis er her igen idag en lang Straale af den forløbne Præst med hans religiøse Fritænkeri. Det gider jeg ikke læse . . . Religiøse Fritænkere! Sludder! Det er godt at mærke, at man lever i Hermaphroditernes gyldne Dage. Du skal se, Ursula, det varer saamænd ikke længe, før man ogsaa hører om Højre-Socialister og Venstre-Provisorister og mere af den Slags.»

Ursula svarede ikke. Hun havde slaaet begge Altandørens Fløje op, saa den kolde Aftenluft strøg ind i Stuen. Med Armene korslagte over Brystet stod hun lænet op til Dørkarmen og stirrede ubevægelig ud over den maanebeskinnede By . . . ud mod de drømmende Bjærge i det sølvdisede Fjerne.

I flere Minutter var der ganske stille i Stuen.

«Herregud!» udbrød atter Jørgen henne ved Lampen, ganske fortabt i sin Læsning. «Nu skal saamænd Lønsted have det store Rejsestipendium. Har du hørt det, Ursula?»

«Det finder jeg ikke saa mærkeligt.»

«Aa nej saamænd. Det er ogsaa en Virkning af Øllebrødet derhjemme, at man betragter Uddelingen af et Stipendium som en Barmhjærtighedsgærning — en Erstatning til dem, hvem Naturen har nægtet Talentet.»

«Ja, saadan siger man vel, naar man ikke selv har for meget.»

Jørgen blev bleg bag sin Avis.

Stille, stille! sagde han til sig selv. Han havde gjort sig det Løfte at være taalmodig over for Ursula. Han forstod godt, hvor haard en Kamp hun maatte stride i denne Tid, da hendes kuldskære Sjæl var ved at vaagne til Selvbevidsthed under sine tunge Drømmedyner. Han vilde for alting ikke skræmme hende. Hun skulde have Tid og Ro til at hærde sig i den nye Dags Morgenluft.

Han sagde blot og i den roligste Tone:

«Du skulde lukke Døren og ikke staa der i Kulden, Ursula. Du forkøler dig bestemt.»

Hun svarede ikke.

Efter et Øjebliks Tavshed vedblev han:

«Selv om du ikke vil tænke paa dig selv, Ursula, husk saa paa, hvad vi forleden talte om. Hvem veed? Maaske har du allerede et andet Væsen at tage Vare paa.»

«Det haaber jeg ikke.»

Jørgen foer op. Et Øjeblik stod han og kæmpede med sin opbrusende Vrede. Saa gik han langsomt hen til Altandøren.

«Ur-sula!» sagde han stille men bestemt.

Hun foer let sammen. En hektisk Rødme foer op paa hendes blege Kinder; hendes Læber sitrede. Saa vendte hun sig pludselig om og kastede sig under en krampagtig Hulken om hans Hals.

«Slaa mig! Slaa mig!» raabte hun. «Jeg er ond! Jeg er slet! . . . Aa, saa slaa mig dog! Jeg har fortjent det!»

Jørgen søgte forgæves at berolige hende, først med milde, derpaa med strenge, tilsidst med bydende Ord.

«Ursula! Ursula! Kan du da aldrig tage en Ting naturligt? Hvortil dog denne evige Eksaltation?

. . . Du er jo helt fra Samlingen. Hvad gaar der dog af dig?»

«Jeg veed ikke . . . jeg veed ikke! Jeg forstaar mig ikke paa mig selv mere! Aa, Jørgen, Jørgen — kan man da elske et Menneske saa højt, at man bliver ond deraf?»

«Aa, Talemaader! Fraser, Ursula! Lad dem dog høre op en Gang.»

«Ja — ja, ja! Jeg skal nok være god . . . . blot du ikke vil være vred paa mig,» sagde hun og klyngede sig til ham som i en dødelig Angst. «Men jeg har længtes saa forfærdelig efter dig idag. Jeg har aldrig længtes som idag. Det er det, der har gjort mig syg; det er ikke andet . . . Aa, jeg er saa træt, saa træt.»

Hendes Hoved sank slapt ned paa hans Skulder.

«Ja, der ser du Følgerne, min Ven!» sagde Jørgen. «Det kommer der ud af al det dumme Maaneskinssværmeri. Du formelig ryster over hele Legemet . . . Kan du dog ikke selv se, hvor uværdigt det er for dig? . . . Vil du love mig, Ursula, at dette skal være sidste Gang? Vil du?»

«Ja — ja — jeg vil det! Jeg lover dig det . . . Jeg skammer mig over mig selv.»

«Men vil du nu ogsaa holde det?» vedblev han, opildnet af hendes Modstandsløshed. «Og vil du love mig at kaste alle dem ned ad Trapperne, der vil søge at holde dig tilbage. Jeg synes, din Fader har løbet her saa meget i den sidste Tid, naar jeg var borte. Hvad har han sagt til dig? Er det ham, som — —

«Nej, nej — det er mig selv! Det er blot mig selv!»

«Naa, saa gør dog en Gang Alvor af at rive det gamle Afgudstempel ned til Grunden! Kan du dog ikke selv mærke, hvor al den Skimmel og

Raaddenskab forgifter dit Liv og vor fælles Lykke? Spræng det i Luften, Ursula?»

«Ja, ja — jeg skal det! Jeg skal det, Jørgen! . . . Men jeg er saa træt nu, saa træt, . . . jeg kan ikke mere tænke; jeg . . . Aa, se de mange Stjerner!»

Hun sank sanseløs sammen i hans Arme.

* * *

Det var ganske rigtigt i et tarveligt Osteri i «Diokletians Bade», at -den skandinaviske Koloni denne Vinter havde fundet sit Samlingssted. Den kæmpemæssige Ruin, der mammutagtig løfter sine graa, græsbegroede Mure op over den moderne Bys Sprinkelværkshuse, er i Tidens Løb bleven omdannet til en Slags kolossal Noæh Ark. Alle Arter af menneskelig Virksomhed -- baade rene og urene — har indrettet sig her i de mange, ganske ens byggede Badekamre, der ligger Side om Side hele Bygningen rundt ligesom Celler i et uhyre Bistade. Haandværkere og Smaahandlende, Barberer og Beværtningsdrivende, Hospitaler og Musæer, ja selv en Kirke har faaet Plads mellem de gamle Hedningemure, og omkring i Tagets dybe Revner og Sprækker har utallige Fugle, Rotter, Firben, Flagermus og andet Smaakryb fundet Rede.

Signor Francescos «*cucina*» var et anseligt, hvidkalket, højthvælvet Rum, der kunde minde lidt om det Indre af en dansk Landsbykirke. Man befandt sig her som i en Slags Noæh Ark i det smaa. Rundt om mellem Bænkene, hvor solbrændte Jernbanearbejdere og gedeskindsklædte Kampagnebønder sad og spiste deres ristede Pølser, færdedes Høns og Kyllinger, der opplukkede de tabte Smuler mellem Gæsternes Fødder. Store, tigerstribede Katte sad og krummede deres Fløjlsrygge midt oppe paa Bor-

dene; og i den tunge, af Stegeos opfyldte Luft svirrede Svaler og brogede Duer. Signor Francesco selv stod som en plaprende Papegøje henne ved det aabne Ildsted i Skjorteærmer og med blaa Papirshat, medens hans Kone — en værdig romersk Matrone med blaasort Haar og et Par Æselsko-store Sølvringe i Ørene — besørgede Opvartningen med et Diebarn paa Armen. Mærkeligst af alt derinde var dog den mægtige Bræddekasse, der i Form af et Flueskab var ophængt under det høje Loft og sat i Forbindelse med Gulvet ved en stejl Hønsetrappe. Deroppe var Familjens Sovekammer; og om Aftenen, naar Lamperne var tændte, og Lokalet fuldt af Gæster, aabenbarede der sig undertiden øverst paa Trappen en sortlokket lille Dreng i bar Skjorte, der nysgerrig tittede ned gennem de tætte Tobaksskyer, — et Syn, der altid fremkaldte Haandklap og høje Henrykkelsesudbrud fra de forsamlede Skandinaver, der havde hengivet sig til en næsten religiøs Dyrkelse af «den lille Engel i Skyen».

— — En Aften i Begyndelsen af Marts var dette Sted Scenen for et ualmindeligt Røre. Hele Aftenen var Lokalet overfyldt af Folk. Mænd og Kvinder kom og gik under høje Tilraab og lidenskabelig Gestikuleren; og rundt om ved de mange Smaaborde sad de ellers temmelig dvaske Stamgæster og skreg hinanden ind i Ansigtet, saa man næppe kunde høre Ørenlyd. Kun henne hos Nordboerne, der sad bænkede omkring et langt Bord i den ene Ende af Rummet, var Samtalen usædvanlig dæmpet. De halmomvundne Vinflasker stod her næsten urørte. En bekymringsfuld Alvor prægede denne Aften det ellers saa fugleglade Selskab.

Der var om Eftermiddagen forefaldet en uhyggelig Begivenhed. Anarkisterne havde paany ladet høre fra sig, og denne Gang i selve Rom. Midt under

Foraarets jublende Indtog i den hellige Stad, netop som Naturen rundt om syntes at indbyde Menneskene til Fest og Forsoning, havde denne vilde, gaadefulde Morderbande aabnet en af sine uopsporlige Muldvarpegange og med et Dynamitskud skræmmet Folk op af deres lyse Vaardrømme. Et Politikontor i Nærheden af Corsoen var sprængt i Luften, fem Mennesker kvæstede og et Barn dræbt -- saaledes lød det Skrækkens Budskab, der lidt før Solnedgang fløj som en Ild gennem Gaderne . . . netop i den Time, da Byens mange fremmede traadte andagtsfulde ud fra Musæernes Skønhedsverden eller vendte hjem fra Udflugter i Omegnens Bjærge, belæssede med unge Blomster, beruste af Dagens Sol og Naturens overjordiske Dejlighed. I et Nu var hele Byen kommen paa Benene. De vildeste Rygter om vidtstrakte Komplotter og anarkistiske Truselsbreve foer fra Mund til Mund. Alle Gaderne omkring Corso bølgede og bruste af en uhyre Menneskestrøm, . . . og det var Dønningerne af dette oprørte Hav, der endnu sporedes herinde i Signor Francescos ellers saa fredelige Vinstue.

Den skandinaviske Koloni var mødt saa at sige fuldtallig. Skrækken og Uhyggen havde samlet den — ligesom Tordenvejret faar Markens Dyr til at flokkes. Der sad den statelige, jovialt rødmussede Advokat Hoskjær og præsiderede for Enden af det lange Bord ved Siden af sin Frue, en meget smuk, tiziansk yppig Blondine, der trods sine otteogtredive Aar havde faaet Hjærtet til at vokse i mere end een af de unge Kunstnere hernede. Ogsaa Etatsraaden var tilstede, skønt nærmest som en Skygge af sig selv; og ved Siden af ham saaes Thorkild Drehling, der for et Par Dage siden var vendt tilbage fra sin Rejse i Syditalien, hvor han havde levet et eventyrligt Naturliv ude i en øde Bjærgegn, alene i Selskab

med et Par Gedehyrder. Han var i Mellemtiden bleven om mulig endnu alvorligere og mere indesluttet end før. Han sad den hele Aften tilbagelænet mod Muren, med Armene korslagte over Brystet; men ikke længe ad Gangen havde han sine mørke, sært tungsindige Øjne borte fra den nederste Bordende, hvor Jørgen og Ursula havde faaet Plads.

Det var Jørgen selv, der havde foreslaaet at give Møde denne Aften, fordi han — som han med et Smil havde sagt — nok kunde have Lyst til at se, hvordan gemytlige Sælhunde gebærdede sig ovenpaa en Dynamitforskrækkelse. Han var forøvrigt ikke bleven savnet i den Tid, han havde holdt sig borte fra sine Landsmænds Selskab. Det var i Vinterens Løb lykkedes ham at gøre sig præcis lige saa forhadt af den lille Koloni her i Rom som af det store Publikum i Hjemmet. Den overmodige Haan, han ved alle Lejligheder havde lagt for Dagen overfor sine Landsmænd, ligesom ogsaa hans Opførsel overfor den gamle Svigerfader, der nu var paa Nippet til at gaa fra Forstanden af Sorg og Grænmelse, havde lige fra Begyndelsen ophidset Stemningen imod ham. I den senere Tid havde desuden hans Forhold til Ursula givet Anledning til hæslige Rygter . . . Rygter, som Ursulas forandrede Væsen og for hver Dag mere lidende Udseende ingenlunde modsagde, omend hun stadig med stolt Utilgængelighed afviste den Medfølelse, som man fra alle Sider følte Trang til at lægge for Dagen overfor hende.

Under den almindelige Forstemthed i det forsamlede Selskab følte Advokat Hoskjær det som sin Pligt at sige et Par oplivende Ord. Han rettede sin høje Skikkelse med det graasprængte Haar og de ærefrygtindgydende Guldbriller, slog kraftigt til Lyd paa sit Glas og rejste sig.

Han begyndte med at fortælle en Anekdote, — saa-

ledes som kun han forstod det. Med overgiven Humor berettede han om en af sine Studenterkammerater, en vis Hr. Sørensen, der havde været saa omsorgsfuld for sit Helbred, at han aarlig slugte et helt Apothek og aldrig kunde høre Tale om en ny Salve, en ny Slags afførende Piller eller en ny Vidundereliksir, uden at han øjeblikkelig maatte prøve den. Han havde været saa ængstelig for hvert et Vindpust, at han næppe turde trække Vejret i fri Luft, og skønt han i Virkeligheden var en usalmindelig kraftigt bygget Mand i sine bedste Aar, saae han Sygdom og Død lure paa ham ved hvert Gadehjørne. En Gang, da der var forefaldet et Par Koppetilfælde i København, vaagnede han en Morgen og opdagede til sin Forfærdelse tre røde Prikker paa sin Haand. Halvdød af Skræk lod han sig bære ned i en Droske og køre til Hospitalet, hvor han imidlertid blev afvist med den Bemærkning, at man der ikke gav sig af med at kurere Loppestik.

Denne gamle Studenterkammerat — fortsatte han — kom han ofte til at tænke paa i disse Tider, hvor saa mange Mennesker, baade gamle og unge, ja allermest de unge, havde faaet en besynderlig Forkærlighed for at opsøge Livets Skyggesider og betragte Verden som et eneste stort, pestbefængt Hospital. Han forstod det ikke. Straalede da ikke Himlen lige saa blaa nu som i vore Fædres glade Dage? Var Skoven mindre grøn? Duftede Violerne mindre sødt? Var Kærlighed, Stjerneskin og Nattergalesang forsvundet med den blæsende Postillon og de «rigtige» Bedemænd? Nej, men vi havde — ligesom hin stakkels Mand — forslugt os paa Medikamenter. Vi havde af al for ængstelig Omsorg for det almene Vel givet Samfundet aandelige Kvaksalvere i Vold, der ved allehaande Mirakkelkure havde forgiftet dets sunde Blod og ødelagt dets Nervesystem. Deraf de idelige Forstyrrelser i Samfundslegemets Funktioner, hvortil vi saa længe

havde været Vidne. Deraf de hæslige Udslet, de sorte Bylder, som idag med Rette havde fyldt alle Sind med Afsky. Dog, — man maatte vogte sig for ikke at overvurdere Betydningen af den Slags Uregelmæssigheder, endsige at lade sig skræmme af dem. Han for sit Vedkommende maatte tilstaa, at han — trods alt — havde den mest ubetingede Tillid til Samfundets Konstitution. Vort Samfund var bygget op af stærkt og prøvet Tømmer, der havde trodset værre Lidenskabens Storme end den, der i Øjeblikket blæste hen over Landene, og det var en Enfoldighed, ja en Forbrydelse at tænke, at det lod sig rokke blot en Fingersbred ud af sine Fuger, fordi en elendig, lyssky Morderbande havde erklæret det Krig.

«Og dog» — sluttede han — «er det naturligt, at vi paa en Dag som denne tænker paa vort fjerne Fædreland med dobbelt bevæget Sind. Lad os haabe, at hvad der er sket hernede i Dag, ogsaa hos os vil aabne Øjnene paa alle «Mirakkelmænd» — baade de røde og de sorte — der mener at eje Lægedom for alle Samfundets Brøst og ikke har indset, at kun gennem den roligt fremskridende Udvikling kan den sande Ligevægt naaes. Lad os haabe, at alle retskafne Mænd — de kalde sig Højre eller Venstre, rige eller fattige — nu vil glemme al smaalig Tvedragt og slutte sig ubrydelig sammen til Beskyttelse af vort Folks sunde, rolige Liv og Trivsel. Med denne Motivering, mine Damer og Herrer, beder jeg Dem hæve Deres Glas og med mig istemme: Gud bevare vort kære Fædreland!»

«Hør! — Hør! — Hør!» raabtes der fra alle Kanter.

Talen havde gjort den tilsigtede Virkning. Alle rejste sig med Begejstringens Rødme paa Kinderne og gentog med højt løftede Glas:

«Gud bevare vort kære Fædreland!»

Kun Jørgen blev siddende; han rørte end ikke sit

Glas. Dog lod de fleste af Selskabet, som om de aldeles ikke lagde Mærke til hans Demonstration. Som ved en stiltiende Overenskomst ignorerede de ham ganske, hvorimod man kappedes om med Smil og Nik og kærtegnende Tilraab at hilse over Bordet paa Ursula, der havde rejst sig sammen med de andre og med iøjnefaldende Iver stødt sit Glas mod de omstaaendes, skønt hun umuligt havde kunnet overse, at hendes Mand var bleven siddende.

Jørgen forsøgte at smile. Men denne Gang lykkedes det ham mindre godt at bevare den koldblodige Selvbeherskelse, der næsten mere end noget andet havde gjort ham afskyet og foragtet i dette Selskab. Med Tilfredshed bemærkedes det rundt om Bordet, at han blev bleg.

Imidlertid havde en lille, venligt udseende Herre slaaet paa sit Glas; og da Selskabet havde sat sig bukkede han dybt til begge Sider og udbad sig Tilladelse til at knytte et Par Bemærkninger til Højesteretsadvokatens Tale. Det var Digteren Folehave.

Som Advokaten saa udmærket havde sagt — begyndte han — frembød Samfundslivet i vor Tid Billedet af en almindelig Hensygnen. Overalt og paa alle Omraader aabenbarede der sig en sørgelig Tilbagegang, et skæbnesvangert Forfald. Og overalt, i alle Lande, fremviste Sygdommen de samme Symptomer: Træthed og Skuffelse hos de ældre, en slap og viljesvag Ungdom, et misfornøjet og uroligt Folk. Grunden til denne Hensygnen var efterhaanden bleven klar for alle, der ikke var forblindede af Partilidenskab. Den skyldtes en fejlagtig Opfattelse af, hvad der var Livets sande, bærende Værdier, eller — som Advokaten saa mageløs træffende havde udtrykt det — en altfor vidtdreven Omsorg for vort materielle Vel og en deraf følgende Ligegyldighed, ja Ringeagt for de Skatte, som Rust og Møl ikke kan fortære.

«Hør — Hør!» lød det bifaldende fra alle Sider.

«Dette — mine Damer og Herrer! — er altsaa Diagnosen,» vedblev han med forstærket Stemme. «Den Pest, der har hærget vort Samfund og lagt alting øde, det er den aandelige «sorte Død», . . . det er den golde, materialistiske Livsanskuelse, der i mere end den sidste Halvdel af dette, snart udrundne Aarhundrede har været dominerende i Kunst og Politik, i Videnskab og Literatur.»

«Det er Løgn», mumlede Jørgen halvt for sig selv.

«Hvadbehager?» afbrød Taleren betuttet, mens alle vendte sig med harmfulde Blikke mod den nederste Bordende.

«Jeg siger, det er en gemen Løgn!» gentog Jørgen og denne Gang med sin fulde Stemme.

Advokaten rejste sig i al sin Værdighed og sagde:

«Maa jeg som Forsamlingens valgte Præsident paa det bestemteste frabede os den Art usømmelige Afbrydelser. Sligt vil under ingen Omstændigheder blive taalt her. — Jeg beder Dem, Hr. Folehave, fortsætte Deres Tale og ikke lade Dem forstyrre af den Art Indblandinger.»

«Altsaa — jeg siger,» genoptog Digteren famlende sin Tales Traad, mens Udbrud af Forbitrelse endnu hørtes rundt om Bordet, «Sygdommen er konstateret, dens Aarsag bekendt. Spørgsmaalet bliver nu om Helbredelsesmetoden. Ja — for os, mine Damer og Herrer, der er saa lykkelige i denne Tid daglig at omviftes af de store, svundne Tiders rene og stærke Aandepust . . . for os, siger jeg, kan Lægemidlet ikke være tvivlsomt. I Antikens ophøjede Ro, i Renaissancens skønhedsberuste Himmelflugt øjner vi det Fingerpeg, der viser Vej ud af Nutidens forsmædelige Elendighed. Først da vil der blive Haab for en Menneskehedens Fornyelse, for Lykkens og Glædens Genfødelse, naar Folkets Blik atter løftes fra Hverdags-

livets triste Ødemark, naar dets Længsler og Drømme atter faar Hjem over de flyvende Skyer — —»

«Bravo!» afbrød Jørgen igen med høj Røst. «Det er præcis som Harlequin i Pantomimen, der stiller Pjerrot hen at beskue Stjernehimlen for at kunne smutte væk med den fede Kolumbine.»

Advokaten var sprunget op.

«Nu skal De tie stille!» skreg han, blodrød af Harme. «Vi vil ikke længer finde os i Deres uforskammede Opførsel.»

«Og jeg vil ikke finde mig i, at den Fyr staar der og siger Dumheder, fordi han selv er en altfor elendig Stymper til at forstaa Storheden af den Tid, han lever i.»

«Nej, det er for frækt! — Det er uhørt! — Den Tølper! — Smid ham ud!» raabtes der ganske højt rundt om fra Forsamlingen, medens Hr. Folehave med et Forsøg paa overlegen Ironi vendte sig om imod ham og sagde:

«Undskyld mig, Hr. Hallager! Er det Dem eller er det mig, der har Ordet?»

«Det er mig!» raabte Jørgen, pludselig askegraa i Ansigtet, og rejste sig med et Næveslag i Bordet. Og uden at lade sig anfægte af den Storm af forbitrede Tilraab, hvormed man søgte at stoppe Munden paa ham, vedblev han: «Skal maaske en saadan Toskillingsskriver ha'e Lov til at staa der og spy Skarn over en Tid, som han skulde takke sin gode Skaber for at leve i . . . en Tid, hvis Gærninger Historien en Gang vil optegne med Guldskrift, og som Eftertiden vil kalde Menneskehedens store Aarhundrede! — Ja, skrig kun! Vræl bare! Men nævn mig et Aarhundrede, hvori Udviklingen har taget Kæmpeskridt som i vort! Nævn det! Altid kommer man stikkende med den Renaissance! Som om det var saa stort med det Par Billedværker og en

Smule Eventyrkomedie! — Ja, vov, vov! Men jeg siger, at det hele Smørsammen ikke har saa meget Værd for Menneskeheden som bare en eneste af vor Tids videnskabelige eller tekniske Opdagelser, endsige en eneste af dens sociale Reformer! Selv den saa meget udskregne Reformation . . . hvad betød den i Sammenligning med det Oplysningsværk, som vore Dages politiske og sociale Bevægelser har fremkaldt i det store Folk, og som nu begynder at bære Frugt?»

«Ja — herlige Frugter!» skreg man op imod ham. «Socialister og Strejker og Anarkister! — Ja, Anarkisterne! Anarkisterne!»

«Ja vel! Netop, — højstærede!» raabte han med sin Stemmes fulde Kraft for at overdøve Spektaklet. «Rejsningen af de store sociale Spørgsmaal, vor Tids politiske Agitation, Arbejderhærens mægtige Sammenslutning — det er netop vort Aarhundredes største og stolteste Triumf, et Kæmpeværk, hvortil man fra Verdens Skabelse ikke har set Mage. Det er den endelige, sejrrige Kamp mod det Trælleaag, som Menneskeheden i Aartusinder har sukket under. Vent blot, mine ærede Herrer og Damer! Snart vil der spørges nyt —»

«Ja — Anarkisterne! Anarkisterne!» raabte man igen.

«Aa ja! Ogsaa Anarkisterne gør vel deres Gavn! Det synes jeg at kunne mærke paa Stemningen her i Aften. Betyder det virkelig saa stort, om et Par Menneskeliv gaar i Løbet, naar man dermed kan aabne de lukkede Øren for Millioner af undertryktes Skrig? — —»

Det var ikke længer muligt at høre ham for Larm. Al den Harme og Afsky, som i Vinterens Løb havde samlet sig imod ham, gav sig nu Luft. De fleste var sprunget op fra Bænkene, og en ganske ung, fantastisk draperet Dame raabte med vildt fordrejede Træk: «Jeg kunde spytte Dem i Ansigtet, Usling!» . . . To andre Damer var ilet hen til Ursula, der et Øjeblik

syntes en Afmagt nær. Ogsaa den stakkels Etatsraad var Genstand for megen udtryksfuld Deltagelse, hvorimod man ganske havde glemt Hr. Folehave, skønt denne stadig stod med Glasset i Haanden og uafbrudt blev ved at gentage sit overlegne ironiske Tilraab:

«Hr. Hallager! Er det Dem eller er det mig, der har Ordet?»

Advokaten havde aldeles opgivet at skaffe Ørenlyd. Først da ogsaa Lokalets indfødte Gæster, der havde opfanget og forstaaet Ordet «Anarkister», begyndte at blande sig i Tumulten, fandt han det uafviselig nødvendigt at skride ind. Med sin Tyrestemme gennemtrængte han Larmen og hævede Sammenkomsten. Idet han henviste til de øvrige Gæsters Holdning, opfordrede han Selskabet til at bryde op og i Ro begive sig bort, hvilken Opfordring ogsaa øjeblikkelig blev fulgt. Under de heftigste Udfald mod Urostifteren forlod man Lokalet; kun Jørgen og Ursula blev tilbage ved det tomme Bord.

Etatsraaden og Thorkild Drehling fulgtes hjemad gennem de nu ganske tomme og stille Gader. Det var Etatsraaden, der havde anmodet Thorkild om at gøre ham Følgeskab; og han gik nu med ham under Armen, snublende ved hvert andet Trin, og snakkede og græd. Den gamle Mand, der altid før havde været saa behersket, saa korrekt, ja pertentlig — «sirlig med z», som Jørgen plejede at sige — havde i de sidste Maaneder aldeles tabt Herredømmet over sig selv og kunde sjælden befinde sig paa Tomandshaand med nogen bekendt uden at give sit syge Hjærte Luft.

«Mit stakkels, stakkels Barn!» blev han ved at gentage, fuldstændig bragt ud af Fatning ved den nys oplevede Scene. «Hvad skal jeg dog gøre? Hvordan skal jeg frelse hende ud af den Blodhunds Kløer? . . . Han dræber hende tilsidst! Jeg veed det! Han dræber hende!

Thorkild søgte at berolige ham, skønt han selv var stærkt betagen af Aftenens Begivenhed.

«De skal ikke tage deres Svigersøns Ord for bogstaveligt, Hr. Etatsraad. Det er nu en Gang hans Vane at bruge altfor overdrevne Udtryk,» sagde han uden egentlig at mene det. «Kan De huske, at De selv en Gang kaldte ham en Monoman . . . et Barn af vor politiske Tid, sagde De.»

«Ja, et Barn af vor Tid! Et Barn af vor frække, tøjlesløse, himmelstormende Slægt, som Vorherre en Gang vil straffe med sin tunge Haand! . . . Og et Barn af sin Fa'er, den oprørske og forbryderiske Skolelærer derovre i Klitterne. De har jo kendt ham? Har De ikke? Det var jo ogsaa saadan en Anarkist, . . . et Menneskedyr, . . . en Oprører mod al Avtoritet og Orden. Var det ikke?»

«Jeg veed ikke,» svarede Thorkild undvigende. «Jeg har blot hørt, at han en Gang i sin Ungdom skulde have forgrebet sig paa betroet Gods uden dog at blive straffet derfor, da der manglede tilstrækkeligt Bevis. Han blev da forsat til et fattigt Kald ovre ved Vesterhavet, hvor han nok blev en Del forfalden og døde i stor Elendighed.»

«Elendighed! Hør! Hør! Guds tunge Haand! Saadan maa det ende! Saadan straffer Gud de genstridige! . . . Og han er sin Fa'ers Søn! Har De ikke selv fortalt mig, at han altid har forherliget sin Fa'er, ja viet ham en formelig Tilbedelse?»

«Jørgen har sikkert ikke kendt eller i hvert Fald aldrig troet paa Faderens Brøde. Der er heller næppe Tvivl om, at han har ladet sig en Del paavirke af Tanken om at være sin Faders Hævner.»

«Ja vist! Saadan er det! Hævn, Had, Mord! Tidens Løsen! . . . De kender ham! De har været hans Ven! Ingen Barmhjærtighed! Ingen Underkastelse! Blot Hævn, Had og Mord!»

De var naaet hen til det Hotel, hvor Etatsraaden havde boet siden Ursulas Giftermaal. Han havde den Gang opsagt sin Privatbolig, fordi det havde været hans Hensigt snart at vende hjem. Men Uge efter Uge, Maaned efter Maaned havde han opsat sin Afrejse; han havde ikke kunnet faa sig selv til at forlade Datteren i hendes Nød.

Han vilde nu have Thorkild til at følge med op; han turde i sin Angst og Fortvivlelse ikke være alene.

«Har De ikke Lyst til at hvile Dem lidt hos mig? Kom! . . . Jeg har jo ikke en Gang rigtig faaet takket Dem for den store Glæde, De beredte mig i Dag,» tryglede han som et Barn, idet han hentydede til et Besøg, som han og Ursula om Eftermiddagen havde gjort Thorkild i hans Atelier for at se hans nye Arbejder. «Ja, det har jeg altid sagt, at De vilde nok en Gang finde den rette Vej! Kom, vi vil tale sammen!»

Men Thorkild undskyldte sig med Træthed. Han var for optagen af egne Tanker og Beslutninger til at ønske Samtalen med den gamle forlænget. Han trykkede Etatsraadens Haand til Farvel, og et Øjeblik efter fortsatte han alene sin Gang gennem de tomme og tavse Gader.

Hans Vej faldt forbi den højtliggende Nonnekirke, der ligger paa Toppen af den spanske Trappe. Her stod han en Stund stille og stirrede ud over den taagetilslørede By, over det tusindtindede Eventyrtempel, hvorover Himlen bredte sig som et mørkeblaat Fløjlstæppe besat med store gyldne Stjerner. Dybt under ham i Mørket mumlede Springvandet paa den spanske Plads. Hist og her fra hørtes Lyden af rullende Vogne og Trin af enlige Fodgængere.

Han tog i dette Øjeblik et helligt Løfte af sig selv. Imorgen skulde Baandet overhugges. Imorgen

skulde den Afgørelse ske, for hvis Skyld han var vendt tilbage. Ikke en Dag længer vilde han tøve med at tilintetgøre denne sidste Rest af en Fortid, der tyngede paa ham som en Skændsel! . . . At han havde kunnet være saa blind! Hvordan var det dog gaaet til, at han nogensinde havde kunnet lade sig forlokke af dette vilde Menneske, der styrtede afsted som en løssluppen Tyr, nedtrampede alle Sjælens fine Blomster og traadte alle Hjærtets hellige Love under Fødder. At han virkelig havde været med i denne vanvittige Jagt efter det Fantom, der kaldtes Menneskenes Frihed! Ak, Frihed for Mennesket, der indtil Verdens yderste Dag vilde vedblive at være sine egne Lidenskabers Slave; der fra Vuggen til Graven trællede under sin Ærgerrigheds, sin Bryndes, sin Egenkærligheds jernhaarde Aag! Eller var der nogen Lovparagraf, der kunde skænke Lægedom for forsmaaet Kærligheds Kvaler, for det ensomme Hjærtes Angst, det saarede Hjærtes Kummer?

Aa, Ursula — Ursula!

Han saae hendes blege Ansigt lyse i Natten, . . . saae det for sig glorieomstraalet, med det Forklarelsens Lys i Øjet, hvormed hun iaften havde trodset sin Bøddel, da hun løftede sit Glas mod de andres. Var der endnu Haab? Havde hun endnu Kraft til at sprænge sin Lænke? — Og turde han række hende en hjælpende Haand? . . . Turde han?

Dybt nede fra Natten svarede Springvandet med sin dumpe Rislen. Den lød i hans Øre som en ulykkelig Kvindes ensomme, trøstesløse Graad.

* * *

Den næste Morgen ved Solopgang gik Jørgen sin sædvanlige Morgentur gennem Trastevere og langs med den højre Tiberbred. Denne tidlige Opstaaen var en Vane hos ham fra København, hvor han

regelmæssig vaagnede ved Fabrikernes første Piben og altid maatte ud for at gøre sine Iagttagelser ved det interessante Skuespil, som Byens Opvaagnen var for ham. Timevis kunde han i de graa og taagede Vintermorgener derhjemme spasere ud og ind gennem Smaagaderne og se paa Arbejderne, der gik til deres Værksteder med Smørrebrødspakken under Armen og Brændevinsflasken stikkende op af Sidelommen, paa Fabrikspigerne, der — gærne to i Følge — hastede afsted med hinanden under Armen, forvaagede og blege af Nattens Eventyr, paa de travle Aviskoner med deres uhyre Papirsdynger, paa de smaa, rødnæsede Børn, der halvsovende og rystende af Kulde slæbte sig hen til Kulhandleren med store Hankekurve.

Med Ursula havde han ikke vekslet et Ord siden den foregaaende Aften. Paa Hjemvejen fra Signor Francesco havde han forsøgt at anslaa en munter, overgiven Tone; men hun havde ikke villet svare ham, og de havde da tiet begge. I Nattens Løb var han flere Gange vaagnet ved at høre hende hulke i sin Hovedpude; men saa snart hun havde mærket, at han var vaagen, havde hun bekæmpet Graaden og ligget ganske stille.

Stakkels Ursula! Det gjorde ham frygtelig ondt for hende, at hun skulde blive ved at lide saa meget. Men det fik ikke hjælpe! Nu maatte der holdes ud til Enden! Hun var aabenbart nu kommen til det kritiske Punkt. Snart var Kampen udstridt, og hun vilde blive stærk og fri!

. . . Da han kom hjem, stod Tebordet som sædvanlig dækket henne foran Plantegruppen. Ursula var kommen op og stod ude paa den solbeskinnede Altan i sin hvide Morgenkjole med et romersk Silkesjal kastet over Skuldrene. Hun vendte sig ikke

om ved hans Komme og besvarede næppe nok hans Godmorgen.

«Ja, saa skulde vi vel drikke Te,» sagde han i ganske sædvanlig Tone. «Kom og sæt dig, Ursula!»

«Jeg skal ingenting have.»

«Ja saa! Det var kedeligt! Skal jeg virkelig spise alene? . . . Du skulde dog forsøge en lille Smule. Du har ikke godt af at gaa saa længe fastende.»

Hun svarede ikke.

Jørgen kastede hurtigt et undersøgende Blik ud paa hende. Saa nikkede han ved sig selv og satte sig ved Bordet.

Paa hans Tallerken laa et Brevkort fra Thorkild Drehling. Der stod:

«Da du har ytret Lyst til at se mine nye Arbejder, forinden de indpakkes og sendes hjem til Foraarsudstillingen, bedes du komme imorgen Formiddag, helst inden Kl. 11. Skulde jeg ikke være hjemme, kan du faa Nøglen til mit Atelier hos Portneren. Forøvrigt kommer jeg op i Purificatione imorgen ved Tolvtiden og haaber da at træffe dig hjemme. Jeg skal ved samme Lejlighed medbringe en Konvolut med nogle Prospekter, som jeg fandt liggende paa mit Bord efter din Hustrus og Svigerfaders Besøg her i Eftermiddag, og som en af dem rimeligvis har glemt her.

Th. D.»

Jørgen lagde Kortet til Side og begyndte at spise.

«Det er et Par Ord fra Drehling,» sagde han lidt efter. «Jeg skal op og se paa hans Billeder idag. Jeg er virkelig ikke saa lidt nysgerrig efter at se, hvad det er, han har faaet lavet sammen hernede. Han skriver forresten, at du og din Fa'er var henne hos ham igaar; — det har du ikke fortalt mig. Lad mig høre! Hvad er det saa for Mesterværker,

han har gaaet og været saa hemmelighedsfuld med hele Vinteren?»

«Det vil du jo nu faa at se,» svarede hun kort.

Jørgen kastede atter et hastigt Sideblik ud paa hende, — og først nu fik han rigtig set hendes Ansigt. Hvor bleg hun saae ud! Hvor mørke Skyggerne under Øjnene dog var bleven. — — Tys! — --

Ursula vendte sig derude paa Altanen og kom nu langsomt ind i Stuen. Hun gik et Par Gange frem og tilbage over Gulvet og satte sig derpaa i en Lænestol noget fra ham.

«Vil du sige mig» — sagde hun her — «mente du alt det, du sagde igaar Aftes . . . derhenne hos Francesco?»

«Hvilket?» spurgte Jørgen med forstilt Overraskelse.

«Det om Politik og Anarkismen . . . og alt det andet.»

Jørgen rynkede sine Bryn.

«Synes du, jeg plejer at spøge med den Slags Ting?»

«Aa nej . . . det er jo din Religion. Du har jo ikke nogen anden!»

Hun rejste sig igen og gik paany rundt i Stuen.

Nu ingen Svaghed! sagde Jørgen til sig selv.

«Hør, Ursula,» sagde han højt lidt efter. «Det forekommer mig, at du har været saa misfornøjet i den senere Tid. Det lader til, at du ikke længer har videre Glæde af vort Ophold hernede. Da nu jeg er bleven her alene for din Skyld, saa finder jeg det rigtigst, at vi nu gør Alvor af at tage hjem. Ogsaa af andre Grunde er det ønskeligt, ja egentlig nødvendigt, og jeg vil derfor foreslaa, at vi rejser i næste Uge.»

«Rejser?»

«Ja . . . paa Tirsdag f. Eks. Jo før, jo heller,

mener jeg nemlig. Du har aabenbart ikke godt af Luften hernede . . . eller maaske det er Selskabet; jeg veed ikke. Men lad os faa en Ende paa det, og lad det nu være besluttet, at vi rejser paa Tirsdag.»

Ursula, der et Øjeblik var standset ved Jørgens Tale, gik hen til Vinduet, hvor hun blev staaende og saae ud.

«Gør, hvad du vil,» sagde hun endelig. «Men jeg rejser ikke.»

«Hvad vil det sige? . . . Du rejser ikke?»

«Nej!»

Jørgen kastede sin Serviet paa Bordet og rejste sig op, . . . hans Taalmodighed var til Ende nu.

«Du veed vist ikke rigtig, hvad du siger, Ursula!» . . . Du skulde vogte lidt paa din Tunge!»

«Ja, slaa mig kun!» raabte hun med eet og vendte sig imod ham med flammende Øjne. «Hvorfor truer du bare? Du er jo den raa Krafts Talsmand! Du er jo Mordernes Forsvarer! Hvorfor dræber du mig ikke? Det vilde vække Opsigt! Det vilde aabne Øjnene for de undertryktes Jammer! — —»

«Nu skal du tie!» skreg han og satte Stolen i Gulvet med en saadan Kraft, at hele Stuen rystede. «Tag dig iagt, Ursula! Det gaar snart for vidt med dig! . . . Endnu en Gang siger jeg dig det: paa Tirsdag Morgen Klokken syv har du at være rejsefærdig. Forstaar du? Jeg taaler ingen Modsigelse!»

Han skubbede Stolen ind under Bordet og forlod Stuen. I Forstuen tog han sin Hat og gik larmende bort.

Han var dog næppe kommen ned paa Gaden, før han fortrød sin Overilelse. Det var første Gang, Hidsigheden saaledes var løben af med ham overfor Ursula. Skulde han vende tilbage? . . . Nej, vist ikke! Hvad var det for Dumheder! For Pokker! Skulde man ikke kunne tale fra Leveren overfor

hinanden! . . . Snart var jo ogsaa alt overstaaet, og Ursula vilde da forstaa ham, ja takke ham, fordi han ikke svigtede paa Halvvejen men uden Blødagtighed lod hende holde ud til det sidste!

Han naaede snart det store, klosteragtige Hus, hvor Thorkild Drehling havde indlogeret sig. Thorkild var ikke hjemme; men Portneren — en gammel, eenøjet Mand, der havde faaet Besked om Jørgens Komme — tog tavs et vældigt Knippe rustne Nøgler ned fra Væggen og bad ham med en Haandbevægelse at gøre Følge. Først kom de over en snever, fugtig, grønskimlet Gaardsplads, hvis Midte optoges af en forvitret Stenkumme; derfra ned igennem en lav og mørk Kældergang, over endnu et Gaardsrum og op over en muret Bro med Appelsin-Espalier paa begge Sider. Endelig stod de foran en taarnlignende Bygning, i hvis nederste Stokværk Atelieret var beliggende.

Det var et stort, højtidelig tomt Rum, der fik et køligt, grønligt Skær fra en udenfor liggende Have. Paa Væggen — lige overfor et højt, buet Vindue — var Malerierne ophængte, og Trækgardinet var trukket tilside, saa at Dagens fulde Lys faldt ligeligt over dem alle.

Jørgen satte sig overskrævs paa en Stol midt paa Gulvet og gav sig til at betragte Billedværkerne.

Der var ialt en Snes Stykker, mest Udkast og ganske smaa Skitser. Fælles for dem alle var en Farvepragt, ja Farvejubel, som maatte overraske enhver, der var vant til at se Thorkild som en tro Efterligner af Jørgens kraftige men strengt nøgterne Malemaade. Men endnu mere forbavsende end Udførelsen var Billedernes Emner. Det var Fantasier, Drømmebilleder, sære og gaadefulde Syner, henkastede paa Lærredet med en næsten oprørsk Foragt for Virkelighedens eller blot Sandsynlighedens Love. Hist fremstilledes en fantastisk Urskov, ind-

hyllet i en tæt, purpurfarvet Dis, hvor en Samling store, graa Fabeldyr gik og græssede. Her saaes et lille Stykke mørkeblaa Himmel, hvorunder en Flok vilde, snehvide Svaner foer brusende afsted. Et tredje Billede forestillede en dybtliggende, af sorte Cypresser omgiven, smaragdgrøn Indsø, ved hvis Bred en Faun og en Nymfe laa og legede. Det største og mest udførte Billede illustrerede et Vers af Folkevisen om Agnete og Havmanden. Henover en flad og nøgen Strand, under en mørk, lavt flydende Stormhimmel, vælter Havet sine tunge Bølger. Bag en Sten ude i Brændingens vildeste Skumsprøjt ses Havmandens Skikkelse. Paa sin ene, muskelstærke Arm løfter han sig op over Vandet og stirrer ind over de øde Klitter, ind mod den lille kullede Kirke i det fjerne, hvor Agnete forsvandt. Den frie Haand strækker han afværgende ud til Siden, hvor hans lille Søn boltrer sig i Brændingen og i barnlig Sorgløshed tuder i en Konkylie. Hans skæggede Mund staar lidt aaben og giver Ansigtet et enfoldigt Udtryk; men de store, runde Fiskeøjne lyser af en uendelig Godhed, af et trofast Hjærtes taalmodige Længsel, af Ægtemandens fortrøstningsfulde Tillid. «Agnete kommer nok,» synes han at sige til sig selv. «Vistnok har jeg ventet her i trende Dage og Nætter. Men hun kan ikke bedrage mig. Idag, iaften, imorgen vil hun sikkert komme!» —

Jørgen havde ladet sit Blik løbe fra Billede til Billede . . . og alt imens havde hans Ansigt skiftet Farve. Tilsidst nikkede han hen for sig og mumlede mørkt: «Ogsaa du, min Søn Brutus!» — Saa havde hans Anelse altsaa været rigtig! Dette var altsaa den saa vel bevogtede Hemmelighed! For at pønse paa Svig og Forræderi var det, at Thorkild i sin Tid forsvandt og saa omhyggelig holdt sig skjult for ham og de andre Venner! . . . De andre? Var der overhovedet flere tilbage? Selv den tapre Rasmus havde

jo det sidste Rygte nævnt som Offer for den nye Drømmepest! Hver Avis bragte Bud om nye Frafald, nye Nederlag, ny Huseren af gamle, gustne Spøgelser!

Han rejste sig og trak ned i sin Halskrave, som om han var ved at kvæles. Han fik med eet en Fornemmelse af at befinde sig i en Gravkælder . . . syntes at lugte Lig og Mug og gamle Tudser. Uden at bryde sig om den eenøjede Mand, der var bleven staaende henne ved Døren med sit rustne Nøgleknippe, stødte han begge Vinduets Fløje op og raabte ganske højt:

«Luft — Luft — Luft!»

Pludselig slog en Tanke ned i ham. Ursula havde jo været her igaar og set Thorkilds Billeder, . . . og imorges havde hun ikke villet tale til ham om dem. Skulde her være den rette Forklaring paa hendes besynderlige Opførsel siden igaar? Javist! Nu forstod han alt! Denne lumre Luftning fra Fantasteriets nygødede Agre havde straks igen gjort hende ør og vild! . . . Videre var hun altsaa ikke kommen! Stærkere var hun ikke bleven trods Kamp og Fortvivlelse og Nætters bitre Graad!

«Ursula! . . . Ursula!» mumlede han hen for sig.

Var da alt forgæves? Skulde ogsaa dette Haab briste? Skulde virkelig dette lille Solglimt slukkes for ham . . . det første, det eneste, der var faldet over hans Livs Vej? Nuvel! Saa maatte han atter kæmpe Tilværelsens Kamp ensom og i Mørket! Han havde ikke en Gang Lov til at beklage sig. Han havde fortjent sin Skæbne. En Taabe, en Drømmer havde han været, en Kærlighedens Nar . . . ganske som alle andre. Han forstod det nu. Langsomt, Stykke for Stykke, var han bleven et Offer for sin Svaghed. Hvad havde Forholdet til Ursula oprindelig betydet for ham? En Sansernes Adspredelse, en Tilfredsstillelse af hans Forfængelighed, et Bytte fra hans Fjender.

Og nu? Han kunde ikke tænke paa hende, uden at hans Hjærte kom til at banke. Han kunde ikke være borte fra hende blot en Time, før Længslen drev ham hjem. Han var hendes Hund, hendes Slave. Mens hun — —! At man dog aldrig kunde holde op at tro paa den Løgn om Kærlighedens Magt til at knytte Sjælene til hinanden? Jovist! . . . Nej, fælles Had! Det svejsede sammen!

Henne ved Døren raslede den gamle med sit Nøgleknippe for at tilkendegive sin Utaalmodighed. Jørgen forstod Vinket, kastede et Par Soldi i hans Hat og gik langsomt mod Hjemmet.

Paa Vejen standsede han et Øjeblik og saae ud over Byen, . . . og uvilkaarligt knyttedes hans Hænder nede i Pjækkertlommerne. Han tænkte paa, hvor mangen brav Kunstner der i Tidens Løb var kommen til denne Djævlerede, sund og stærk paa Sjælen, og her var bleven hildet af Løgnenes prangende Fata morgana for siden at sprælle i Bedraget som en stakkels udsuget Flue i Edderkoppens syvfarvede Spind? Hvorledes var det, at Rom kaldtes i Johannes Aabenbaring? «Den babyloniske Skøge». Ja, — og saadan var det endnu! Fra denne By, fra dette forherligede Land havde Fordærvelsen bredt sig ud over den ganske Verden. Herfra forlokkedes Sindene endnu den Dag idag til disse Febersyner, til dette Drømmegøgl, til denne gejle Leflen med alt det, der sugede Marven af Menneskeviljerne og lagde Jorden øde. Men Hævnen var kommen — Virkelighedens Hævn! Fordømt, forpint, udsultet og forarmet som intet andet Land i Kristenheden laa Vidunderlandet og stred med Døden. Og saaledes vilde det blive liggende og lide alle Tilintetgørelsens Kvaler, indtil den nye Dag kom og knuste dets Afgudsbilleder til Støv! — —

Da han ved Middagstid naaede hjem, meddelte

den tykke Portnerkone ham, at der netop var gaaet en fremmed Herre op for at besøge ham. Paa Vejen op ad de mange Trapper hørte han ogsaa, at nogen blev lukket ind i hans Lejlighed efter at have spurgt, om han var hjemme. Han genkendte Thorkilds Stemme, og først nu huskede han paa, at Vennen i sit Brev havde meldt sin Ankomst just til Tolvtiden.

Det blev ham i det samme klart, hvad Meningen med dette saaledes forberedte Besøg var. I det hele forstod han nu fuldstændig den diplomatisk affattede Skrivelse og det nøje overlagte i Arrangementet. Det var en Visit *pour prendre congé*. Som den velopdragne Godsejersøn, Thorkild var, kunde han ikke som en anden, borgerlig Pjalt tage sin Vadsæk uden Dikkedarer men maatte nødvendigvis, af Agtelse for sig selv, foranstalte en højtidelig Afskedskomedie. Nuvel! Han skulde ikke komme til at gøre det omsonst. Han skulde faa skrevet paa sit Løbepas, saa det aldrig skulde gaa ham af Glemme!

Da han traadte ind i Stuen, havde Thorkild netop taget Plads i en af Armstolene ved det lille runde Bord foran Plantegruppen. Ursula sad henne ved Vinduet med Hagen støttet i sin Haand, og saae ud over Byen. Hendes Ansigtsudtryk forraadte en mørk Uro, og hun syntes at have modtaget Thorkild aandsfraværende, næstèn med Uvilje.

Jørgen blev et Øjeblik staaende ved Døren og betragtede Vennen med et tvungent ironisk Smil.

«Ej, ej! . . . Skal jeg træffe dig her?» udbrød han. «Hvilket heldigt Sammentræf! Du kan vist ikke gætte, at jeg netop kommer fra dit Atelier. Maa jeg paa det oprigtigste ønske dig til Lykke med dine Bidrag til den nye Chokoladepapirs-Industri. De er uovertræffelige! Jeg er ganske sikker paa, at de vil faa Hjærtet til at danse Polskpas i Livet paa det ganske Kukenbagerlavg. Med saadanne Kunst-

værker paa Bonbonæskerne maa de kunne tage mindst ti Øre mere for Pundet!»

Thorkild svarede ikke. Det var ikke i en saadan Tone, at han ønskede at føre denne Strid, der saa længe og alvorligt havde beskæftiget ham, og som han med beraad Hu havde valgt at udfægte her i Ursulas Nærværelse.

«Du har virkelig været lærenem . . . ligefrem sahlmannsk i Vendingen!» vedblev Jørgen, idet han gav sig til at gaa frem og tilbage over Gulvet i Stuens hele Udstrækning og bestandig daarligere formaaede at tilsløre sin sande Sindsstemning. «Men det undrer mig egentlig ikke! Paa ingen Maade! Du og Sahlmann er to halve Alen af samme Stykke Lammedyffel. Som ægte Sønner af vort velsignede lille Vejrmølle-Land derhjemme drejer I jer derhen, hvorfra Vinden blæser. Det er det, I kalder at være en lyrisk Natur! Ja, jeg kender mine tapre danske Drenge! . . . Men jeg gratulerer, jeg gratulerer! Der er i vore Dage ingenting saa godt som at have en retskaffen Fortid at bede om Forladelse for. Hatten i Haanden og saadan et Par undskyldende Ord paa Læben . . . det er akkurat, hvad der skal til for at gøre Karriere i disse Tider. Trøst dig derfor! Du vil saamænd ogsaa nok engang blive Ridder ved Nytaarskuren, kgl. Hof-Dikkedant eller noget andet stort!»

Uden at lade sig paavirke af Jørgens Fornærmelser svarede Thorkild roligt:

«Er det dig virkelig ganske umuligt at forestille dig, at man kan skifte Standpunkt uden at lade sig lede af andet end Beregning og lav Egennytte?»

«Beregning? Egennytte? Hvem taler om det? Var det endda saa vel! Det vilde i hvert Fald smage lidt af Mandfolk! . . . Nej, det er slet og ret det ynkelige Pjalteri, der ligger jer i Blodet, Børnlille! Det er Patteflasken og Familjevarmen og Tanternes rare Klap

paa Kinden, som bliver ved at kilre jer i Kroppen. I kan ikke i Længden undvære Onkel Peters og Tante Malles Anerkendelse. Det er Sagen! — Det er det, der er det trøstefulde ved vore gevaltige, danske Radikalere; de falder altid hurtigt og sikkert tilbage i Tante Malles Arme!»

«Ja, dette med Fejgheden og Hykleriet er nu en Gang bleven din fikse Ide,» sagde Thorkild stille smilende. «Du vil slet ikke forstaa, at der kan være en anden og dybere — eller højere — Aarsag til den Tilbagevenden til de gamles Kunstideal, som for Resten ingenlunde alene hos os men over hele Evropa — —»

«Ja vel!» afskar Jørgen ham brat Ordet. «Jeg kender det! Ganske sahlmannsk! Et nyt Ideal hver Uge. Man skifter Anskuelser, ligesom man skifter Skjorte. Har man gjort Lykke i een Forklædning, forsøger man sig med en ny. En Digter, en Kunstner er en Gøgler, en Charlatan, en Badutspringer, der vender Vrangen ud paa sig selv til et højstæret Publikums Forlystelse! . . . Er det den Filosofi, der har gjort dig tummelumsk i Hovedet! Er det de mageløse Kunstprinciper, du for Øjeblikket tilbeder?»

«Her er slet ikke Tale om Principer eller Anskuelser. Aldeles ikke! Tværtimod! I vore Dage, da enhver Bonde har en fiks og færdig Mening, en grundmuret Anskuelse om alle Ting mellem Himmel og Jord, kan vi andre vistnok tillade os den Visdom ingenting at mene. Det turde vel i det hele være udviklede Menneskers Forret at kunne nøjes med i Beskedenhed at iagttage Livet, anstille Betragtninger over det, idet højeste dunkelt at ane dets Hensigt og Maal! . . . Det er netop i mine Øjne Sahlmanns store Fortjeneste, det bedste Bevis paa hans Geni, at han før nogen anden derhjemme sagde sig løs fra alt Principrytteri og lod sin Pegasus tumle sig frit, hvor den selv

lystede, i Stedet for at binde den som Trækdyr for Tidens sociale, politiske eller moralske Omnibus.»

«Ja vist . . . jeg kender jer, Kæltringer!» sagde Jørgen; han var standset midt paa Gulvet med Hænderne i Siden. «Hele Romantikens Katekismus i nyt Oplag! At se og tænke klart, — det er Tegn paa Dumhed! At kalde sort for sort og hvidt for hvidt — det er Mangel paa aandelig Overlegenhed! Derfor op med Løgn og Gøgl og Svulst og Humbug! Hvad rager det jer, at Millioner af jeres Medmennesker dør af Sult, at Friheden trædes i Støvet, at Sandheden kværkes? I er raske Svende, der rider paa jeres Pegasus op paa de blaa Bjærge og drikker Dus med Guder og Gudinder! Hyp! Hyp! Tiden tørster efter Skønhed! Tiden tørster efter Glæde! . . . Er det ikke saadan, det nye Stikord hedder?»

«Jo — netop!»

«Netop, ja! Og straks er I Taskenspiller-Kunstnere ved Haanden som Publikums adrætte Kellnere. En Gang Glæde — væs'artig! Ønsker Herskabet Skønhed — om to Minutter! Og Publikum er henrykt, og Kellneren faar et Ridderkors i Drikkepenge!»

«Hør, jeg synes oprigtig talt —» begyndte Thorkild.

Men Jørgen, der nu atter vandrede frem og tilbage over Gulvet med larmende Skridt, lod ham ikke komme til Orde.

«Det forundrer mig forøvrigt slet ikke, at der tørstes efter Skønhed for Tiden! Paa ingen Maade. Det er en Tørst, der svarer til den, som den forhærdede Drukkenbolt føler Morgenen efter en Rus. Vi taaler ikke længer at være nøgterne. Det er efterhaanden bleven vor Natur imod at være ædru. Saasnart vi begynder at vaagne til Selvbevidsthed, til klar Forstaaelse af vor Elendighed, ækles vi og forfærdes. Vi tør ikke se den uhumske Pøl, som vi i vore Delirier har sølet os ned i. Vi maa straks igen

bedøve os, finde Glemsel i nye Orgier. En Snaps! En Snaps! . . . Og til en saadan Nederdrægtighed, til et saa fejgt Forræderi mod Livet, mod Fremtiden, mod dine, mine, alles Efterkommere, har du ladet dig trække med, — du! — du! — du!»

Han var atter standset midt paa Gulvet og udstødte sine sidste Ord som en Kanon sine Projektiler. Henne ved Vinduet havde Ursula ubemærket rejst sig. Hun stod nu henne ved Siden af Kaminen, med begge Armene lagt op paa dennes brede Marmorgesims, og stirrede herfra ufravendt paa Jørgen med et mørkt, bange Blik.

Thorkild var bleven lidt rød. Efter et Øjebliks Overvejelse svarede han meget stille og noget usikkert:

«Jeg indrømmer dig, jeg skylder dig en Forklaring. Men du har ikke villet lade mig tale ud. Jeg vilde sige, . . . det forekommer mig, at du, som saa ofte ivrer mod vor Tids Afgudsdyrkelse, . . . at du selv i høj Grad er forfalden til samme Svaghed, nemlig saasnart Talen bliver om Fyldestgørelsen af de Krav, hvori nu du ser Menneskenes Lykke og Velfærd befæstet. Jeg tror f. Eks., at du — og jeg selv og saa mange i vore Dage — i høj Grad har overvurderet baade Fattigdommens Byrde og det Gode, som den saakaldte Frihed vil kunne forskaffe Menneskeheden. Jeg kunne tænke mig Øjeblikke, da jeg misundte selv en Slave i hans Lænker og følte mig fattigere end den, der ikke har Tag over Hovedet . .»

«Hvad mener du? Du har nok ogsaa lagt dig den nymodens, dunkle Orakel-Jargon til, kan jeg mærke.»

«Jeg synes dog, jeg udtaler mig ganske klart. Jeg mener, . . . jeg har lært at tro paa en Lykke, for hvilken jeg med Glæde bortgav den mest uindskrænkede Frihed, den kongeligste Velstand, ja selv det daglige Brød. Og jeg tror . . . ja, jeg veed, at

man i Livet kan møde Sorger og Skuffelser, der nager værre — langt værre — end baade Sult og Kulde.»

«Hvad er det for Sorger, om jeg maa være saa fri at spørge?»

«Behøver du virkelig at spørge? Se dig dog om! . . . Gaa ned ad en Gade og betragt de Ansigter, du der møder. For hvert et, der er mærket af Næringssorg, Tvang eller anden ydre Vold, vil du finde ti, ja tyve, hvori du kan læse som i en aaben Bog om den tusendartede indre Kummer, der hærger Menneskene, uden Hensyn til Rang og Stand, ja, som maaske føles allerstærkest af dem, hvem Livet tilsyneladende har været mest gavmild imod . . . Kærlighedssorger, Forældrebekymringer, Ensomhedsfølelse, Livslede, Frygten for Døden, Frygten for Livet . . . hvad veed jeg!»

«Sludder! Dersom det, du der nævner, ikke skyldes et af Skæbnens uafvendelige Slag, som et aandeligt sundt Menneske altid hurtigt rejser sig efter, saa er det bare forkvaklede Naturers hysteriske Lamenteren . . . Misfoster-Følelser, som jeg ikke har Spor af Medlidenhed med. Et frit og sundt Menneske har ingen anden alvorlig Bekymring end for sin Frihed og for sin Sundhed. Frihedstrangen, Selvopholdelsesdriften — det er Menneskets Urfølelse, det er Sjælens Rygmarv; det er den — og den alene — hvorpaa Liv og Død beror.»

«Jeg tror, du har fuldstændig Uret. Livets sande Værdier stammer fra en dybere og renere Kilde. Det, der løfter Mennesket op eller slaar ham ned, det er de store Stemningsbølger, der gaar gennem Sjælen og vækker Evighedsanelserne i os . . . det er Kærlighed, Længsel, Skønhedsglæde, Erindringens Vemod, Fantasiens Lyst — kort Tilværelsens søde eller smertelige Lyrik. Derfor er ogsaa den alene en værdig Genstand for Kunsten . . . det har netop Renaissancemestrene set og følt stærkere end andre, og det er

derved, de har faaet deres store og uvisnelige Betydning for Menneskeheden.»

«Ja, der har vi det igen! Renaissancen . . . det er den, vi skal efterligne! Den skal vi se op til! . . . Som om det ikke netop er Renaissancekunstens Aand, det er det raadne Lig, vi sejler med i Lasten og aldrig kan faa overbord! . . . Men det har hævnet sig! Se paa vor Tids Kunst! I vort Aarhundrede, da Menneskeaanden paa alle Omraader har fejret Triumfer som ingensinde før, er alene Kunsten sunket ned til den forsmædeligste Ynkelighed. Og hvorfor? Hvorfor? Ja — se dig om! I en Tid, da det bryder og brænder paa alle Kanter, saa hele Jorden ryster . . . i en Tid, da et gammelt Aartusende med Tordenbrag gaar i Graven og et nyt fødes . . . hvor er saa Kunstnerne? Hvad beskæftiger Malerne, Digterne, Billedhuggerne? Gaa op paa vore Udstillinger! Slaa op i Katalogerne! En ung Pige, der lugter til en Rose. En gammel Kone ved en Spinderok. Maaneskin i en Have. En Nymfe i en Skov. Hvad mener du? . . . Og Digterne? Er de gennemgaaende stort bedre? Læs deres Bøger! Se paa din Ven, den store Sahlmann! Kærlighedsvers, Kærlighedssuk, Kærlighedvaas. — — Og til en saadan Nedværdigelse af Talentet, af Kunsten, hvis Kald det er at lovsynge og lavrbærkranse Menneskehedens Martyrer, at forbande, piske, brændemærke dens Tyranner, Skurke og Narre . . . Kunsten, som skulde være Tidens «Lyre og Sværd», den sande *vox dei*, der bragte Guds Dom fra Menneskeslægt til Menneskeslægt — — aa, jeg gider ikke snakke mere! Det er for lumpent, for ynkeligt, for forargeligt — — Nej, nej!»

Han kunde ikke tale mere for Ophidselse; Ordene blev siddende i hans Strube. Han gjorde blot en voldsom Bevægelse med Armen for at afskære al Modsigelse og gik saa hen til Vinduet, hvor han blev

staaende — kæmpende med sit Sindsoprør — og saae ud.

I flere Minutter var det dødsstille i Stuen. Gennem den aabenstaaende Altandør hørtes Gadesælgernes Raab nede fra Torvet og Kvidret af Fuglene oppe paa Taget.

Endelig rejste Thorkild sig.

«Jeg tror ikke, det nytter at fortsætte denne Samtale,» sagde han med dæmpet Stemme.

«Det tror jeg heller ikke,» svarede Jørgen kort.

Atter Stilhed.

«Ja, saa vil jeg . . . saa vil jeg blot sige dig Farvel.»

«Farvel,» sagde Jørgen som før uden at forandre Stilling.

Thorkild tøvede endnu et Øjeblik. Men da Jørgen stadig ikke gjorde Mine til at forlade Vinduet, vendte han sig til Ursula. Hun stod henne ved Kamingesimsen, med begge Albuerne støttet paa dens Kant, og holdt Hovedet mellem sine Hænder.

«Farvel, Frue!»

Men ogsaa Ursula blev staaende og saae ikke paa ham. Hun besvarede blot hans Hilsen med en næsten umærkelig Bevægelse af sine blege Læber.

Thorkild betragtede hende med en Studsen, der efterhaanden gik over til dyb Bestyrtelse. Han forstod, at hun nu atter fuldkommen var i Jørgens Vold. Han bøjede Hovedet, og mens hans Ansigt fortrak sig i Smærte, forlod han stille Stuen. Det kunde høres derindefra, hvordan han lukkede sig næsten lydløst ud af Forstuedøren — saadan som man gør det, naar der er en syg eller et Lig i Huset — og steg langsomt ned ad Trapperne.

Jørgen vendte sig fra Vinduet, gik to Gange frem og tilbage i Stuen, idet han snakkede med sig selv, og

satte sig derefter ned paa en Stol med Hænderne for Ansigtet.

Ursula havde ikke rørt sig. Endnu en Stund blev hun staaende ubevægelig, aldeles hensunken i sig selv. Endelig løftede hun Hovedet og gik med langsomme Skridt over Gulvets bløde Tæppe hen til Jørgen. Her standsede hun og lagde tavs Haanden paa hans Skulder.

Han foer sammen og saae op. Han havde næsten glemt hendes Nærværelse.

«Hvad er der?» spurgte han haardt.

«Jørgen . . . Lad os tale sammen!»

«Hvad vil du mig?»

«Vil du sige mig, Jørgen . . . hvordan er du bleven — saadan som du er?»

«Hvad mener du? . . . Man bliver vel det, man er født til. Nogle kommer ranke til Verden, andre pukkelryggede. I vore Dage fødes der flest af de sidste.»

De tav atter begge.

«Jørgen,» sagde saa Ursula, hun stod endnu med Haanden paa hans Skulder og saae mod Gulvet. «Fortæl mig noget om dig selv. Det er saalænge siden, du har gjort det.»

«Hvad skulde jeg fortælle?»

«Fortæl mig, hvordan . . . hvornaar du fik de Meninger, . . . de Tanker, som du nu har. For du kan dog ikke altid have haft dem, Jørgen.»

«Det er en besynderlig Interesse, du pludselig faar for mig og mine Meninger. Du plejede ellers at være hastig nok til at afbryde mig, saasnart jeg begyndte at tale om den Slags Ting! . . . For Resten har jeg jo fortalt dig om min Barndom og min Opvækst. Det er vel Forklaring nok.»

«Ja, — jo. Men sig mig, Jørgen . . . var der aldrig en enkelt Lejlighed, — var der ikke et bestemt

Øjeblik, — hvor du kunde mærke, at du fik det Syn paa Livet, som du nu har?»

Han svarede ikke straks.

«En bestemt Lejlighed?» sagde han omsider, hensunken i Tanker. «Aa jo, det var der vel nok.»

«Fortæl mig — fortæl mig det!» tryglede Ursula, pludselig ligesom vækket, og satte sig ned paa en Skammel ved hans Fødder. «Se, nu sidder jeg her! Du vil ikke støde mig fra dig. Du vil være god imod mig og fortælle.»

Jørgen havde drejet Hovedet, og først nu saae han rigtig paa hende.

«Du er saa bleg, Ursula! Du skulde vist hellere hvile dig lidt. Du er saa eksalteret, synes jeg.»

«Nej, jeg har det saa godt. Naar jeg blot er hos dig . . . bare jeg hører dig tale, har jeg det saa godt, saa godt. Og jeg er slet ikke eksalteret, Jørgen. Se, jeg smiler jo. Jeg er ganske rolig. Men jeg trænger saameget til dig; . . . og du vil jo nok lære mig, støtte mig, opdrage mig . . ikke sandt?»

Jørgen var atter sunken tilbage i sin mørke Tankefuldhed.

«En bestemt Lejlighed?» gentog han. «Har jeg aldrig fortalt dig om den Dag, da Fa'er blev fængslet midt i sin Skoletime?»

«Nej, Jørgen . . . fortæl mig det! Fortæl mig alt!»

Han tøvede endnu et Øjeblik. Han sad foroverbøjet med Albuerne støttet paa Knæene, begge Hænderne under Hagen, og saae stift frem for sig.

«Det er snart længe siden nu. Jeg var fjorten Aar den Gang og gik til Præsten. Fa'er var netop kommen i Embede; han havde før bare været Hjælpelærer hos en gammel Degn i Østjylland, hvor han altid havde været paa Kant med sin Præst og Egnens andre Avtoriteter. Præsten var et gammelt Svin, der stod i Forhold til Bøndernes Koner; Distriktslægen lod

Sognekassen betale Medicin, som de fattige aldrig fik; og naar Birkedommeren fik en Brik Smør eller et Par fede Ænder, saa saae han ikke saa nøje paa et Par Kæltringestreger! Og Fa'er var nu engang en Mand, der ikke kunde tie, naar der skete ham selv eller andre Uret. — — Saa var det, at den gamle Degn døde, og Skurkene fik Fa'er forsat til det Smule Kald derovre ved Ringkøbing, som han aldrig siden kom fra. Men heller ikke der glemte de ham! — Fa'er havde som Hjælpelærer været Bestyrer af Sognets Sygekasse, og nu paastod de, at han havde begaaet Underslæb med den. Midt i en Skoletime blev Fa'er arresteret; og da han ikke straks godvillig vilde følge, blev der for alle Skolebørnenes Øjne lagt Haandjern paa ham, og saadan blev han ført bort.»

«Men var din Fa'er da virkelig uskyldig?»

«Fa'er havde hellere hugget alle ti Fingre af sig end forurettet et Menneske for en eneste Skilling. Det var netop hans strenge Retskaffenhed, som Skurkene ikke kunde tilgive ham. Den brød jo Traditionen; derfor var han en «Oprører»! . . . Mo'er mente straks, at det hele maatte være en Misforstaaelse og ventede ham hjem igen samme Dag. Men istedetfor kom Politiet igen, tre Mand stærkt, og undersøgte alle Husets Gemmer. Alt blev gennemrodet, selv Mo'ers Person skaanede de ikke. Hver skreven Lap, der fandtes i Huset, ogsaa Fa'ers og Mo'rs Breve fra Forlovelsestiden, blev taget frem, gennemlæst Stykke for Stykke og gjort til Grin. Da de endelig blev færdige, slyngede den ene af dem Mo'er de Ord i Ansigtet, «at hun nu maatte belave sig paa at ligge alene et Aarstid». Saa gik de. Mo'er fik et Slagtilfælde; . . . hun havde aldrig været stærk og kom sig aldrig siden. — — Den Nat, mens jeg laa vaagen og hørte Moder hulke, gjorde jeg mig selv et Løfte . . . som jeg tror, jeg har holdt.»

«Og alt det er virkelig sandt, Jørgen?»

«Som jeg siger dig! . . . Men det er endnu ikke alt! Fa'er blev suspenderet fra Embedet, som det hedder; og da han havde Kreditorer, blev hans Bo erklæret fallit. Man var saa naadig at tilstaa os Henstand, og nogle af Egnens Folk tilbød os Hjælp; men jeg overtalte Mo'er til at afslaa alle Almisser. Man skulde dog ikke ovenikøbet have den Triumf, at vi blev nødt til at ty til Folks Barmhjærtighed! I otte Dage levede vi af gamle Brødskorper og Kartoffelskrællinger, som vi fiskede op af Svinetønden. Jeg skulde have været konfirmeret til Paasken men blev vist fra Præsten, fordi jeg havde slaaet Øjet ind paa en Dreng, der havde skældt min Fa'er for Tyv. Jeg fik alligevel Plads hos en Malermester i Nabobyen, og Mo'er gav sig til at sy for Folk . . . og saadan slog vi os igennem Sommeren over.»

«Men din Fa'er? Man gjorde ham dog Afbigt? Han fik da Oprejsning?»

«Afbigt? De maatte naturligvis frikende ham tilsidst — «paa Grund af manglende Bevis», som det hed. Men han sad i Arresten i et halvt Aar, og Tyvenavnet blev hængende ved ham, saa længe han levede. Det nedbrød hans Modstandskraft, og da Mo'er døde og han blev ene, søgte han sin Trøst der, hvor saamange finder den. Jeg anklager ham ikke derfor! Og jeg gjorde det endnu mindre, da jeg var ung. Jeg saae i hans Liv et enestaaende Martyrium. Men jeg fik hurtig Erfaring for det modsatte! Jeg lærte snart, at Fa'ers Lod netop var de retskafnes sædvanlige. Man har at bøje Nakken under Tyranniet, at tie og taale . . . eller man stødes ned i Mørket som et urent Dyr!»

Han tav.

Som en Søvngænger sad Ursula paa sin Skammel

med Hænderne fast foldede i sit Skød, og stirrede ud i Luften.

«Jørgen», sagde hun næppe hørligt. «Jeg tror, jeg føler som du.»

«Ja, saadan siger du idag! Imorgen, naar du er i en anden Stemning, har du igen glemt det.»

«Nej, nej,» — hun løftede den ene Haand og strøg sig langsomt hen over Panden. «Det er, som om jeg vaagnede af en lang, lang Søvn. Jeg ser alting saa klart. Alting forstaar jeg nu . . . ogsaa mig selv. Ja, for nu veed jeg det . . . jeg har tænkt og følt det altsammen før. Jeg har blot ikke forstaaet det før nu. Du har lært mig det! . . . Ja, saadan er det! Mange Gange derhjemme, naar jeg om Aftenen laa i min Seng, og jeg hørte Stormen tude, og Ilden lyste i min Kakkelovn . . . og naar jeg saa kom til at tænke paa, at der fandtes Mennesker, der i en saadan Nat ikke havde Tag over Hovedet og ikke det Brød, de skulde spise . . . jeg kunde da pludselig komme til at fryse i min varme Seng! jeg følte mig som en Tyv, der havde stjaalet en fattigs sidste Skilling, . . . ja, jeg ønskede, at Gud vilde straffe mig, at jeg selv vilde blive saa fattig og ussel, saa jeg maatte gaa omkring med bare Fødder i Sneen og synge ved Dørene for at tigge mig til det tørre Brød!»

Jørgen saae ned paa hende med et mørkt, haabløst Blik. Hendes Ansigt var bleven graablegt, Skyggerne under Øjnene næsten sorteblaa. Med eet rejste hun sig op og blev en Stund staaende ubevægelig med de fladt foldede Hænder pressede fast ind mod Øjnene.

«Ursula!» advarede Jørgen.

Men hun hørte ham ikke. Hun rev Hænderne bort fra Ansigtet, løsnede en Guldkæde, som hun bar om Halsen, og slængte den henad Gulvet.

«Der skal den ligge! Bort med alt Flitter nu! . . . En Usling, en Tøjte har jeg været til denne Dag — —!»

«Ursula!» raabte Jørgen truende og sprang op.

«Ja, jeg kommer! Jeg kommer!» næsten jublede hun ud, idet hun løsnede og bortkastede ogsaa Skildpaddeskammen fra sit Haar, saa dette faldt i mørke, blanke Bølger ned over hendes hvide Dragt. Saa udbredte hun Armene og stirrede ham imøde med store, lykkestraalende Øjne. «Her er jeg! Her er jeg! — Nu er jeg helt din! Fri, stærk og glad! Kom, kom — min Ven, min elskede! Nu skal vort Liv begynde! — Nu kan vi følges! . . . Fra Dør til Dør vil vi gaa . . . hos fattige og hos dem, der lider Nød . . . Haand i Haand, du og jeg . . . kom!»

Jørgen kunde ikke længer beherske sig.

«Ti stille!» tordnede han af al sin Kraft og knyttede Hænderne imod hende.

Der gik ved dette Udbrud et hæftigt Ryk gennem Ursula. Hun stirrede et Øjeblik ligesom forstenet paa ham. Saa tog hun sig til Hovedet; Kinderne blev pludselig røde, Øjnene lukkede sig, . . . med et lille Suk sank hun som en livløs Ting om paa Gulvet.

Jørgen tog hende i sine Arme og bar hende ind paa Sengen i Sovekammeret. Han troede, det var en af de pludselige Besvimelser, som hun i den sidste Tid havde været plaget med, og stænkede hendes Ansigt med Vand. Men da hun ikke vilde vaagne til Bevidsthed, og da han sporede en ejendommelig krampagtig Sitren i hele hendes Legeme, begyndte han for Alvor at blive forskrækket. Han aabnede Døren til Køkkenet og raabte:

«Annunciata! — — Skynd dig herind!»

— — — Nogle Timer senere drejede Etatsraaden ind i Via Purificatione; han vilde gøre sin Datter et Besøg. Som sædvanlig gik han et Par Gange frem og tilbage paa Fortovet, før han fik Mod til at gaa

derop. Saa smuttede han endelig ind ad Porten og steg langsomt og under stærk Aandenød op ad de mange Trapper. Da han omsider naaede op til femte Sal, blev han overrasket ved at finde Døren til Lejligheden paa vid Gab; og da han kom ind i Dagligstuen, sad den lille Annunciata her paa Hug i en Krog, aldeles fortvivlet og opløst af Graad.

«Hvad er her i Vejen?» spurgte Etatsraaden forfærdet.

Barnet strakte Armene ud imod ham med en teatralsk Bevægelse og raabte:

«Min Frue! . . . Min Frue!»

I det samme aabnedes Sovekammerdøren sagte, og en fremmed Herre traadte ud. Det var en i Rom bosiddende dansk Læge, som Etatsraaden godt kendte.

«Hvad er der i Vejen med min Datter?» spurgte han og rystede allerede over hele Legemet.

Lægen svarede undvigende. Han bad ham fatte sig, talte om en Hjærnelammelse, en Blodudtrædelse...

«Jeg vil se hende! Jeg vil se mit Barn!» raabte den gamle; og inden Lægen kunde forhindre det, styrtede han ind i Sovekammeret.

Herinde var Vinduesskodderne lukket til; Stuen var mørk. Kun henne ved Hovedgærdet af den store Himmelseng, hvor den tykke Portnerkone stod og puslede med nogle Klude, brændte et enligt Lys. Det flakkende, rødgule Skær faldt hen over Sengen, hvor Ursula laa udstrakt paa Ryggen — ubevægelig, voksbleg, med dybt indsunkne Øjne.

«Hun er død!» raabte han og kastede sig med et hjærteskærende Skrig ned ved Sengen.

«Ja, Herre, nu har den lille Frue udstridt,» søgte Portnerkonen at trøste ham. «Herren maa ikke tage sig det altfor nær. Vi vil alle bede for den lille Frue. Og den hellige Moder vil bede for hende. Saa faar hun det snart godt! . . . Hun kaldte saamænd

paa Herren i sin Dødsstund. Fa'er, Fa'er! blev hun ved at kalde. Jeg forstod det godt! Det var Herren, kun kaldte paa. Vi havde sendt Bud; men Herren var jo ikke hjemme, og det var rigtig sørgeligt. Den kære, rare Frue!»

Den gamle Fa'er rejste sig og saae sig søgende omkring. Henne i den mørkeste Krog af Stuen traf hans Blik Jørgen, der sad foroverbøjet med Hovedet i Haanden.

«Morder! Morder! . . . Du har dræbt mit Barn!» skreg han og styrtede sig med opløftede Arme hen imod ham. Men Lægen, der var fulgt med ind, lagde sig hurtigt imellem og holdt ham fast.

«Etatsraaden maa være rolig —» sagde han bydende.

Jørgen havde ikke rørt sig. Hans Tanker stod stille. Han forstod ingenting. Fortumlet, bedøvet søgte han forgæves at udgrunde den Gaade, det altsammen var ham.

* * *

Der var gaaet et Par Aar. —

Den lange Forfatningskamp i Danmark led omsider mod sin Afslutning. Vel var de stridende Parter endnu under Vaaben; men — trættet af Kampen — ønskede man paa begge Sider en Udjævning af Striden, en Forsoning. Særlig røbede Folkepartiet, der havde ligget under i dette aarelange Livtag, en stedse større Tilbøjelighed til at indgaa paa et Forlig, og det betragtedes af alle som blot et Tids- eller Etikettespørgsmaal, hvornaar den endelige Underkastelse skulde finde Sted.

Da hændte det, at det gamle Kongepar fejrede sit Guldbryllup, og med Iver greb Befolkningen denne

Lejlighed til at glemme alle Tvistigheder for i Enighed at kunne bringe Majestæterne sin Tak og Hyldest. Fra alle Landets Dele og fra alle Folkets Lag samlede Deputationer og Udsendinge sig som en Æresvagt om Tronens Fod. Den private Familjefest voksede ganske af sig selv, uden ydre Paaskyndelse, til en Begivenhed af historisk Betydning og blev en Slags Forsmag paa den store Forsoningsfest, man i Hjærtet længtes efter.

I flere Dage varede Festlighederne under en uhyre Tilstrømning af Tilskuere fra alle Evropas Lande. I henved en Uge nød den danske Hovedstad Æren af en Verdensstads Rang og Ry. Men aldrig havde den vel heller udfoldet en Pragt som i disse Løvspringsdage i Maj. Det var en Eventyr-By, bygget af Blomster og Flag. Og Vorherre selv sendte sin Sol til Højtiden og lod sin Torden salutere i det fjerne. Fanetog og Folkefester vekslede med Illumination og Fyrværkeri, og overalt, hvor det høje Guldbrudepar viste sig, venligt hilsende til alle Sider og med et glimrende Følge af fyrstelige Slægtninge, genlød Luften af Jubelraab, og mange Øjne stod fulde af Taarer. Der var Kongen og Dronningen af Grækenland, engelske Prinser og russiske Prinsesser, men først og fremmest Kongeparrets Svigersøn, Københavnernes Yndling, — den hvide Czar, Selvherskeren over alle Russere. Der genfødtes i disse Dage i saa mangt et bekymret Sind ved Synet af al denne Fornemhed en Fællesskabsfølelse, en Fædrelandsstolthed, en begejstret Tro paa Fremtiden, der mindede om Landets store Sejrs- eller Trængselstider. Selv de oprindelig lunkne, ja selv de modvillige og ligefrem modstridende blev uvilkaarlig revet med af Tummelen. Efter saa lange Tiders oprivende Tvedragt følte man sig ved denne kongelige Familjefest paany som broderligt samhørende, som et sluttet Folk, som Nation.

Dog . . . ikke alle. Nede i en tarvelig Kælderrestavration i en mørk og afsides beliggende Gade, borte fra Festlarmen, Blomsterguirlanderne og Illuminationen, sad en silde Aften et enligt Selskab omkring et Bord fuldt af tømte Ølflasker. Der var Jørgen Hallager og den unge, humoristiske Tegner Theobald, den fordrukne Journalist Hans Braage, en uhyggeligt udseende, benradmager Bogbindersvend ved Navn Reinald og endnu et Par haandværksagtige Personer. Desuden tre-fire Fruentimmer af utvivlsom Art.

Det var de sørgelige Rester af «Klumpen» — eller «Nattevagten», som den nu kaldte sig — forøget med et Par Medlemmer af det lille revolutionære Arbejderparti.

I denne smudsige, kun lidet besøgte Beværtning havde disse Sammensvorne deres sædvanlige Mødested; og særlig i denne Tid samledes de her regelmæssig hver Aften for at diskutere Festdagenes Begivenheder. Den fordrukne Journalist sad just med en lille Shagpibe under sin røde Næse og læste højt af Regeringsbladenes Festartikler; — men der var iaften ingen rigtig Klang i den haanende Latter, hvormed man nu og da afbrød Oplæsningen, og selv de bedste Vittigheder faldt døde til Jorden. Begejstringen ude i Byen havde denne Dag været ubeskrivelig. Endog bekendte, radikale Ordførere havde deltaget i Festtoget og Illuminationen.

Jørgen sad stum og sløv paa sin Stol og tømte ofte sit Glas. Hans røde Haar og Skæg voksede vildt ligesom i forrige Dage, og i det hele saae han temmelig medtaget ud. Men Tiderne havde ogsaa i enhver Henseende været ham ugunstige. For nylig havde han endog faaet et stort Billede af strejkende Arbejdere kasseret ved Foraarsudstillingen, uden at denne Begivenhed havde vakt synderlig Opmærksomhed hos Offentligheden. Man betragtede hans Kunst-

retning som forældet, og det store Publikum, som før havde beskæftiget sig saa meget med ham, fordi han vakte dets Forargelse, var efterhaanden bleven ligegyldigt for hans Billeders forøvrigt ogsaa temmelig ensformige Indhold. Derimod havde flere af hans forrige Venner og Elever i det forløbne Aar vundet sig et Navn, først og fremmest Thorkild Drehling. Hans Billede af den stormslagne Kyst med den spejdende Havmand havde Publikum i sin Tid modtaget med udelt Glæde, og Kritiken, særlig i de konservative Blade, der allerede den Gang længe havde bebudet Romantikens Genfødelse i Literatur og Kunst, havde hilst den unge Kunstner med den noget overdrevne Begejstring, hvormed den gærne forkyndte Omvendelsen af en Naturalist. Men endnu større Opsigt havde han i dette Foraar vakt, særlig blandt Kunstkendere, med et Billede af den protestantiske Kirkegaard ved Cestius' Pyramide i Rom — det Sted, hvor Ursula hvilede. Med gribende Virkning havde han ved Fremstillingen af de høje, mørke, alvorsfulde Cypresser og de lange, lige Rækker af hvide Marmorsten formaaet at fremmane Gravens og Dødens ophøjede Ro og ligesom ladet ane en ensom, hjemløs Sjæls dragende Længsel efter den evige Fred og Hvile.

Det svære, rødskjoldede Fruentimmer, der sad ved Siden af Jørgen med begge Hænderne mandhaftigt i Siden, var den forhenværende Naadlerpige fra Saksogade, som han i sin Tid havde kendt, og med hvem han nu havde genoptaget Forbindelsen, idet han fornylig endog havde giftet sig med hende. Hun sad i eetvæk og gabede, saa man kunde se hele Rækken af hendes ormstukne Tandstumper; og da Journalistens Oplæsning blev mere og mere søvndyssende, og da et Par af Selskabet virkelig var begyndt at sove, rømmede hun sig tilsidst og gav Jørgen

et Vink med sin ene Tommelfinger. Han nikkede samstemmende, drak ud af sit Glas og rejste sig. De andre fulgte straks Eksemplet. Det var ogsaa bleven silde. Værten maatte lukke dem ud af en Bagdør af Frygt for Politiets strenge Forbud mod Nattesæde.

Et Øjeblik efter stod de ude paa Gaden og tog som sædvanlig Afsked med «Klumpens» gamle Slagord:

«Hold Krudtet tørt, Kammerat!»

Jørgen og hans Kone skulde ud ad Vesterbrokanten. Med hinanden under Armen drev de ned gennem et Par mørke Smøger og naaede snart de flag- og blomstersmykkede Hovedgader. Overalt var der stille og tomt. Befolkningen var gaaet tidlig til Ro for at samle Kræfter til den næste Festdags Anstrengelser. Kun henne ved Raadhuset traf de et Par Elskende, der stod midt paa Torvet og interesseret betragtede en ejendommelig formet Sky, der som et tungt, mørkt Dyr drev hen under den lyse Sommernatshimmel. Den unge Mand havde opløftet Haanden og syntes indtrængende at forklare noget, medens den unge, mørkhaarede Kvinde lænede sin Kind mod hans Skulder i en Stilling og med et Blik, der fik Jørgen til at skudre i Nattekulden. Saadan plejede ogsaa Ursula at staa, naar hun betragtede noget smukt . . . Ursula, som nu sov den evige Søvn dernede mellem de høje, mørke, alvorsfulde Cypresser, under de lange, lige Rækker af hvide Marmorsten . . . Sludder! . . . som for to Aar siden blev begravet paa Kirkegaarden i Rom og nu raadnede op i en Kiste til 275 Francs.

Hans Kone vakte ham op af hans Betragtninger ved at sige:

«Du kan nu sige, hvad du vil . . . men det er ligegodt kønt, Jørgen.»

«Hvad for noget?»

«Alt dette hersens meget Flag og Grønt og Pynt. Det er saadan Poesi . . . ligesom paa et Teater.»

«Hør nu, Nalle . . . nu tror jeg, Gud hjælpe mig, at ogsaa du begynder at leve paa Tilværelsens Lyrik!»

«Lirik? Hvad er den a'?»

«Lyrik? Veed du ikke det, min Tøs! . . . Ja, hvad skal jeg sige? Det er Skønhedsdyrkelsens Røgelse, forstaar du! Det er saadan en Slags taaget Hjærnedunst, som fremkommer ved Svækkelse og mangelfuld Fordøjelse. En Lyriker, det er en Mand med en daarlig Mave!»

«Det er vist noget godt noget, du fortæller der!»

«Tror du? . . . Da skulde du ellers bide Mærke i den Ting, min Pige. Naar det kommer til Stykket, er det dog heri, hele Ulykken stikker. For det nytter ikke at nægte det . . . Idealisterne har for saa vidt Ret, og vi Socialister og Anarkister og Nihilister er nogen Torskepander. Det ser jeg for hver Dag tydeligere, at det er ikke Friheden, der kan hjælpe os; det er ikke Samfundet, det er galt fat med. Det er os selv . . . det er Mennesket, som der er gaaet Lyrik i, og det vil sige det samme, som naar der gaar Svamp i et Hus. Der bliver Børnene aldrig voksne, veed du! Der kan ingen Fremtid trives. Og det nytter ikke at lappe paa det. Hele Kasmarokken maa rives ned til Grunden; ikke en Flis af det gamle maa blive tilbage . . . der er ingen anden Redning! Det har Historien før vist Eksempel paa. — — Forstaar du, Nalle? Det er hverken nye Love, vi trænger til, eller ny Retfærdighed eller nye Verdensdele med nye Hjælpekilder, som man snakker saa meget om i den senere Tid. Hvad det gælder om, er at opdage et nyt Amerika i Mennesket selv, saadan en ukultiveret Plet, uden Fortid, uden Erindring, uden nogen Renaissance eller andet Efterladenskab fra gammel Tid,

hvor Svampen kan faa Næring og Trivsel — forstaar du?»

Han vedblev vidtløftig at udvikle denne Tanke, mens hans Kone tilkendegav sin Interesse ved en uafladelig, højlydt Gaben.

Endelig naaede de Hjemmet.

De boede ude i en af Arbejdergaderne i Matthæuskvarteret, oppe paa en Kvist med to Værelser, hvoraf det ene tjente baade til Dagligstue og Atelier. Her modtoges de af et lille, giftigt udseende, grønblegt Fruentimmer med et smudsigt Bind for det ene Øje, . . . deres Nabokone, der havde paataget sig at passe deres nu tre Maaneder gamle Søn under Moderens Fraværelse.

«Her er vi igen, Madam Hansen!» sagde Jørgen oprømt og gik straks hen til Vuggen for at se til Barnet. «Hvordan staar det til med den lille Rekrut!»

«Hvordan det staar til?» snerrede hun. «Hvordan skal det vel staa til med saadan et bitte Kræ, hvis Mo'er føjter om ved Nattetid værre end en Rendetøs. Han er saamænd først falden i Søvn lige i dette Øjeblik. Ellers har han ligget og skraalt, som om han havde en Kniv i Halsen, den Skøgeunge!»

«Bravo!» sagde Jørgen. «Det gør ligefrem godt igen at høre et Menneske med en Smule Galde!... For Resten skal De ikke ta'e Dem Ungens Vræl for nær, Madam Hansen! Niels Peter er allerede en durkdreven Gavtyv . . . han har bare villet styrke sin Fordøjelse. Han vil ikke være Lyriker, skal De se!»

«Man skulde saamænd tro, De havde studeret til Præst, saa mange Ord De altid kan finde paa,» vrængede Madam Hansen af ham og gik ud i Køkkenet, hvor Nalle havde givet sig til at rumstere med Kaffekanden.

Jørgen satte sig ned ved Vuggen og gav sig til at betragte det lille, blege Barn.

En kuppelløs Lampe stod og brændte paa Bordet og kastede et grelt Skær omkring paa Rummets kalkede Vægge. Her hang der fuldt op af Studier og færdige Billeder, i hvilke man forgæves vilde lede efter blot den allermindste Imødekommen af Tidens Smag. De yngre Kunstneres stedse stigende Trang til at idealisere havde hos Jørgen blot fremkaldt en fordoblet Lidenskab for Sanddruhed, en endnu strengere Fordring paa nøjagtig gennemført Naturtroskab . . . «Den sidste Mohikaner», som man overbærende kaldte ham blandt Kunstfællerne.

Han var selv fuldstændig klar over sin Stillings Haabløshed. Med melankolsk Resignation sagde han bestandig til sig selv, at han intet andet havde at gøre, end taalmodig og standhaftig at forblive paa den Vagtpost, hvorpaa Skæbnen havde stillet ham i denne mørke, tunge, dunstopfyldte Nat, som nu vældede ind over Menneskeheden. Derfor var han ogsaa dobbelt glad over, at Nalle havde skænket ham denne lille Niels Peter, der en Gang kunde blive hans Afløser, naar han blev gammel eller ganske fordrukken . . . saadan som han selv havde afløst sin Fader paa denne Post ved Sandhedens hellige Ild, og saadan som Niels Peter forhaabentlig ogsaa en Gang vilde finde sin Afløser i en anden lille Rekrut, og denne igen i en ny, — og saadan videre, indtil Morgenen atter gryede.

Madam Hansen kom ind igen fra Køkkenet, bandt et pjaltet Sjal om sin lille visne Krop og sagde Godnat.

«Godnat, Madam Hansen,» svarede Jørgen og løftede sit tunge Hoved. «Og Tak, fordi De var saa god at tage Dem af Rekrutten.»

«Aa, De med Deres Rekrut!» vrissede hun. «Hvad

skal det være godt til at kalde Barnet ved saadan et Navn. De skulde saamænd skamme Dem, Hr. Hallager!»

«Kan De virkelig ikke forstaa det, Madam Hansen? Og De er dog ellers en saa forstandig Kone . . . rigtig en af mine Folk! Var jeg ikke der gaaet hen og var bleven hængende ved Nalle, kunde jeg have haft Lyst til at gifte mig med Dem. For Nalle er dog lidt anstukken alligevel. Men De — ikke sandt? — De er ikke Spor af Lyriker. De kan glo op paa Skyerne uden straks at faa Flyvekrampe. De kan lugte til en Rose uden at faa ondt i Maven. De hører ogsaa til de udvalgte, som Vorherre har frelst fra den nye Syndflod for at forplante den sunde Menneskehed til kommende Slægter!»

«Hvad er nu det for noget Vrævl, De kommer med der?»

«Vrævl, Madam Hansen! Begynder De nu ogsaa at lægge Dem fine Talemaader til? Hvorfor siger De ikke længer rent ud Sludder og Vaas og Ævl? . . . Forstaar De ikke, hvad jeg mener? Jeg mener, at Idealisterne sgu alligevel har Ret! . . . Kan De huske, hvad det var, Advokaten sa'e den Gang? Han sa'e, at vi havde puslet altfor meget med Legemets Velvære og forsømt at holde Aanden frisk; derfor var der saa megen Bedrøvelighed og saa lidt Glæde i vor Tid. Det tykke Svin havde Ret! . . . Har det aldrig slaaet Dem, Madam Hansen, hvor løjerligt saa mange Ting har gestaltet sig her i Verden? Vi har lært at trække alle Tænderne ud af Gabet paa Folk og sætte nye ind i Stedet. Vi kan sprætte Maven op paa vore Medmennesker og skrubbe de betændte Tarme, saa Livet kan blive godt en Gang endnu. Vi har opfundet Plastre og Piller og Smørelser for alle mulige Slags Sygdomme, — men den kroniske Sjæleforkølelse, Tiden lider af, den Taaresnue og Hjærtesukskolik,

som tærer paa Menneskene . . . den er der endnu ingen, der har opfundet nogen Svedekur for. Eller hvad siger De om en Aareladning . . . saadan en rigtig kraftig? De er jo en Kvinde af Folket. De tror endnu paa Aareladninger, ikke sandt? . . . Og saa kan De endnu ikke forstaa, hvorfor jeg kalder Niels Peter en lille Rekrut? Har De da heller ikke lagt Mærke til, hvilket velsignet Gavtyvefjæs der allerede sidder paa ham? De skal se, han bliver nok til noget i Livet, naar han faar den rette Opdragelse. Han bliver et Stykke af det nye Amerika . . . Tror De ikke, Madam Hansen!»

Madam Hansen, der havde staaet og set paa ham med en Blanding af Medynk og Forbitrelse, værdigede ham ikke et Svar. Det var jo en fastslaaet Kendsgærning, at Hallager havde et Par Skruer løse.

«Godnat,» snøftede hun saa og vendte sig mod Døren.

«Godnat, Madam Hansen! . . . Og hold Galden flydende!»

DEN GAMLE ADAM

(AF MAG. GLOBS PAPIRER)

Jeg kom hertil iaftes lidt før Midnat. En stor, bleg Fuldmaane, omgivet af en hvidlig Taagering, spejlede sig i det metalblanke Bælt og kastede et feagtigt Skær over en Række hyggelige, højtliggende Smaahuse med tilhørende Frugthaver, hvormed Byen præsenterede sig fra Søsiden. I den yderste af Hytterne var der Lys, og Vinduerne stirrede ud i Maanedisen som to røde, søvndrukne Øjne.

Inde i selve Byen var alting øde og stille. I de to Rækker lave, okkerfarvede Huse, der danner Byens Hovedgade, var alle Gardinerne omhyggeligt nedrullede. Den sidste Lyd, der havde forstyrret Vægteren i hans Kælderhals, var Hotellets Omnibus, som rumlede over den toppede Stenbro med en Torden, der maatte have vækket selv de døde inde bag Kirkemuren i deres Grave. Oppe paa et maane beskinnet Tegltag over Kirkekoret sad to kærlighedsfulde Katte og messede. En tredje stod nedenunder i Skyggen og saae op paa dem, idet den misundelig slikkede sig om Munden.

Dette Syn mindede mig om, at jeg nu var kommen til Fyens Land, til Øen med det skælmske Valgsprog: Natten er vor egen. Og det blege, fede Maaneansigt, der sad deroppe i sin Præstekrave-Ring og

lyste sin Velsignelse over denne Danmarks frugtbare Paradishave, syntes mig pludselig at skotte hemmelighedsfuldt ned til mig, som om det havde Lyst til at betro mig alt, hvad det belurede dernede under duftende Humleranker og bugnende Æbletræer i denne korte, tyste Sommernatstime, hvori selv Lærkerne sover.

Ved min Ankomst her til Hotellet — et stort, nyopført «Badehotel» — fandt jeg alt slukket omkring paa Gangene og i Restavrationslokalerne. Hotellets Badegæster var netop gaaet til Ro, og jeg blev modtaget med en høflig men meget bestemt Anmodning om at gøre det samme. Af en Slags Slutter med Guldtresse omkring Kasketten blev jeg lukket ind i et lille, lyst ferniseret Rum med Brædde-loft og Bræddevægge, der uhyggeligt mindede om det Indre af et Klædeskab. Da imidlertid sørgelige Erfaringer har belært mig om, at jeg ikke er nogen Helt overfor saadanne myndige Folk, besluttede jeg stiltiende at finde mig i Arrestationen. Faa Øjeblikke efter laa jeg i Sengen.

Men trods Trætheden efter Rejsen kunde jeg længe ikke falde i Søvn. Rundtomfra trængte et ejendommeligt, puslende Røre ind til mig, — Lyden af Folk, der laa og snakkede i deres Senge eller var i Færd med at krybe i dem, og hvis mindste Foreteelser kunde høres gennem de tynde Bræddevægge med en Tydelighed, der ofte gjorde mig ganske genert. Lige ved Siden af mig — næsten som var det i min egen Seng — laa saaledes et Par unge Piger, der med den største Letsindighed strakte sig i deres Senge, klappede Tæpperne tilrette omkring sig, talte om Dagens Begivenheder og betroede hinanden Hemmeligheder . . . alt under denne hendøende Smaapludren og bestandig mere langtrukne Gaben, der minder om det søde Velvære, hvormed Fuglene

kvidrer sig selv i Søvn i deres Reder. Ved mine Fødder havde jeg et Par tamme Turister, kedsommelige Snakkemennesker, der beregnede Vejlængder og kritiserede Hoteltakster. Og lige under mig — aldeles som det kunde været i en til Klædeskabet hørende Skuffe — laa et Ægtepar, der endnu længe efter, at alle de andre endelig var falden til Ro, holdt mig vaagen ved et haardnakket Skænderi. Det var særlig Konen, der førte Ordet. Hun havde — paastod hun — aldrig villet være til denne Ravnekrog, men derimod de titusinde Gange sagt, at hun vilde til Skotterup eller Hellebæk og ikke smides saadan midt ud i den vide Verden for at plukkes som en Gaas. Aldrig nogensinde oftere skulde hun lade sig overtale til at forlade sit kære Hjem; hun kunde græde, naar hun tænkte paa, at hun havde været saa dum at give Afkald paa sine egne hyggelige Stuer og sin gode Seng for at ligge her mellem sammenskrabede Mennesker og paa en Madrats, som — det vilde hun dø paa — var stoppet med Ærteris.

Med et lunt Smil svøbte jeg mig ind i mit Tæppe, lykkelig over min Ungkarletilværelse, min Sommerfuglefrihed, mit flygtige Hjærtes altfor ofte miskendte Ubestandighed!

Men nu hændte det, som jeg egentlig vilde fortælle om. Netop som de stridbare Ægtefolk endelig var bleven tavse, og jeg selv falden hen i den salige, svævende Tilstand, hvori Sjælen ligesom i andagtsfuld Forventning banker paa Drømmelandets Porte, hørte jeg en kvindelig Stemme hviske kærligt lige ved mit Øre: «Sover du?» Jeg foer sammen og havde af Forskrækkelse nær udstødt et Raab. Men hurtigt gik det op for mig, at det maatte være en af de unge Piger paa den anden Side af Bræddevæggen, der kaldte paa sin Veninde; og denne Formodning

blev stadfæstet, da Stemmen et Øjeblik efter gentog sin Kalden.

«Er du vaagen, Gerda? . . . Jeg kan slet ikke sove.»

Jeg forholdt mig stille som en Mus. Heller ikke Veninden derinde svarede uden med en tryg Søvns dybe Aandedrag. Og da hørte jeg, hvordan den stakkels søvnløse vendte Hovedet paa Puden og med et langt, selvopgivende Suk lod sine trætte Arme synke ned paa Tæppet.

Jeg har altid en oprigtig Medlidenhed med Folk, der ikke kan sove. Jeg kender af Erfaring, hvad det vil sige at ligge Time efter Time og tumle med de overspændte Tanker og uhyggelige Forestillinger, der en saadan søvnløs Nat spøger i den feberhede Hjærne. Det er som at knuges af et Mareridt i vaagen Tilstand. Det er som afmægtig at kæmpe med et Genfærd af sig selv, et formummet Jeg, Sjælens natlige Skygge. Og dette dybe, dybe Kvindesuk derinde, denne ensomme, trætte Klage lød saa vaandefuldt i den store Nattestilhed, at jeg for Alvor blev bevæget.

Jeg var igen bleven lysvaagen, og en Strøm af Spørgsmaal satte min Fantasi i livlig Bevægelse. Hvem kunde denne unge Kvinde være? Og hvad var mon hendes Nød? . . . Kærlighed? Ja, hvad andet vel! Naar Skt. Hansurten knoppes, sukker det unge Hjærte efter Elskov som Marken efter Himlens Væde! . . . Var hun ung? Smuk? Naturligvis! Jeg kunde ganske tydelig se hende for mig, kunde levende forestille mig, hvorledes hun laa derinde med begge Hænderne under Nakken, udmattet, med Tæppet kastet tilside paa Grund af Varmen, det ene Knæ løftet, . . . næppe en Arms Længde borte fra min Favn, kun skilt fra mig ved en usselig Bræddevæg . . . venusblond, juno-yppig, med det opløste Haar bølgende ned over et Par

dejlige Arme og en halvblottet Barm . . . O mit urolige Blod! Mit altfor følsomme Hjærte!

Jeg bekender det ærligt, jeg blev forelsket . . . sterbens forliebt! Allehaande faunagtige Tanker foer i Bukkespring gennem min Hjærne. Jeg tænkte f. Eks. paa, om det ikke kunde gaa an at banke ganske sagte paa Væggen og hviske et lille Trøsteord ind til den skønne Ubekendte, — ja tilsidst gav jeg mig af gammel Vane til i Tankerne at forme Tiltalen paa Vers:

Hør mig, hulde Glut derinde!
Lad ej Timen gavnløs svinde!
Snart er Nat for Dagen vegen,
snart er Sol af Hav opstegen, —
Natten er vor egen!

Frygt ej, kælne Glut, en Stemme
født af Natten — — —

Til alt Held kunde jeg ikke i Hast finde et passende Rim paa Stemme, og under mine Bestræbelser herpaa faldt jeg uforvarende i en bombefast Søvn. Jeg rødmer ved at tilstaa det. Og jeg ser i denne Hændelse et nyt og endelig afgørende Bevis for, at jeg, dersom Guderne virkelig en Gang skulde bønhøre mig og gøre mig til Digter, i hvert Fald maa renoncere paa Lyriken.

— — —

Dette var Gaarsdagens Eventyr.

Nu sidder jeg og skriver ved et lille Bord under mit aabentstaaende Vindue, hvorfra jeg har en herlig Udsigt over den lille, langagtige Havn til Sejlløbet og de grønne og hvide Brinker ovre bag den modsatte Bred. Det er endnu tidligt paa Dagen; Klokken er ikke mere end syv. Nogle ledige Arbejdsmænd, et Par Skippere og en Toldbetjent staar dernede i smaa

Klynger paa Bryggen og holder Morgenpassiar. Af og til indfinder der sig en yngre Forretningsmand, der med opslaaet Frakkekrave og i broderede Morgensko balancerer fra Sten til Sten paa den saltduggede Kaj, kigger op til Skyerne, spytter i Vandet, henkaster med morgenforkølet Stemme et «G'moren, G'moren!» til de forsamlede og derpaa vender tilbage til sit Kontor.

Det vidner altsammen ikke om noget særdeles blomstrende Forretningsliv. Ude paa Molen flyder nogle tomme Kasser, og i Havnen ligger et Par smaa Skuder med Kul. I Luften kreser Svaler, og over mit Hoved hører jeg Duer kurre. Alt i alt: en ægte, hjemlig Spidsborger-Idyl, netop hvad Professor Jensen har tilraadet mig. I denne livsalige Fred maa mine Nerver da kunne blive stærke som Staaltraad.

Var den maaske ikke idyllisk, denne Scene, som jeg iagttog for lidt siden, da jeg stod og bandt mit Slips foran Spejlet paa Vinduesposten:

Ud fra den sortegraa Skybanke, der hviler over Bæltet, dukkede pludselig — ligesom født af Taagens Uvejrsskød — en bredbovet, grønmalet Smakke ind i Farvandet. Med slappe Sejl, Jollen vuggende bag i Kølvandet, og ligesom kløvende de hængende Skyer med sin Mastetop sneglede den ind imod Havnen under Brygge-Klyngernes opmærksomme Iagttagelse.

«Hvem Fanden er det med den Klyver? Naa, det er jo Martinsen! . . . Han kommer fra Flensborg af.»

I et Kvarterstid laa Skuden udenfor Indsejlingen og foretog her de ubegribeligste Manøvreringer, før den slap ind i Havnebassinet. Skipperen — en lille, gammelagtig Fyr med Straahat og Træsko — stod selv tilrors, mens en leddeløs Dreng sprang som en Abe omkring i Rigning og paa Ræling. Tilskuerklyngerne nærmede sig nu for at hjælpe til med For-

tøjningen; den vagthavende Tolder kom ud af sit Smug, Havnefogden af sit Kontor, og ned fra Gaden drev efterhaanden alle Slags Byesfolk — Haandværkere med deres Morgenpibe, Læredrenge og gamle Mo'erliller med Hankekurve under Sjalet — for at se, hvad der var paafærde.

I samme Øjeblik viste den første Badegæst sig paa en høj Stentrappe, der fra Hotellets Sidefløj fører ned til Bryggen. Det var en ældre Kavaler, der besværligt støttede sig til en ung Tjener med hvidt Slips. Selv var han kostumeret som til et Sommer-Karneval: Benklæder af hvid- og blaastribet Kadettøj, hvide Lærredssko, Stanleyhat med Myggeslør og brune Derby-Handsker. Paa det nederste Trappetrin standsede han et Øjeblik, satte den frie Haand i Siden, løftede Næsen i Vejret og saae sig velvilligt smilende omkring, som om det altsammen: Sundet, Havnen, Smakken, de sammendrevne Klynger og den abeagtige Skibsdreng, var et vellykket Arrangement af Hotelværten til Badegæsternes behagelige Morgenadspredelse.

— — Men jeg maa standse her. Jeg hører Frokostklokken ringe Menigheden sammen. Rust dig, min Sjæl! Nu gælder det om i Sværmen at finde min mystiske Sovekammerat!

Min Debut blev en komplet Fiasko. Hele Hotellet er i Opløsningstilstand paa Grund af Vejret. Man ænsede min Nærværelse saa lidt, at jeg for den Sags Skyld lige saa godt kunde være bleven hos min gamle Onkel i Aarhus. I de sidste otte Dage har de

nemlig ogsaa her haft Regn, og ikke andet end Regn. Og netop til idag var der berammet en stor Fællesudflugt af alle Hotellets Badegæster. Vognene var bestilte, Maden pakket, de lyse Toiletter holdt i Beredskab, . . . men Himlen bliver ved at surmule.

Under det forvirrede Frokostmaaltid skikkedes snart en, snart en anden af de unge Herrer ned til Havnen for at raadspørge Lodsen og de andre begede Orakler; og de, som vendte tilbage med blot mindste Smule Haab, blev modtaget med Jubel som Helte og tilviftet af de unge Damer. Særlig galdt dette en høj, bredskuldret Yngling paa en Snes Aar, hvem jeg lige fra Begyndelsen havde lagt Mærke til paa Grund af hans fremtrædende Væsen og afstikkende Sports-Negligé (rød Silkeskjorte og Bandolersko). Han synes i det hele at være Selskabets Løve og er unægtelig en ganske køn Fyr, forøvrigt en Søn af den bekendte københavnske Bygmester Ishøj og selv Arkitekt i Faderens Forretning.

Den unge Mand fik dog ikke lang Tid til at nyde sin Triumf. Netop som vi rejste os fra Bordet – i Døgnets kritiske Moment, Kl. 9 — rullede et Vandtæppe, lysere end de andre, men koldere, lumskere, ud over Bæltet. Samtidig hørtes en melodisk Susen i Hotelhavens Trætoppe, og lidt efter begyndte en stille, jævn Rislen, der ligesom en bønlig, Sagtmodighed paakaldende Stemme forkyndte den skrækkelige Vished: Dagsregn!

Der blev en frygtelig Fortvivlelse. Jeg mindes ikke ved nogen Ligbegængelse at have været Vidne til en saa almindelig og oprigtig Sorg. De unge Damer var utrøstelige og havde store Taarer i Øjnene; og rimeligvis opildnet af dette rørende Syn geraadede den unge Arkitekt i et Raseri som en virkelig Løve. Med vildt fortrukne Bryn og Armene sammenslyngede over det brede Bryst som en Kon-

ditorkringle stod han henne ved et Vindue og fik Haarene til at rejse sig paa de unge Pigers Hoveder ved at udstøde de ærerørigste Sigtelser mod Vorherre og Verdensstyrelsen. Ogsaa adskillige af de ældre Damer viste sig fornærmede paa de himmelske Magter, hvorimod Gubberne syntes forholdsvis fattede og trak sig tilbage til Restavrationslokalerne for yderligere at trøste sig.

Selv sidder jeg nu atter her indelukket i mit Klædeskab, mens Regnen suser ned udenfor mit aabne Vindue og af og til stænker en Draabe ind paa mit Papir. Ogsaa jeg er gram i Hu og har nogen Ret til at være det. Naar man en lang Vinter har kukkeluret mellem Biblioteksmidder og Bogstøv og endda ofret en gammel, døv Onkel den halve Del af sin Sommerferie, har man Lov til at tørste efter et fuldt Drag af «Livets rosenkranste Bæger» (Ovid: *Remedia amoris)*. End ikke min natlige Ubekendte har jeg kunnet hitte i den Guds Velsignelse af skønne Evadøtre, der denne Morgenstund yndefuldt omsvævede mig. En Stund forfulgte mit søgende Blik en nitten-tyveaars, meget smuk Blondine, højvoksen, rank, navnlig med en blændende Hals, som hun bar blottet ned til Kravebenet. Dertil en Nakke — o! Hun lignede en ung Dronning, ogsaa i sin Optræden, der tydeligt bar Vidne om, at hun var vant til at befale og beherske. Jeg blev straks ikke saa lidt forelsket i hende og haabede her at have fundet min efterstræbte skønne . . . dog kun, indtil jeg hørte hendes Stemme. Den var tør og usympatisk, kunde slet ikke taale Sammenligning med min Ubekendtes ømme Duekurren.

Forresten har jeg fornyet et Bekendtskab her, nemlig med Assessor Tofte i Kriminalretten, — i sin Tid særlig omtalt i Anledning af de frørupske Barnemordssager. Dette Bekendtskab har sin ejendomme-

lige Historie. For fjorten Dage siden, da jeg rejste fra København over til min gamle Onkel i Aarhus, stod jeg kort før Skibets Afgang i min sædvanlige Ensomhed oppe paa Agterdækket og saae ud over den Mængde Mennesker, der ved en saadan Lejlighed altid indfinder sig paa Kvæsthusbroen for at tage Afsked med bortdragende Slægt og Venner. I dette brogede Mylr lagde jeg særlig Mærke til en lille Gruppe, der stod tæt under mig, umiddelbart ved Bolværket — en høj, mørkladen Dame med to Smaadrenge ved Haanden. Lige over dem, lænet ud over Skibets Ræling, stod Assessor Tofte, hvem jeg kendte af Udseende fra Gaden, — de andre var hans Hustru og Børn. Sjælden har et Menneske ved første Øjekast indgydt mig en saadan Sympati, ja Ærefrygt som denne Moder, der stod der i en enkel mørkegraa Spaseredragt og holdt om sine Drenge med fast Haand. Egentlig var hun vel ikke smuk; dertil var Trækkene for uregelmæssige og grove. Ikke heller var hun længer helt ung; over hvert Øre saaes en smal Stribe Sølv i det mørke Haar. Men de sorte, dejlige Øjne straalede af en aandelig Sundhed, et ungdommeligt Livsmod, et saa varmt og rigt Hjærtelag, at man uvilkaarlig i Tankerne lykønskede baade den Mand, der havde vundet en saadan Livsledsagerinde, og de to Smaagutter, der havde faaet en saa prægtig Moder at slægte paa. Den ene af Drengene — den yngste — var en djærv, solbrændt, mørkøjet lille Purk, Moderens udtrykte Billede. Den anden var lidt bleg og opløben og syntes benauet over, at Faderen skulde rejse.

Jeg kunde ikke faa mine Øjne bort fra denne Gruppe. I Modsætning til alle de andre rejsende og disses afskedtagende Slægtninge, der ikke kunde blive færdige med deres støjende Omfavnelser og Kys og Formaninger, vekslede Assessoren og hans

Hustru kun Smil og smaa Nik. Selv da Skibet endelig lagde fra, og Kajen forvandledes til en Skov af viftende Lommetørklæder, blev de begge staaende lige rolige og fulgte blot hinanden med Blikket. Men der var i disse tavse Hilsner, i denne stilfærdige Afsked en langt inderligere Ømhed, et oprigtigere Vemod end i de andres Raab og strømmende Taarer. Først da vi var helt ude i Sejlløbet og ikke længer kunde skelne Ansigterne paa Broen, løftede hun rask sit Lommetørklæde, og Drengene svang deres Huer. Jeg stod tilfældigvis i dette Øjeblik lige ved Siden af Assessoren; og jeg lagde da Mærke til, at den høje, kraftige Mand, den hærdede Forhørsdommer, havde duggede Brilleglas.

Det er den Slags smaa, tilfældige Indblik i det ægteskabelige Eden, der kaster Uro og Tvivl ind i Hjærtet paa selv en saa gammel-forhærdet, 28-aarig Pebersvend som mig. Med en Blanding af Andagt og Misundelse betragtede jeg den lykkelige Mand, mens han under Sejladsen ned ad Sundet spaserede op og ned ad Dækket, øjensynlig uden at kunne faa sine Tanker fra de tilbageblevne derhjemme. Efter Aftensbordet, hvor jeg — jeg tilstaar, ikke helt tilfældigt — kom til at sidde ved Siden af ham, fik jeg Lejlighed til at yde ham en Tjeneste ved Cigartændingen. Vi kom derved i Snak og præsenterede os sluttelig for hinanden. Det viste sig da yderligere, at han ingenlunde er den Grobian, den offentlige Mening har gjort ham til, men tværtimod et elskværdigt, maaske lidt stejlt, men godlidende, paa Bunden vist endog meget følsomt, dansk Gemyt. Vi drak en Toddy sammen, og endnu længe efter, at de fleste andre af Skibets Passagerer var gaaet tilkøjs, blev vi siddende paa Dækket for at nyde Sejladsen over det bølgeløse Kattegat i den blikstille, pragtfulde Sommernat. Vi passiarede om mange Ting,

men jeg lagde Mærke til, at han med Forkærlighed ledte Samtalen hen paa Æmner, der kunde give ham Lejlighed til at omtale sine Børn eller fremdrage Eksempler, hentede fra hans eget Familjeliv. Han anede sikkert ikke, hvor dybt et Indblik han ved forskellige af sine Udtalelser gav mig i sin huslige Lykke. Og jeg sad der ved hans Side og blev bestandig mere tavs under en inderlig melankolsk Følelse af, hvor tom og glædeløs min egen ensomme Bogorms-Tilværelse var ved Siden af denne Mands.

Ved Ankomsten til Aarhus skiltes vi. Han skulde se at finde sig et passende Badested, hvor han kunde komme til Kræfter efter en haardnakket Influenza. Ved Afskeden trykkede han mig hjærteligt i Haanden og udtalte Haabet om et snarligt Gensyn.

Jeg er unægtelig derfor bleven noget forbavset over den Maade, hvorpaa han idag modtog mig — halvt afvisende, halvt forlegen. Det var næppe nok, at han vilde erindre vort forrige Møde, og hele Formiddagen har han omhyggeligt undgaaet mig. Det er næsten, som om jeg kommer ham til Ulejlighed her, og jeg kan kun forklare mig hans Opførsel som et Udslag af den Reaktion, der undertiden indfinder sig hos Folk, som ved en enkelt Lejlighed, paavirket af et Øjebliks Stemning, har ladet sig henrive til en større Fortrolighed, end det egentlig ligger for deres Natur. Saaledes havde jeg engang en gammel Faster, der en snefuld Julenat, da jeg tilfods fulgte hende hjem til hendes Bolig paa Kristianshavn, ganske uopfordret betroede mig sin Ungdoms romantiske Kærlighedshistorie og siden den Tid ikke kunde taale at se mig for sine Øjne. En lignende Metamorfose maa rimeligvis være foregaaet her. Eller . . . o, Himmel! — der gennemfarer mig en Tanke, der faar Haarene til at rejse sig som Børster paa mit Hoved. Det falder mig ind, at da

jeg imorges traadte ind i Spisesalen, stod Assessoren just, øjensynlig meget interesseret, i Samtale med den føromtalte unge Dame med den smukke Hals. Og senere — efter Frokosten — saae jeg dem følges fra Verandaen ned i Haven under samme Paraply. Det kan da ikke være tænkeligt, at den gode Hr. Assessor gaar og agerer Ungkarl her? Skulde den ømme Ægtemand, den rørende Familjefader afsløre sig som den skinbarlige Don Juan? . . . *Tantaene animis coelestibus irae?* spørger den vise Vergil. Aa Snak! Saa grum kan du ikke være, o Eros!

Igen idag øser det Vande ned. Nu begynder jeg snart for Alvor at tabe Taalmodigheden. Skønt jeg højtideligen havde gjort baade mig selv og min Doktor det Løfte ikke at aabne en Bog i hele Ferien, har jeg i min Fortvivlelse givet mig til at oversætte en af Cajus Catullus' smaa Sommeridyller. Vil man have Solskin, maa man selv fabrikere det i dette nordiske Regnvejrsklima, hvor man burde fødes med Galosjer paa og en Paraply under Armen. Ikke engang har man her den sædvanlige Trøst, at Regnen i hvert Fald «er god for Landmanden». Fyens fede Jorder formelig svømmer i overflødig Væde, alle Vejene omkring Byen er ufremkommelige Moradser, Markerne drukner i lergult Vand.

Havde man saa endda ikke de mange dumme Tanker! Kunde man blot, som da man var Barn — og som sikkert en Gang ogsaa Voksne har kunnet det — fordrive Tiden med at sidde rolig med Næsen fladtrykt paa Ruden og glemme Verden og sig selv under en timelang, andægtig Beskuen af Regn-

draabernes Fald gennem Luften, af Skyernes skiftende Spejlbilleder i Stenbropytterne og af de buttede Edderkoppers livlige Leg under Tagskægget. Det er det moderne, nervøse Menneskes maaske allerstørste Ulykke, at det har mistet Evnen til den Selvfortabelse, den umiddelbare Naturfordybelse, der før var Sjælens Hvile og Husvalelse, dens Forsmag paa Salighedens Glæder. Nu drukner vi øjeblikkelig enhver Iagttagelse i Refleksion; vor Tanke er bleven et evigt klaprende Mølleværk, der straks formaler vore Indtryk, optrevler enhver Stemning og ikke taaler at staa stille. Derfor lider vi under en ørkesløs Regnvejrs-Ensomhed som denne. Uhyret forlanger Virksomhed, kræver Arbejdsstof. Og i vor Nød griber vi da enhver tilfældig Erindring, enhver ligegyldig Oplevelse og kaster i dets hungrende Gab.

Hvad kommer f. Eks. Assessor Toftes ægteskabelige Forhold mig ved? Er jeg maaske forelsket i hans Kone? Er jeg hendes Fader, hendes Broder, hendes Søn? Hvad i Himlens Navn rager det da mig, at Hr. Assessoren benytter sin ægteskabelige Ferie til lidt Flirt med en ung og ubestridelig meget smuk Pige, der synes at smigres af en saa fremragende Mands Kurmageri?

At det nemlig forholder sig saaledes, har jeg nu faaet det eklatanteste Bevis for. Igaar Aftes — er det virkelig ikke længere siden end igaar? — havde Hotelværten arrangeret en lille Dans i Spisesalen for at trøste i Anledning af Regnvejret og den opsatte Skovtur. Ikke alene Hotellets egne Beboere men ogsaa de andre Badegæster, der har Bolig omkring i Byen, var bleven indbudte. Salen var pyntet, Damerne i klare Sommerfugletoiletter; det hele tog sig nok saa nydeligt ud. Selv deltog jeg ikke i Dansen men opholdt mig henne i en Vinduesfordybning, hvorfra jeg kunde overse hele Salen.

Da min Mistanke nu en Gang var bleven vakt, fulgte mine Øjne naturligvis med særlig Agtpaagivenhed Assessoren og hin unge Dame — Frk. Carlsen hedder hun forresten og skal være Datter af en Lommeprokurator i en eller anden jysk Ravnekrog. Hun bar en søgrøn, dybt nedskaaren Musselinskjole og saae — det maa erkendes — underjordisk dejlig ud. Jeg forstaar for den Sags Skyld meget godt, at man kan betages af hende, endskønt jeg ingenlunde goûterer hendes raske, næsten uopdragne Væsen, der smager mig for meget af Provinsen. Saaledes har hun en højst stødende Maade at betragte en Herre paa, naar han bliver præsenteret for hende. Straks synes hendes skarpe, blaagraa Øjne at sluge vedkommende med Hud og Haar og derpaa foragtelig at spytte ham ud igen. Men det er just Ulykken, at alt klæder en smuk, ung Kvinde. Endog Uvornhed og Frækhed forhøjer blot hendes Tiltrækningskraft.

Det har da heller ikke været vanskeligt at opdage, at Assessor Tofte ingenlunde er den eneste, hvem denne duftløse Glimmerblomst har sat Fluer i Hovedet. I det hele tog jeg ikke fejl, da jeg straks igaar syntes at vejre Erotik i Luften her paa Hotellet. For sligt har jeg en utrolig fin Næse! En anden af hendes Tilbedere er den unge Arkitekt Ishøj, der optræder her som en *Orlando furioso* og ved enhver Lejlighed paa den latterligste Maade flager med sin Lidenskabelighed. Som et bloddrukken Rovdyr omkreser han overalt den Skønne og taaler næsten ikke, at andre kommer i hendes Nærhed. Det er ubegribeligt, at hans Opførsel ikke vækker Anstød. Men han synes nu engang at være bleven Kælebarn her. Navnlig kan man høre Fruerne hviskende fortabe sig i Lovtaler over ham.

Men det var Ballet, jeg vilde fortælle om. Henimod Dansens Slutning blev der foreslaaet den gam-

meldags «Stoltur», der bestaar deri, at en Dame anbringes paa en Taburet midt paa Gulvet og her af den opførende Herre faar overleveret en lille Kurv, en Blomst og en Ring. Hendes egen Kavaler fremstiller derefter for hende trende Herrer, mellem hvilke hun har at fordele sine Gaver, idet hun med Ringen betegner den, hun vil danse med. Denne Tur fængsler altid i høj Grad Opmærksomheden i en Balsal og er heller ikke ilde opfunden. Den tilsteder Damerne at udfolde et endog meget vidt drevet Koketteri og giver Herrerne Lejlighed til at lægge forskellige klædelige Egenskaber for Dagen, saasom Taknemlighed, Ridderlighed, Resignation. Heller ikke ved denne Lejlighed forfejlede den sin Virkning; og da det blev Frk. Carlsens Tur at sidde paa Dommersædet, opstod der formelig Spænding i Salen. Jeg veed nu ikke, om det skyldtes et Skælmeri af hendes Kavaler, eller det virkelig var en Tilfældighed; nok er det: af de tre Herrer, der fremstilledes for hende, var Assessoren den ene, Arkitekten den anden; — den tredje var en blond Løjtnant, hvis Navn jeg ikke kender. Som jeg havde ventet det af den overmodige Provinsdronning, drev hun sit Koketteri ud over alle tilladelige Grænser, spændte de tre Herrer paa Pinebænken saa længe, at der nær var bleven Utaalmodighed i Salen. Endelig rakte hun langsomt Blomsten til den blonde Løjtnant. Saa tøvede hun atter en Stund, som om hun endnu en Gang maatte raadføre sig med sit Hjærte, gav derpaa Kurven til Arkitekten, Ringen til Assessoren og rejste sig samtidigt med en hastig Bevægelse. Folk morede sig derover og lo, Musikken spillede op, og Gulvet fyldtes atter med dansende

Gud skal vide, at jeg er intet mindre end snerpet! Mine Venner beskylder mig endog for at hylde altfor frie Anskuelser om Forholdet mellem

Kønnene og de ægteskabelige Forpligtelser. Dog skal jeg ikke nægte, at jeg følte en lille Prikken i Hjærtet ved Synet af den uforstilte Henrykkelse, der afspejlede sig i Assessorens skæggede Ansigt, da han dansede ud med sin Erobring. Endda rent bortset fra hans Forhold som Ægtemand, saa forekom det mig, at denne Glæde ved at kunne triumfere over en ung Fyr som Arkitekten ikke var en Mand i hans Alder og Stilling ganske værdig. Desuden holdt han sin Dame næsten upassende tæt ind til sig under Dansen og fløj afsted med hende over Gulvet som en forelsket paa tyve Aar. — Dog, det var ikke alt.

. . . . Men jeg glemmer noget. Da Arkitekten havde modtaget sin Kurv, stod han et Øjeblik med sænket Hoved og fulgte sin begunstigede Rival med et Blik som en ung Tyr, der ser rødt for sine Øjne. Pludselig kastede han Kurven fra sig og styrtede ud af Salen. Der blev almindelig Bestyrtelse. Et Par Damer skreg op, og paa deres Bønner ilede nogle Herrer efter ham for at hindre en Ulykke. Jeg for mit Vedkommende fandt blot Fyren komisk og ærgrede mig over, at man ikke kunde lade ham gaa for den Nar, han er. Dog glædede det mig, at i hvert Fald Frk. Carlsen ikke havde kunnet observere denne Scene. Jeg undte hende ikke Nydelsen af ogsaa denne Triumf over Mandfolkenes Latterlighed og ynkværdige Svaghed.

Imidlertid fortsattes Dansen endnu en Stund. Jeg begyndte at blive træt og gik ned i Restavrationen for at drikke et Glas Sodavand.

Da jeg kom tilbage, fandt jeg Selskabet i fuld Opløsningstilstand. Det havde pludselig rygtedes, at Regnen var hørt op, og at Maanen skinnede; og nu havde nogle unge fundet paa, at det kunde være gruelig morsomt, om vi allesammen — «en hel Eskadre» — tog ud at ro i Sommernatten. De

gamles Protester æggede blot de unges Eventyrlyster; og endnu før det rigtig gik op for mig, hvad der foregik, befandt jeg mig ene i Balsalen.

I det samme hørte jeg Støj i det tilstødende Spilleværelse. Døren sloges op, og ind stormede Arkitekten med oprevet Skjortebryst, Haaret i vild Uorden, — efterfulgt af et Par unge Studenter, der med en Blanding af Rædsel og Beundring søgte at holde ham tilbage og tale ham tilrette. Saasnart han fik Øje paa mig, styrtede han hen imod mig, greb mig i Frakkekraven og brølte mig ind i Ansigtet:

«Hvor er Frøken Carlsen? Hvor er Assessoren? Den Skurk! Jeg vil slaa ham ihjel!»

«Er De gal, Menneske! Vil De øjeblikkelig slippe mig!» raabte jeg.

«Hvor er han? Hvor er den Skurk?» blev han ved at skrige.

«For Pokker! Hvad kommer det mig ved? De veed vel nok, at Selskabet er taget ud at ro.»

Jeg havde næppe udtalt disse Ord, før han igen styrtede afsted, trofast fulgt af sine Gefrejdere.

Jeg tog mig til Hovedet. Dette begyndte at blive mig noget for broget. Det drukne Menneske havde bragt mig aldeles ud af Fatning; jeg formelig rystede i mine Knæ. Kort forinden havde han nemlig forsøgt et lignende Attentat paa mig nede i Restavrationen, hvor han sad og skabede sig som en vanvittig ved en tømt Champagneflaske og imponerede Studenterne og Hotellets Opvartere ved at slænge Pengene hen ad Gulvet som Snavs.

Jeg maatte nødvendigt se at faa mine Nerver bragt til Ro inden Sengetid, og i Stedet for at følge de andre gik jeg derfor ned i Hotellets Have. Her var dejligt stille og fredeligt. Fra Træernes vaade, klart oplyste Blade dryppede Maanesølvet i tunge

Draaber ned i Gangenes skarpe Grus og fremkaldte i Nattestilheden en højtidelig, enstonig Naturmusik, der dannede en betagende Modsætning til den fjerne Larm af det overgivne Selskabs Sang og Latter ude paa Vandet. Jeg blev staaende med Hatten i Haanden for at køle min hede Pande, og i dybe Aandedrag inddrak jeg den svale, friske, kvægende Regnluft, denne Budbringer fra den høje og rene Æter. Pludselig foer jeg sammen ved for Enden af den lange Gang at se to Skikkelser passere forbi med hinanden fortroligt under Armen. Mit Hjærte stod stille Der var ingen Tvivl. Det var Frk. Carlsen og Assessoren.

Naa — som sagt — det kommer mig jo altsammen ikke noget ved! Det er dumt at beskæftige sig med andres Hjærteanliggender, især naar man har mere end nok at gøre med sine egne. Desuden — naar jeg gennemtænker Sagen — hvad betyder saa egentlig det hele? Et uskyldigt Ferie-Galanteri! En Smule Maaneskinssværmeri! Om nogle Dage sidder Assessoren dobbelt lykkelig derhjemme hos sin Kone og sine Drenge og mindes i det højeste sit lille Sommer-Eventyr som en flygtig Drøm. Hvad Skade er der da egentlig sket? Maaske er saadan lidt Nippen til forbuden Frugt netop en passende Efterkur for Influenza. Lad os ikke skabe os! Der er ingenting, jeg afskyer som Seminarisme.

Men det er altsammen det forbistrede Vejrs Skyld. Alt mit glade Sommerhumør, hele min forventningsfulde Feriestemning er i disse Dage aldeles regnet af mig. Saa dum har jeg endogsaa været, at jeg i Nat ganske glemte at lytte efter min mystiske Sovekammerat. Er det ikke, som om jeg lige var sluppen ud fra Blaagaard? — Ak, vilde Vorherre dog snart sende en Smule Solskin!

Der findes mellem Badegæsterne et Menneske, som hverken jeg eller nogen anden her kan blive klog paa. Det er en vis Dr. Levin, en lillebitte Mand, endnu mindre end jeg selv, hvis Ansigt er bedækket med en Maske af sort Skæg, der kun aabenbarer Øjnene, en skarptskaaren Næse og en høj, bleg Pande. Aldrig nogensinde blander han sig med det øvrige Selskab; men bestandig ser man ham sidde i et eller andet afsides Sofahjørne, forskanset bag en stor, lærd udseende Bog, over hvis Rand hans uhyggeligt blanke, nøddebrune Øjne opmærksomt iagttager Menneskene omkring ham. Efter hvad der er bleven oplyst om ham, skal han — skønt oprindeligt studerende — af Livsstilling være Sæbesyder men forøvrigt endnu i sin Fritid beskæftige sig med Videnskaben. Saaledes har han for nogle Aar tilbage skrevet en Doktorafhandling om et absurd kemisk-statistisk-religionsfilosofisk Emne.

Han er Skiven for alles Vittighed her; navnlig er Damerne ubarmhjærtige imod ham. Skønt jeg ingenlunde er nogen Tilhænger af vore Dages genopstandne Antisemitisme, som jeg tværtimod finder i høj Grad forkastelig og uværdig for vor Tidsalder, maa jeg tilstaa, at jeg i dette Tilfælde fatter Folks Uvilje. Jeg har haft det Uheld at faa min Plads ved Bordet lige ved Siden af ham, og jeg har her rig Lejlighed til at irriteres af den utrolige — sikkert i en grænseløs Selvforgudelse bundende — Affektation, der præger hele hans Væsen. Blot den Maner, han har, altid omstændeligt og mistænksomt at besigtige enhver Ting — Ske, Kniv, hver Bid Mad — som han faar mellem Hænder. Eller den Maade, hvorpaa han — snart ugenert iagttagende, snart ligesom hensunken i filosofisk Grublen — lader sin hvide, underlig skyggeagtige Haand glide ned over det lange, bløde Rabbinerskæg, mens han hensynsløst lader os andre vente paa

ham, idet han hverken tømmer sin Tallerken eller tillader Opvarteren at tage den bort. Jeg finder det ganske træffende, hvad jeg forleden hørte en ældre Dame sige, at man altid, naar man er sammen med Dr. Levin, har en Fornemmelse af at være tretten til-bords.

Mellem ham og mig er der — trods vort Naboskab — ikke vekslet mange Ord. Den første Morgen sad han en Stund og betragtede mig paa sin uforbeholdne Maade og sagde derpaa:

«De er Teolog?»

Jeg kan nu ikke begribe, hvorfor Folk altid skal anse mig for Teolog. Og det er langt fra, at det smigrer mig. Jeg fandt desuden hans Henvendelse temmelig *sans façon* og svarede derfor saa kort som muligt, at jeg var Biblioteksassistent. Men med den Nærgaaenhed, der er en af hans Races mindst klædelige Egenskaber, spurgte han nu igen, om jeg heller ikke oprindelig havde studeret Teologi. Jeg lod, som om jeg overhørte Spørgsmaalet, og vendte mig til min anden Sidemand. Og fra dette Øjeblik talte vi ikke mere sammen.

Men forleden Aften, da jeg stod og saae paa Dansen, gik han mig just forbi i det Øjeblik, da Assessor Tofte fløj afsted over Gulvet med Frk. Carlsen. Idet han kastede et betydningsfuldt Sideblik ud paa disse to, standsede han foran mig og sagde med sit paataget sokratiske, forøvrigt ganske smukke Smil, der aabenbarer en Række skinnende hvide Tænder:

«Pan har nok spillet paa sin Syrinx, kan man mærke!»

Jeg forstod i Øjeblikket ikke, hvad han mente, og vendte mig bort uden at svare. Men siden har hans Ord stadig summet i mit Øre som en hemmelighedsfuld Trylleformular, der glimtvis har aabnet mig Indsigt i den dunkle Gaade, som Assessoren her har

været mig. Jeg kan nemlig ikke gøre for det . . . det er mig ikke muligt at blive dette Forhold kvit. Overalt forfølges jeg af Erindringen om den høje, mørkladne Moder med de to Smaadrenge ved Haanden. Selv om Natten i mine Drømme stirrer hendes sorte, trofaste Øjne paa mig som en Tilskyndelse, en Anklage. Jeg bliver ved at spørge mig selv: hvordan er det muligt, at han kan nænne at bedrage hende? Hvordan gaar det i det hele til, at en Mand som Assessoren i den Grad kan forglemme sig selv, ovenikøbet for en saa ubetydelig Provinskokettes Skyld, en almindelig jysk Gaas fra Ebeltoft eller Løgstør? Jeg har i de sidste Dage opmærksomt iagttaget hele hans Færd, og jeg tager ikke fejl i, at hans Følelser for Frøken Carlsen er i Færd med at udvikle sig til en virkelig Passion. Og dog er han sikkert langtfra nogen Libertiner. Det Indtryk, jeg modtog af ham hin Nat paa Dampskibet, var aabenbart fuldkommen korrekt. Efter alt at dømme har han hidtil været en endog meget trofast Ægtemand, en fuldtud lykkelig Familjefader, der ogsaa meget godt føler det uværdige i sin Situation og ser de Farer, der truer hans (og andres) Lykke. — Hvordan i Alverden er da dette gaaet til?

«Pan har spillet paa sin Hyrdefløjte . . .»

Ja, saadan er det! Der er ingen anden Forklaring mulig. En skøn Dag har Assessoren staaet nede ved Stranden eller ude paa Havnemolen og betragtet Naturen. Han har taget sig sit Bad, spist ved table d'hôte, drukket Kaffen sammen med de øvrige Gæster ude i Haven, har kort sagt paa Naade og Unaade givet sig hen til den ensformige, ørkesløse, vegeterende Tilværelse, man kalder Badeliv. Solen har allerede brunet hans Kind, Hotellivet rykket ham op af hans hjemlige Vaner og kastet al Erindring om Lovparagrafer og Forhørsakter ned paa Bunden af hans Hjærnekiste. Samtidig har den daglige, frie

Færden i Mark og Skov kaldt et nyt eller rettere henslumret Menneske frem i ham. Stilheden paa hans lange og ensomme Spasereture har vugget ham hen i en blid, ejendommeligt modtagelig Stemning, hvorunder hans Længsel efter Hjemmet, efter Hustru og Børn, efterhaanden har antaget et Skær af romantisk Sværmeri. Den kloge Forhørsdommer, den skarpsindige Jurist har kunnet gribe sig selv i ungdommelige Drømmerier om at bryde op fra Hovedstadens Kulrøg og Larm, at sige et evigt Farvel til al Embedspligt, al ærgerrig Higen, for at bygge og bo i en lille vedbendbevokset Hytte her ved den frie, aabne Strand.

Og nu staar han derude paa Havnemolens yderste Spidse, støttet til sin Stok, og ser sig omkring paa denne lille fredelige Plet, som han har faaet kær. Det har været en hed Dag, men Luften begynder nu at svales. Solen staar lavt paa Himlen, og alt er blikstille.. Havet ligger blankt uden mindste Krusning. Himlens blegrøde Aftenskyer svømmer dybt i dets Skød. De grønne Brinker derovre paa den anden Side, de høje, spidse Træer, der rager op over Underskoven, de smaa, hvide Lerhytter nede ved Stranden, Svalerne i Luften og tre brogede Køer, der noget borte er soppet ud i Strandkanten for at svale sig, alt viser sig paa Hovedet i det mægtige Havspejl, er fordoblet og ligesom fortryllet, . . . indtil der pludselig kommer et lille, ilsomt Vindstød farende fra Vest og træder Spejlet i tusinde Skaar. Det er Luft-Heroldernes Signal. Den kongelige Sol er ifærd med at tage Afsked. Himlen har slaaet sine gyldne Skyporte op i Horisonten, og langsomt trækker Majestæten sig tilbage til sine Purpurgemakker, sendende i sidste Øjeblik ligesom et naadigt Smil helt rundt over den underdanigt rødmende Jord.

I dette Øjeblik hører Assessoren Aareslag i sin

Nærhed. Han ser sig om. En ung, hvidklædt Dame med en bred Solhat hængende bag paa Ryggen kommer roende henimod ham derude paa det perlemorsfarvede Hav. Han har været saa optaget af at betragte Nedgangs-Skyerne, at han ikke har lagt Mærke til den unge Pige, der i nogen Tid har ligget og plasket udenfor Havnemundingen. Og nu dukker hun pludselig op foran ham i sin Nøddeskal med gulddryppende Aarer — som en Eventyrprinsesse derude fra Solkongens Riger. Hendes Kjole skinner som Sølvmor, og det blonde Haars Nakkeknude luer over hendes Hoved som en Guldkrone.

«Hvor hun er nydelig!» udbryder han i uvilkaarlig Henrykkelse og slipper hende ikke med sit Blik, mens hun langsomt roer ind i Havnen og lægger til derovre ved Broen under Hotellet. Her kommer en Flok lysklædte Veninder flyvende ned fra Verandatrappen og fører hende med sig tilbage til Haven — ligesom en Engleskare, der ved Paradisets Porttærskel jublende modtager en hjemvendende Søster.

Efter Aftensbordet lader han sig præsentere for den unge Dame og underholder sig et Øjeblik med hende ude paa Verandaen. Ved Sengetid sidder han som sædvanlig oppe paa sit Værelse og skriver til sin Hustru. Spøgefuldt fortæller han om Solkongens fortryllende Datter, der for Øjeblikket er Hotellets Kurgæst, og tilføjer nok saa spodsk, at efter de Erfaringer, han har haft Lejlighed til at gøre, staar det desværre højst maadeligt til med Intelligensen ved hans himmelske Majestæts Hof.

Den næste Morgen har han glemt hende.

Men da han efter Frokosten sidder i et Lysthus og læser en Avis, vækkes han af en skinger Kvindelatter, der lyder ind til ham ude fra Kroketplænen. Han ser derhen. En ung, blond Dame og en bredskuldret Yngling med rød Silkeskjorte staar derude i

ivrigt Spil. Ej, ej — det er jo min lille dumme Prinsesse fra igaar, siger han til sig selv. Og paany fængsles hans Blik i umiddelbar Skønhedsglæde ved Synet af hendes ranke, ungdomsfriske Skikkelse der midt i det luende Solskin. Hvor malerisk tegner ikke Skyggen fra den brede Hat sig mod den fine Rødme paa hendes Kind! Hvor henrivende er ikke Halsens slanke Linje, og hvor yndefuldt røber ikke hele det jomfruelige Legeme sig under Kjolen, naar hun saaledes bøjer sig i Knæ for at lægge Kuglerne tilrette til en Krokade!

Umærkeligt for ham selv sniger Gaarsdagens drømmende Stemning sig paany ind i hans Sind. Omgivelserne forvandles for ham, og han ser hende atter som i en Vision . . . ene midt paa det perlemorsfarvede Hav . . . styrende hen imod ham i Solnedgangens magiske Straaleskær, forklaret, fortryllet, en Skønhedsaabenbaring fra Ungdommens evige Kongerige.

— — Ude bag Havens store Kastanietræ fremtitter den gamle Pan, grinende i sit graa Bukkeskæg.

Heureka! Den yndigste Rose er funden! Min ubekendte har jeg endelig truffet! At sige: ikke den lille mystiske fra forleden Nat — gid Pokker havde hende nu! — men mit Livs store ubekendte, hvis Billede jeg har huset i mit Hjærte siden min grønneste Ungdom, hende, som min tørstende Sjæl har søgt ved Kærlighedens Kilde, ved Mimers Brønd, i de vilde Lidenskabers saltbedske Brænding . . . Punktum.

Lad mig forsøge roligt at fortælle, hvad der idag er mig vederfaret.

Imorges ganske tidlig, før andre var staaet op . . nej stop lidt! I vore Dage begynder man anstændigvis med en Naturbeskrivelse, et malerisk Croquis. Altsaa: Solen var nylig dukket op af den glødende Horisont; Stranden, Skrænterne, Landevejens Træer, alt laa endnu indhyllet i en lysviolet Dis. Et Skib ude paa det blanke Sund gled frem med purpurfarvede Sejl, de hvide Strandfugle boltrede sig over Vandskorpen med gyldne Vinger, o. s. v., o. s. v. Jeg kom gaaende hen ad Vejen, hvis Hjulspor endnu laa fulde af Vand fra de foregaaende Dages Regnvejr, og hist og her var der dannet store Pytter, hvori Himlens rosenrøde Skyer spejlede sig . . . o s. v.!

Jeg havde været ualmindelig tidlig paa Benene og vendte nu hjem fra en lille Morgentur. Ved Indgangen til Byen drejede jeg ind paa en Sti, der løber forbi en uanselig, af Roser ganske tildækket Sommervilla og herfra fører op til en Udsigtsbænk i Udkanten af Skoven, hvor jeg paa denne Tid af Døgnet plejer at kunne sidde uforstyrret og hengive mig til mine egne Betragtninger. Imidlertid, da jeg naaede derop, fandt jeg til min Ærgrelse, at Pladsen var optaget, nemlig af en Dame, der havde anbragt sig i Naturbænkens ene Hjørne og herfra blev ved at stirre stift ud over Landskabet, tilsyneladende meget betuttet over mit Komme.

Jeg løftede høfligt paa min nye Straahat og tog Plads i Bænkens andet Hjørne. Jeg fandt ingen Anledning til at lade mig fortrænge fra dette Sted, som jeg nu hver Morgen har opsøgt og derfor mener at have faaet et Slags Hævd paa. Jeg tænkte desuden, at det beængstede Kvindevæsen hurtigt vilde bortfjerne sig, naar hun saae, at jeg ikke i mindste Maade lod mig genere af hende men tværtimod satte mig rigtig til Borgeleje her. To, fem, ti Minutter forløb, og hun gjorde ikke mindste Mine til at rejse sig,

blev tværtimod siddende ganske rolig, saa ubevægelig, saa musestille, at jeg tilsidst begyndte at tvivle om, hvorvidt hun var et virkeligt, levende Menneske og ikke en af de kæmpestore Dukker, som jeg ser Børnene løbe og lege med, og som mulig kunde være bleven glemt her.

Jeg kunde ikke længer styre min Nysgerrighed. Forsigtigt drejede jeg mine Øjne henimod hende.

Store Gud — hvor hun var nydelig! En ganske ung Pigelil — skal jeg sige seksten-sytten Aar? — med rødbrunt, tætkruset Haar (jeg har altid sværmet for rødbrunt Haar!), barnligt hvælvet Pande, højtbuede Bryn, friske, blegrøde Læber, Øjnene mørkeblaa som — fordømt! — jeg kan ikke hitte paa noget andet Billede end det forslidte med Violer. Kort og godt: et vevert, frygtsomt lille Egern, den mest henrivende Skabning, man kunde se for sine Øjne. Men ogsaa hendes Klædedragt maa jeg beskrive: lys, lillastribet Morgenkjole med en smal Strimmel om den fine, slanke Hals, en ganske simpel Halmhat (allerkæreste!) og et lille hvidt Sjal over Skuldrene. Hænderne med de besløjfede Halvhandsker hvilede i hendes Skød; Fødderne holdt hun omhyggeligt inde under Bænken.

Skønt hun godt mærkede, at jeg iagttog hende, rørte hun sig stadig ikke; — blot skød der en stærk Rødme op i hendes Kind og gjorde hende endnu smukkere, endnu mere lig den rosenrødmende Psyche paa antike Vægmalerier. Jeg kan ikke prale af noget stort Konversationstalent, navnlig ikke overfor unge Piger, men jeg blev straks saa fortryllet af hende, at jeg ikke kunde lade være med at tiltale hende. Efter at have rømmet mig et Par Gange lod jeg nogle Ord falde om det smukke Vejr, vi nu endelig igen havde faaet. Hertil svarede hun dog intet. Men da jeg nu ogsaa gjorde opmærksom paa det muntre Fugleskrig, der lød op til os nede fra Stranden, gav hun sig til

at pille ved Barken paa Bænkens Sidestykke. Jeg forstod, at jeg skulde tage dette for et imødekommende Svar. Og nu foer der en sand Snakke-Trold i mig; jeg blev ligefrem veltalende. Hun saae et Par Gange hurtigt hen paa mig — ligesom i sky Overraskelse; men lidt efter lidt svarede hun med større og større Frimodighed, ja tilsidst, da jeg fortalte hende om den tykke Hotelkarl, der igaar gik omkring og vakte Munterhed paa Grund af en stor Plakat med Paaskriften: «Jeg er gift», som Arkitekt Ishøj i Smug havde fæstet ham paa Ryggen, fik jeg hende endog til at smile lidt.

Jeg havde egentlig ikke ventet saa let at overvinde hendes store Frygtsomhed. Men endnu mere forundrede det mig, at min Smule Kurmageri øjensynlig glædede hende. Jeg forstod ikke dette, al den Stund jeg kunde sige mig selv, at en saa indtagende ung Pige overalt maatte være Genstand for alle Herrers smigrende Hyldest, — og mine Erfaringer har hidtil ikke givet mig Ret til at tro paa nogen særlig Uimodstaaelighed ved min Person. Paa den anden Side: nogen Kokette kunde hun sikkert ikke være, dertil var hendes Umiddelbarhed for umiskendelig. Jeg havde snarere den samme Fornemmelse overfor hende, som man har overfor en halvtam, skælvende lille Fugl, som man har lokket til sig ved et blødt Fløjtekvidder, men som stadig sidder paa Vagt for ved den mindste uventede Bevægelse, den ringeste Støj at flyve forskræmt afsted og atter forputte sig i Skovens Mørke. Uvilkaarlig dæmpede jeg endog min Stemme af Frygt for at skræmme hende med min umelodiske Bjørnebas.

Gennem vor Samtale fik jeg aftvunget hende enkelte, spredte Oplysninger om hende selv. Jeg erfarede saaledes, at hun boede hos sin Tante nede i den rosenbehængte Villa lige under det Sted, hvor vi

sad; og da hun tillige røbede, at hun havde været her i over en Maaned, kunde jeg ikke tilbageholde et Udbrud af Forundring over, at jeg ikke før havde set hende, hverken ved Stranden, i Byen eller paa Tennis-Pladsen — «og jeg havde sandelig ikke overset Dem,» tilføjede jeg galant.

«Spiller De maaske ikke Tennis, Frøken?» spurgte jeg, da hun ingenting svarede.

Hun rystede blot paa Hovedet.

«Men Kroket spiller De, ikke sandt? Kroket spiller alle unge Damer.»

Hun svarede først, efter at jeg havde gentaget mit Spørgsmaal. Da sagde hun — besynderlig kort, og idet hun vendte sig bort i synlig Uro:

«Jeg holder mest af at være hjemme.»

«Det er virkelig ganske forkert af Dem, Frøken!» vedblev jeg indtrængende. «Jeg er sikker paa, det er heller ikke efter Deres Læges Forskrift. De burde vist netop søge Adspredelse . . . De var jo ikke en Gang med til Dansen forleden Aften paa Hotellet. Hvordan kan det være? De danser dog vel?»

«Nej,» sagde hun ligesom før; og paany skød en dyb Rødme sig op over hendes Hals og Ansigt — helt ud i det lille, gudsvelsignede, af Haarkrøllerne fremtittende Øre, der pludselig blev som dyppet i Blod.

Jeg begreb hende mindre og mindre. Hvad var det egentlig for et besynderligt lille Menneske, jeg her havde overrasket paa denne Tid af Døgnet — ensomt drømmende ligesom en Sommernattens forsinkede Elverpige? Gode Gud, hvilken Hjærtesorg havde allerede ramt det smukke Barn, at hun saaledes ganske lukkede sig ude fra Verden, skjulte sig som en saaret Hind i Ensomhedens tornefulde Tykning? . . . Jeg blev greben af en hæftig Attraa efter at lære Hemmeligheden ved hendes forunderlige Væ-

sen at kende. Jeg forstod, at jeg med mine Spørgsmaal havde nærmet mig hendes Sjæls saare Punkt; men for ikke yderligere at skræmme hende drejede jeg foreløbig Samtalen ind paa andre Omraader.

Jeg blev imidlertid afbrudt ved, at der blev kaldt paa hende nede fra Villaen, hvor hun boede.

«Gertrud! . . . Gertrud!» raabtes der.

Der gik som en let Gysning igennem hende, og uden at gøre Mine til at rejse sig blev hun ved at stirre ned paa sin Haand, der nervøst krammede om Bænkens Sidestykke.

Jeg forstod hende ikke og sagde derfor ganske troskyldigt:

«Det er vistnok Dem, man kalder paa, Frøken! De hedder altsaa Gertrud . . . Det er et smukt Navn. — Hør! Nu kalder de igen! Ja, saa maa jeg nok sige Dem Tak for behageligt Selskab!»

Men hun rørte sig stadig ikke. Engang imellem gjorde hun vel ligesom et lille Tilløb til at rejse sig; men det var, som om hun ikke kunde komme op fra Bænken.

Dette var mig fuldstændig gaadefuldt. Jeg vidste virkelig et Øjeblik ikke rigtig, hvad jeg skulde tænke om hende. Der foer mig gennem Hovedet en Tanke om, at hun maaske ikke ønskede at komme ned til Tanten, at der var opstaaet en Uenighed imellem dem; og jeg forstod, at jeg i hvert Fald vilde gøre hende en Tjeneste ved hurtigst muligt at bortfjerne mig og dermed gøre en Ende paa den pinlige Situation. Jeg rejste mig op, hilste «God Morgen» og forlod Stedet.

Ganske underlig tilmode søgte jeg ind i Skoven. Men efter at have gaaet et halvt hundrede Skridt vendte jeg mig om, og mellem Træstammerne saae jeg da den unge Pige rejse sig fra Bænken og

gaa ned imod Villaen. Da opklaredes Gaaden: den fine, psycheagtige Skabning haltede paa en stor Klumpfod.

Jeg kan endnu i mit Ben fornemme det pinlige Indtryk, som dette Syn i allerførste Øjeblik gjorde paa mig. Det var aldeles, som om En traadte mig med en Jærnhæl paa min højre Fod. Under bitter Forstemning gik jeg Vejen hjem. Det var mig, som om jeg havde grebet Skabningens Herre i en Plumphed, en daarlig Vittighed, en drukken Spøg. Alle mine Følelser oprørtes over denne Forsyndelse mod Naturen.

Nu forstaar jeg ærlig talt slet ikke hint første Øjebliks Ophidselse. Ja, som jeg sidder her og tænker paa den unge Pige, forekommer det mig næsten, at hendes Legemssvaghed blot forhøjer hendes sarte Skønhed og gør mig hende dobbelt kær. En Daare var jeg, om jeg ønskede hende anderledes! Er det maaske ikke netop denne saakaldte «Svaghed», der har bevaret hendes Sjæl i dens friske Uberørthed; der har farvet hendes Kind med hin dybe Uskyldsrødme, som fremfor alt fortryllede mig? Desuden: det er en Naturlov, som allerede Posidonius omtaler i sine *fabulæ*, at alle Skabningens fuldkomneste Mesterværker paa et enkelt lille Punkt har en Misdannelse, der synes bestemt til at fremhæve det heles Majestæt. Har ikke Løven en Kohale? Vralter ikke Ørnen som en Gaas? Det er, som om Skaberen, lykkelig over sit Held, har afsluttet Værket i et overgivent Kunstnerlune. — —

Hele Formiddagen har jeg været paa Jagt for at søge nærmere Oplysninger om den unge Pige og hendes Forhold. Mærkelig nok synes flere af mine Gisninger at slaa til paa en Prik. Hun hedder Frk. Meissen ligesom Tanten, hos hvem hun er opdraget, da hendes egne Forældre forlængst er døde. For-

holdet mellem dem skal ikke være det bedste, (netop hvad jeg anede!) og Tanten skal have en væsentlig Skyld i hendes tilbagetrukne Tilværelse. En hel lille Roman altsaa! Jeg kan mærke, at min Sjæl faar ikke Fred, før jeg har udfundet dette elskelige Væsens Livshistorie.

— — —

Jeg har endelig faaet at vide, hvem min natlige Sovekammerat da egentlig er. Jeg har nemlig udspurgt Stuepigen, — et Middel, jeg hidtil har vægret mig ved at anvende, fordi det forekom mig pikantere selv at udfinde den mystiske skønne. Pigen svarede mig, at de to Damer, der havde Værelse ved Siden af mig, var Frøknerne Enevoldsen, den bekendte Svineslagter Enevoldsens to fede Døtre, der her gaar under Navnet «Skinkerne». O, høje Guder! Da I ret vilde drive Gæk med Menneskene, skænkede I dem Fantasiens Gave! — Nu veed jeg blot ikke, hvilken Skinke det er, jeg har svoret evig Kærlighed og Troskab. Men jeg tør bande paa, at det er den fedeste.

Der fortælles mig i dette Øjeblik om en Skandale, der skal være foregaaet igaar Aftes nede i Restavrationen. Arkitekt Ishøj sammen med et Par andre unge Mennesker sad ved nogle Drikkevarer og var bleven noget oplivede, da Dr. Levin tilfældigt kom igennem Lokalet. Arkitekten skal da have løftet sit fulde Glas og raabt til ham: «Skaal, Schmaus!» Levins Svar refereres forskelligt. Han skal for Resten være optraadt ganske værdigt.

Naturligvis er Hr. Ishøjs Adfærd i høj Grad dadel-

værdig; men han undskyldes noget ved den andens Væsen. Selve Udraabet forklares ved den selvbehagelige Maade, hvorpaa Dr. Levin ved enhver Lejlighed har stillet sin Afholdenhed til Skue, idet han f. Eks. bestandig, naar der er bleven serveret Vin ved Bordet. har holdt Haanden over sit Glas og med et medynksfuldt Blik betragtet os andre, der uden Skrupler har ladet os Druen smage. Et saadant klamt Pedanteri maa naturligvis særligt irritere et ungt Brushoved som Arkitekten, der er et varmblodigt, lidenskabeligt Temperament, et Renaissance-Menneske, hvem jeg i min første Bedømmelse sikkert har gjort en hel Del Uret. Vi spadserede forleden Eftermiddag lidt sammen nede ved Stranden, og jeg var ikke langt fra at blive helt charmeret i ham. Han er virkelig et ualmindeligt Menneske. Skønt han ikke er mere end toogtyve Aar, har han allerede vundet Akademiets store Guldmedalje, har paa sin Fod gennemvandret Italien og Frankrig og har nu nylig vundet en Pris for sit Udkast til det paatænkte nye Raadhus i København. Ved Siden af sin Arkitektvirksomhed plejer han alle Slags Smaatalenter, spiller baade paa Violin og Fløjte, er Sportsmand paa en Hals, særlig paa Kapsejladsens Omraade. I det hele synes han at være ikke saa lidt af en Tusindkunstner, saa man maa holde ham hans smaa Unoder lidt tilgode.

For Resten interesseres jeg ikke synderligt hverken af denne eller de andre Skandale-Affærer her paa Hotellet. Jeg har faaet mine egne Interesser at forfølge nu, og — i Sandhed! — det har været en indholdsrig Dag. Jeg tróede skam ikke, at jeg stod mig saa godt med Lykkens Fe. Men hvad hjælper ikke et godt Indfald? Det gode Indfald er den himmelske Manna i Tænkningens Ørken. Det er Vorherres Sædekorn, som det gælder at pleje og udnytte, og som han engang vil kræve igen med hundrede Fold.

Imorges, da jeg gik frem og tilbage i mit Kammer og klædte mig paa, standsede jeg pludselig midt paa Gulvet med Flippen i Haanden og udbrød ganske højt: «Hvorledes? Frk. Meissen?» . . . Navnet syntes mig med eet underlig bekendt. «Meissen? Frk. Meissen?» blev jeg ved at gentage, medens den lille himmelsendte Gnist, der var falden i min Hjærne, blussede op derinde som Lyset i en Lygte. Var det ikke saadan, hun hed, den Dame, min gamle Tante Sara bestandig omtalte som sin bedste Barndomsveninde? Jo vist! Der var ingen Tvivl! Skulde det da være tænkeligt, at . . . Ja, hvorfor ikke? Meissen var jo ikke noget almindeligt Navn, og efter hvad jeg havde bragt i Erfaring om den gamle Frk. Meissens Alder og Karakter, svarede begge Dele forbavsende godt til Tante Saras. Da Tanken først var begyndt at spøge i mit Hoved, kunde jeg ikke faa den manet bort; den ene haartrukne Slutning drog den anden med sig . . . kort og godt: jeg helmede ikke, før jeg havde bestemt mig til endnu idag at trænge ind i Helligdommen under Paaskud af at have en Hilsen at overbringe fra gamle Tante Sara.

Det er godt, at Lykken er Daarernes Formynder. Jeg begriber i dette Øjeblik ikke, hvordan jeg kunde fatte et saa dumdristigt Forsæt, endsige udføre det. Men der er siden igaar faret en Djævel i Kroppen paa mig, og min medfødte Besindighed maa give tabt overfor hans forfløjne Luner. Men det gør heller ikke noget. Pokker tage alt Levinsk Filisteri! Hvad er her desuden at risikere? I det højeste en Forlovelse. Men hvad saa? Er jeg ikke 28 Aar gammel? Har jeg ikke mit *testimonium publicum*, min kgl. Udnævnelse, ti nye Skjorter og en ubegrænset Kredit hos min Skrædder? Frisk Mod, Antonius! — du har jo hele Saaler i Støvlerne og et rent Lommetørklæde i Baglommen.

Netop med disse Ord søgte jeg at opmuntre mig selv, da jeg ved Et-Tiden stod foran den lille, hvide Laage, der fører ind til Villaen, mens jeg — en Smule beklemt — kiggede ind i Haven. Alt derinde paa den idylliske lille Plet stod saa fredeligt og stille, næsten som indslumret. Selv Sollyset syntes at blunde trygt i Græsset og paa de ubevægelige Blade. Ganske sagte aabnede jeg Laagen, hvilket fremkaldte en lille knirkende Lyd, . . . og da var det, som om Haven et Øjeblik vaagnede tungt af sine Drømme og i Halvslummer bønfaldt mig om ikke at vække den. Ikke desmindre traadte jeg endnu nogle Skridt længere frem. Intet Menneske var der at se eller høre nogetsteds. Men overalt saae jeg Roser; overalt fornam jeg Blomsterduft; overalt indfiltredes jeg i lange, hvide Spindelvæv, der ligesom med Magt vilde hindre min Fremtrængen. Jeg fik tilsidst en helt eventyrlig Fornemmelse af at have vovet mig ind i Prinsesse Torneroses fortryllede Slot. Og virkelig var jeg jo kommen med den Bagtanke at blive en troldbunden Dejligheds befriende Ridder!

Da der stadig ingen viste sig, gik jeg dristig helt igennem Haven og steg op ad Trappen til Verandaen. Her snappede jeg hurtigt Hatten af Hovedet — inde i den lille, halvmørke Havestue sad Tanten og syede.

Den bøvede Heks modtog mig straks med slesk Forekommenhed, spurgte smilende, «med hvem hun havde den Ære o. s. v.», og da jeg nævnede Tante Saras Navn, var hun nær falden mig om Halsen af Henrykkelse. Jeg maatte da endelig tage Plads, det glædede hende overordentlig at gøre mit Bekendtskab, og i Stedet for at høre paa mine Undskyldninger gjorde hun mig ganske skamfuld ved at overøse mig med Komplimenter for min gode Eksamen, for mit Stipendium og min Biblioteksansættelse, hvilket Tante altsammen havde fortalt hende om. Adskilligt mindre

smigret følte jeg mig derimod af, at hun i mine Ansigtstræk fandt en paafaldende Lighed med Tante Saras. Særlig i dette Øjeblik, hvor jeg ønskede at gøre Indtryk paa et ungt Pigehjærte, maatte en saadan Udtalelse virke dybt nedslaaende paa mig.

Vi havde vel talt sammen i en fem Minutters Tid, da jeg hørte Trin i en Loftstrappe udenfor. Mit Hjærte fik med eet frygtelig travlt. Den dumpe Lyd af en Klumpfod fortalte mig, at det var Frk. Gertrud. Et Øjeblik efter gik Døren op, og øjensynlig uden at ane min Nærværelse traadte hun ind i Stuen. Da hun fik Øje paa mig, foer hun sammen; ja, jeg smigrer mig med at mene, at hun var paa Nippet til at udstøde et lille Skrig. Blodrød, i yndigste Forvirring, blev hun staaende med Haanden paa Dørgrebet, mens hendes opskræmte Blik foer som en fældefangen Due frem og tilbage mellem Tanten og mig.

Rimeligvis var denne Bestyrtelse heller ikke undgaaet Tantens Opmærksomhed. Efter en Pavse, hvorunder hun ligesom havde hentet sig en anden Stemme frem, spurgte hun med en ejendommelig skarp Betoning af Ordene, om jeg maaske havde set hendes Niece før. Jeg blev hed om Ørene og vidste ikke, hvormeget jeg turde tilstaa. Men med Uskyldens Frimodighed svarede den unge Pige for mig:

«Det er den Herre, jeg talte om igaar.»

«Ja — jeg havde den Fornøjelse at træffe Frøkenen oppe paa Udsigtsbænken,» indskød jeg. Og smittet af hendes Aabenhed fortalte jeg nu vidtløftigt om vort Møde og røbede vistnok temmelig ubehændigt den sande Bevæggrund til mit Besøg. Ja, efterhaanden løb Tungen saaledes løbsk i min Mund, at jeg busede ud med den Anmodning, som det havde været min Hensigt kun at fremkomme med i allergunstigste Tilfælde og endda først i sidste Øjeblik, nemlig om Tilladelse til at invitere Frk. Gertrud med til Hotellets

store Skovtur, som nu endelig skal finde Sted imorgen. Jeg forsikrede, at jeg skulde passe omhyggeligt paa hende, og at jeg troede at turde love en fornøjelig Udflugt. Det var Hensigten, tilføjede jeg, at tage ud til Bækkelund med Madkurve; bagefter vilde der rimeligvis vanke en lille Svingom paa Hotellet.

Jeg indser nu meget godt, hvilken Dumhed jeg her begik, navnlig ved ikke at udstrække Invitationen til ogsaa at gælde Tanten. Jeg fik da ogsaa straks at mærke, at jeg i min altfor store Ivrighed havde ladet mit velberegnede Spil falde mig ud af Haanden. Den sleske Maske gled med eet fuldstændig af Heksens Ansigt, der nu fremviste sig i sin hele æddergrønne Hæslighed. Hun rettede sin lille, tykke, vattersottige Krop, vendte sine blodskudte Øjne bag Brillerne og sagde, at hun rigtignok ikke kunde begribe, hvordan jeg kunde falde paa en saadan Ide. Maaske var det efter nymodens Begreber passende, at en ung Pige tog i Skoven med en fremmed Herre; men saadanne Anskuelser delte hun Gudskelov ikke. Hvad forøvrigt Dansen angik, saa var hendes Niece overhovedet ikke istand til at deltage i den Art Underholdning.

Der var i denne sidste Bemærkning en saa giftig Ondskab, at jeg nær havde hugget min Hat hen i Ansigtet paa den lede Trold. Kogende af Harme skottede jeg hen til Gertrud, der havde taget Plads ved Vinduet, hvor hun sad halvt bortvendt og lod sin Finger glide henover Bladene paa en Rose. Den Engel! Jeg kunde se paa Fingerens Skælven, hvor hendes Stolthed krympede sig, og hvor hun kæmpede med Graaden! Og pludselig forstod jeg hendes Væsen helt, — forstod, hvordan hjærteløs Haan og daglige Ydmygelser havde kuet denne fine Sjæl og allerede i Barneaarene skræmmet hende ind i Ensomhedens Mørkeskjul. O Guder, at der endnu findes saa megen Nedrighed blandt Menneskene. Om hun var min, —

jeg vilde netop elske denne syge Fod, føle Trang til at kæle for den og kysse den, som man dægger for et hjælpeløst Barn.

— — Jeg fandt det under de forhaandenværende Omstændigheder rigtigst ikke at forlænge mit Besøg og rejste mig. Idet jeg tog Afsked med den unge, yndige Pige, forsøgte jeg ved mit Blik og Haandtryk at bede hende om Tilgivelse for den Ufred, jeg her saa ganske mod min Vilje havde forvoldt hende. Hun saae ikke op paa mig; men gennem hendes varme, skælvende Haand, der hvilede i min, fornam jeg hendes Hjærtes hæftige Banken som en ufrivillig Bekendelse, en uudtalt Bøn om Hjælp og Frelse. Og sandelig! Hun skal ikke have bedet forgæves. Du skal atter høre fra mig, du fule Heks! Vent blot!

Hele denne Eftermiddag har jeg drevet omkring; jeg veed ikke, hvor jeg skal gøre af mig selv. Jeg gider ikke engang spise sammen med de andre idag men vil gaa ud til en eller anden Landevejskro for at være alene. Dersom jeg havde en Baad, vilde jeg tage ud paa Havet — saa langt, at ingen kunde se mig. Her vilde jeg lægge mig ned paa Bunden af Baaden, med Hænderne under Hovedet, og stirre op paa Skyerne, mens jeg roligt lod mig drive afsted for Vind og Vove. Og stille vilde jeg hviske hen for mig: Gertrud — Gertrud — Gertrud!

I tre Dage har vi nu haft Solskin, og i Eftermiddag skal Skovturen endelig gaa for sig. Allerhelst blev jeg hjemme; men jeg frygter, det vilde kunne vække Opmærksomhed og maaske give Anledning til nærgaaende Undersøgelser, der kunde ende henne i

min lille, hellige Rosenlund, som jeg ønsker vedvarende skærmet mod profane Blikke.

Jeg var for Resten tidlig i Morges oppe paa Udsigtsbænken .Jeg havde et svagt Haab om at gense min lille Frøken Gertrud, hvis Hjærte sikkert maa have tilsagt hende, at hun for Fremtiden vil kunne træffe mig der 'paa den Tid af Døgnet. Jeg ventede een, to, halvtredje Time; jeg ofrede endog min Frokost . . . men hun kom ikke. Egentlig er jeg ganske glad derved. Det bestyrker mig yderligere i min Forvisning om hendes Hjærtes uplettede Renhed, og jeg skal ikke nægte, jeg har i de sidste Dage faaet en hel Del tilovers for Velanstændighedsfølelsen, for denne gode, gammeldags Ærbarhed, som vi i vor Tid driver saa mange Løjer med. Det er dog altid den mest udsøgte Frugt, der gemmer sig bag Bladene. Der er gærne noget omstukkent ved den, der byder sig frem i al sin rødmussede Nøgenhed og ligesom tilraaber enhver Vejfarende: Tag mig!

Her paa Hotellet falder Figenbladene efter en foruroligende Maalestok. De endnu let rødmende Eroter, jeg straks ved min Ankomst sporede i Luften, har de sidste Dages Sol udruget til en Skare brunstige Fauner. Og tilmed har de ynglet saa rigt rundt om i Krogene, at Størsteparten af de unge (og enkelte af de gamle med) synes at gaa omkring med Hjærteblodet i Kinderne. Jeg har observeret det før: der er noget epidemisk ved erotisk Attraa. Hvor den unge Eros, den gamle Adam, eller hvad man nu vil kalde denne dunkle Guddom, der forklæder Menneskene som Engle eller som Aber, . . . hvor han først faar opbygget et Alter i et Menneskehjærte, samler han sig hurtigt en hel Menighed. Alene Frk. Carlsen kan sikkert for Øjeblikket tælle mindst otte ophidsede Tilbedere for sin Fod; og den dumme Flane kroer sig i al denne Hyldest som en Gaas i et Gadekær. Endog den apo-

plektiske Ekscellence i det latterlige Karnevalskostume har hun indfanget i sine Snarer. Det er just ikke opbyggeligt at se dette vandrende Lig, der akkurat kan slæbe sig afsted ved en Tjeners Arm, en Storkorsridder og forhenværende Minister, gøre sig til Nar ved hofmæssigt at kysse denne Vinkelskriverdatters Haand og fremlalle Galanterier med sin lamme Tunge. Han har skaffet sig Plads ved Bordet lige ved Siden af hende; og naar hun binder ham Servietten om Halsen eller hjælper ham med at tranchere en Kylling, fortrækker han Ansigtet med en Grimace som en gammel Galt, der endnu paa Slagtebænken gotter sig, naar man klør den paa Ryggen.

Assessor Tofte er her endnu, skønt det hver Dag hedder sig, at han skal rejse. Jeg forstaar mig ikke paa det Menneske. Enten maa han være meget sikker paa sig selv, eller hans Lidenskab har allerede taget Magten fra ham. Jeg frygter, det er det sidste. Igaar efter Middagen, da vi Herrer stod og røg Tobak paa Verandaen, kom han for første Gang hen til mig og indledede en Samtale om de nyeste Mykenæ Fund, som han netop havde læst om i Bladene. Jeg fik det bestemte Indtryk, at han endelig havde taget den Beslutning at frigøre sig, og at han nu bl. a. ogsaa vilde bortjage det ugunstige Indtryk, hans hidtidige Opførsel havde maattet gøre paa mig. Han saae meget nervøs og forvaaget ud. Det var aabenbart kun med den største Anstrengelse, at han holdt sin Opmærksomhed fæstet ved Samtalen. Nede i Haven stod nemlig Frk. Carlsen mellem en Flok leende unge Piger og underholdt sig med et Par Herrer. Jeg kunde mærke, hvordan der ved hvert forstærket Latterudbrud dernedefra gik en uvilkaarlig Sitren igennem ham; og da Frk. Carlsen tilsidst tog den ene af Herrerne under Armen og løb syngende ned igennem Haven, tabte han fuldstændig Talens Traad.

Hvordan i Alverden skal dette ende. Man begynder allerede at hviske livligt om ham rundt i Krogene, og han kan umulig undgaa at mærke det. Desuden bliver Forholdet mellem ham og Arkitekt Ishøj for hver Dag mere truende. Det er ligefrem uhyggeligt at være Vidne til den Balstyrighed, hvormed denne unge Buk ved enhver Lejlighed render ham sine Horn i Livet. Den grove Spøg med Plakaten paa Gaardskarlens Ryg, (hvis Mening alle godt forstod), har aabenbart givet ham Blod paa Tanden. Igaar, da der ved Middagsbordet serveredes Champagne i Anledning af Ekscellencens Fødselsdag, løftede han pludselig sit Glas og raabte op til den øverste Bordende, hvor Hr. Tofte og Frk. Carlsen netop sad og spøgte med en Knallert: «Deres Frues Skaal, Hr. Assessor!» — Assessoren blev bleg som sit Skjortebryst, og rundt om Bordet blev der en forlegen Stilhed. Jeg begriber ikke, at han vil udsætte sig for sligt! Hvor er det dog uværdigt for en saadan Mand at maatte tie til en saa blodig Fornærmelse af en Dreng som Arkitekten!

— — Men jeg maa holde op. Jeg hører Vognene køre frem for Porten. Gid jeg dog kunde blive hjemme! Jeg har ikke den bitterste Lyst til den Udflugt. Vilde endda min lille Gertrud titte ud gennem Rosenhækken, naar vi kører forbi! Blot et Glimt af hendes Kjole, og jeg skal være taalmodig og tilfreds. — — Ak, jeg er jo selv en forelsket Nar! Fordi jeg ikke har set hende idag, er jeg allerede ganske modløs. Allerværst er det dog, at jeg igen er begyndt at faa lyriske Griller. Hele Dagen summer Rim og Versstumper i mit Hoved som sværmelystne Bier i en Bikube. Jeg frygter meget for, at jeg en skønne Time nedkommer med et pukkelrygget Kærlighedskvad.

Da kan jeg med Sandhed sige, at jeg er vel rejst!

Maanen skinner ind paa mit Papir. Jeg har forsøgt at skrive ved den — (hvorfra stammer den vellystfulde Højtidelighed, der griber En, naar man skriver ved Maaneskin? Man har en Fornemmelse af at korrespondere med Aanderne, at være i hemmelighedsfuld Forstaaelse med det hinsidige Eller er det kun saadan, naar man er forelsket?). Altsaa: jeg forsøgte paa det, men det lykkedes ikke længe. Jeg har maattet tænde min Lampe til Hjælp, og jeg sidder nu og skriver i denne mystiske Dobbeltbelysning, hvori der uafladelig ligesom pusler smaa Skygge-Djævle frem under min Pen. En frisk Havluftning stryger ind gennem det aabne Vindue og køler dejligt paa min Pande. Ude fra Punschebordet i Haven høres endnu Sang og Skaalen.

Jeg kommer lige henne fra min skjulte Rosenlund. Jeg sneg mig bort fra Punschesoldet for mulig at faa et Glimt at se af min Gertrud! Desværre! En ubarmhjærtig Haand havde lukket og slukket overalt. Ogsaa Vinduet oppe i Gavlen, hvor hun sikkert har sit Jomfrubur, var ganske mørkt. Hvor gærne havde jeg ikke set hendes Skygge paa det oplyste Gardin, mens hun løste sit Haar! Havde jeg endda haft en Luth! Det er dumt, at det ikke længer er Brug at give sin Elskede en Serenade. Arkitekten har Ret, det er en afskyelig Bedemandstid, vi lever i. Hele Verden har anlagt Kammersorg og bærer sort Flor om Hjærtet. Allesammen har vi vore Anfald af seminaristisk Salvelse — — Hallo, hvor de klinker dernede, de glade Bakkanter! Ja, saadan er det ret! Leve Elskov og Glæde! Lad os genopbygge Templerne for den tvefoldigt smilende Eros. Han er Vejen og Livet! Evoë!

Det var for Resten Skovturen, jeg vilde skrive om. Den gik nok saa fornøjeligt, langt bedre end jeg

havde ventet det. Vi var ialt kun en Snes Stykker, fordi en Del af Selskabet havde holdt sig tilbage (vistnok moralsk indigneret). Først kørte vi til Bækkelund og blev herfra i en Pram færget over til Kalvø. Paa Overfarten oplevede vi et Eventyr, der straks satte os i Stemning. Paa Grund af Lavvande kunde vi nemlig ikke naa helt ind til Kysten med Baaden og maatte lade os bære i Land af Matroserne. Det var uhyre morsomt! Ekscellencen var ogsaa med. Han havde endog ladet sin Tjener blive hjemme, da vi havde lovet at tage os af ham. Han er egentlig mageløs, den gamle! Trods Ekscellencetitel og Apopleksi og Storkors og Gud veed hvor mange andre Onder var han under hele Turen den ungdommeligste af os alle og trippede forliebt i Hælene paa Frøken Carlsen med den lamme Tunge hængende ud af Mundkrogen. Der kan man dog se, at Kærligheden virkelig er Menneskets sande Foryngelseskilde. At elske, det er at være atten Aar. Jeg mærker det selv i disse Dage. Jeg har ikke en Gang behøvet mit Karlsbadersalt. — Naa-naa!

Det var altsaa Skovturen. Først kørte vi i Vogne til Bækkelund og lod os derfra færge over til . . . naa, det har jeg fortalt. Altsaa: Kalvø er en lille, træbevokset Ø, en Slags svømmende Skov, eller rettere et Vildnis, hvor man mange Steder har ligefrem vanskeligt ved at trænge igennem. Øens eneste Beboere er Ræve og Krager; men til Gengæld optræder de sidste i saa enorme Masser, at vi i Begyndelsen maatte skraale hinanden ind i Ørene for at overdøve de opskræmte Skarers vilde Skrig. Da vi endelig havde fundet en passende aaben Plads inde i Skoven, fik vi Mad- og Flaskekurvene frem (der var ikke sparet paa nogen af Delene) og bredte en Dug over Græsset. Min «Borddame» var en vis Frk. Semberlin,

københavnsk Almuelærerinde, henved fyrretyve Aar, ung, forøvrigt ganske pikant, en Slags moderne Mænade med et stort, ræverødt Haar i yppig Fylde ned over magre Skuldre, lille Fladnæse og en bred, umættelig Mund; dertil en fortræffelig Tallie og Buste (hvad enten nu Vorherre eller Skrædderinden har Æren af disse Herligheder); endelig er hun ikke Spor af snærpet, men «taler naturligt om naturlige Ting» — som det hedder. Lige over for mig sad Arkitekt Ishøj, der havde erobret sig hele to Borddamer (deriblandt Frk. Carlsen), og straalede i Kresen som en ung Olympier. Der var virkelig noget gudeagtigt over ham. Henimod Slutningen af Maaltidet hældte han en hel Flaske Vin ned i Osteklokken, hævede denne som et Nektarbæger og raabte først et Pereat for alle Tidens Dyndtorsk og Galosjehelte, saa et Leve for fri Skønhed og Glæde, saa igen et Pereat for alle fedtede Spækhøkersjæle og sluttelig et Leve for Kvinden med Liljer paa Kinderne, «at sige: Elskovens flammende Ildliljer». Derpaa tømte han Osteklokken i et eneste Drag, mens vi andre raabte Hurra.

Bagefter skete der noget, som jeg ikke længer husker ganske klart (jeg begynder ogsaa at blive søvnig nu). Jeg tror nok, det var Damerne, der fik den Ide, at Arkitekten skulde bekranses; og en Del af Selskabet — deriblandt jeg — løb i den Anledning ind i Skoven for at finde passende Grønt. Som sagt, de nærmere Omstændigheder kan jeg ikke gøre Rede for . . . jeg veed blot, at jeg pludselig befandt mig ene med Frk. Semberlin inde mellem nogle Buske, og at jeg her — Pokker maa vide, hvordan det kom over mig! — slog mine Arme omkring hende og gav hende et Kys. Hun udstødte et Skrig og flygtede, — dog ikke hastigere, end at jeg nemt igen indfangede hende. Det er hidtil ikke ofte faldet i min Lod at

kysse unge Damer. Det var mig helt berusende at holde et kvindeligt Væsen fangen i mine Arme; og da hun ikke gjorde synderlig Modstand, gav jeg hende paany et Kys, denne Gang lige paa Munden (hun havde varme, dejligt bløde Læber!). Hun vred sig atter fra mig og løb bort, og denne Gang indhentede jeg hende ikke, før hun havde naaet de andre ude paa den aabne Plads.

Her var imidlertid Herrerne begyndt at springe Buk, mens Damerne og Ekscellencen havde anbragt sig henne under et Træ, hvor de klappede i Hænderne og viftede med Sjaler og Lommetørklæder efter hvert vellykket Hop. Den første Springer, jeg saae, var Assessoren, der trods sine fyrretyve Aar og en Vægt af mindst 170 Pund fløj som en Gummibold hen over Hovedet paa Kandidat Hansen. Samtidig faldt mit Øje paa Frk. Carlsen, der stod op ad Træstammen og tilviftede ham sit Bifald med sin Hat.

Denne løsslupne Munterhed smittede uvilkaarlig. Skønt jeg ingensinde har været nogen Akrobat, gav ogsaa jeg mig uden Forlegenhed i Kast med Idrætten og lo med de andre, naar jeg trimlede om i Græsset. Saadan bør man leve! Fri og frank som glade Guder! Ingen gnomagtig Biden-Negle i Krogene! Tilsidst fandt vi paa, at ogsaa Ekscellencen skulde med i Legen. Trods hans Protester løftedes han af fire Mand op over Kandidat Hansens Nakke og anbragtes derpaa midt i Græsset, hvor han blev siddende aldeles hjælpeløs og kluklo med apoplektisk Gurglelyd, saa Taarerne trillede ham ned ad Kinderne. Vi andre — Damerne ogsaa — sluttede Kres omkring ham, og Haand i Haand gav vi os til at danse og synge.

Men jeg er altfor søvnig nu, og der er for Resten heller ikke mere at berette. Paa Hjemturen kørte jeg i Charabanc sammen med Frk. Semberlin, der under hele Kørslen laante mig nogle mærkelige Øje-

kast; men jeg har ikke Erfaring nok til at kunne afgøre, om de skulde tilkendegive mig hendes Fortørnelse over min Dristighed eller maaske det modsatte. — — Jeg kan næsten ikke holde mine Øjne aabne længer. Maanen er ogsaa gaaet bort, og nede i Haven er der ganske stille. For lidt siden hørte jeg Kirkeuret slaa. Det er Tid at komme tilkøjs. — Jeg gad for Resten nok vide, hvad Frk. Semberlins Blik havde paa Samvittigheden. Skulde det virkelig betyde en Invitation?

Det hed sig igen i Morges, at Assessor Tofte skulde rejse. Man fortalte endog, at hans Orlov udløb idag, saa han nu umuligt kunde opsætte Afrejsen længer. Ikke desmindre er han her endnu, og jeg ser ikke Spor af Tegn til Opbrud. Derimod forlyder det, at han i Formiddags skal have været paa Telegrafstationen og telegraferet, endog to Gange. Hans Færd bliver nøje udspioneret her, især af Damerne, og hver Dag svirrer det med Rygter. Blandt andet vil man vide, at han og Frøkenen igaar Aftes efter Punschegildet skal være set sammen nede ved Stranden, begge meget animerede — (vi var vist for Resten alle temmelig oplivede igaar!) — og der hersker øjensynlig blandt en Del af Gæsterne en stærk Ophidselse. Jeg veed snart ikke længer, hvad jeg skal tænke. Jeg gaar idag omkring med en Fornemmelse af, at Himlen er ifærd med at styrte ned over os allesammen.

Mere end een Gang i disse Dage er det faret mig gennem Hovedet, om jeg ikke skulde tage Mod til mig og tale rent ud til Assessoren om hans Forhold

og om den Folkesnak, han har udæsket her; — jeg synes, at jeg ligefrem har en Forpligtelse dertil. Nu ved Middagstid mødte jeg ham paa Trappen, og jeg kom næsten til at gyse ved ret at faa Øjet op for den afskrækkende Forandring, der i det sidste Døgn er foregaaet med ham. Han saae ud som et Menneske, der i mange Nætter ikke har faaet Søvn, og som endnu ved højlys Dag forfølges af haarrejsende Syner. Jeg tænkte: nu skal du tale! Men han gik mig saa hastigt forbi, at jeg ikke kunde faa Ordet sagt. Desuden gengældte han næppe nok min Hilsen, hvorimod han i Forbifarten saae paa mig med en unaturlig barsk, næsten udfordrende Mine, som vilde han paa Forhaand tilbagevise enhver Dom om hans Handlemaade.

Ak ja, vi Mennesker gaar daglig omkring og smaasnakker om Kærligheden — saa glade, saa trygge i Tillid til den Indbildning, at ogsaa Lidenskaberne i vore Dage er blevne tamme og smukt afrettede. Fra Barnsben lærer vi at forherlige Kærligheden; vore Digtere lovsynger den som Himlens søde Naadegave, og Kunstnerne fremstiller den billedligt som et hvidt Duepar, der næbbes. Derfor sniger denne Rædsel sig over os alle, hver Gang Vilddyret viser sig for os i sin sande Skikkelse, som den blodtørstige, umættelige Grib, der sønderslider Menneskenes Hjærte.

Men jeg vil ikke mere tænke derpaa. Jeg har en afskyelig Hovedpine idag, og jeg har slet ikke truffet Gertrud, skønt jeg hele Formiddagen har kreset om hendes Bolig. — Dog, det er maaske netop godt! Allerbedst var det maaske, om jeg aldrig saae hende mere — hvem veed? Jeg sætter, at vi for Alvor blev forelskede i hinanden. Umuligt var det dog vel ikke. Hvad saa? Er jeg bedre end Assessoren? Hvad der kan hænde for den ene, kan vel ogsaa blive den andens Lod. — Jeg gjorde sikkert allerbedst i at tage

helt bort. Denne evige Nervespænding, hvori jeg her vil komme til at leve, kan heller ikke være mig god; og det Selskab, som jeg i de sidste Dage har sluttet mig til, passer egentlig slet ikke for mig. Et Par af de unge Mennesker fra igaar har allerede generet mig med en paatrængende Familiaritet og foreslaar hvert Øjeblik med et dumt Grin, at vi skal springe Buk. Selv Ekscellencens Selskab er ikke frit for at være kompromitterende. Jeg hørte imorges, at hans Rygte aldrig har været det bedste, og at han langtfra er velset i de gode Krese.

En gammel Krønike rinder mig idag stadig i Hu:

Det er en hed Middagsstund i Paradisets Have. I en Kæmpebanans lyse Skygge sidder den unge Adam og knækker Nødder ved Bredden af en lille, himmelblaa Bæk, der rinder hastigt hen mellem Bregner og mosbegroede Sten.

Hans Bryn er rynkede i Vrede.

Han er saa fortvivlet over sin Ensomhed, saa træt og syg af Tilværelsen, saa mæt af Havens bugnende Overflod, at han ikke engang gider spise de søde Nøddekærner, men spytter dem fra sig, saasnart han har tilfredsstillet sine hvide Hjørnetænders Knusetrang paa de stenhaarde Skaller. Da han ikke har flere tilbage, smider han sig paa Ryggen i det jomfruelige Græs, lægger Hænderne under Nakken og begynder af lutter Kedsomhed at løfte skiftevis det ene og det andet Ben i Vejret, mens han med oppustede Kinder søger at eftergøre snart Løvernes Brummen, snart Sjakalernes Hyl, snart Papegøjernes øresønderrivende Skrig.

Et lille rødt, vevert Egern kommer hoppende ned fra Træet og begynder at pusle indsmigrende omkring ham. I sin Forbitrelse sparker han det med Foden ud i Bækken.

En Stund sidder han atter oprejst og ser interesseret paa, hvordan det lille Dyr kæmper med Bølgerne. Da det tilsidst i et Krampeanfald tumler rundt, dukker under og forsvinder, opslaar han en vild, hoverende Latter, der giver Genlyd i Kæmpetræets mægtige Krone og faar den lille Verden af kvidrende Smaafugle deroppe til pludselig at forstumme. Tavse flyver de bort over hans Hoved.

Han ser sig ængstelig omkring.

Godt, at den gamle ikke saae det! tænker han og griner med sin brede, af sorte Dun beskyggede Mund. Jeg fik mig vel ellers en Præken ligesom forgangen, da jeg vred Kæben af Led paa den sorte Hanbjørn. Haa!

Og atter lægger han sig tilbage i det blomsterfyldte Græs og puster sine solbrunede Kinder op, idet han søger at snakke efter «den gamle» ved at efterligne de store, blaasnudede Abers dybe Gluffen.

Men Duften fra et Heliotropbuskads et Sted i Nærheden og Middagsstundens tunge Varme har gjort ham døsig. Uden at vide af det falder han hen i en fast Søvn.

Mens han sover, drømmer han.

Han drømmer, at Gud Fader kommer til ham og skærer i hans Side. Og da han vaagner ved Smerten og vil rejse sig overende for at gnide Søvnen af Øjnene, staar Vorherre virkelig foran ham, indhyllet i sit lange, hvide Haar og Skæg, der dækker hans Legeme som en skinnende Sølvkjortel.

Men bagved Vorherre, holdende ham forsagt i Kjortelen, staar en anden Skikkelse, som Adam ikke før har set, og hvis hvide Hud og røde Kinder og

lange, bløde, mørke Haar faar ham til at stirre . . . stirre med vidtopspærrede Øjne og tilbageholdt Aandedræt.

Han vil springe op. Men Vorherre holder ham blidt tilbage med sin Haand og siger:

«Min kære Adam! Jeg gav dig min Have at vandre i, Frugter gav jeg dig at æde, og alle Markens og Skovens Dyr bød jeg dig til Selskab og Glæde. Og dog hungrede dit Hjærte, og du glemte din sønlige Lydighed. Se, derfor, da du sov, tog jeg et Ribben ud af din Side og skabte denne Kvinde, som for dig staar, at give dig hende til Medhjælp. — Adam! Se, dette er Eva! Del med hende dit Liv og dit Leje, som det er Eders Fader velbehageligt.»

Efter disse Ord lader han sin Haand glide beroligende hen over Evas blussende Kind og klapper Adam ligesom mildt formanende paa Haaret. Derpaa forlader han dem. I dybe Tanker vandrer han tilbage ad den lange Allee af skyhøje Palmer, der fører op til de himmelske Boliger.

Henne i Bananens blaa Skygge staar Adam og Eva længe ubevægelige overfor hinanden — han ganske fortabt i Beskuen, hun bortvendt, med frygtsomt nedslagent Blik.

Omsider bøjer Adam sig frem for at kigge hende ind i Øjnene. Og varsomt og stille lader han sin ru Haand glide ned over hendes hvide Lemmer.

Hun kommer til at skælve og vil fly. Men da slynger han sine brune Arme omkring hende og løfter hende jublende fra Jorden. Hun mægter ikke at gøre Modstand. Og bærende hende i sin Favn skrider Adam stoltelig over Busk og Sten ned til sit Leje i Liljernes Lund, mens Eva skjuler Ansigtet i sit lange Hovedhaar.

— — —

Mens Skyggerne falder lange i Palmernes Allee og

Himmelrummet fyldes af en rødlig Dis, gaar Vorherre den sædvanlige Aftentur i sin Have.

Overalt jubler Fuglene ham imøde og kaster sig i Skarer for hans Fod. Løven og den guløjede Tigerkat slæber sig paa Bugen gennem Græsset for at slikke Skaberens Haand.

Da han er naaet til Enden af den høje Allee, hvor Terrænet sænker sig ned mod Svanedammen og det mandelduftende Liljekrat, som er Nattergalenes Hjem, sætter han Hænderne for Munden og raaber med Vælde:

«Adam! . . . Hvor er du?»

En Abefamilje, der sidder i et Cedertræ, farer angstfuld op i Træets endnu solbelyste Top. Svanerne i Dammen dukker Hovedet ned i det gyldne Vand, og inde i et Ris-Krat vender en stor Elefant pludselig omkring og jumper bort med den stive Hale stukket bagud som en Træstok. — Men Adam viser sig ikke.

Da oplader Vorherre atter sin Røst og kalder, saa det giver Genlyd i Haven:

«Adam! — A..a..a...dam!»

Endelig rasler det henne i den blomstrende Liljelund, der blusser ligesom i dyb Skam under Solnedgangens Straaler. Fortumlet, betaget kryber Adam ud.

Med brændende Kinder og med rosenrøde Liljeblade hængende i Haaret kaster han sig for Vorherres Fødder, griber skælvende hans Haand og fremstammer:

«Fader! Herre!... Tag alle mine Ribben og skab mig Kvinder af dem!»

Da formørkes Skaberens Aasyn. Han støder Adam fra sig og vender sig bort.

Og sorte Tordenskyer samler sig over Paradisets Have, mens han i tunge Tanker vandrer tilbage til sine himmelske Boliger.

«Tag dit Sværd!» siger han her til den gylden-

vingede Kerub. «Ser du Manden og hans Mandinde! Før dem ud af min Have og lad dem forsmægte i Ørkenen!»

Ja, jeg maa rejse. Jeg tror bestemt, at det i alle Henseender vil være mig tjenligst. Maaske burde jeg endda aldrig have opholdt mig her. Om det saa er Landskabet, begynder det at virke nedtrykkende paa mit Humør. Dette lille Stykke aa-smalle Bælt, disse smaa, grønne Skove, disse jævnt stigende Kyster, det er altsammen saa smaastilet, saa indestængt, næsten legetøjsagtigt. Jeg burde være rejst bort til fjerne og ensomme Steder med fremmed og storladen Natur, til Blaavandshuk eller Bulbjærg. I Stedet for at ligge her og pjaske i denne Brakvands-Rendesten skulde jeg have følt Vesterhavets saltsydende Brænding brydes over min Ryg. Jeg trænger til en Gang igen at gribes af Naturen i dens Vælde, til at lade Tankerne hvile ud i store Vidders ubrydelige Stilhed og skaffe Blikket fri Tumleplads i et afstumpet Himmelrum. Her promenerer man spidsborgerligt paa den lilleputagtige Strandvej, der aldeles ligner et Stykke udflydt København. Som en Art Ferie-Pensionist sidder jeg regelmæssig hver Aften paa Bænken ude paa Molen, med Hænder og Hage hvilende paa Haandtaget af min Sommerparaply, og betragter over Brillerne den ensformige Solnedgang, ser paa, hvorledes efterhaanden Farverne fortoner sig over Himmel og Hav, hvorledes Skrænterne og Skovene hyller sig ind for Natten i blaalige eller graalige Gevandter, indtil det altsammen ligesom synker ned og forsvinder i en gusten Taagedyne.

Jeg kommer netop derudefra, hvor jeg har haft

en Samtale med Dr. Levin, der sad paa Bænken, da jeg kom. Jeg kan ikke gøre for det, . . . endskønt jeg godt indser, at vi alle er uretfærdige mod denne Mand, der sikkert er et baade kundskabsrigt og originalt begavet Menneske, formaar jeg ikke at overvinde min Aversion for ham. Fra hele hans Person slaar der mig imøde en isnende Kælderkulde, som uvilkaarlig faar mig til at vende det lodne ud.

Det var nu idag ikke saa meget hans aparte Væsen, der stødte mig; ikke heller den aabenmundede Maade, hvorpaa han uden Spor af Indledning (som det synes at være hans Vane) begyndte at tale om det, som forresten alle i disse Dage taler om: Assessorens formentlige Forhold til Frk. Carlsen. Det var den filosofiske Overlegenhed, hvormed han drøftede og bedømte den hele sørgelige Affære. Det var den fuldkomne Ufølsomhed, der kom tilorde i de langsomt udtalte, aabenbart nøje overlagte Bemærkninger, hvormed han uddissekerede og optrævlede de forskellige Traade i Assessorens Forhold for at bevise, hvorledes en saadan Mands «kaotiske Aandstilstand» under de givne Omstændigheder naturnødvendigt maatte føre til den foreliggende Katastrofe. Det var som at se en Vivisektør koldblodigt tilfredsstille sine videnskabelige Interesser i en tilskadekommens rindende Saar.

Jeg blev lidt hed i Kammen; og skønt jeg ellers i visse Maader kunde have givet ham Medhold, svarede jeg (vistnok temmelig hvast), at Begivenheden forekom mig adskillig mere egnet til at vække Medlidenhed end til psykologisk Underholdning. Jeg tilføjede, at man overhovedet skulde vogte sig for at dømme i en saadan Sag, og at man — hvor meget der end kunde bebrejdes Assessoren — dog til syvende og sidst var nødt til at anerkende Lidenskabens Ret.

Han strøg sig med sin skyggeagtige Haand ned over det lange Rabbinerskæg og sagde efter en Pavse:

«Lidenskabens Ret . . . Er det ikke ogsaa en af de overtroiske Forestillinger, som bidrager til at holde Menneskene nede paa Halvbarbarernes Niveau? Hvorfor skulde vel de Handlinger, der er Udslag af en abnorm, sygelig Aandstilstand, have en højere Gyldighed end de, vi foretager os i Sjælens sunde og klare Ligevægtsøjeblikke? Og naar den sygelige Tilstand endda er selvforskyldt?»

Jeg tænkte i mit stille Sind: ja saadan snakker Ræven om Rønnebærrene. Og da han blev ved at udvikle sin Tanke og tilsidst drev den ud i det rene Paradoks, bl. a. ved at forlange Lidenskaberne bedømte fra et Synspunkt, svarende til det, der har gjort sig gældende i en Bestemmelse i den militære Straffelov, hvorefter Forseelser, udøvede i Beruselse, paafører dobbelt Straf, nemlig baade for Rusen og Forseelsen — afbrød jeg ham med den ret nærliggende Indvending, at Menneskehedens højeste Ideer, dens værdifuldeste Tanker, dens største og stolteste Bedrifter dog næppe var undfangede eller udførte i den upaavirkede Sjælsligevægt, han syntes at vurdere saa højt, men tværtimod i Lidenskab, ja Ekstase.

Men han lod sig ikke anfægte. Med sin uforstyrrelige Selvtillid erklærede han, at ogsaa det var en Overtro. Det var ikke blot i Fuglenes Verden, at de, der løftede sig højst og skuede videst, tillige havde det roligste Vingeslag, den mest beherskede Flugt. «Konsekvensen vilde jo ellers ogsaa være» — sagde han — «at hysteriske Kvinder og Tyfus-Rekonvalescenter kom Menneskeidealet nærmest, da det dog uimodsigelig er dem, der lettest og stærkest kommer i Affekt.» Han tilføjede, at denne Miskendelse af en strengt nøgtern Livsbetragtning havde været skæbnesvanger for Menneskene, idet den havde forledt dem

til paa alle Omraader at skabe sig falske Forbilleder. Selv en tilsyneladende saa uhildet Mand som Assessoren var i Virkeligheden et Offer for den lyriske Overspændthed, vi alle fra Barndommen opdroges til. Og derfor taaltes, ja beundredes til en vis Grad en Menneskekarikatur som den unge Arkitekt Ishøj, der var en slet og ret Attrape, dannet efter de gængse Forestillinger om en Helt.

Jeg huskede i Øjeblikket ikke hans Kontrovers med Arkitekten og indskød derfor den Bemærkning, at en ung Mand, der i Toogtyveaars-Alderen havde vundet Akademiets store Guldmedalje og desuden paa forskellige andre Maader indlagt sig Fortjeneste, dog ikke ret vel kunde benævnes en Attrape. Men da saae han paa mig med sit uigengivelige, sokratiske Smil og spurgte:

«Hvem har fortalt Dem det?»

«Det har han selv.»

«Ja, jeg kunde næsten tænke det. Tilfældigvis kender jeg Hr. Ishøjs Forhold temmelig nøje, idet jeg i adskillige Aar har staaet i Forretningsforbindelse med hans Fader, og jeg kan forsikre Dem, den unge Mand har altid været en stor Døgenigt, der i al sin Tid kun har udmærket sig ved tre Ting, nemlig ved at lyve, skryde og gøre Gæld.»

Han udtalte sig med saa stor Bestemthed, at jeg blev tvivlraadig. Og uvilkaarlig foer det mig ud af Munden, om Arkitekten da heller ikke havde vundet Præmier for Kapsejlads.

«Aldrig.»

Om han heller ikke spillede paa Violin og Fløjte.

Hr. Ishøj kendte temmelig sikkert ikke en Node, mente Dr. Levin. Og han tilføjede: «Alt dette har han altsaa bundet Dem paa Ærmet! Ja, hvorfor ikke? Det betragtes jo i vore Dage ikke alene som undskyldeligt, men næsten som en særlig Naadegave

at have vanskeligt ved at skelne Løgn fra Sandhed. Det kaldes at være i Besiddelse af en frodig Fantasi.»

Jeg vilde endnu i dette Øjeblik ikke have troet, at han talte sandt, dersom jeg ikke ved min Hjemkomst havde faaet hans Ord fuldstændig bekræftet af Kandidat Hansen, der kender den unge Labans Forhold meget godt, og hvem jeg derfor straks opsøgte. Aldrig har jeg kendt Mage til Frækhed! Det ærgrer mig unægtelig, at jeg har kunnet lade mig saaledes dupere af dette «Renaissancemenneske». Jeg plejer dog ellers at have et ret aabent Blik for mine Medmenneskers svage Side. Men det trøster mig, at min første Bedømmelse af Fyren altsaa var fuldkommen korrekt.

Min Beslutning er tagen, min Ransel snørt. Imorgen er jeg over alle Høje!

Jeg har set Gertrud. Efterat jeg i de sidste to Døgn forgæves havde søgt hende paa Udsigtsbænken og Vejene omkring Villaen, opdagede jeg hende i Formiddags inde i Haven, hvor hun stod i en tankefuld Stilling, med Haanden under Kinden, Albuen støttet til Verandatrappens Rækværk, og saae paa, at en Havekarl opbandt en Rosenbusk. Jeg blev længe staaende paa Afstand for ubemærket at kunne betragte hende. Hvor hun var yndig i sin hvide Kjole! En Tanagra-Statuette, forestillende den drømmende Uskyld! Jeg havde ikke troet, at hun virkelig var bleven mig saa kær, saa dyrebar. Jeg forstaar det ikke selv; men jeg føler det med vemodig Glæde, at jeg nu endelig, virkelig elsker!

Da jeg gik forbi Havelaagen og hilste, saae hun op — først ligesom studsende, derpaa med et uroligt, næsten sky Blik, der endnu tydeligere end forleden røbede for mig, at jeg har faaet en lille Plads i hendes Hjærte.

Hele Dagen har jeg vanket omkring i Skoven og ved Stranden som en viljeløs Ting, tumlet om som en Bold mellem ja og nej. Nu har jeg overvundet mig selv. Jeg vil betrygge mig mod enhver Fare ved paa Forhaand at undvige den. Jeg vil ikke styrte dette uskyldige Barn i Ulykke, vil ikke, at den Dag skal kunne komme, da jeg søndertræder hendes Hjærte, da jeg dræber hendes Livs Lykke og glemmer maaske mange Aars Hengivenhed og Troskab for en slank Hals eller en velskabt Fod. Jeg vil ikke have et Sjælemord paa min Samvittighed. Jeg tør ikke!

Er dette overspændt? Handler jeg i Overilelse? Mit Hjærte siger ja, ja . . . og tusinde Gange ja. Men en anden, en dybere Røst tordner ubønhørlig for mit Øre sit afgørende: Nej! — Er jeg ikke en Mand som alle de andre, der sveg deres Troskabsløfte? Har jeg ikke de samme Lidenskaber, de samme Drifter, maaske endda stærkere end de fleste? Har mit Liv været mere uplettet, min Dyd større? Dersom jeg havde Dr. Levin her, vilde han sikkert med matematisk Nøjagtighed kunne bevise mig, at Assessor Toftes Skæbne ogsaa vilde blive min. Behøver jeg forøvrigt Beviser? Den rødhaarede Almuelærerinde minder mig hver Dag tilstrækkelig om min Svaghed. Siden jeg forleden paa Skovturen begik den Uforsigtighed overfor hende, omkreser hun mig bestandig i al sin afskrækkende Hæslighed og udstiller frækt sin smækre Tallie og fulde Barm til min Beskuelse. Og — hvorfor lyve for mig selv? — skønt jeg aner, ja er fuldt overtydet om, at disse

Yndigheder alene er Skrædderindens Værk, tildrages uvilkaarlig mit Blik.

Det er den sande Forbandelse, vi tog med fra Edens Have — aldrig at mættes, evigt at hungre.

Det staar fast: jeg rejser. Jeg har betalt min Regning for at kunne drage afsted allerede imorgen ved Daggry. For sidste Gang sidder jeg da her og skriver ved mit lille Bord. For sidste Gang hører jeg den hyggelige, puslende Støj af Folk, der gaar tilsengs rundt omkring mig. Den eneste, jeg har taget Afsked med, er Dr. Levin, der af sig selv kom hen til mig og sagde Farvel. Han havde af Hotelværten hørt, at jeg vilde rejse, og trykkede mig ligesom anerkendende i Haanden. Jeg forstaar det ikke. Skulde han ane noget om Grunden til min Forsvinden? Eller var det blot en Indbildning af mig? . . . Han gør mig altid saa underlig tilmode, den Mand. Da jeg fortalte ham, at jeg agtede at anvende de faa resterende Dage af min Ferie til en Fodtur omkring paa Fyen, sagde han, at vi da muligvis mødtes igen; han agtede om et Par Dage at besøge en Ungdomsven, der var Læge et Sted i den sydvestlige Del af Øen; og han anbefalede mig et Krosted der i Nærheden, som han selv et Par Gange havde overnattet i. Jeg forstaar ikke, hvad det er for en Interesse, han pludselig har faaet for mig, og jeg tror, det er bedst at sørge for, at vore Veje ikke oftere krydses.

— — —

Det er Midnat. Jeg har skrevet et Brev til min Søster Ellen, et andet til Fætter Fredrik, og jeg har bundet en lille Buket af Lyng og Timian, som jeg i Eftermiddags plukkede ude paa Bjerre Bakker. Den er til Gertrud. Imorgen tidlig, mens alle endnu sover, vil jeg med Ranslen paa Ryggen liste mig ind ad Havelaagen og lægge den paa Veranda-

trappen. Vil du da forstaa, at den er fra mig? Og vil du tage den som en Afskedshilsen fra en, der blot vilde dig det allerbedste? — Men naar Dagen er tilende, saa kast den bort tilligemed enhver Erindring om den sortsmudsede Trold, der dristede sig til for et Øjeblik at vække dig af din Tornerosesøvn. Sov, sov, Prinsesse, i Ungdomsdrømmenes fortryllede Borg! Der er du lykkeligst!

Jeg boer her i et lille Krosted paa et afsides Stykke Land, en gemt Krog, der tilsyneladende ikke har mindste Samkvem med den Verden, der er udenom. Jeg er dumpet ned mellem Folk, der lever et mærkeligt, stillestaaende Liv, uberørt af den sidste Menneskealders hæseblæsende Fremskridt, Fordærvelse og Kultur, uden fjerneste Trang til at kaste Blikket ud over deres egne Sognegrænser. Hvad der ligger indenfor Hjemmets Horisont, er for dem den hele Verden. Ud over disse grønne Bakker gaar ikke deres Tanker; over disse lange Pilehegn søger ikke deres Længsler. De veed, at de har det godt og trygt, hvor de er. Forsynet har skænket dem en frodig Ager, en dygtig Kvægbestand og en bred Ryg til at bære deres gode Dage. De fortæller det selv, at saadan som de lever nu, har deres Fædre levet i et Aarhundrede; og disse døde med Vorherres Velsignelse og tyve tusinde Rigsbankdaler gemt i Sengehalmen. Hvorfor skulde de saa forandre sig? — Nej, hvorfor skulde de egentlig?

Jeg kom hertil igaar Eftermiddags i det mest straalende Vejr. En Samling drikkende og snakkende Bønder sad inde i Skænkestuen i en saa tæt

Tobakstaage, at Solen næppe formaaede at gennemtrænge den. Alle stirrede de mig imøde med saa bestyrtede Miner, som om jeg i Stedet for at træde ind med en fredelig Paraply havde gjort mit Indtog med dragne Vaaben. Det var ligefrem med Vanskelighed, jeg fik den gamle Krokone gjort begribeligt, at jeg var en skikkelig Vejfarende, der ønskede Mad, rigtig, virkelig Mad — Æg, Brød, Smør, Øl — og at jeg ikke havde nogetsomhelst ondt eller skalkagtigt isinde.

Nu befinder jeg mig allerede som hjemme her, og de fortræffelige Krofolk veed ikke, hvor godt de vil gøre det for mig. Da jeg imorges satte mig til Frokostbordet og betragtede det nykærnede, saltkornede Smør, den hjemmelavede Pølsemad, de næsten alenlange Skiver af det hvide Helligdagsbrød og den gule Sødmælksost med de røde Safranpletter; eller da jeg iaftes strakte mig i min hyggelige Alkove med den friske Halm og de store (maaske noget tunge og lidt klamme) Dyner og hørte Vejrhanen dreje sig oppe paa Tagryggen, — da forstod jeg med et usigeligt Velbehag, at jeg endelig var kommen rigtig ud i Naturen, væk fra Tidens Humbug og forfalskede Glæder.

Ja, det var godt, jeg kom bort! Det er det egentlig forfriskende og fornyende ved Rejselivet, at man hvert Øjeblik voldelig rykkes ud af den Vanemæssighed, hvori vor Aand saa hurtigt lægger sig til Hvile og sover ind. Det er som at faa en Række Sjæle Styrtebade; det isner men staalsætter. Tanker og Sindsstemninger faar ikke Lov at gro fast. De idelige Omskiftelser, de mange forskelligartede Indtryk af fremmede Mennesker og ukendt Natur fremkalder stadig nye Synspunkter hos os og dermed nye Indblik i vort eget Indre.

Nu kunde jeg i saa Henseende vistnok vanskelig

have valgt en bedre Plet end det frodige Fyn med dets livfulde og lettilgængelige Befolkning. Det kan lyde underligt og overdrevent, naar man tænker paa de smalle Bælter, der skiller Fynboen fra deres Landsmænd i Øst og Vest, men det er ikke desmindre sandt, at de er ligesom af en anden Race, en Race, hvis Blod ruller hastigere, hvis Forstand spiller livligere, og hos hvilken alle selskabelige Instinkter er udviklede næsten som hos en Sydbo.

Jeg kom f. Eks. igaar paa min Vandring hertil gennem en Landsby, hvor jeg standsede hos en Mand, der stod og gravede i sin Have, for at spørge ham om Vej. Jeg kender fra Jylland al den ulidelige Mistænksomhed, hvormed man der i lignende Tilfælde bliver betragtet og ligefrem forhørt. Før man opnaar noget Svar, maa man nøje gøre Rede for, hvem man er, hvor man vil hen, hvor man kommer fra, hvad der er ens Haandtering, hvor man har sin Fødestavn osv. Jeg blev derfor behagelig overrasket, da Manden straks med munter Mine huggede Spaden i Jorden og fulgte mig op paa en Høj i hans Have, hvorfra Egnen lod sig overskue, og her gav mig en paa een Gang livlig og nøjagtig Beskrivelse af det, jeg ønskede oplyst. Ganske vist forsøgte han bagefter af sædvanlig selskabelig Nysgerrighed at udfritte mig lidt om mig selv. Men til Gengæld bød han mig ind i sit Hus, forestillede mig for sin lille, trivelige Kone, der hjærtelig rakte mig en blød Haand, og for sine to unge, friske Tvillingdøtre (nydelige!), hvis blanke Øjne og buttede Kinders Farve tydelig røbede, at min uformodede Tilsynekomst straks havde sat deres letvakte Fantasi i Bevægelse. Derpaa førte han mig rundt paa sin Ejendom, viste mig sine Stalde, sin Præmietyr, sin selvlavede Hestegang o. s. v. og lod sig ikke stille tilfreds, før jeg havde udtalt mig om det altsammen

og fundet det udmærket. Imidlertid havde den lille Kone og de buttede Tvillinger faaet travlt i Køkkenet; og da vi kom tilbage til Stuen, stod Bordet her dækket; — og til min Forundring erfarede jeg, at den navnkundige jyske Gæstfrihed lettest er at finde paa Fyn.

Da vi havde spist, bød Manden mig en blæksort Cigar — «Ekstravare», tilføjede han med en Smule Stolthed — hvorefter han fulgte mig paa Vej. Og idet han ustanselig blev ved at snakke, mens jeg selv gik tavs ved hans Side og i mit stille Sind beundrede denne hurtige Forstand, denne mangesidige Indsigt, dette fornøjelige Lune, forstod jeg Grunden til den uforholdsmæssige Mængde af netop fynske Almuesønner, hvis Navne lyser i vor Kulturhistorie. Endelig tog han Afsked, rakte mig Haanden og takkede mig for Besøget; — det var altid saa fornøjeligt at høre lidt nyt og se fremmede Mennesker. Hvorpaa han med raske Skridt og aabenbart ganske velfornøjet med sig selv vendte tilbage til sit Arbejde. — —

Jeg kunde fylde Side efter Side med saadanne smaa Oplevelser fra Gaarsdagens lange Vandring. Min Hjærne har optaget og bevaret utallige præcise Øjebliks-Fotografier af Landskaber, Mennesker og Boliger. Naar jeg gennemblader min Erindring, ser jeg som i en koloreret Billedbog gulnende Kornmarker under en violblaa Himmel; Bondebyer med nydelige røde og gule Huse; grønne Enge med røde Køer; Landsbygader vrimlende af rødmosset Ungdom; Haver fulde af rødmosset Frugt; muntre Bækkeløb, overskyggede af blomstrende Hyben og Tjørn; sorttjærede Bindingsværks-Kroer, men fremfor alt en rig Samling af pragtfulde Herresæder, der ligger her saa tæt som Musereder i en Hvedemark, nogle stigende yndefuldt op af spejlblanke Kanaler som

en Nymfe af Badet, andre hvilende fornemt mellem mørke Lunde som en straalende Juvel i sin Indfatning.

Uforglemmeligst for mig er dog en Plet med en Kirke og en Præstegaard, der laa oppe paa en mægtig Højderyg, nær ved en Skov og omgiven af en prægtig, omfangsrig Have eller rettere Park, der gik i eet med Skoven. Jeg kom gaaende ved Middagstid hen ad en Vej, der steg jævnt tilvejrs dybt nede mellem høje og nøgne Bakker. Jeg havde den største Lyst til undervejs at kravle op paa dem allesammen, saa indbydende hævede de deres Toppe op mod den blaa Himmel, forjættende svale Luftninger og vide Syner. Men jeg holdt mig skikkeligt nede paa Vejen, indtil jeg oppe paa den højeste af Bakketoppene øjnede den omtalte Kirke. Da modstod jeg ikke Fristelsen længer; og efter nogle Minutters besværlig Opadstigen befandt jeg mig ved Randen af et langt og svimlende dybt Svælg, der med stejle, tjørneklædte Sider sænkede sig under mine Fødder og dannede det gigantiske Leje for en lillebitte Bæk, der gennemstrømmede dets stenede Bund. Langs Skoven og Afgrundens Rand var der dannet en Vej; og overvældet af den Verden af Lys og Land, der ved en Drejning af denne pludselig aabenbarede sig for mig hinsides Svælget, sank jeg uvilkaarlig ned paa en Bænk, der hensigtsmæssigt var anbragt her, for ret at hengive mig til Beskuelsen.

Dette var imidlertid lettere sagt end gjort. Det første Indtryk var Forvirring. Jeg vidste ikke, hvor jeg skulde lade Blikket hvile i denne Mangfoldighed. Det var, som om hele Fyens Land her laa udstrakt for mine Øjne. Jeg kunde slet ikke finde Rede i det Net af Veje og Pilehegn og Aaløb, i den Uendelighed af Landsbyer, Skove og smaa, hvide Hytter, der ligesom mylrede op af Jorden overalt, hvor jeg fæstede mit Blik. Af gammel Vane begyndte jeg at tælle

Kirketaarne men opgav det, inden jeg var kommen over et Felt, som nogle Haandflader kunde bedække. Jeg gav mig til med Øjet at følge Vcje, men de filtrede sig ind i hinanden og knyttede sig sammen og blev pludselig borte under min Forfølgelse.

Og jeg faldt i Tanker.

Jeg begyndte at fatte, hvor Verden dog er stor, idet jeg gjorde mig det klart, at alt, hvad jeg her saae omkring mig, hele denne uhyre Flade, kun var en forsvindende lille Del af det ganske Danmarks Land, et af Verdens allermindste Lande, kun en næppe synlig Prik paa et Landkort, et lille, grønt Fnug paa Huden af den stormægtige Moder Jord. Og — tænkte jeg videre — denne stormægtige Moder Jord er selv kun en lille, rullende Himmelbold, en af Verdensaltets allermindste; et uanseligt Sandskorn, der flyver forskræmt gennem Himmelrummet med sine Lande og Have, sine Folkeslag og «Verdensbyer», med sin Sum af Lidelse og Lykke, af Viden og Kunst, af Suk, Jubel og Elskov. Intet vilde forrykkes, om det altsammen pludselig forsvandt. Solen vilde lige rolig vandre hen ad sin Bane, Stjernerne vilde blinke med deres sædvanlige ligegyldige Ro, og kun Maanen vilde faa sig en Forskrækkelse og dumpe ned paa en eller anden Kæmpeklode for der at opbevares som et Kuriosum i et meteorologisk Musæum.

Og dog gaar vi Mennesker omkring med en højvigtig Alvor, tyngede af vort indbildte Ansvar som «Skabningens Herrer». Hildet — som alle Puslinger — i vor Forfængeligheds Snarer forbitrer vi os Livet og forspilder dets Goder under en latterlig Følelse af Forpligtelse til at gennemskue den uhyre Verdensmaskine, hvis Storhed vi ikke en Gang formaar at opfatte. Var det mon ikke bedre at lade al hovmodig Grublen fare og naivt og taknemmeligt nyde

Livet og Øjeblikket saadan som disse jævne, lykkelige Bønderfolk, mellem hvilke jeg her lever, — dyrke vor moderlige Jord, æde dens Frugter, forplante vor Slægt og betragte alt, hvad der ligger udenfor vor Sognegrænse, som et dunkelt, ufatteligt Hinsides, Verdenssjælens mystiske Bolig? — Jeg begynder at tro det!

«Hvor stedes du, min Gertrudlil'?» —
Nu flammer Himlens Aftenild,
og Natteduggen falder.
Fra Højens Krat en Fuglelil
sin Mage til sig kalder.

Jeg ser dig sidde bag din Bog
i Havestuens Vindueskrog,
i Aftensolens Strømme.
En Drossel nys i Haven slog
og kaldte dig af Drømme.

I Lænestolens Pude-Flom,
en Tudse lig, med Mine from
den gamle Troldheks smiler.
Paa højt oppustet Æddervom
de runkne Hænder hviler.

Dit Vemodsdrag hun stirrer paa,
mens giftigt Blik i Øjets Graa
som Slangetunger spiller.
Et Solskær ligger, brudt paaskraa,
som Blod paa hendes Briller.

Selv sidder jeg ved Kroens Mur
løssluppen i Guds fri Natur
og dog saa tung i Sinde.
Hin Time i dit Rosenbur
mig aldrig gaar af Minde.

Farvel, du Engel paa min Vej!
Du blev mig kær, — du veed det ej
og skal det aldrig vide.
Kun Sengens Straa fortæller jeg
hver Nat, hvad jeg maa lide.

Jeg har igen idag været oppe ved den højtsvævende Præstegaard, der ligger kun en halv Mils Vej herfra. Jeg er bleven ganske forelsket i denne stille Plet; og naar jeg gaar deroppe i Skoven eller sidder paa Bænken ved Randen af den dybe Afgrund og stirrer ud over det vidtstrakte, solflimrende Landskab, vaagner der en Tvivl i min Sjæl. Jeg begynder at tænke paa, om jeg ikke har taget fejl af mig selv; om jeg ikke i Stedet for at have ofret mig til kritisk Vurdering af døde Sprog skulde have viet mit Liv til det levende Ords Forkyndelse, — reverenter talt studeret til Præst, saadan som mine Forældre saa meget ønskede det. Udseendet har jeg jo, efter hvad Folk siger. Og Gud veed, om ikke virkelig en saadan fredelig Sjælehyrdevirksomhed, et landligt, trygt Familjefaderliv sammen med mit Hjærtes kære vilde være langt mere overensstemmende med min Natur end den moderne Videnskabsmands ensomme og tankeoprivende Bibliotekstilværelse.

For de har det dog i Grunden godt, de gode Landsbypræster i det gode, lille Land Danmark. Deres Gærning er ikke overvættes opslidende, de jordiske Goder tilmaales dem ikke altfor knapt; deres Stilling er højagtet, deres Person ukrænkelig, næsten hellig, og de er sikre paa deres Pension som paa deres Salighed. Men næsten allermest misunder jeg dem deres Præstegaarde og de fast guddommelige Præstegaardshaver. Som disse ligger der under de hvidkalkede Kirker — fredeligt Side om Side med de Dødes Have, fra hvilken ofte kun en lille Laage skiller dem — synes en særegen Himlens Velsignelse at hvile over dem. Store og pladsrige, dog i al Fordringsløshed; kølige og skyggefulde, dog uden nogen eventyrlig Skummelhed, breder de sig med en egen gæstevenlig Hygge ned imod Bøndernes Gaarde til Landevejen langs det store Gadekær, hvor der ligeledes staar en lille Laage paa Klem, som om den vilde sige til de vejfarende: Træd kun frit ind, alle I, som søger Hvile og er lidt anstændigt paaklædte. Vær velkomne alle, naar I blot vil børste lidt af Verdens Støv af eders Fødder og ikke helt forglemme, at det Sted, I betræder, er en af Himmeriges Forgaarde. Frygt ikke, at I skal blive for mange; vi har Rum nok under vore brede Trækroner baade til gamle og unge. Vi er vant til at give Læ for Alderdommen, at være Ly for al sømmelig Ungdomsglæde, det lønlige Skjul for kyske Sværmerier. Vi er alle ferierende Turisters Sommerherberge, Skuepladsen for alle Studenters første Forelskelse, Emnet for alle danske Digteres første Sonet. Træd derfor ind uden Frygt! Store Overraskelser eller svulmende Blomsterpragt kan vi ikke byde; men til en Nellike for Knaphullet, en Rosenknop til Haaret har vi altid Raad; og hvis du til Gengæld vil sige

et lille opmuntrende Ord om vore unge Pigebørns tarvelige Arrangements, der er deres hemmelige Stolthed — den lille Stendysse med Gedeblad, denne Farvesammenstilling af Roserne, denne Vedbend, slynget om den runkne Egestamme — saa veed vi, at det vil glæde dem; og naar Efteraarsstormene har slukket hver lille Blomsterfakkel og Sneen bredt sit hvide Jordelin over de gustne Plæner; naar Brændeknuden buldrer i Kakkelovnen, og Lampen brænder den halve Dag, da vil de med Venlighed mindes dig og dit Besøg. — —

Det er mange Aars og mange Slægters kærlighedsfulde Omsorg, der har opelsket disse Idyller, hvortil saa mange af vore bedste og lykkeligste Minder knytter sig. Hvert Træ har en hemmelig Historie; ved hver Busk hænger dyre — lyse eller vemodige — Erindringer. Og naar vi i stille, maaneklare Sommernætter sidder ensomt derude under de brede Kroner og lytter til Løvets højtidelige Sus, der spøger over vort Hoved som en aandeagtig Hvisken, synes denne at fortælle os om de mange Præsteslægter, der kom og gik, der virkede her og døde, som Lindene løves og falmer.

Da manes frem for vort Blik Billedet af den brede Bondepræst fra Aarhundredets Begyndelse, Sognets «vor Fa'er», der vandrede frem og tilbage i disse Gange i sit tommetykke, graa Vadmelstøj, med den posede Hage værdigt sænket i det stive Halsbind — en Kæmpeskikkelse, hvis lange, stride Haarduske hænger som Blaartotter ud under den bredskyggede Kastorhat; hvis rødgarvede Ansigtshud med de sølvhvide Skægstubbe, hvis svumlende Næse og store, knortede Hænder røber en Mand, der ikke udelukkende stoler paa sin aandelige Overlegenhed.

Men — se! — nu aabnes lydløst Laagen til

Kirkegaarden, og ind træder under Maanelyset et nygift Par — nu forlængst døde og glemte — hine unge Præstefolk, der kom hertil en Julidag med Lærkesang og Duft af nyslaaet Hø. Stille sætter de sig derhenne paa Udsigtsbænken ud mod Dalen og Kirken, hvor de sad saa mangen Sommeraften og saae paa Solen, der sank derude bag de fjerne Høje, mens de andagtsfuldt lyttede til Kirkeklokkens dybe Tone, som var den Herrens egen Stemme. Hendes tilhyllede Hoved hviler paa hans Skulder; hans alvorlige Kristus-Ansigt med de stjerneklare Øjne lyser af en usigelig Ømhed, mens de Haand i Haand stirre tavse ud i Dalens hvide Maanetaage.

Men hør—hør! Henne bag Lindehækken hvisker og tisker Løvet, og Bækken sladrer om den unge Student, der var her sidste Høst; om Præstens egen Betty, der mødte ham her, naar de gamle sov Middagssøvn; om Bogen, han læste i, om Kyssene, han tog — hys! tys! — og om Ringen, som han satte paa hendes Finger.

—·— Saadan spøger og hvisker det hyggeligt rundt om i alle Landets gamle Præstegaarde. Men en Højtidsidyl som den, jeg her har truffet, finder man dog ikke mange Steder. Her er al Præstelivets ejendommelige Poesi samlet som i et fuldbaarent Digt, forstærket og højnet af den omgivende Naturs Storhed, med hvilken den vidunderlig smelter sammen — ligesom Haven, der gaar i eet med den brusende Storskov rundt om den.

Hvor herligt maatte det ikke være daglig at kunne vandre her, løftet op over Verdens Ufred og Larm, — fortabe sig i Havens slyngede og skjulte Stier eller sidde derhenne paa den lille, fremspringende Digestump, hvorfra Udsigten aabner sig ned over Dalen til den lange, støvede Vej, hvis slangebugtede Linje kan forfølges af Øjet, indtil den langt

borte forsvinder mellem Bakkerne. Fra dette Punkt har sagtens Slægt efter Slægt tilviftet Feriegæsterne det sidste bedrøvede Farvel og det første jublende Velkommen, naar de skumplede bort eller dukkede frem i den høje, buklede Kalesche med de fede Heste halvt skjulte af Støvet! . . . Ak ja!

Og saa den indbydende Bænk under Rønnebærtræerne derude ved Randen af det dybe Svælg! Hvor dejligt maatte det ikke være at sidde der en stille Lørdagskvæld med sin strikkende Hustru, sin Puddelhund Trofast og sin lange Tobakspibe og i Mag memorere sin Prædiken, mens Solen langsomt daler og Klokken fra Sognets Kirke ringer Søndagsfreden ind over det vidtstrakte, bølgende og rødmende Land, over hvilket man skuer ud som fra en Himmelens Trone.

Ja — sandelig! — de har det godt, de gode Præstemænd i det gode, lille Land Danmark!

Jeg rejser herfra idag. Jeg befinder mig allige-vel ikke vel her, og der er over tre Mil til et Apotek. Jeg er altfor meget ene. De Tanker, de Anfægtelser, jeg vilde fly, overfalder mig i min Ensomhed som glubske Vilddyr, og jeg er hjælpeløs her som i en Ørken. Inat har jeg ikke faaet Blund i Øjnene. Hanerne galede lige fra Midnat, og Vejrfløjet skreg over mit Hoved som et Spøgelse. Der maa sikkert være Uvejr i Vente.

Desuden — jeg pines uafladelig af en Drøm, et Syn, ligemeget hvad! Jeg ser bestandig for mig en Række festligt oplyste Værelser, Assessor Toftes Hjem. Henne under Lampen i Dagligstuen sidder

den høje, mørke Moderskikkelse, hvis Billede i de sidste Uger har forfulgt mig Dag og Nat. Hun smiler roligt og lykkeligt, mens hun træder sin Naal; og rundt om hende springer de to Smaadrenge glade og længselsfulde . . . de venter iaften Fa'er hjem. Hun har ikke villet hente sin Mand ved Stationen. Hun kan ikke lide den forstyrrede Modtagelse midt i Perronens Trængsel og Træk, men vil give ham sin Velkomst — varm og uforbeholden — her i deres eget Hjem. Inde i Spisestuen staar Aftensbordet dækket med Blomster foran hans Kuvert; og baade hun selv og Drengene har pyntet sig. Hun har ønsket at give Hjemkomsten Præg af en Fest; det er første Gang i deres Ægteskab, at de har været saa længe skilte fra hinanden. Men hvor har hun ikke ogsaa længtes! Hver Morgen, naar hun vaagnede, har hun sagt til sig selv: nu er der een Dag mindre, til han kommer hjem. Og saa meget de har at tale om! Saa mange Spørgsmaal hun har at gøre! . . . Nu ruller en Vogn ind i Porten. Endelig er han her! — Og der træder han nu ind ad Døren i sit Rejsetøj, endnu varm af Frk. Carlsens kolde Kys, endnu fortumlet af den sidste, oprivende Afsked. Hans Hustru kaster sig om hans Hals, Børnene klynger sig til ham, . . . og mens han med en grusom Viljesanspændelse kvæler den sidste, gispende Rest af Skamfølelse, der endnu rører sig i hans Bryst, fremhykler han Gensynsglæde, slutter Hustruen i sin Favn, kysser Børnene paa Panden . . .

Nej, nej!

Jeg vil ikke tro det, før jeg faar Vished. Det er umuligt! Saa langt kan det ikke være kommet! . . . Jeg vil forsøge at træffe Dr. Levin i den Kro, han talte om. Han maa vide Besked, maa kunne

fortælle, hvad der er hændet, siden jeg rejste; om Assessoren er der endnu; eller hvad?

Ja, Dr. Levin! Jeg har ofte tænkt paa ham i disse sidste Dage. Skulde denne Dødens Apostel virkelig have Ret? Er virkelig alt, hvad der varmer vor Sjæl, hvad der faar Hjærtet til at svulme og vore Kinder til at gløde, lutter tomt Bedrag? Er Kærlighed, Troskab, Livets Lyst og Sindets Lykke bare taabelig Indbildning, straalende Fatamorgana-Billeder, skabte af vor forræderske Fantasi? — Jeg begynder for Alvor at tro det.

Jeg stod just nu i Aftenstunden ved Solens Nedgang her udenfor Kroen og betragtede et højt Stillads, der staar midt ude paa Mosen tæt herved. Det er blot nogle gamle, sammentømrede Planker, et faldefærdigt Skelet af et fordums Pumpeværk, der rimeligvis i sin Tid har været benyttet ved Vandudtømningen . . . rigtig et hæsligt Skaberak! Men som det stod der og spejlede sig i den blanke, rødligt farvede Tørvegrav . . . ensomt midt i det store, dystre Moseøde, med en Baggrund af luende Solnedgangsskyer, var det af en gribende Skønhedsvirkning. Enhver Maler havde øjeblikkelig i Begejstring udødeliggjort det med sin Pensel; og dersom et Par Forlovede havde siddet henne paa Skrænten og altfor længe hengivet sig til smægtende Beskuelse, kunde Synet af disse fire raadne Planker maaske have bragt deres Dyd i Fare.

Ak, ja . . . saadan er det! Det nytter ikke at løbe fra det. Vi Mennesker vil bedrages. Sandheden i sin Nøgenhed er os altfor afskrækkende; kun Løgnen finder vi ophøjet og skøn. Derfor skælver vor Sjæl i denne sene, graa Skumringstime, Forvandlingens Time, da den gamle, trætte Moder Jord afstryger sig Dagens Maske og Solens Flitterguld og

fremviser sit sande, mørke og furede Aasyn, forstenet i navnløs Rædsel.

Dersom Dr. Levin ikke er Fanden selv, er han i hvert Fald hans Amanuensis. Jeg kom hertil for et Par Timer siden, og næppe havde jeg hos Krofolkene forhørt mig om ham, før der rullede en gul Postkaret frem for Døren Og ud steg Hans sataniske Majestæts Substitut med en ildrød Vadsæk i Haanden.

Han bragte min Tro en Hoben galante Nyheder, en sand Helvedes-Post! Assessor Tofte er rejst til København for at lade sig skille fra sin Hustru, og denne ubetydelige Geschichte var allerede saa vidt ordnet pr. Brev og Telegraf, at han inden sin Afrejse fra Badehotéllet kunde forestille Frk. Carlsen som sin Forlovede. Se, det kan man kalde ekspedit Ekspedition, en Skilsmisse pr. omgaaende. «Kære Kone, jeg ønsker at skilles fra dig, vær saa venlig at lade mig din Mening desangaaende vide med næste Post.»

Saaledes er dette hellige Ægteskab, der sluttes i Himlen og brydes paa det første det bedste Borgmesterkontor. Skønt jeg ikke har personlige Erfaringer at tale af, kan jeg af alting forstaa, at det i vore Dage er adskilligt lettere at komme af med sin Kone end med en Elskerinde. I første Tilfælde agerer Staten Koblerske og er lutter Gelassenhed. Hvad ønsker De? Ah, Skilsmisse! Sørensen, et Par Stole til den Herre og Dame! Vær saa venlig at tage Plads, vi skal straks være til Tjeneste, det hele er blot et Øjebliks Sag. Og

mod Erlæggelse af et Par Kroner for et Dokument besørger Staten i en Haandevending et Hjem splittet for alle Vinde, gør et Par uskyldige Børn fader- eller moderløse, fraskriver dem deres helligste Rettigheder og sætter med sit kongelige Segl Skammens og Vanærens Stempel paa en hel Familje. Saadan er vor menneskekærlige Tids Retfærdighed! Den samme Mand, som nylig med saa tung en Haand svang Lovens Sværd i Sagen mod det Frørupske Ægtepar — et Par Stakler, der, forpint af Sult og Nød, udfriede deres Børn af en haabløs Armods Kvaler ved et Par Draaber Skedevand, — den samme Mand rækker Loven en hjælpende Haand til i Anledning af en smuk Hals at dræbe et Par Smaadrenges frejdige Livsglæde, forgifte dem deres Ungdom og kaste en mørk Skygge over hele deres fremtidige Liv. Og under hvilket Paaskud? Med hvilken Ret? . . . «Lidenskabens Ret». Ha, ha! Nu slaar jeg mig selv paa Munden. Men det er alle Idealisters Lov. Vi vil flyve med Vildgæssene og — pladask! — der ligger vi med Næsen i den stinkende Rendesten. Nej, den sorte Substitut har Ret! Lad os holde os til Jorden. Lad os ganske nøgternt se paa Tilværelsen og os selv. Og naar vi da roligt afklæder vor helliggjorte Kærlighedsgudinde det poetisk guldindvirkede Skønhedsdraperi, den blussende Blufærdighedskaabe og det figenbladede Kyskhedsbælte, hvormed vor altid emsige Pyntekone-Fantasi har udstafferet hende, — da maa vi erkende, at vi alle slet og ret er Adams Børn. Kvinderne ogsaa! Lad os ikke skabe os! Naar man i fire raadne Planker kan skue en Skønhedsaabenbaring, hvad kan man da ikke med lidt god Vilje gøre ud af to rosenrødmende Kinder og et Par Dueøjne!

Hvorledes var det, Dr. Levin sagde for lidt

siden? «Det er en Kendsgærning» — sagde han — «at Nutidens Kvinder, selv de dydigste, ikke kan være sammen med en net, beleven ung Mand uden til en vis Grad at forelske sig i ham.» Saadanne var hans Ord. Og han talte af Erfaring! Som en ganske dagligdags Ting fortalte han mig, at ogsaa han en Gang havde været gift og ladet sig skille; og jeg forstod, at det i dette Tilfælde var Konen, der en skøn Dag rømmede fra Hjemmet og Landet med en Galan og tog Børnene med sig.

Ja, saadan er det! . . . Jeg havde forleden en løjerlig Drøm. Jeg drømte, at Verden var gaaet under, og at det nu var den første Time i Evigheden. Solen og alle Stjerner var bleven splintrede i Himmelrummet under en artig Kanonade, og nu gik de gyldenvingede Engle skarevis omkring paa den store Paradisslette og sang og plukkede Blomster eller sad i Kres omkring Apostlene og andre hellige Mænd og tyttede til disses vise Tale; — thi nu var Timen kommen, da alle Gaader skulde løses og alle Tvivl forstumme. Henne under et Figentræ sad Sct. Peder, omgiven af en Skare unge Jomfruengle med lysende Glorier om de lokkede Hoveder. Han holdt Armene korslagte over Brystet, en Pegefinger paa Næsen, og forklarede omstændelig alle hidtil dunkle og forunderlige Mysterier. De unge salige skottede nu og da lidt utaalmodigt til hinanden og syntes ikke rigtig at more sig. Men da bøjede en lille gullokket Uskyldighed sig frem og sagde:

«Jamen, kære Sct. Peder! Vil du forklare mig een Ting, som jeg aldrig har kunnet forstaa?»

«Sig frem, mit Barn,» sagde Sct. Peder venligt.

«Hvor kan det være, at Vorherre, som dog ellers var en saa god og kærlig Fader for os der-

nede paa Jorden og altid undte os det saa godt, — at han kunde forbyde os at spise af det Træ, du veed nok . . . det med den forbudne Frugt?»

«Ja, ja!» istemte straks alle de salige Jomfruer i kvidrende Kor. «Hvorfor maatte vi ikke smage paa den forbudne Frugt?»

Sct. Peder satte begge Hænderne i Siden, spærrede Øjnene op og saae sig forbavset om i Kresen.

«Vidste I virkelig ikke det?» sagde han. «Ih, det var naturligvis blot, for at den skulde smage Jer des bedre.»

«Aa . . . aa!» udbrød de paa een Gang i hendøende Kor. Og alle de unge Engleansigter blev saa lange, saa lange; og de saae ned for sig, som om de stille tænkte — — noksagt!

Se, den Drøm burde jeg have Digtergage for. Det er ikke alle, der formaar at drømme sig til en saa fornuftig Livsanskuelse. For Resten . . . Pokker med en Livsanskuelse! Jeg har ingen, — og har ikke Brug for nogen. Jeg vil ikke mere tro paa noget, ikke paa Dyd, ikke paa Trofasthed, ikke paa Skønhed, ikke en Gang paa Vorherre selv. Naar jeg nemlig betænker, hvordan han fra sin høje Himmel har kunnet overskue hele den menneskelige Maskerade med dens Narre og Hyklere og sminkede Klovner, føler jeg mig overbevist om, at han for længe, længe siden maa være revnet af Latter.

Det har regnet i Nat. Endnu drypper det fra Træerne, og Himlen hviler tung og graa over Jorden. Skoven, Pilehegnene, den ensomt liggende Kirke derude paa Bakken, — alt, hvad jeg i den

tykke Luft kan overse her fra mit Krovindue, staar underlig udvisket, ulegemligt, ligner fortættet Regn.

Dr. Levin blev allerede iaftes afhentet af sin Regenskontubernals Vogn — og jeg er egentlig ganske glad derved. Hvor meget jeg end respekterer, ja delvis beundrer denne Mand, som virkelig synes at høre til de sjældne Mennesker, der lever i streng Overensstemmelse med deres egne Teorier, kan jeg ikke udholde længe ad Gangen at være i Stue sammen med ham. Denne matematiske Retlinjethed er mig dog for meget af det gode. Under en Samtale med ham har man en Fornemmelse af at blive klemt fastere og fastere i en Skruestikke, en logisk Spændetrøje, hvori man gisper efter Luft. Naar han er gaaet, føler man uvilkaarlig Trang til at danse rundt paa Gulvet med en Stol, vende Mølle eller drikke sig en ustyrlig Rus.

Vi havde igaar, umiddelbart før hans Afrejse, en længere Diskussion inde i Krostuen (han var under hele sit Ophold her ikke et Øjeblik udenfor Kroen, idet han — som han forklarede — med Vilje havde gjort sig «absolut uimodtagelig for Naturindtryk»). Naturligvis talte vi igen om Assessor Toftes Skilsmisse. Jeg havde i vor første, korte Samtale derom nok bemærket, at han ikke røbede Spor af Medfølelse med Assessorens saa brutalt forladte Hustru; men efter mit forudgaaende Kendskab til ham havde jeg egentlig heller ikke ventet mig synderlig andet af ham. Desuden fandt jeg en Forklaring, ja næsten en Undskyldning herfor i den Misskæbne, der havde ramt ham i hans eget Ægteskab. Derimod mente jeg rigtignok (med hans forrige Udtalelser i frisk Minde), at han — endog i langt højere Grad end jeg selv — maatte fordømme Assessorens hele Forhold i denne Sag. Men til min største Forbavselse erklærede han det for at være

den naturligste Ting af Verden, at enhver Mand i fuldeste Maal udnyttede en Kvindes Gunst. Med den roligste Mine og i en Række nøje udarbejdede Læresætninger, hvis pedantiske Formulering dannede en pudsig Modsætning til deres revolutionære Indhold, hævdede han — af «Hensyn til Fremkaldelsen af de bedst mulige Forudsætninger for Sjælens tankefrembringende Sysselsættelse» — den mest uindskrænkede Frihed paa det erotiske Omraade, ja betegnede enhver af Lov eller Vedtægt skabt Begrænsning som et uberettiget Indgreb i den personlige Frihed.

Jeg svarede, at ogsaa jeg i høj Grad vurderede den personlige Frihed, dog kun saalænge dens Udøvelse ikke skete paa Bekostning af andres Fred og Lykke. Men da strøg han sig langsomt ned ad det store Skæg og sagde med sit ubehageligt selvgode Smil:

«Frihed under Ansvar, mener De? — Er det ikke saaledes, vore Dages Stikord lyder?»

«Nu vel.»

«Men vil De ikke tjene mig i at gennemtænke Meningen med denne Sætning,» vedblev han i let docerende Tone. «De vil da indrømme mig, at disse tre Ord indeholder en dobbelt Modsigelse. Det ene Begreb ophæver Betydningen af det andet. Naar jeg hører denne Sentens, kommer jeg altid til at tænke paa den gamle Remse: «En Bøfsteg uden Løg, en Skorsten uden Røg o. s. v.» Dersom nemlig Frihed betyder noget andet end Ansvarsløshed, saa har Ordet slet ingen Mening. Enten er noget tilstedeligt, eller det er utilstedeligt. At sige: dette maa du gøre, men gør du det, risikerer du alligevel at faa Straf — det vilde enhver kalde en Meningsløshed. Lad os betragte Sagen nærmere. Hvad er Frihed? Der er i vore Dage intet Ord,

der saa ofte misbruges, idet dets sande Betydning saa uforstandigt bortforklares. Vi taler om politisk Frihed, personlig Frihed, Troesfrihed o. s. v.; men egentlig mener vi overalt: Nydelses-Frihed, Retten til vore Drifters uhindrede Udfoldelse Enten har vi denne, og har den fuldt ud, eller vi har slet ingen. Naar saa faa vil erkende dette, ligger det i, at vi i vor Tid ikke vil være vore Instinkter som saadanne ærlig bekendt, ikke aabent nok anerkender dem som Menneskenaturens Grundpiller men poetisk forklæder dem som Lidenskaber, Længsler eller «Sjæleattraa», formummer dem i al Slags fantastisk Udstaffering paa samme Maade, som den middelalderlige Gothik — i Modsætning til den klassiske Arkitektur — skjulte en Bygnings sande Struktur under et uroligt Krimskrams af symbolske Rosetter, Liljer og Fabeluhyrer.»

Saadan omtrent faldt hans Ord. Jeg har nu ikke synderlig Interesse for den Slags Filosoferen i det Blaa og søgte derfor at lede Samtalen tilbage til dens oprindelige Udgangspunkt. Jeg førte igen Assessorens Sag paa Bane og gjorde den Bemærkning, at selv om man vilde se ganske bort fra hans Forhold til Hustruen, hvis Krav — det indrømmede jeg — maaske ikke kunde siges at have absolut Gyldighed, saa kunde man i hvert Fald umulig fritage ham for Ansvar overfor Børnene, hvis Uskyld han krænkede, og over hvis Ungdom han uretfærdig kastede en mørk Slagskygge.

Men denne Indvending afviste han med en Bestemthed, ja næsten Varme, der særlig var mig paafaldende i Betragtning af, at han selv havde lidt den Skæbne at se sine Børn kastede vilkaarligt ud for Lud og koldt Vand mellem Fremmede.

«Jeg tror snarere» — sagde han — «at Assessoren (maaske ubevidst) har gjort sine Børn en stor

Tjeneste, for hvilken de en Gang i Tiden vil være ham taknemlig. Disse nordiske Hjem, dette meget lovsungne Familjeskød fremkalder i Sjælene en kunstig Varme, en Drivhus-Ømfindtlighed, der udygtiggør dem til at modstaa Livets Storme. Læg Mærke til, at i dette Land, hvor Hjemmet og Familjehyggen er holdt i Ære som næppe mange Steder, her er Daareanstalterne altid overfyldte, og Selvmord hyppigere end maaske noget andet Sted i civiliserede Lande. Jeg selv er kommen til Verden paa Fødselsstiftelsen; og naar jeg — som jeg tror — er lykkeligere end de fleste, har dette hovedsagelig sin Grund i den Omstændighed, at jeg aldrig har været Genstand for en Moders eller Faders Kærlighed, aldrig har kendt den Familje-Omsorg, der — samtidig med at svække Viljekraften — uvilkaarlig sætter Skranker for Instinkternes frie Rørelser og derved fremkalder sygelige Forstyrrelser i Sindets naturlige Ligevægt.»

Han gav sig til at forklare sin Tanke nærmere. (Han synes i det hele at høre til den Slags tavse Mennesker, som, naar de en enkelt Gang indlader sig paa at udvikle deres Anskuelser, ikke formaar at holde op igen). Han hævdede, at den sande og eneste paalidelige Lykke var den absolute Uafhængighed af andre. Hvad det galdt om, var at gøre sig til Enehersker over sig selv. Han anførte det Sted hos Epiktet, hvor der tales om den Pris, for hvilken Verden sælger sine indbildte Goder, saasom Kærlighed, Hæder, Medmenneskers Agtelse o. s. v.; og han citerede denne Passus: «Hvad koster Salaten paa Torvet? Lad os sige en Obol. Er denne Pris dig for høj, saa misund derfor ikke dem, der mener at kunne betale den. Har disse Folk Salaten, saa har du din Obol, som du ikke har udgivet.» Dette var

Friheden: at have sin Obol i Behold. Vi var lykkelige — sagde han — naar vi med Sandhed kunde sige, at vi ikke skyldte noget Menneske Hensyn, at ingen havde Krav paa en eneste af vore Tanker, at vi ved vor Død ikke vilde efterlade noget Savn, og at ingen og intet, saalænge vi levede, havde Magt til at forstyrre vor indre Ro, hæmme det Sjælens stille Planteliv, hvorunder Menneskeaanden opfyldte sin Bestemmelse og naaede sit Endemaal: Klarhed og Fred.

Huh! Jeg syntes, at der med eet blev koldt i det Værelse, hvor vi sad, — koldt som i en Ligstue. Selv i dette Øjeblik, da jeg i Tankerne genkalder mig hans Ord, kommer jeg til at fryse, og mine Fingre er bleven blaa af Kulde ved at nedskrive dem.

Og jeg beder i det stille: O Gud, er dette Livets Sandhed, saa lad mig alligevel hellere fortfare i Løgnen og det skønne, varmende Bedrag!

Egnen her omkring er et helt lille Alpeland. Jeg er ganske overrasket af den sydlandske Frodighed og yppige Afveksling, man møder overalt. Snart vandrer man gennem dybe, skovfyldte Kløfter, snart langs med Bredden af smaa, idylliske Søer, snart gennem tætte Hindbærkrat med et øredøvende Fuglekvidder. Hvert Øjeblik beredes der Blikket nye Overraskelser. Hist hænger en Klynge Smaahuse ned ad en Skrænt; her ryger alle Skorstenene i en Bondeby ved en Mose. Pludselig aabner Bjærgene sig for en storslaaet Udsigt vidt over Kysten til et blaanende Hav fuldt af smaa, svømmende Engstykker,

. . . og et Øjeblik efter lukker atter alt sig omkring en, og man befinder sig dybt inde i mørke Skovslugters ubrydelige Stilhed.

Men nok herom. —

Jeg kommer henne fra en Bænk i en pragtfuld Herregaardspark, der med prisværdig Liberalitet staar aaben for Publikum. Jeg havde her — ja, hvad skal jeg kalde det? — en Drøm, et Syn, en Hilsen fra Vorherre.

Jeg har nu altid haft en Forkærlighed for smukke Haveanlæg, — ja, naar jeg skal være ærlig, foretrækker jeg dem for den egentlige, ukultiverede Natur. Jeg føler det bestandig stærkere: vor Sjæl foruroliges i det vilde Fri. Skovenes tætte Skygger, Viddernes Ensomhed, ja selv Strandens enstonige Bølgeslag indgyder os noget af Nattens og Mørkets Angst, af Mareridtets forvirrede Rædsel. En saadan stilfuld, smukt vedligeholdt Park virker derimod altid velgørende paa Sindet, fylder det med Fred og en ejendommelig barnlig Glæde. Den strenge Lovbundethed, der hersker overalt, Anelsen om den Inspiration, der har fremtryllet denne harmoniske Helhed, denne enkle, stærke Stemning, fremkalder hos os en Højtidelighed, der minder om den, hvormed vi betræder en Kirke.

Den Park, hvorom jeg her taler, var nu uden Spørgsmaal en af de største og prægtigste, jeg nogen Sinde har set. Den dækkede begge Skraaninger af en langstrakt Indsænkning, i hvis Bund der hvilede en kanalformet, sivomkranset Sø, hvori selve Slottet, de grønne Skrænter, Busketter, Drivhuse, Springvand, store, hvide Stenvaser og to langsomt glidende Svaner højtidsfuldt spejlede sig. Det første Indtryk var paradisisk. Overalt mødte Blikket en Yppighed, der syntes ikke at tilhøre denne Verden. Der var enkelte, fritstaaende Træer, hvis Kroners Løvmasse lig-

nede en hel Skov, og hvis Stammer mindede om de Kolosser, man endnu kan grave stykkevis op af vore Moser fra hine fjerne Tider, da en tropisk Vegetation dækkede vore Øer. Men saae man nøjere til, bemærkede man ogsaa snart, hvorledes hvert eneste af Havens hundrede Træer havde faaet netop den Plads, det Lys; den Luft, det Læ, der var nødvendig for dets fuldkomneste Udvikling. Man anede, at der laa et overordentligt Studium bag dette tilsyneladende saa tilfældige Arrangement; at der næppe var plantet en Busk, næppe bortklippet en Gren uden med den sikreste Beregning, uden at hver enkelt lille Del nøjagtigt var stemt ind i den fælles storslaaede Harmoni.

Solen var netop brudt frem gennem de tætte Skyer, og jeg blev siddende paa Bænken i over to Timer uden at trættes. Al den Uro, der saa længe havde pint mit Hjærte, al den Gravkammerstemning, som den blege Troldmand havde indblæst mit Sind, vejredes i disse Timer ganske hen. Jeg kunde ligefrem føle, hvordan Traadene sprængtes i det logiske Hjærnespind, hvori min Bevidsthed var holdt fangen. Som en Flok Drenge, der er sluppen fra Skole, tumlede mine Tanker sig rundt paa Græsplænerne og mellem Buskene. Der var artige Tanke-Drenge, der andægtigt beskuede de slyngede Blomsterbedes brogede Mønstre; der var viltre Krabater, der maalte Kæmpetræernes Højde og Vandets Dybde i Kanalen; og der var visnæsede Kritici, der lastede Stenvasernes Linjer og Slotsbroens tarvelige Arkitektur.

Men pludselig fløj de alle tilside og forputtede sig bag Buskene; . . . hen ad Gangens solgnistrende Grus kom langsomt en Mand i en lang, hvid Kutte, med bart Hoved, Sandaler paa Fødderne og Hampereb om det slunkne Liv.

Jeg var kommen til at tænke paa det Cister-

cienser-Munkekloster, der i sin Tid har ligget her paa Herregaardens Plads, og som jeg imorges havde læst om i Rejsehaandbogen. *Insula dei* var dets smukke Navn, som jeg hele Dagen havde hørt klinge for mit Øre som Toner fra en himmelsk Klokke. Jeg kunde tydelig se det for mig med dets lille Spir og den hvide Ringmur, der var grøn af Fugtighed næsten op til Tagskægget. Portbroderen, en gammel Graaskæg, sad paa Tærskelen og bad sin Rosenkrans: og saa stille var der overalt, at man langt borte kunde høre hans mumlende Bønner. Men nu lød Bedeklokkens Slag. Og straks hørtes slæbende Trin af mange Sandaler derinde i de lange Gange. Et kronraget Hoved kiggede ud af en Glug i Muren og raabte noget ned til den gamle, der derpaa rejste sig og forsvandt ind ad Porten. I det samme lød de første, dybe Munkerøster inde fra Klosterkirken:

«Frigør din Sjæl, o Broder i Christo, at du kan annamme Lyksaligheden!»

Selv sad jeg paa en Stenbænk i den grønne Abildgaard — en livstræt Vandringsmand, hvem Klosterfreden vinkede, men som endnu manglede Mod til at sige Verden det sidste Farvel. Med bævende Hjærte tænkte jeg paa mit Hjem, hvor jeg vilde blive savnet, paa min lille Søster, som vilde græde, paa min Plads, som skulde staa tom.

Da hørtes en enkel, mandig Røst inde fra Kirken:

«Nøgen kom du hid, nøgen gaar du herfra, nøgen skal du staa for mit Aasyn.»

Og Munkekoret faldt ind:

«*Ora pro nobis!*»

Vandringsmanden rejste sig med eet og traadte besluttet Klosteret nær. Men idet han vilde banke paa Porten, saae han sig endnu en Gang langeligt tilbage — ud over det dejlige Alpeland, som han

nys havde gennemvandret. Derude bag Skoven boede hans Fæstemø. Og hun ventede ham iaften med blussende Læber og Hjærtet fuldt af Kærlighed.

Da lød atter Stemmen fra Kirken:

«Derfor hvælvede Gud Himlens blaa Kuppel over Jorden, derfor skabte han Kødets Lyst og Jordelivets Tillokkelser, at vi skulde nyde Forsagelsens rene Glæde.»

«*Ora pro nobis!*» faldt Munkekoret atter ind — og denne Gang med en saadan Vælde, at jeg vaagnede op af min Drøm. Jeg gned fortumlet Øjnene og saae mig om. Jeg var virkelig falden i Søvn derinde i Parken, skønt denne imidlertid var bleven befolket af et Selskab Damer og Herrer, der stod i livlig Passiar ikke langt fra mig.

Jeg rejste mig lidt skamfuld og forlod kort efter Haven.

Men endnu i vaagen Tilstand bevarede mine Tanker en forunderlig Klarhed. Der hvilede om mig en klosterlig Fred, som jeg aldrig vil glemme. Tonerne af Munkekoret blev ved at forfølge mig paa min ensomme Vandring, . . . og jeg lyttede andægtigt, mens jeg stille gik hjemad gennem de grønne Dale.

Først ved en Drejning af Vejen, paa Toppen af en Bakke, vaktes jeg til fuld Bevidsthed af et pragtfuldt Naturfænomen, der aabenbarede sig lige foran mig. Lavt paa Nordhimlen lyste en glimrende Regnbue — dobbelt blændende, fordi den tegnede sig mod en sorteblaa Skybanke bagved Skovene. Jeg havde dog næppe fæstet Blikket paa den, før den forsvandt. Men et Øjeblik efter brød en ny, endnu mægtigere Bue frem højere oppe i den regngraa Luft og omspændte Himlen fra Horisont til Horisont uden en eneste Afbrydelse. Det var et betagende Syn. Jeg blev staaende aldeles fortryllet. Gennem

den vældige, syvfarvede Æter-Port saaes hele det bagved liggende, vidtstrakte Regntaage-Landskab i et vidunderligt forklaret Skær. Det var som at se den hele Verden afspejlet i Guds Øje.

«Nøgen kom du hid, nøgen gaar du herfra, nøgen skal du staa for mit Ansigt.» — Det er jo næsten Dr. Levins Ord. — «Bevar din Sjæl i Frigjorthed, at du kan annamme Lyksaligheden.» — Det minder om Epiktets Formaning om at vogte paa sin Obol. — Fra alle Sider altsaa det samme Svar. Kristi Efterfølgere, den hedenske Filosof og den moderne Kateder-Anarkist: alle stræber de — hver ad sin Vej — mod det samme Maal: den absolute Uafhængighed. Dette er altsaa Sandheden! Gennem Frigørelse til Herliggørelse. Er det saa?

Ak, jeg duer ikke til Grublerier. Jeg har mærket det før: min Hjærne mangler filosofiske Sugeskiver til at holde et Problem fast med. Griber jeg ikke Sandheden, saadan som en Dreng fanger en Sommerfugl, faar jeg den aldrig fat. Ved Gud, jeg er bleven ganske bleg af de sidste Dages megen Spekuleren. Da jeg imorges saae mig i Spejlet, kunde jeg næsten ikke kende mig selv. Men det er ogsaa en rent forhekset Kro, jeg her er kommen til. Det spøger omkring mig Nat og Dag. Snart stiger blege Munkeskikkelser op af Gulvsprækkerne og strækker — saligt smilende — deres magre Arme ud imod mig. Snart synes jeg at se Dr. Levin træde lyslevende ind ad min Dør, sætte sig paa min Stol og straks begynde paa en docerende Udvikling af sine Anskuelser. Jeg begriber ikke, hvad der gaar af mig,

Jeg fatter ikke, hvad det er for en Galskab, der driver sit Spil med mig i disse Dage. Jeg føler nok, at jeg ikke er rask. Men jeg kan ikke sige, hvad det er, der fejler mig.

Derfor vil jeg rejse hjem nu Hvad skal jeg her? Jeg længes efter min egen Stues Hygge, efter mine Bøger og efter Søster Ellen. Egentlig er her frygteligt herude paa Landet; især om Aftenen. O, disse saa lovsungne Sommeraftener — hvor er de egentlig utaalelige! Denne forherligede landlige Stilhed, — hvor er den nærgaaende og paatrængende! Selv ikke for den fjerneste Lyd forskaanes vort Øre. Hundelarm og Børneskraal fra langt bortliggende Huse, Bønderkarlenes raa Tale og Pigernes uterlige Latter bagved Høstakkene, — alt føres ind til os, uden at vi formaar at værge os derimod. Ogsaa Blikket krænkes overalt i sin Blufærdighed. Skovene i Horisonten, de lange Pilehegn og de smaa Krat, der kigger op over Bakkerne, altsammen staar det og ligesom lokker i Aftenrøden, — vinker os ud til sig med tavse Lader ligesom Skøgerne.

Imorgen vil jeg rejse. Der er kun een Ting, der gør mig tvivlraadig. Skal jeg rejse direkte hjem, eller skal jeg endnu en Gang opsøge Gertrud, . . . blot for at sige Farvel, give en Slags Forklaring, fjerne enhver Uvished? Ak ja, det nytter dog ikke, jeg vil blive ved at lyve for mig selv. Jeg veed jo meget godt, hvad der fejler mig. Lad mig være helt ærlig en Gang. Bort med al Forstillelse nu! Disse Dages megen Tankelarm, hele denne spekulative Rummel har jo blot skullet overdøve mit Hjærtes tyste Kalden, bortskræmme det Minde, der i hver stille Time frygtsomt har besøgt mig. Det har ikke før været mig bevidst; men nu forstaar jeg det. — Ja, dette er min Sygdom! Bestandig har jeg jo ligesom i Smug taget det kære Billede frem af min

Erindring og stjaalet mig til at betragte det — angst for min egen Hævn. Du gode lille Pige! Hver Dag har jeg været hos dig og set din lyse Skikkelse sidde ude i Haven, anspændt lyttende efter hvert Skridt, der nærmede sig. Og hver Aften har jeg sneget mig ind i din Stue, hvor du har siddet bøjet over dit Sytøj, aarvaagent iagttaget af et Par grøngule Øjne. Over din klare Pande har Tankeskyer jaget — som drevne af en Storm af urolige Spørgsmaal: Hvorfor kommer han ikke? Forstod han ikke mit Haandtryk? Kan han virkelig være rejst? Og vil han da aldrig komme tilbage?

— — —

Jo, det staar fast nu. Jeg kommer! Jeg kommer! Følge, hvad der vil! Jeg maa have Luft! Jeg maa ud af denne kvælende Dunst, hvori den sorte Troldmand har tryllet mig! Hvad er vel det hele? Frihed, Uafhængighed . . . jeg giver jer det altsammen for et Kys af en varm Pigelæbe? Fred? Nej, i Storm vil jeg leve! Hellere gaa tilgrunde i Lidenskabernes Brænding end sidde paa sin Hale som en levinsk Søjlehelgen og stirre sig salig paa sin egen Navle.

Ja, jeg kommer, Gertrud! Jeg kommer! Blot jeg nævnede dit Navn, manedes alle de gustne Spøgelser i Jorden. Jeg vil straks gaa ud for at finde en Blomst til mit Knaphul, en Fjer til min Hat.

Atisch! Jeg nøs. — Jeg har været i Styrtebad, at sige i et af de aandelige Styrtebade, der saa herligt driver den lyriske Forkølelse ud af Kroppen paa os. Jeg har faaet, hvad man i daglig Tale kalder

en kold Douche, og det har taget et Par Dage for mig at komme rigtig til Hægterne igen. Men hvor den alligevel styrkede! Det er nu min bestemte Hensigt at lade mit ømtaalelige Følelsesliv gennemgaa en regulær Koldtvandskur efter Dr. Levins Metode. Atisch!

O, du skalkagtige Phantasus, som naadige Guder sendte os Mennesker til uskyldigt Tidsfordriv, — du er vor Tids sande gamle Adam, som er bleven til vort Livs Fordærv. Og hvor har den gamle Kavaler ikke huseret ubarmhjærtigt mod mig denne Sommer! Nu, da jeg sidder her i min egen Stue, i mine gamle Omgivelser, i min hjemmevante Atmosfære og tænker tilbage paa den gradvise Stigen i disse Ugers Rejsefeber, — nu løfter sig mit Mellemgulv, og en homerisk Latter klinger op mod mit sværtede Loft.

Men jeg maa give en Beretning om mit sidste Besøg hos Frk. Tornerose. Jeg skammer mig næsten ved at nedskrive den; men jeg maa føre denne min Sjæls ærlige Bekendelse til Ende — til Advarsel for kommende Slægter.

Jeg vil dog overspringe alt, hvad der hændte mig paa Rejsen dertil. Jeg skal ikke dvæle ved den triste Erindring om, hvorledes jeg i mit Hjærtes søde Gensynsglæde steg ind i et forkert Jernbanetog og paa Længslens Vinger foer mod Syd i Stedet for mod Nord; hvorledes jeg af den Grund endnu en Gang maatte overnatte i en smudsig Landevejskro og der glemte min nye Straahat, saa jeg maatte optræde for min elskede i en tærnet Rejsekasket. Jeg skal først optage Fortællingens Traad fra det Øjeblik, da jeg med heftigt bankende Hjærte stod ved mine Drømmes ophøjede Maal — d. v. s. den hvidmalede Havelaage — og her med nogen Forbavselse hørte en munter Latter klinge ned til mig fra Verandaen.

Deroppe stod min elskede i livlig Passiar med et smukt, ungt, uniformeret Menneske af næsten sydlandsk Udseende, med mørk Hudfarve og sort Haar. Idet hun fik Øje paa mig, foer hun sammen med den urolige, næsten sky Bevægelse, jeg før havde bemærket hos hende. Rødmende rakte hun mig Haanden og forestillede det unge Menneske som sin Fætter, Marineløjtnant et eller andet.

Jeg blev unægtelig noget underlig tilmode ved at se denne unge Fyr pludselig dukke op ved hendes Side; men jeg fik ikke Tid til at anstille mange Betragtninger derover. Inde fra Havestuen hørtes Trin, og Tantens lille runde Skikkelse viste sig i Døren med sine Glarøjne.

Jeg skylder denne Dame en Afbigt. Straks ved Synet af hende slog det mig, at min Fantasi her havde spillet mig et Puds: hun var ikke nær saa hekseagtig, som jeg i Forelskelsens stigende Hede havde ophidset mig til at mene. Snarere mindede hun i dette Øjeblik om en noget for velfyldt Flødebolle. Hun næsten omfavnede mig med en oversvømmende Hjærtelighed, og under mange Ytringer af Gensynsglæde bød hun mig tage Plads inde i Stuen.

Jeg er ikke i Stand til at gengive vor Samtale. Jeg havde al min Opmærksomhed mistænksomt henvendt paa de to unge, der sad noget bagved mig, hver i sit Hjørne af Stuen, men saaledes, at jeg kunde iagttage dem begge i et Pillespejl, der hang paa Væggen overfor mig. Pludselig saae jeg, at de gav hinanden et Vink, og lidt efter listede de bort bag min Ryg og forsvandt ned i Haven.

Jeg gad gerne have set mit eget Ansigt i dette Øjeblik. Jeg saae vistnok overordentlig dum ud. I hvert Fald har jeg aldrig i den Grad havt en Fornemmelse af, at min Forstand sad nede i mine

Støvler. Det forekom mig nemlig — jeg skriver «forekom», fordi jeg endnu i dette Øjeblik ikke med Sikkerhed tør paastaa det — at hun ude paa Verandatrappen hviskede til ham: «Er han ikke skrækkelig uheldig?»

Rimeligvis mærkede Tanten min Distraktion. Med en vis Forlegenhed — og som en Slags Undskyldning for de unge Menneskers Opførsel — gav hun sig til at tale om deres Ungdommelighed og om det nære Forhold, de fra Barnsben havde staaet i til hinanden. Og af al hendes forblommede Tale, og navnlig af den megen, overbærende Hovedrysten, hvormed hun ledsagede den, forstod jeg tilsidst, at det unge Par var hemmelig forlovet.

Jeg følte mig mere og mere som Idiot. Mine Tanker tumlede rundt nede i mine Støvler, og min Storetaa var lamslaaet af Bestyrtelse. Dog, da jeg var kommen nogenlunde til mig selv, gik jeg den gamle Dame lidt nærmere paa Klingen. Skønt jeg nu godt indsaae, hvor ubesindigt jeg havde betroet mig til min upaalidelige Indbildningskraft, forekom det mig, at Sagens Enkeltheder alligevel trængte til lidt nærmere Forklaring. Forsigtigt ledte jeg Samtalen hen paa mit forrige Besøg og det bestemte Afslag, jeg den Gang havde modtaget paa min Indbydelse til Hotellets Skovtur; og af de mange ængstelige Undskyldninger, hvormed hun straks afbrød mig, af den febrilske Iver, hvormed hun søgte at forsvare Niecens store Sky for at komme mellem fremmede, forstod jeg yderligere, at jeg havde gjort den gode Dame skammelig Uret. Hun var ingen Diplomat, og hendes Forstand stod aabenbart ikke i noget rimeligt Forhold til hendes Hoveds Omfang. Hun fortalte rent ud, hvor ulykkelig hun havde været over min Udeblivelse; hvor hun havde frygtet, at jeg skulde være bleven fornærmet — «for

hun vilde rigtignok grumme nødig støde en af Tante Saras Slægtninge» — og tilsidst dumpede det hende da ud af Munden, at det var Niecen selv, der i hint Øjeblik ved et Tegn havde paabudt hende ikke at tage imod Indbydelsen.

Det risler mig endnu koldt ned ad Ryggen, naar jeg ret betænker min Letsindighed. Jeg sætter det Tilfælde, at den unge Frøken havde været en Kokette, en Flane, ja en løs Fugl — kri-kra! — jeg føler mig som En, der er sluppen fra Galgen efter at have mærket Strikken krilre paa Halsen. Hvad kendte jeg egentlig til hende? Hvad andet vidste jeg om denne Dame, end at hun havde et kønt Ansigt, en pæn lille Figur og en vanskabt Fod? — — Men saadan er det! Et mildt Blik fra et Pigeøje . . . og vort Hjærte staar i Flammer. Et frygtsomt Haandtryk . . . og vi lægger vort Liv for hendes Klumpfod! Og naar jeg saa tænker paa, at det var mig, — mig! — der vilde moralisere for Assessor Tofte! Ja, vi er allesammen gale, skrupgale! Og de fleste af os er endnu ganske uhelbredelige.

Jeg fik en Bekræftelse paa denne Menings Rigtighed imorges, da jeg læste min Avis. Jeg saae de forskellige Artikler flygtigt igennem; men der var ingenting i dem, der fængslede mig. Selv Overskriften «Sensasionelt Selvmord» vakte ikke min Interesse paa denne Aarstid, hvor Selvmordene hører til Dagens Orden hertillands. Først da jeg ved at lade Blikket løbe ned igennem den alenlange Artikel stødte paa Arkitekt Ishøjs Navn, spærrede jeg Øjnene op. En uhyggelig Anelse foer igennem mig, og jeg læste med tilbageholdt Aandedræt.

Sandelig! Den unge Mand havde aflivet sig i en Baad udenfor Bækkelund. «Af Fortvivlelse over en forsmaaet Kærlighed» — som der stod — havde han affyret en Revolver mod sit Hoved. Paa mo-

derne journalistisk Vis var den hele Begivenhed afmalet i sine mindste Enkeltheder. Der berettedes, at han i flere Dage havde gaaet ualmindelig tavs og indesluttet omkring, uden at ville spise eller deltage i de andres Selskabelighed. Saa var han sammen med et Par unge Venner taget ud til en lille Ø, Kalvø, og havde her paa en aaben Plads i Skoven (rimeligvis den samme, hvor vi hin Dag festede), fejret et vildt Orgie, som han selv havde kaldt sin «Dødsmesse». Her havde han sat sig en Krans af Vandranunkler paa Hovedet, og da Vennerne senere kom ned til Stranden, var han sprungen alene i Baaden under Paaskud af at ville plukke endnu en Blomst til sit Haar. Da han var kommen en halv Snes Alen fra Land, havde han trukket en Revolver frem, og før Vennerne paa Stranden kunde forhindre det, havde han med Udraabet: «Tilgiv mig, Kammerater — og hils hende!» fyret Revolveren af mod sin Tinding. Forøvrigt var Skuddet saa klodset rettet, at han først døde flere Timer efter. — «Saa brat endte denne unge Mands saa korte men forjættelsesrige Liv,» sluttede den taarekvalte Referent.

Javel! Hvordan skulde det ellers ende? Naar man daglig indøver sig i allehaande Lidenskaber og ved enhver Lejlighed draperer sig med Tragediens Heltekappe, maa man sikkert tilsidst selv tro paa, at man er en Helt, og føle sig overbevist om, at man af Skæbnen er bestemt til at lide en saadans højtragiske Endeligt. Saasnart et Pigebarn vender En Ryggen, griber man derfor — fortrolig med sin Rolle — straks til Mordvaabnet og stiller sig i Positur som en Skuespiller, der er sikker paa Galleriets Bifald. Det er det, man kalder, at de store Følelsers Tid er vendt tilbage. Ha, ha!

O, disse Renaissance-Mennesker! Denne Katzenjammer-Forherligelse! Hvor er den ynkelig! Og

hvor er den i det hele latterlig og uværdig, denne vor lyriske Maskerade med en svunden Tids efterladte Garderobe. Hvor er den flov og pjaltet, denne evindelige Snak om de «store» Tider, der paany skal oprinde. Altid denne længselsfulde Tilbageskuen, denne kvindagtige Smægten efter det svundne; aldrig en dristig Klippen-over, en frisk Nybegyndelse, en frejdig Stirren-frem efter nyt Land. — Stille! Jeg har ingen Ret til at være kæphøj. Men jeg har nu ikke mindste Tillid til disse «Genfødelser». Jeg tror ikke det bitterste paa, at Historien saaledes gentager sig selv. Vorherre er saamænd ikke af dem, der gør en Dumhed to Gange.

Nej, Dr. Levin har Ret. For hver Dag forstaar jeg bedre denne blege Mand med den skyggeagtige Haand. Jeg begynder at tro paa en sandere Lykke, en værdigere Glæde, . . . at ane Nydelsen ved det Sjælens stille Planteliv, hvorom han talte. Dette skal være mit Haab, og paa det vil jeg fremtidig bygge.

INDHOLD AF BIND II.

Skyer: Pag.

Ilum Galgebakke ..... 3.
To Venner ..... 20.
To Gange mødt ..... 48.
Tro til Døden ..... 64.
Et Offer ..... 84.
I Kongens Kjole ..... 122.
Nattevagt ..... 138.
Den gamle Adam ..... 239.

RETTELSER

Pag. 265, L. 10 f. o.; tilredte — læs: *tilrette.*
- 279, - 17 f. o.; omstukkent — læs: *ormstukkent.*
- 292, - 14 f. n.; afstumpet — læs; *uafstumpet.*
- 315, - 17 f. n.; tyttede — læs: *lyttede.*